

Kandidati za vodilne funkcije

Za predsednika črnomaljske skupščine Niko Požek, za predsednika IS Jože Urh

Občinska konferenca SZDL in občinski sindikalni svet Čmornelj sta na skupni seji 24. januarja obravnavala med drugim tudi evidentirane možne kandidate za vodilne funkcije v občini. Predsedstvo OK SZDL pa je na seji 31. januarja predlagalo tele kandidate: za predsednika skupščine občine je evidentiran Niko Požek, za podpredsednika Jože Kočevar, za sekretarja skupščine občine pa Franc Pavlinič. Za predsednika občinskega izvršnega sveta so predlagali Jožeta Urha.

Za predsednika skupščinskega zbora krajevnih skupnosti je predlagan Anton Troha. Zbor združenega dela naj bi vodil Vasilj Vulič, družbenopolitični zbor pa Janez Dragoš.

Na tej seji so predlagali tudi kandidate za predsednike skupščin in izvršnih odborov samoupravnih interesnih skupnosti. Prav tako je predsedstvo predlagalo kandidate za vodilne funkcije v republiki in zvezi.

O teh predlogih bodo razpravljale predkandidacijske in kandidacijske konference.

BAROČNA IN KMEČKA PLASTIKA POSAVJA V SEVNICI

Danes ob 18. uri bo Posavski muzej iz Brežic v galeriji v Sevnici odprl razstavo baročne in kmečke plastike Posavja. Razstavo je 1976. leta pripravil Ferdo Šerbelj, dosedanj kustos narodnega muzeja v Ljubljani. Predstavljena je že bila v Brežicah in v Dolenjski galeriji v Novem mestu.

Prebivalci Kostanjevice in vasi v tej krajevni skupnosti, ne pozabite priti na naše naslednje

UREDNIŠTVO V GOSTEH, ki bo jutri ob 17. uri

V KOSTANJEVICI v restavraciji „Pod Gorjanci“.

Novem mestu je na enem izmed vrtičkov na Prisojni poti prikukalo iz zemlje nekaj zvončkov. Po ustnem izročilu se je ohranilo mišljenje, da so zgodnji zvončki znanilci skorajšnje pomladi. (Foto: R. Bačer)

VREME

Po hladnem vremenu s slabim sneženjem bo ob koncu tedna suho in nekoliko hladnejše vreme.

PUST SE JE IZPOVEDAL – Pust, širokoust! Za vse je bil kriv in v sredo z obsodbo pokopan. Z njim smo do naslednjih pustnih dni zakopali tudi pustne šeme in običaje. Od dolenskih pustnih povork so se menda Gradaški Mački najbolj odrezali. „Brihtna buča“ (na sliki) je seveda naš samoupravni delegat, ki se je s svojo „šajrtgo“, naloženo s kopicco samoupravnih sporazumov, sklepov in statistik, odpravil na sejo in se priključil dolgi kači našimljenih voz, ki se je vila prek gradaškega mostu. Pravzaprav pa se tudi v Sentjerneju, Kostanjevici in Mokronogu niso kisló držali. Povsod je bilo veselo in množiča zija se je nekaterim domisljam do solz nasmejala. Več na 7. strani. (Foto: Janez Pavlin)

V delegacije najsposobnejše

Ko bo zaživel delo v temeljnih delegacijah, bo zaživel ves delegatski sistem – Predsednik Marjan Breclj s sodelavci na obisku v ribniški občini

Minuli ponedeljek, 6. februarja, so Ribnico obiskali predsednik skupščine SRS dr. Marjan Breclj, podpredsednik skupščine SRS Vladimir Logar, predsednik zbora združenega dela skupščine SRS Štefan Nemeč, predsednica zbora občin skupščine SRS Mara Zlebnik, generalni sekretar skupščine SRS Jože Pacek, sekretar za informacije Drago Vresnik in šef kabineta predsednika skupščine SRS Gojmir Komar.

Gostje iz Ljubljane so z razširjenim političnim aktivom občine Ribnica razpravljali o uresničevanju srednjeročnega programa občine Ribnica, političnih razmerah v občini, pripravah na volitve delovanju delegatskega sistema in o položaju SIS

Ko so razpravljali o izkušnjah na področju delovanja delegatskega sistema, so domačini poudarili, da še vedno šepa osnovno in povratno informiranje delovnih ljudi in občanov pa tudi delegatov. Še prepoznava se dogaja, da je delegat pravzaprav nekdanji odbornik.

Predsednik skupščine dr. Marjan Breclj je v razpravi o tem vprašanju med drugim opozoril, da je treba v vse delegacije izvoliti sposobne ljudi, ki bodo svoje dolžnosti uspešno izpolnjevali. Glavni vzrok, da delegatski sistem še ni polno zaživel, je v tem, da se ni uveljavil v bazi, se pravi, da ni še dovolj zaživel delo temeljnih delegacij. Glavna naloga torej je, uresničiti pravo vlogo delegacije v bazi, pa bo zaživel tudi delegatski sistem. Seveda pa bodo morale delovne in druge organizacije ter njihovi samoupravni organi bolj dosledno in odgovorno izpolnjevati svoje dolžnosti do delegacij in delegatov.

Predsednik dr. Marjan Breclj s spremstvom si je ogledal tudi novi dom JLA ter OZD RIKO Ribnica. V RIKU se je s sodelavci pogovarjal o razvoju te OZD, njenih načrtih pa tudi o delu in izkušnjah družbeno-

TOPLOTA IZ JE NE BO GRELA KRČANOV

Jedrsko elektrarna v Krškem bo izkoriščala le dobro tretjino toplote iz reaktorja, skoraj dve tretjini pa bosta šli v izgubo. Krški delegat je že v republiški skupščini postavil vprašanje, zakaj ne bi odvečno toploto uporabili za grejte stanovanj. Enako vprašanje so zastavili tudi delegati na zadnji seji občinske skupščine in dobili odgovor, da bi sicer s to toploto lahko ogrevali ne le Krško, ampak ves južni del Slovenije, vendar bi to zahtevalo veliko investicijo. V svetu namreč že začnejo graditi jedrske elektrarne v kombinaciji s toplotarnami, medtem ko v Krškem to ni bilo predvideno in zato ogrevanje ne pride v poštev.

DR. MARJAN BRECLJ V RIBNICI – Predsednik republiške skupščine dr. Marjan Breclj je minuli ponedeljek s člani predsedstva skupščine obiskal ribniško občino. Pogovarjal se je z ribniškimi političnim aktivom, si ogledal Dom JLA – knjižnico, kegljišče in druge prostore – ter organizacijo združenega dela RIKO. (Foto: J. Primc)

političnih organizacij, samoupravnih organov in delegacij.

J. PRIMC

o ŽEPNI TRAKTOR IZ TREBNJEGA

Da vse koristne in dobre stvari ne morajo biti drage, je dokazal Pavle Zupančič iz Ponikev pri Trebnjem, ki je „pogruntal“ žepni traktor, ki bo stal samo okoli 20.000 din. Pogovori s proizvajalcem iz Makedonije so v teku, z Zupančičem pa je kramljat tudi Janez Pezelj in napisal prispevek „Žepni traktor iz Trebnjega“.

Kronan dveletni trud

Posavje ima skupen računalnik – Letos še dva terminala

V petek je sedem delovnih organizacij iz vseh treh posavskih občin v sevniski Lisci podpisalo samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za ustanovitev računalniškega centra.

Takšen pristop je nedvomno lep prispevek k smotrnejši izbiri drage računalniške opreme, predvsem pa način za premagovanje pomanjkanja strokovnjakov za taka dela. V Lisci je poleg premajhnega starega stroja postavljen že novi IBM računalnik (sistem 370, model 138), ki omogoča nadaljnje širjenje in tudi daljinsko obdelavo.

Po sporazumu znašajo lanske in predvidene letošnje naložbe v center 30 milijonov dinarjev. Levji delež združuje Lisca (50 odst.), krška

Celuloza (15 odst.) ostali podpisniki Kovinarska in SOP iz Krškega, Agraria iz Brežic, Stilles in Jugotania iz Sevnice prispevajo po 5 odst. udeležbe. Krška temeljna banka je načrt podprla s posojilom 10 milijonov dinarjev.

Predsednik koordinacijskega odbora Pavel Krošelj iz Krškega je pred podpisom samoupravnega sporazuma izrekel priznanje družbenopolitičnim organizacijam, svetu posavskih občin, medobčinskemu odboru gospodarske zbornice regije, predvsem pa kolektivu Lisce pri uresničitvi te zamisli.

ODPRTO ŠE ZA DRUGE – Novi računalnik v Sevnici namerava vrsta podpisnikov vključiti ne le v enostavno obdelavo podatkov, temveč navedeni na sam poslovni proces in načrtovanje. (Foto: Železnik)

Center je odprt za nove podpisnike, samoupravne skupnosti in druge organizacije. Le-te bodo ravno tako lahko naročale razne storitve, čeprav ne združujejo denarja za opremo in delo centra.

A. ŽELEZNIK

BLANCA: OBVEZNICE V CESTO

Krajevna skupnost Blanca je lani ob občinskem referendumu za šolstvo izglasovala še samoprispevek, namenjen posodabljanju cest. V krajevni skupnosti si z vsemi silami prizadevajo posodobiti cesto proti Sevnici, sodelovanje krške občine s svoje strani je zagotovljeno. Vsak dinar je dobrodošel, zato predlagajo, da bi ljudje na območju blanške krajevnosti za to akcijo odstopili tudi obveznice cestnega posojila.

Iz prijateljskega Bihača na obisku v ČZP Dol. list

Sodelovanje v okviru Zleta bratstva in enotnosti se širi

Na prijateljskem in informativnem obisku v ČZP Dolenjski list se je te dni mudila delegacija novinarsko-izdajateljske ter radio informativne delovne organizacije „Krajina“ iz Bihača, iz občine, s katero Novo mesto tesno sodeluje v okviru „Zleta bratstva in enotnosti“. Sestavljali so jo: direktor Semsudin Bajrić, glavni in odgovorni urednik „Krajine“ Safet Curtović ter novinar Hasan Biščević.

Gostje so se zanimali za delo Dolenjskega lista ter za pota, ki so vodila do njegove – v primerjavi z drugimi jugoslovanskimi pokrajinskimi listi – izjemno velike naklade in vsesplošne uspešnosti, tudi kar zadeva lastno grafično pripravo. Navržen je bil tudi predlog, da bi pri nadaljnjem širjenju tehnične baze dolenjskega tiskarstva sodelovala tudi „Krajina“, seveda če bi tako kazala obojestransko korist. S predstavniki Dolenjskega lista so se dogovorili tudi za druge oblike nadaljnjega sodelovanja, pisanje prigodnih reportaž ob občinskih praznikih, za obiske in širšo izmenjavo mnenj.

SEVNICA: SREČANJE LITERATOV

Zveza kulturnih organizacij sevniske občine in občinska konferenca ZSMS prirejata 17. februarja v sevniskem gasilskem domu širše srečanje mladih literatov. V okviru posobnega medrepubliškega sodelovanja deluje 19 občin. V Sevnici naj bi prebrali dela članov Slovenskega doma iz Zagreba, mladih iz Crnomlja, Karlovca in seveda domačinov. Izbor proze in poezije bodo občinstvu predstavili člani sevniskega Odra mladih, nameravajo ga izdati tudi v posebni številki Mladega sveta.

Skozi Krško čistejša Sava?

Zamude pri študijah za varstvo okolja

Kolikor bolj se graditev jedrske elektrarne v Krškem preveša v drugo polovico, toliko več vprašanj o varnosti okolja se poraja med občani. Zaradi

zamude pri nekaterih pomembnih študijah se še večja nezaupanje, češ kaj če bodo elektrarno zgradili, ne da bi pravčasno uresničili vse varstvene

ukrepe. Občinska skupščina v Krškem je prav zaradi zamud opozorila na hitrejšo urejanje (Nadaljevanje na 4. strani)

OJ TI PUSTNI ČAS PRESNETI – Letošnja Salmiada, ki jo je spet organiziral mesarski mojster Ivan Lampe iz Kočevja, je izredno uspela. Udeleženci so enoglasno ugotovili, da je v delovno in politično razgibanih časih potrebna tudi zabava oziroma razvedrilo. Tega pa na salmiadah ne manjka. Več o prireditvi pišemo še na 24. strani. (Foto: Primc)

Egiptovski predsednik Anvar el Sadat je končal svoje pogovore z ameriškim predsednikom Jimmyjem Carterjem, toda ta doslej najdaljša razprava, kar jih je v svoji predsedniški karieri opravil gospodar Bele hiše, ni vnesla bistveno novih elementov v bližnjehzdno krizo.

Poročila o končanih pogovorih ne ponujajo nič otipljivega in se izogibajo temeljnih postavk (palestinsko vprašanje, umik Izraelcev z zasedenega ozemlja, izraelska naselja itd.) problema.

Malo svetlobe

Zdi se, da Američani ostajajo trdno pri svojem, se pravi, da nikakor ne kanijo biti sodniki v ringu, marveč zgolj dobrohotni svetovalec, odprt obema stranema. To Sadatu zanesljivo ne ustreza, saj si želi od Američanov otipljivejše podpore, ali drugače rečeno? pritiska na Izrael, naj popusti v svojih trgovskih stališčih. Američani se za kaj takega zelo verjetno niso obvezali, če pa so se, pa zgolj zelo pogojno: namreč samo v primeru, da je tudi Egipt voljan popustiti.

Težava tega kompromisa je v tem, da je doslej Egipt popustil že kar (še posebej za arabske pojme) veliko, Izrael pa bore malo ali skoraj nič. Če bi Sadat stopil še korak nazaj, bi bilo to za mnoge ne samo izdaja arabske stvari in interesov, marveč odkrit poraz in kapitulacija.

„Fronta zavračanja“ se s sobotnim sestankom na vrhu v Alžiru ni kaj prida okreplila, pa je trenutno stanje v arabskem svetu še vedno nesposobno: medtem ko Iranci (kot najbolj skrajni del) menijo, da je tudi alžirska platforma premila, ostajajo dežele bogatega naftnega zaliva še vedno previdno tiho in se ne opredeljujejo za Sadata in njegove diplomatske poskuse.

V takem vzdušju razcepjenosti je mogoče pričako-

vati diplomatske akcije na vseh treh tih. Torej bo Sadat poskusil še naprej s svojim dialogom z Izraelci, Saudska Arabija in drugi iz skupine neopredeljenih bodo še naprej taki, družina „Fronte zavračanja“ pa bo vztrajala na svojem odklonilnem stališču do mirovnihih pobud egiptovskega predsednika.

Drugo k drugemu: v tej, bolj mračni kot ne, podobi ni kaj dosti svetlobe in upanja za tiste, ki so srčika vsega – Palestinec.

NOVE INAČICE

Beograjski sestanek evropske konference o varnosti in sodelovanju še vedno le bolj ali manj tava v nejasnostih. Glavna redakcijska skupina, ki naj bi pripravila osnutek besedila sklepne listine sestanka, je svoje delo (ki ga ni mogla doslej dobro niti začeti zaradi nesoglasij med udeleženci) prepustila neformalnim pogovorom.

Ta nova inačica dela naj bi poskusila nadomestiti normalen okvir dogovarjanja in tako vendarle premakniti stvar z mrtve točke. Osnova za te neformalne pogovore so besedila nevrščenih in nevtralnih držav.

Štiri skupine, kolikor so jih sporazumno ustanovili, bodo usklajevali predstavniki nevrščenih in nevtralnih držav, pri čemer ima Švica na skrbi besedila o desetih načelih helsinske listine, Jugoslavija bo usklajevala besedila o vojaških vidikih varnosti, Finska gospodarsko sodelovanje, Avstrija pa humanitarna vprašanja.

Pet redakcijskih skupin bo sicer še naprej zasedalo in razpravljalo o nekaterih vprašanjih (zlasti Sredozemlje in kontinuiteta evropske konference o varnosti in sodelovanju), toda večji del odgovornosti in dela sloni trenutno na neformalnih skupinah, ki bodo poskušale premostiti za zdaj izredno nesposobni, tri tedne trajajoč neploden začetek beograjskega sestanka.

JANEZ ČUČEK

SOVJETSKI MANEVRI PRED TUJIMI OBISKOVALCI – Enote sovjetske Rdeče armade so začele v okolici mesta Minska svoje redne vojaške manevre, ki so jih v skladu z določili helsinske listine vnaprej prijavile. Na sliki: oklepna enota pred akcijo. (Telefoto: TASS)

Zmedene razlage „razlagalcev“

Kako je v resnici s podražitvami mesa in odpravo premij za živino

Rejci živine prav dobro vedo, da se ob januarski odpravi nadomestila za del stroškov mesa – imenovanega kompenzacija – odkupne cene pitane živine niso zvišale. Kupci mesa pa čutijo, da morajo zanj plačati več, čeprav nekateri to razlagajo drugače. Kmetovalce in porabnike mesa so še bolj vznemirile razlage, češ da bodo v prihodnje kupci plačevali proizvajalcem mesa in mleka premije in kompenzacije z zvišano ceno.

Najprej je treba urediti zmedene pojme takih „razlagalcev“. Zadnje dni januarja se je sveže svinjsko meso podražilo za 4,20 din, goveje 3,50 din in piščančje 2,40 din pri kilogramu. Odpravljen kompenzacija so nadomestili s 3,95 din pri svinini in 3,15 din pri junetini. Razlika do prej navedene podražitve pa je prispevek za sklad pri živinorejski poslovni skupnosti. Prej so ga klavnice plačevale iz svojega dohodka, zdaj pa je dodan ceni mesa.

Premije za živino pa že od lanskega 1. novembra ni več. Takrat so junetino podražili za 6,30 din pri kilogramu, da so nadomestili odpravljen premijo 3 din za vsak kilogram žive teže.

Zakaj smo imeli premije za pitano živino – imamo jih še pri mleku – in nadomestila pri prodajni ceni mesa?

Odgovora sta bila dva. Nekateri so trdili, da je družba tako pomagala živinorejcem k večjemu izkupičku za živino, drugi, da porabnikom, ker so dobili cenejše meso.

Kateri so imeli bolj prav? Poskusimo si pomagati s podobnim primerom od drugod. Delovne organizacije so v preteklih letih morale prispevati za pokritje izgube železnici zato, ker družba ni dovolila dovolj zvišati cene prevozov. Enako proizvajalcem elektrike.

Tudi proizvajalcem mesa bi morali kriti izgubo tisti, ki ne dovolijo takih cen, da bi pokrile vse stroške. Upoštevanji so sicer le družbeno priznani, poprečni stroški. Da ne bi zvečali cen mesa tako, kot so porasli stroški pitanja, je del teh stroškov družba krila s premijo, pozneje pa še s kompenzacijo. Živinorejcem je torej omogočila

ustrezno odkupno ceno za živino, porabnikom pa meso po nižji ceni.

S sedanjo zvišano ceno mesa porabniki torej ne bodo plačevali rejcem živine ali mesarjem niti premije niti kompenzacije. Te so odpravljene in ne morejo biti sestavni del cene. Nova cena ustreza le stroškom reje. Po lanskim podražitvi mesa 1. novembra živinorejci niso dobili za svojo živino nič več, le oblika plačila se je spremenila, ker se izkupiček ne deli več na ceno in premijo. Tudi po letošnjem zvišanju cene mesa po odpravi kompenzacije ne dobe za živino več.

Razlage, da so morali porabniki mesa prej prispevati za premije in kompenzacije v družbeno blagajno, zdaj pa to plačajo z višjo ceno v mesnici, so točne. V poprečju je tako, posamezniki pa so različno prizadeti, zato razlagajo podražitev mesa različno.

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

HERCEGNOVI – Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel podpredsednika ZIS in zveznega sekretarja za zunanje zadeve Miloša Minića. Miloš Minić je obvestil predsednika Tita o zunanjepolitični dejavnosti naše države in o nekaterih aktualnih mednarodnih vprašanjih, še posebno pa o poteku beograjskega sestanka KVSE, o pripravah na konferenco zunanjih ministrov nevrščenih držav, ki bo julija letos v Beogradu ter o pripravah na posebno zasedanje generalne skupščine OZN o razorožitvi. Miloš Minić je seznanil predsednika Tita tudi z najnovejšim razvojem položaja na bližnjem vzhodu, afriškem rogu in na jugu Afrike.

TRST – Tržaški, slovenski in italijanski antifašistični mladinci bodo manifestirali po tržaških ulicah proti novemu valu fašističnega nasilja, ki je prišel na krvav način do izraza v soboto z zverinskim napadom na slovenskega dijaka: skupina slovenskih dijakov se je vračala od pouka in šla po trgu Oberdan. Takrat je enemu izmed dijakov skupinice fašističnih skvadrstov poslala organizacija „Fronte della gioventu“ skušala vsiliti letak. Slovenski dijak, osemnajstletni Aleksander Mazzucca je letak zavrnil, češ da je Slovenec. Takrat pa so ga fašisti divje napadli z železnimi palicami. Fanta so odpeljali v bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti več tednov.

BEJRUT – Arabske „Bele čelade“ so dobile v starem trgovskem središču Bejruta znatne okrepitve. Po neuradnih trditvah so razporedili ob „zeleni črti“, ki je med državljansko vojno ločevala desničarski tabor (v Vzhodnem Bejrutu) od progresistično-palestinskih zaveznikov (v Zahodnem Bejrutu), več kot 2000 sirske vojakov. To potrjuje strah pred novo vojno vihu, še posebno, ker se že več dni zapored vrstijo „bombaški incidenti“ v libanonski prestolnici in drugod, ob libanonsko-izraelski meji topniški ogenj skorajda ne poncha.

BONN – Štiriindvajsetletni češkoslovaški državljani, čigar imena niso objavili, je prisilil posadko letala, last češkoslovaške družbe CSA, na prigi Berlin – Praga, da je pristalo na frankfurtskem letališču. Ugrabitelj se je v Frankfurtu predal zahodnonemškimi oblastem. Varnostni organi so na letališču zalepili ugrabitelju kovček, v katerem je nosil bombo. V letalu tipa „Tupoljev 134“ je bilo 34 potnikov in 5 članov posadke. Večina potnikov je iz NDR.

tedenski mozaik

NEPRIJETNOSTI SOVJETSKIM SATELITOM, ki je padel na tla Kanadi, se še niso poleglo, toda največ prizadetosti je mogoče zdaj zaslediti v odmevih, ki prihajajo iz Moskve. Tu so namreč ogorčeni, ker je nesreča njihovega satelita (o čemer smo poročali že v prejšnji številki) izzvala tako ostre komentarje v nekaterih zahodnih državah. Na satelit ni nikomur nevaren, pravijo v Moskvi, pa vendar zaradi tega zganjajo tak hrup. Ko pa je padlo nedaleč od španske obale ameriško vojaško letalo z atomsko bombo na krovu, ni zaradi tega nihče tako silovito protestiral – in ravno tako ne tudi ob še nekaterih drugih podobnih priložnostih... Dvojna merila...

PREBIVALCI ULICE OPALSTRASSE v MUEENCHNU pa imajo čisto drugačno senzacijo pri roki: znani židovski dokumentacijski center za Dunaju, ki ga vodi sloviti „lovec na naciste“ inž. Simon Wiesenthal, je namreč ugotovil, da se v tej muenchenski ulici številka pet skriva Aleksej Bojčevski. In kdo je to? Po zatrditvi inž. Simona Wiesenthala je ta človek med drugo svetovno vojno zakrivil številne vojne zločine v Jugoslaviji. Med leti 1941 in 1943 je bil namreč pripadnik nacistične nemške policije v Beogradu in član SS. Osumljen je, da je sodeloval pri pobijanju Židov in jugoslovanskih nasprotnikov fašizma... Ali bo odkritju sledila tudi zaslužna kazen...?

PAČ PA NI BILO PRESENECENJA, ko so se blizu mesta Narita na Japonskem spopadli demonstranti s policijo, ki jim je hotela preprečiti odstranitev barakad okoli letališča. To letališče so namreč zgradili že pred enajstimi leti, vendar pa so okoliški prebivalci že nič kolikokrat protestirali zaradi tega, češ, da letališče ogroža okolje. Letališče še vedno ni odprto, okoli njega pa je bilo že mnogo spopadov... Trmoglavo vztrajanje...

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Ob srečanju z delegacijo Socialistične zveze Jugoslavije je predsednik Tito med drugim poudaril, da morajo biti komunisti v Socialistični zvezi kvas, tista gibalna sila, ki pravilno in odgovorno usmerja njeno dejavnost.

Umetne pregraje

Predsednik Tito je tudi poudaril, da nekateri ljudje še vedno mislijo, da Socialistična zveza ni pomembna, ali pa jo imajo za transmisijo Zveze komunistov, kar je izraz starih dogmatskih pojmovanj, v bistvu pa takšna nesprejemljiva stališča izražajo prikrito željo, da bi Zvezo komunistov oddaljili od množic.

In dogajalo se je, tu in tam se v praksi še, da so nekateri res skušali postavljati pregrajo med Zvezo komunistov in Socialistično zvezo na podlagi razlag o – na primer – svobodi veroizpovedi. S tem pa so hoteli v bistvu diferencirati ljudi na podlagi svetovnonazorskega prepričanja, kar je že od nekdaj zavračala partija, in prav tako Osvobodilna fronta.

V tako imenovani celotni izjavi OF, ki je bila objavljena v Slovenskem poročevalcu že 14. februarja 1942, je uvodna in hkrati temeljna misel naslednja: „Osvobodilna fronta slovenskega naroda se pravno in moralno obvezuje, da bo vedno in povsod spoštovala verska čustva katoličanov in dosledno dopuščala svobodo izpovedovanja.“

Istega leta, maja meseca, je centralni komite komunistične partije Slovenije ponovno poudaril: „Kakor vse temeljne skupine v OF je tudi komunistična partija Slovenije v sporazumu Osvobodilne fronte slovenskega naroda zajamčila Slovencem v

splošnem, slovenskim katoličanom pa še posebej, svobodo svetovnega nazora in verskega udejstvovanja za sedanjost in bodočnost.“

V študiji o smereh razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja je Edvard Kardelj v bistvu povzel vsebino teh stališč in zapisal: „Kot marksisti se zavedamo globokih in družbenozgodovinskih virov religije, s tem pa tudi potrebe, da je občan kot vernik svoboden. Zato mora biti interes vernika, da bi bil kot takšen svoboden, prav tako spoštovan kot eden izmed specifičnih interesov človeka. Zato si je naša družba prizadevala in si mora prizadevati, da bo svoboda vernikov spoštovana, kajti religija ni nikarkršna ovira za enakopravno vključevanje človeka – vernika v socialistično življenje družbe.“

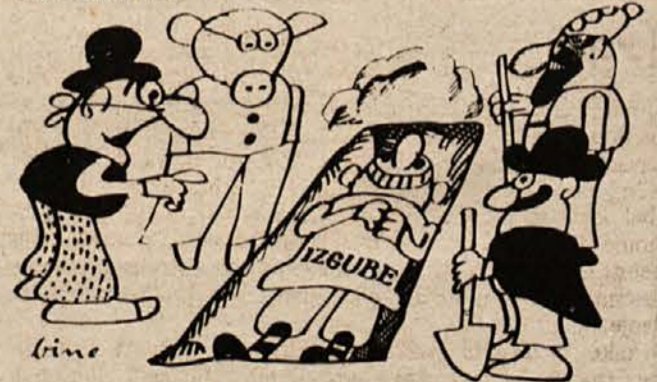
Na seji CK ZKS pa je ob osnutku akcijskih nalog oziroma ob težah za resolucijo osmega kongresa ZKS Franc Šetinc, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS, poudaril: „V... samoupravnem interesnem pluralizmu so vsi pogoji za svobodo veroizpovedi. Temeljni interes in potreba vernih ljudi, ki so v veliki večini vključeni v razne oblike socialističnega samoupravljanja in politično organizirani v Socialistični zvezi, pa je, da se odločno in brezkompromisno postavijo po robu vsem poskusom zlorabe cerkve in vere ter njenemu spreminjanju v sredstvo protisocialističnih in protisamoupravnih sil.“

Najbrž je že iz tako, na hitro roko, nanižanih citatov možno ilustrirati kontinuiteto stališč do svobode veroizpovedi, ki niso nič drugačna pri SZDL kot pri Zvezi komunistov.

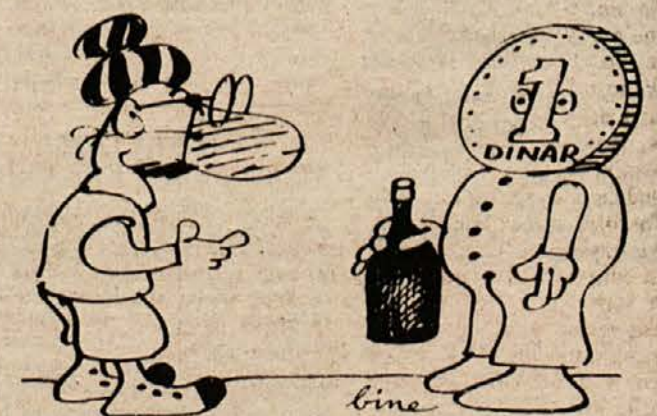
MILAN MEDEN

Iz zadnjega Pavlihe

VSAKOLETNO POKOPAVANJE!

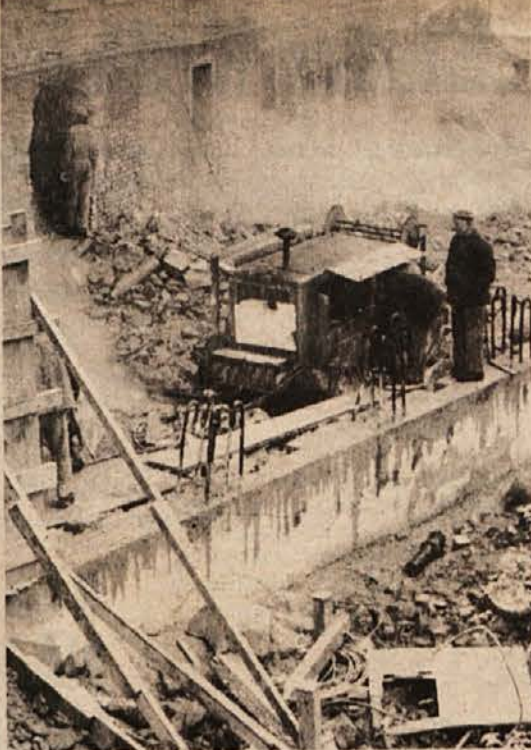
– Nič ga ne bomo zasuli, saj bo že jutri spet zunaj!

– Ni dobro, da si se maskiral v dinar! Če boš padel, te ne bo nihče pobral.

ZA TOPLA STANOVANJA – Ulica 1. maja v Metliki je te dni vsa prekopana. Delavci polagajo cevi za centralno ogrevanje za novo stolpnico. Kurilnica za obe najvišji metliški stolpnici bo skupna. Ljudje negodujejo, ker morajo sedaj gáziti po blatu, vendar je to bolje, kot biti v mrzlem stanovanju.

BAZEN V TOPLICAH OBNAVLJAJO – Kljub neugodnemu vremenu se dela pri obnovi in modernizaciji kopališča v Dol. Toplicah pospešeno odvijajo. Medtem ko računajo, da bo nova restavracija začela obratovati že marca, pa bazen (na sliki) ne bo končan pred majem. (Foto: Bačar)

RELIEFE PRODAJAJO – Učenci 8. e razreda osnovne šole Kočevje so se odločili, da bodo prodali reliefe v lesu, ki so jih izdelali pri likovni vzgoji pod vodstvom akademskega kiparja Staneta Jarma. Tako bodo zbrali nekaj denarja za končni izlet. Cena reliefov je od 300 do 500 din. Lani so ti učenci razstavili svoja dela na republiškem zavodu za šolstvo v Ljubljani in bili deležni pohvale številnih likovnih pedagogov. (Foto: France Brus)

VINOGRADNIKI NE NASEDAJTE!

Začenja se sezona trsnih cepčev, to pa je tudi čas, ko cepčevalci iz raznih krajev Jugoslavije. Pod spretnimi pretvezami, kot da so npr. kooperanti tukajšnje kmetijske organizacije, hodijo po hišah in ponujajo cepčevke brez uradne deklaracije, to je brez zagotovila, da so zdrave, sorte, čiste itd. Ljudje nasedajo njihovi gostobesednosti v svojo škodo. Medobčinska kmetijska inšpekcija v Krškem opozarja vinogradnike, naj cepčevke ne kupujejo pri prekupčevalcih, če pa se ti pojavijo, naj jo o prepovedani prodaji takoj obvestijo.

Novoles ima spet dovolj lesa

Od 4. do 20. januarja so bili zastoji v dovozu hlodovine, zato se je bilo bati, da bi bila motena proizvodnja v Novolesovi tovarni vezanih plošč. Kriza pa je bila kratkotrajna in ne tako huda, kot so jih že doživeli.

Okrog 50 odst. vseh surovin (hlodov) dobavlja tovarni vezanih plošč Gozdno gospodarstvo Novo mesto, preostalo polovico pa dobivajo iz bolj oddaljenih področij, kot iz Bosne, Hrvaške, Srbije itd. Značilno za zimski čas je, da se dobave od

tovarna v tem času navezana samo na dobavo domačih gozdarjev.

Zgodilo pa se je, da sta bila v okvari oba stroja zgibna traktorja, ki pomagata pri spravlju lesa, zato nekaj dni niso mogli voziti. Le razumevanju za sedevote težave in takojšnjim ukrepom pri GG gre zahvala, da so v kratkem času stroje popravili. Potem so pospešeno dobavljali les in prve dni februarja je bila zamujena dobava če nado-knadena.

Ni še prišlo do tega, da bi bila proizvodnja v tovarni vezanih plošč (eni izmed 10 tozdov) motena, pač pa so takoj udarili plat zvona, čim so zaloge postale minimalne. Inž. Vili Pavlič, vodja komercialnega sektorja v Novolesu, pravi, da se tudi februarja ni več bati tovrstnih nevšečnosti. „Ce le ne bo nepričakovano debele snežne odeje, bo plan dobave od strani GG izpolnjen. Omenil bi še, da imajo pri Gozdnem gospodarstvu veliko razumevanja za naše težave, za kar smo jim dolžni dati priznanje.“

tistem vinorodnem okolišču, kjer je bilo pridelano, pa tudi zunaj njega, če izpolnjujejo posebne zahteve.

Kakšne so te zahteve, to določa poseben „pravilnik o minimalnih pogojih za promet z nestekleničenim vinom z geografskim poreklom in vinskim moštom“. Ta med drugim določa, da mora gostinec, ki želi prodajati zunaj vinorodnega okolišča določeno vrsto vina, hraniti to vino na hladnem, pri določeni temperaturi, razen tega pa ga mora prodati vsaj 250 litrov na mesec.

Primorskim vinogradnikom se zdijo ta določila prestroga, zato so na nedavnem zasedanju republiške skupščine zastavili delegatsko vprašanje, zakaj je tako, zatrjujoč, da bo strogi pravilnik škodoval vinogradništvu.

Predstavniki republiškega sekretariata za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je ovrgel pripombe, češ da so določila pravilnika strokovno utemeljena in da je le na ta način mogoče zaščititi pivca in kvaliteto vina, kar je tako in tako eden od najvažnejših ciljev vinogradništva samega. Ukrep, ki ga je uvedel pravilnik, je bil nujen, to zatrjujejo zlasti tisti, ki po svoji službeni dolžnosti (inšpektorji) preganjajo iz gostinskih lokalov slabo vino, bolno in z napakami.

voljil kupcev, piše v prejšnji številki Ekonomska politika in dodaja, da je v tem trenutku glede sortimenta najskromnejša novomeška Industrija motornih vozil, saj iz domače proizvodnje prodaja en sam tip osebnega avtomobila, R4 – popularno katrcu. Ta model namerava IMV izdelovati v t. i. visokoserijski proizvodnji, ki bo učinkovitejša, donosnejša. Zanimivo je, da je ta čas katrcu že 65 – odstotni jugoslovanski avto, kar pomeni, da je le še ena tretjina nastane v Franciji.

Na (že staro) vprašanje, kdaj nameravajo v IMV začeti sestavljati „štirinajstice“, model R 14 TL, kar je bilo napovedano že za lanski avgust, še ni odgovora. Dokler niso znani izvozno – uvozni pogoji, toliko časa tega avtomobila v IMV še ne bodo sestavljali – to je vse, kar ta čas lahko zvedo novinarji.

Sejmišča

NOVO MESTO: v ponedeljek je bilo naprodaj 469 pujskov in 64 nad tri mesece starih prašičev, prodanih pa skupno le 259. Cene so kljub temu ostale nespremenjene: pujski so veljali od 630 do 900 din, starejši prašiči pa od 910 do 1.350 din. Rejci so prignali tudi 63 glav goveje živine, prodali pa 41: vole po 19,50 do 22,50, krave od 15,00 do 17,50 in mlado živino po 16,50 do 20,00 dinarjev za kilogram žive teže.

BREŽICE: sobotni brežiški sejem je bil spet obilo „zalozen“, saj so prodajalci ponujali kar 620 prašičev, od tega le 18 starejših od tri mesece. Prodali so jih 476: pujske po 35 do 36 din, starejše prašiče pa po 23 do 24 dinarjev kilogram žive teže.

HLODOVINE SPET DOVOLJ: Ne na tisoče, pač pa na sto tisoče kubikov lesa pred tovarno vezanih plošč je jamstvo, da proizvodnja ne bo motena.

drugod ustavijo, ker je vsak dolžan skrbeti za zadostno zalogo surovin predvsem na svojem območju. Tako je Novolesova

R. BAČER

M. L.

M. L.

vredno je zapisati...

„V Jugoslaviji na primer ni farmacevtske delovne organizacije, ki bi proizvajala zobno pasto po ‚domaćih‘ receptih,“ sta povedala na tiskovni konferenci republiškega odbora za izvedbo akcije „Človek, znanje, produktivnost“ vodja odbora Miran Potrc in urednik Komunist Vljako Krivokapič, ko sta razložila, zakaj se je Komunist odločil za akcijo z naslovom „Človek, znanje, produktivnost“.

Ob uvozu „pameti“

Predstavniki desetih novinarskih hiš so nadalje zvedeli tudi za druge letošnje akcije (nadaljevale se bodo: Človek, delo, kultura, Družba in kultura, javne tribune itd.) in uvideli, da je prva najvažnejša. „Zato,“ so poudarili na konferenci, „ker je znanje bilo in bo človeku sredstvo za zagotovitev gospodarske in družbene eksistence, ker je od znanje odvisna produktivnost,“ in da pojasnimo malce nenačuden uvod k članku, ker je od znanja odvisna tehnologija dela, oziroma uvoz tuje „pameti“, patentov, tuje tehnologije, ki pri nas marsikje prevladuje, kjer ne bi smela.

Prvi odmev na novo akcijo je dokazal, da so jo pri nas lepo sprejeli. V večini slovenskih občin so že ustanovili odbore, ki naj bi poskrbeli, da bo akcija kmalu rodila prve sadove. V njih so predstavniki družbenopolitičnih organizacij, izvršnih svetov, društev, raziskovalnih skupnosti itd. Najboljši program za uresničitev dobro zamišljene akcije ima celjska skupina.

Na tiskovni konferenci je bilo rečeno, da se je združeno delo tako odločilo za novo akcijo, zlasti zato, ker je naša trenutna raven v produktivnosti dela in inovacijah na nizki ravni in se tudi zato družba srečuje z vrsto težav. Zaenkrat so odpovedale krajevne skupnosti, samoupravne skupnosti in sole, ki se za novo Komunistovo akcijo (začela se je že v oktobru 1977) še niso dovolj ogrele.

J. PEZELJ

Kmetijski nasveti

Krava ni sežigalni stroj

Sedem, osem desetletij nazaj, torej še na prelomu stoletja, so „fizikalno misleči“ znanstveniki imeli človeško ali živalsko telo za navaden sežigalni stroj. Hrano so tedaj ocenjevali le po njeni hranilni, kalorični vrednosti. Vrhunec take hrane za človeka je bil bel kruh in rafiniran sladkor. Bolezni, ki jih je tak način prehrane povzročal, so raziskovalce opozorile, da so organizmu potrebne tudi snovi, ki sicer nimajo velike ali celo nikakršne kalorične vrednosti, vendar jih organizem nujno potrebuje za življenje.

Nekako med prvo svetovno vojno so na živalih dokazali pomen rudnin, ki nastopajo v organizmih v sledovih, še prej pa so dokazali pomen vitaminov, za življenje potrebnih snovi, kot pravi njihovo ime samo. Od tedaj naprej se živinorejci povečini zavedajo njihovega pomena, zlasti v prehrani visoko donosnih živali.

Na srečo so z naravno krmo živali v glavnem dobro preskrbljene z vitamini. Dogodi se le, da včasih pozimi ali proti koncu zime, ko so krmljene le s suho krmo, zmanjkuje vitamina A in D. Pogostejše pa je pomanjkanje rudnin, kamor štejemo predvsem kalcij, fosfor, magnezij, natrij, kalij, klor, železo, baker, cink, mangan, kobalt, jod, selen in še nekatere. Dolgotrajno pomanjkanje teh rudnin pa tudi vitaminov ima za živali hude posledice. Naj spomnimo le na kostolomnico...

Posebne skrbi glede rudnin in vitaminov morajo biti deležne krave molznice. V mleku, ki je vsestransko najbolj bogato hranilo in edino povsem zadoščajo za rast mladega organizma, se izločajo sorazmerno velike količine rudnin in vitaminov. V litru mleka vedno enako, kar pomeni, da krava, ki daje veliko mleka, potrebuje mnogo več rudnin in vitaminov v hrani.

Ker v doma pridelani krmi rudninskih snovi in vitaminov ni dovolj, jih je treba dodajati. V trgovini sta na voljo mešanici bovisal in kostovit, ki ju je treba zlasti živalim, ki veliko dajejo, vsak dan redno pokladati v predpisani količini. Potem je rejec lahko brez skrbi za zdravje živali, po tej plati seveda.

Inž. M. L.

Le v dobro vina

Ze takrat, ko je republiška skupščina sprejemala zakon o vinu, je bilo sprejeto osnovno načelo, da sme vino v prodajo za neposredno porabo samo, če je ustekleničeno. Odprto vino sme na mizo samo izjemno: z njim lahko seve postrežejo vinogradniki sami in gostinci v

Še nič novega

Pustimo tokrat ob strani temeljno vprašanje o prihodnosti jugoslovanske avtomobilske industrije, na katero odgovarjajo v Kragujevcu drugače kot v Novem mestu. Vprašanje namreč: ali je bolje razvijati domači avtomobil ali je perspektivneje v sodelovanju s svetovnimi tvrdkami, montažo in delitvijo dela obdržati stik z razvojem svetovne avtomobilske industrije. Zaenkrat je jugoslovanski avtomobilski trg še zdaleč nezasičen. Prodaja je zagotovljena prvim in drugim. Toda ali bo tako še dolgo?

Računajo, da bo letos primanjkljaj avtomobilov kljub povečani proizvodnji še vedno velik, pa četudi bodo domače tovarne naredile in sestavile 302.000 avtomobilov, kar je nad 60.000 več kot lani. Tudi izbor še dolgo ne bo zado-

NOVOST – DRUŽBENI SVETI

Dopolnjeni statut občinske skupščine v Krškem dopušča možnost za ustanavljanje družbenih svetov kot posebnih organov za stalno sodelovanje med organi občinske skupščine in družbenopolitičnimi organizacijami. Sveti razen tega opravljajo družbeni nadzor nad delom izvršnega sveta in občinsko upravo.

Novo mesto prvo – za Beogradom

Anketa, ki so jo pred kratkim izvedli sodelavci redakcije ekonomskih informacij Tanjuga, ko so primerjali vrednost kupljene hrane v osemnajstih jugoslovanskih mestih (zraven je tudi Novo mesto), daje še verjetno najbolj natančno sliko, kje in kaj kupujemo najdražje. V košaro so nakupili kruh, mleko, sadje, zelenjavo, meso, mast, fižol in čebulo.

Dobljeni rezultati so presenetljivi, zaradi tako različnih zneskov seveda. Na prvem mestu liste najdražjih mest v Jugoslaviji se je znašel Beograd, kjer je bilo za vsebino košarice treba odšteti 297,10 din, za Dolenjce pa bo zanimivo, da je Novo mesto na tej lestvici na drugem mestu(!). Omenjena košarica v prodajalni (ime ni pomembno) z malo prodajalnimi cenami je veljala natanko 294,15 din. Za Novim mestom so celo takšna mesta kot Zagreb, Ljubljana, Titograd, Niš, Maribor, Reka itd.

Kazen za pomor

Kolinska in Dana odgovorni za pomor rib v Mirni

Sodni mlini meljejo počasi, a vztrajno. Tako je gospodarsko sodišče v Ljubljani prisodilo mirenški Kolinski – tozdr Tovarna za predelavo krompirja in „Dani“ kazni za velik pomor rib julija leta 1976. Več kot poldrugo leto odmaknjena morija rib v Mirni je takrat vzbudila veliko ogorčenja. V vodi takrat ni manjkalo poginulih kapitalnih sulcev, klenov in somov, ki so po velikosti presenečali same ribiče. Po prvih ugotovitvah so takrat ribiči ocenili pomor na 10.000 velikih rib.

Po ugotovitvah, zapisanih v sodbi, sta tako Kolinska in „Dana“ prekršili predpise o vodah. V tovarni za predelavo krompirja so spuščali v Mirno odpadke krompirja, olupke in fekalije, ne da bi vodili potrebni poslovniki in dnevnik o obratovanju in vzdrževanju čistilnih naprav. Ugotovljeno je bilo tudi to, da sta Kolinska in „Dana“ zgradili cisterno za kurilno olje s prostornino 150 kubičnih brez vodnogospodarskega soglasja. Brez teh soglasij je „Dana“ zgradila obrat za destilacijo, polnilnico in skladišča, v reko so seveda spuščali škodljive odpadke. Kljub čistilni napravi so bile odplake preslabo očiščene. V reki se je zato nabralo preveč organskih snovi in razkravanje je bilo za ribji živelj smrtonosno.

Sodišče je škodo ocenilo na 372.000 dinarjev. Mirenški Kolinski je bila za storjene prekrške odmerjena enotna kazen 40.000 dinarjev, tehničnemu vodji 1.500 dinarjev, „Dani“ 20.000 dinarjev, njenemu vodji investicij pa ravno tako 1.500 dinarjev. Na Mirni imajo v načrtu večjo čistilno napravo že za leto. Samo večja skrb za čisto vodo lahko prepreči podobne pomore.

A. ŽELEZNIK

Berite »Dolenjski list«

Prvič tako na široko

Več sto mlajših komunistov iz štirih dolenjskih občin bo letos pridobilo osnovno marksistično izobrazbo

Medobčinski marksistični izobraževalni center v Novem mestu je že organiziral 3-mesečni seminar, dopisno šolo in več seminarjev.

Idejnopolitično izobraževanje članstva ZK je v letošnjem letu deležno prednostne pozornosti. V ta prizadevanja sodi ustanovitev Medobčinskega marksističnega izobraževalnega centra Novo mesto, ki deluje pod okriljem CK ZKS kot neka podaljšana roka Marksističnega centra Ljubljana.

V načrtu imajo več oblik izobraževanja komunistov, s prvimi pa so že začeli. V Novem mestu se je v prostorih novega doma JLA 30. januarja začel tri mesečni seminar za komuniste iz neposredne proizvodnje, ki ga obiskuje 26 slušateljev iz štirih dolenjskih občin.

Z delom pa je začela tudi že dopisna šola marksizma. V Novem mestu sta predvidena dva oddelka, sicer pa v Trebnjem, Črnomlju in Metliki po 1 oddelku. Najprej so s to obliko izobraževanja začeli 3. febru-

arja v Trebnjem, kjer imajo 28 kandidatov; 6. februarja v Novem mestu s 50 slušatelji, medtem ko 7. februarja začeti dopisni šoli v Metliki in Črnomlju obiskuje po 30 kandidatov.

Do jeseni bodo slušatelji dopisnih šol predelali 9 tem, vsak mesec bomo imeli konsultacije z mentorji, nato pa se pripravijo k izpitu. Taka oblika izobraževanja je novost, zanimanje zanjo pa je veliko, posebno če upoštevamo, da veliko ljudi že študira na raznih drugih šolah.

V sklopu marksističnega središča je predvideno tudi izobraževanje novoizvoljenih sekretarjev osnovnih organizacij ZK. Januarja je delo steklo s prvim predavanjem Franca Šetince, februarja pa bodo poslušali še predavanja o zunanji politiki, o gospodarstvu in o pripravah na volitve.

Prav tako so pod okriljem medobčinskega centra občinske politične šole, ki bodo začele s 120-urnim izobraževalnim programom sredi februarja. Tako široko zastavljeno izobraževanje članstva ZK je dobrodošla novost, saj bo letos samo v štirih dolenjskih občinah več sto komunistov pridobilo osnovno marksistično izobrazbo. Ta je nepogrešljiva pri njihovem vsakdanjem delu.

R. BAČER

KRŠKO : 5000 DELEGATOV

V krški občini se bodo jutri končale kandidacijske konference. V petih največjih krajevnih skupnostih bodo imeli za SIS posebne delegacije, v štirih večjih združene delegacije, v štirih najmanjših krajevnih skupnostih pa splošne delegacije. Razen tega povsod volijo delegacije za zbor krajevnih skupnosti. Za podobno obliko delegacij so se odločili tudi v delovnih organizacijah. V večjih kolektivih izbirajo za SIS posebne delegacije, v srednje velikih združene, v manjših pa le splošne delegacije. V občini bo izvoljenih trikrat več delegatov kot pri zadnjih volitvah.

SKRB ZA PESTER JEDILNIK – Kmečke žene iz Mire peči so svoje kuharsko znanje dopolnile na enotedenskem tečaju v prostorišolske kuhinje. (Foto: J. Pavlin)

Za boljši jutri na kmetih

KZ „Krka“ pripravlja strokovne tečaje za kmečke žene – Veliko zanimanja za kuharski tečaj v Mirni peči

Tudi kmečka žena ima v teh pustih zimskih dneh nekaj več prostega časa. KZ „Krka“ iz Novega mesta je prav za njih pripravila v krajevnih središčih novomeške občine strokovna predavanja o obdelavi zemlje,

(Nadaljevanje s 1. strani)

življenjsko pomembnih vprašanj, kot je na primer zaščita podtalnice in urejanje celotnega vodnogospodarskega območja, pa skrb za to, da hladilne celice ne bi povzročale prevelikega hrupa, da bi se izognili škodljivim toplotnim učinkom in da bi v tem delu Slovenije vendarle tekla čistejša Sava.

Strokovnjaki iz jedrske so na zadnji seji občinske skupščine pojasnili delegatom, da so opravili več kot polovico gradbenih del in več kot polovico raziskav in drugih nalog iz lokacijske odločbe, vendar imajo težave z izvajalci in tako kasnijo predvsem s prostorsko in urbanistično ureditvijo. Zagotovili so, da so spoštovali vsa varnostna merila, ki veljajo v ZDA in da je prav v Krškem za varstvo okolja

Zbori občanov

Od 8. do 11. februarja bodo v črnomaljski občini zbori občanov. Zbori bodo v vseh krajevnih skupnostih in še po vaseh in zaselkih znotraj KS, za katere se bodo odločile krajevne konference SZDL. Računajo, da bodo zbori občanov v več kot 40 krajih. Za zbere so poslali kakih 10.000 vabil.

uporabi umetnih gnojil in semen, sodobni ureditvi stanovanj, uporabi ekonom lonca za kuhanje ter uporabi malih gospodinjinskih aparatov. Predavanja so z velikim zanimanjem poslušale žene v Škočjanu, Straži in Šentjerneju.

Pretekli teden so s predavanji končali tudi v Mirni peči, kjer je aktiv kmečkih žena po predavanju pripravil še enotedenski kuharski tečaj. Predavatelj Anice Somrak o zdravi prehrani in demonstracije pripravljani jedi se je udeležilo kar štirideset gospodinj. Milka Kastelic, mentorica aktiva v Mirni peči, je ob tem povedala: „Po prvem predavanju so žene izrazile željo po kuharskem tečaju. Zaradi velikega odziva smo pripravili dve skupini. V petnajstih urah so žene kar precej dopolnile svoje znanje. V načrtu imamo še predavanje o higieni in šiviljski tečaj.“

KZ „Krka“ bo že v tem tednu nadaljevala s predavanji na Grmu pri Novem mestu.

izredno veliko napravljeno. „Če bi to spoštovali tudi drugi, bi imeli Krčani čist zrak, čisto vodo in nobenega hrupa,“ so opozorili prisotne na isti seji.

Občinska skupščina je izrekla podporo tistim strokovnim službam v jedrski, ki urejajo vse potrebno za varno obratovanje, toda zahtevala je, naj poskrbijo za nekatere stvari, ki bodo posredno vplivale na okolje. Prav zaradi tega je še

kako pomembno, da so zahtevane študije pravočasno napravljene, ne pa naknadno, ko bi lahko prišlo do poslabšanj. Zdej je čas, ko v Sloveniji Hrvaški lahko več storijo za čistejšo Savo. To pa ne zadeva samo jedrske, kajti ta bi, ko smo slišali, lahko obratovale tudi z zamazano Savo. njenem in skupnem interesu je, da ne zamudimo enkratne priložnosti za čisto savsko vodo, JOŽICA TEPPEL

KAKŠEN NAJ BO NOVOMEŠKI SIMBOL?

VPRAŠANJE NOVOMEŠČANOM

Želimo najbolj objektivno podobo o tem, kaj je Novo mesto, bolje rečeno: o tem, kaj je za Novo mesto najbolj značilno. Za Ljubljano vemo, da si je ne moremo zamisliti brez gradu, nebotičnika, zmajskega mostu, Tivolija. Ljubljana je tudi srce Slovenije, Ljubljana ima še na tisoče drugih podob. Kaj je po tem vzorcu, ki je seveda samo za primer,

značilno za Novo mesto? Je to novomeška tipična zunanja podoba? Je to Krka in mehka dolenjska pokrajina? Kdo drug bo morda menil, da je za Novo mesto najbolj značilna industrija.

Poenostavimo:

Če bi risali simbol Novega mesta, kaj bi bilo tisto, kar bi vanj vključili

Skupščina občine Novo mesto (naročnik) in Aquarius design studio (nosilec naloge) sta se sporazumela za oblikovanje celostne mestne podobe.

Namen naloge je pridobiti oblikovalske in ureditvene osnove ter predloge rešitev za mikrourbanistično opremljanje mestnega prostora, za značilno mestno grafično opremo ter opremo mestnih javnih služb. Vse to naj odraža v življenju mesta s svojo pojavnostjo in vsebino značilno „celostno mestno podobo“.

Ena od nalog v tem okviru je grafika mestne uprave, ki pa terja tudi določitev mestnega simbola.

Skupščina občine Novo mesto in Aquarius design studio sta prepričana, da je ta naloga tako pomembna, da že na začetku, že pri

sugestijah ne more brez najširšega sodelovanja javnosti.

Vaša razmišljanja nam bodo pomagala pri pripravi programskih izhodišč za izvedbo natečaja, h kateremu želimo pritegniti čim širši in čim kvalitetnejši krog avtorjev in tako priti do ustrezne rešitve novega grafičnega simbola mesta.

Predlagajte, razmislite, Novomeščani, kaj naj bi bilo v mestnem simbolu!

Predloge pošljite čimprej, najkasneje pa do 1. 3. 1978, na naslov: Skupščina občine Novo mesto, oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve, Ljubljanska cesta 2.

„Samo trije so plačali kazen“

Širše pojasnilo o obsegu gospodarskih prestopkov in izrečenih kaznih na Dolenjskem

Pod gornjim naslovom so bili v prejšnji številki Dolenjskega lista na tretji strani dani v javnost podatki o kaznih, ki naj bi jih v letu 1977 izreklo okrajno gospodarsko sodišče Ljubljana kršiteljem – delovnim organizacijam in odgovornim osebam – iz vseh štirih dolenjskih občin.

V članku ni navedeno, kje je avtor črpal podatke, ki so očitno napačni. Zaradi uvodnih pripomb o govoricah, kaj vse se baje dogaja, in pričakovanih, da kazni padajo kar vseprek, predvsem pa zaključne misli, da pri bore treh oziroma štirih kaznih v enem letu lahko rečemo „kjer ni tožnika, tudi ni sodnika“, sem mnenja, da je nujna nekoliko izčrnejša dopolnitev s konkretnimi podatki o obsegu ugotovljenih kršitev in izrečenih kazni za gospodarske prestopke.

Prva dva primera (KZ Novo mesto) spadata v pristojnost Medobčinskih inšpekcijskih služb Novo mesto – tržne oziroma sanitarne inšpekcije, za preostala dva (TRIMO in IMV) pa je okrajnemu javnemu tožilstvu vložila ovadbi Služba družbenega knjigovodstva, podružnica Novo mesto. Za TRIMO Trebnje je dejansko bila ovadba, omenjena v članku, vložena že v novembru 1975, medtem ko je sodba postala

pravnomočna v septembru 1976 (torej se ta primer kršitve sploh ne nanaša na lansko leto).

Podatki o številu kršitev in o pravnomočnih sodbah za gospodarske prestopke so na razpolago v Medobčinskih inšpekcijskih službah Novo mesto in v podružnici SDK Novo mesto. Obe inštituciji pokrivata področje štirih dolenjskih občin: Novo mesto, Trebnje, Črnomelj in Metlika.

V tem prispevku navajam le podatke iz pristojnosti Službe družbenega knjigovodstva (kjer sem zaposlen), vendar poudarjam, da le sodišče lahko dovoli objavo vsebine sodb z imeni kršiteljev, oziroma je v nekaterih izjemnih primerih kot varstveni ukrep celo obvezna objava sodbe v sredstvih javnega obveščanja (kot je npr. bila objavljena sodba okrajnega gospodarskega sodišča Celje v predzadnji številki Dolenjskega lista).

Obravnave pred vsemi sodišči so načeloma javne, zato prisotni novinarji lahko pišejo o samem poteku in izrečni sodbi. V lanskem letu smo v dnevniku DELO pogosto zasledili članke, ki so javnost seznanjali tudi s sodbami okrajnih gospodarskih sodišč za gospodarske prestopke. Na žalost pa so ta poročila kot po nekem pravilu objavljena na straneh „črne kronike“ in je nepoučen bralec marsikdaj sklepal, da med

klasičnim kriminalom (grabež, poverbe, tatvine, vlomi itd.) in gospodarskimi prestopki ni bistvene razlike. Nekateri novinarji so gospodarske prestopke celo poimenovali „gospodarski kriminal“, kar pa prav gotovo niso. Beseda kriminal pomeni zločinsko delovanje ali hudo delo, gospodarski prestopki pa so: (glej TABELA 1)

„Kršitev pravil o gospodarskem in finančnem poslovanju, ki jih je storila pravna oseba ali njena odgovorna oseba ter so povzročile ali bi lahko povzročile hujše posledice in ki so kot prestopke določene v zakonu.“

Za gospodarske prestopke se sme predpisati samo denarna kazen, s tem da je obsodba lahko tudi pogojna.

Po zakonu so vsi državni organi, organizacije združenega dela, druge

samoupravne organizacije in skupnosti dolžni pristojnemu javnemu tožilstvu naznaniti gospodarske prestopke, o katerih so obveščeni ali za katere zvedo kako drugače.

Važno je tudi določilo, da kršitev pravil, ki sicer ima znake gospodarskega prestopka, ni gospodarski prestopok, če je ta kršitev majhnega pomena in če ni povzročila škodljivih posledic, ali pa so te samo neznatne, vendar je presoja oziroma uporaba te določbe v izključni pristojnosti javnega tožilstva.

V nadaljevanju navajam najprej podatke o številu ugotovljenih kršitev, oziroma ovadb, ki jih je pri pristojnem javnem tožilstvu vložila SDK-podružnica Novo mesto, za pretekli dve leti; (glej TABELA 2)

Največkrat je prišlo do kršitve zakona o zavarovanju plačil, in to

Opis	1976	1977
Vložene ovadbe skupaj od tega za kršitve:	53	29
– zakona o zavarovanju plačil	42	21
– zakona o knjigovodstvu	4	4
– zakona o SDK	3	2
– zakona o prometnem davku	2	2
– Zakona o ugotavljanju celotnega dohodka in dohodka	2	–
Število odgovornih oseb	71	30

predvsem po njegovi uveljavitvi v letu 1976. Število ugotovljenih posa-

Z vsebino pravnomočne sodbe, katero je bila pravni osebi izrečena

Opis	1976	1977
Število sodb od tega:	26	28
oprostilne sodbe	5	5
pogojne obsodbe	5	4
obsodilne obsodbe	16	19
Število obsojenih pravnih oseb (OZD)	21	22
odgovornih oseb	27	21
Znesek denarnih kazni din		
– za pravne osebe (OZD)	641.000	423.000
od tega pogojno	53.000	51.500
– za odgovorne osebe	45.300	23.250
od tega pogojno	3.800	2.950
Najvišja nepogojna kazen		
– za pravno osebo	125.000	60.000
– za odgovorno osebo	6.000	2.000
Najnižja nepogojna kazen		
– za pravno osebo	3.500	9.500
– za odgovorno osebo	500	500

meznih kršitev je dejansko veliko večje od števila vložnih ovadb, ker je na podlagi prej omenjenega določila pristojni javni tožilec po posredovanih podatkih odločil, da se vložni ovadba le v primerih, ko je šlo za plačilo preko določenega minimalnega zneska, oziroma je bila zamuda daljša kot dva dni.

Iz prejetih pravnomočnih sodb povzemanj podatke o sodbah, ki so jih pristojna okrajna gospodarska sodišča izrekla v preteklih dveh letih, s pripombo, da se sodbe deloma nanašajo še na ovadbe iz leta 1975, medtem ko so postopki na podlagi ovadb v zadnjih mesecih leta 1977 še odprti.

denarna kazen za gospodarski prestopok, mora individualni poslovodni organ na primeren način v osmih dneh od vročitve seznaniti delavski svet oziroma drug organ upravljanja.

Rezultati postopkov pred gospodarskimi sodišči torej, vsaj kar se tiče samih organizacij združenega dela oziroma drugih organizacij, niso skrivnost. Vsekakor je primerno, da se na ustrezen način s to problematiko občasno seznaniti tudi širša javnost, seveda predvsem z namenom preventivnega delovanja – da bo nepravilnosti in kršitve vedno manj. TONE GOLOBIC, podružnica SDK Novo mesto

Čudodelni jelenček

Od česa vse lahko žive ljudje! Nekoč sem bral o beraču, ki je beračil do spodobne starosti, potem pa prav po beraško na ulici in v cunjah zapustil to solzno dolino. Ko so po naključju prebrskali njegovo malho, so našli nekaj milijonov. Menda so bili franki, francoski in še stari po vrhu, vendar jih je bilo na sto tisoč.

Na to zgodbo sem se spomnil, ko sem pred dnevi v nekem novomeškem gostišču opazoval človeka, ki je hodil od mize do mize. V rokah je držal dva najlepša primerka kiča, kar sem jih kdaj videl. Nekakšni jelenčki iz plastike, ki pa ni plastika, ampak menda umeten kamen, najnovejši ameriški izum, kakor je rekel prodajalec, ki je to robo ponujal.

Poleg tega si zvedel, da lahko prečudoviti jelenčki služijo „i za vaznu jer ima ova rukotvorina i dodatne mogućnosti“.

Kakšne, ni hotel nihče vprašati, ljudje so se obračali stran ali pa se neprikrito smejali, mozičku – hudo brkat je bil – naravnost v brkat. Še en obhod od mize do mize, poplave besed, še vedno nič. Brkatež je začel izgubljati živce. Če bi kdo hotel vzeti obe rogovji, bi jih dobil za pol cene. Pa nič. Pomagala ni niti strahovito zguljena zgodba o lačnih otrocih, o ženi, ki ga je zapustila. Ljudje ne verjamejo več.

Ne verjame več tudi brkatež. Tista jelena ročno odnete. Tista nekam ven, nato pa se čisto spremenjen (ves zdravnan in ponosen je) vrne k mizi, ki se je njegovih umetniških stvaritev najbolj branila.

„Hajde, drugovi, šta čete popiti?“ Ne počaka na odgovor, kar sam odhiti k natakari in naroči rundo za tisto mizo. Potem pa prijazno pristopi in reče, da danes pač ni imel dela. Ura je dve, zdaj je svoboden človek. Beseda da besedo, kar simpatičen brkatež je to. Na koncu ga vprašam, kako lahko opravlja tako ponižujoče „delo“.

Bisernobeli zobje se zasmejejo izpod brk, ko pove, da je to z jelenčki posel kot vsak drug. „Celo pošten je, da veš. Bolje je, da ti na pol vsilim jelenčka, kot da bi te čakal z nožem v kakšni temni ulici. Jaz sem poštenjak.“

Čudovito logiko, ki ji nis nis oporekati, je podkrepil z naročilom nove runde. Vsi smo pobožno dvignili kozarce in soglasno rekli: „U tvoje zdravje, brko!“

MARJAN BAUER

Ne sodi med „kofetarice“

Resnica je drugačna – Vsa čarovnija je v človečnosti

Čutim dolžnost da napišem nekaj besed v obrambo ženske, o kateri je na neustrezen način pisal Nedeljski dnevnik v zapisu „Dva tisočaka za pet minut laži“.

Najtežja krivica je bila tej ženski, ki se nesebično od dne do dne ob vsaki uri razdaja za nas vse, storjena, ko jo je avtorica zapisa uvrstila med vedeževalke in kofetarice, čeprav ima za seboj 40 let uspešne prakse v zdravstveni službi.

Vsi, ki jo poznamo, smo globoko ogorčeni. Mi vemo, kaj pomeni taka ženska v kraju, ki je 15 kilometrov oddaljen od najbližnjega zdravnika. Neštetim je že nudila pomoč in znanje po primeri, ko je s hitro prvo pomočjo rešila življenje. Mnogim je prihranila dolgo, utrudljivo in zamudno pot do zdravnika. Kot vem, se do sedaj še niti eden ni pritožil, da

mu je s svojim delom škodovala.

Zaljiva so tudi namigovanja, češ da ženska že ve, kako se stvari streže, ko je treba izkoristiti lahkovernost ljudi. Prizadeta je upokojenka s solidno pokojnino, vendar živi zelo skromno, ker vse, kar dobi, razdeli med potrebne. Bolniki, osamljeni in zapuščenici, so redno deležni njenih obiskov in pomoči. Čeprav je sama bolna in potrebuje mir, se ob vsaki uri odzove klicu na pomoč. Vsa njena „čarovnija“ je le v tem, da zna k vsakomur stopiti z ljubeznijo, da je njen odnos do vseh globoko človeški.

Vprašujem se, ali so vsi, ki so bili deležni njene pomoči, vraževerni? So tudi izobraženci omejeni?

Za konec pa še tale nasvet avtorici zapisa: dogodke, o katerih v časopisu pišete, je treba prej preveriti in osvetliti z vseh zornih kotov, če hočete, da boste v delu uspešni in spoštovani.

ANGELA GRAHUT
Smarjeta

„ROJSTVO STARKE“ JE ZNANO!

Zapis „Stoletna starica“ iz prve letošnje številke Dolenjskega lista dopolnjujem takole:

Starost ročne brizgalne je natančno znana: narejena je bila 1884 v Ljubljani. Naročilo in kupilo jo je PGD Livold pri Kočevju ki je bilo ustanovljeno isto leto. Z brizgalno so livoldski gasilci uspešno gasili številne požare. Med zadnjo vojno je bila brizgalna močno poškodovana, toda gasilci so jo popravili. Leta 1953 je dobilo PGD Livold motorno brizgalno, ročna, vprežna „starka“, pa je bila dodeljena PGD Mozelj, ki je bilo takoj po vojni brez doma in opreme. Z omenjeno brizgalno in drugo opremo je društvo ponovno oživelo.

K. S.,
Mozelj

ISČEM INTERNIRANCA

Moja prijateljica Jožefa Tinta je že več let naročnica priljubljenega Dolenjskega lista. Čeravno živim v italijanski Gorici, vaš list poznam in upam, da boste ustregli moji želji. Rada bi namreč zvedela za ime in priimek nekega Kočevca, s katerim sva skupaj preživela precej internacijskih dni leta 1944, in sicer v okolici italijanske Brescie. Delali smo v neki trdnjavi pri granatah. V naši skupini je bilo več Slovencev. Ker sem jaz prej odšla, sem za svojim prijateljem izgubila vse sledi. Upam, da se bova s pomočjo vašega časnika našla.

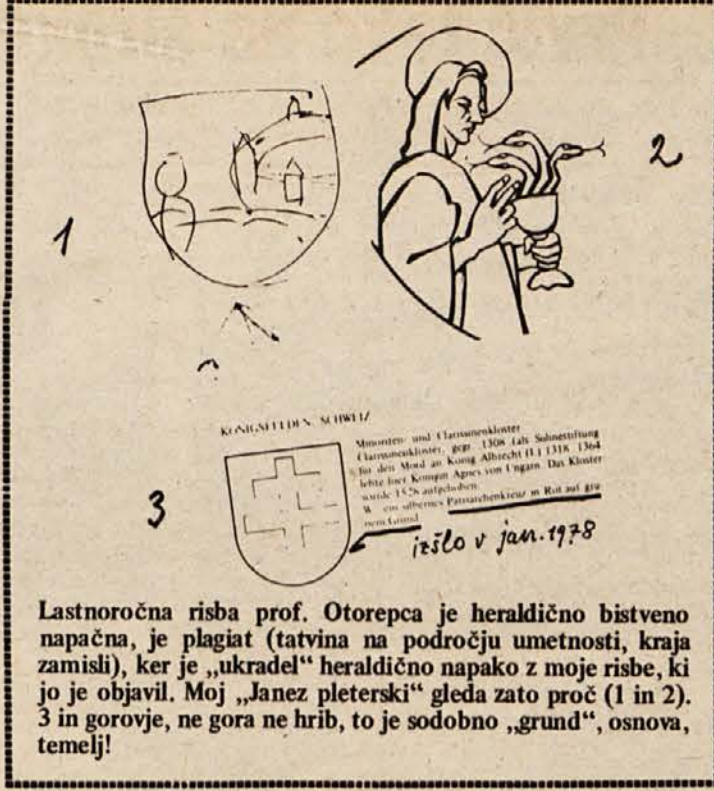
ALOJZIJA MARINI,
Via Borsica No 7
Gorizia, Italia

ZARADI ŠKODE – POLNE ROKE DELA – Zavarovalnica Triglav-predstavništvo Ribnica ima kar polne roke dela. Na sliki so krajanji, ki prijavljajo škodo. Vsak torek pride iz Ljubljane cenilec, in če je potrebno gre tudi na teren. (Foto: France Modić)

zani, bodisi da so prenašali pošto ali zbirali razne potrebščine. Hrastarkovi fantje so bili vsi v partizanih, eden izmed njih pa je padel na Dobu že 1942, na štefanj dan. Kot za večino takih družin so tudi za to zvedeli domobranci.

Kako so ravnali s tistimi, ki so se borili in pomagali pri obnovi domovine? Vojna vihra je trajala že več kot tri leta. V teh letih se je partizanstvo lepo razvilo. Nemci pa tudi po italijanski kapitulaciji niso mirovali. Pri tem so jim pomagali domobranci. Tudi k nam so se širile vesti o domobranski mučnini pri Sv. Urhu. Ena izmed mnogih postojank je bila tudi na hribu Svete Ane. Tem domobrancem in Nemcem ni ostalo skrito, da so vse družine v Lukovki je bila tuče v osvobodilni boj. Dobro se spominjam, kako so se pri nas na skednju po italijanskem razpadu v času nemške ofenzive oktobra 1943 skrivali s sinom Pavletom aktivisti

Lastnoročna risba prof. Otopreca je heraldično bistveno napačna, je plagiat (tatvina na področju umetnosti, kraja zamisli), ker je „ukradel“ heraldično napako z moje risbe, ki jo je objavil. Moj „Janez pleterski“ gleda zato proč (1 in 2). 3 in gorovje, ne gora ne hrib, to je sodobno „grund“, osnova, temelj!

In še enkrat o krškem grbu

V najvišji strokovni ustanovi sosednje zvezne dežele Štajerske, v njenem deželnem arhivu je (svetniku pri SAZU prof. Otoprepu dobro znani) doktor heraldične znanosti nadarhivar Purkathofer dal naslednje mnenje:

„1. Stari krški pečatnik v Posavskem muzeju je zaradi neke podrobnosti (gibelinska merlatura) prvotni.

Živi 500-letni stavec ne potrebuje modernega portreta. V osnovnošolski likovnozvojni tehniki ni spodobno delati otročje („kindlich“) karikature takih starcev. Mojster pečato-rezec ni imel težav z vrezovanjem! To je čisto 500-letni studenec resnice o grbu mesta Krško.

2. Za oblikovanje grba je pomembnejši od besedila v prepisu ta pečat, ki se z besedilom popolnoma ujema. Vsi liki so pravilni. To je prvi izvir.

3. V zborniku objavljeni grb je napačen: gorovje ni pravilno, še posebej je napačen Janez, ki inkongrafsko ni pravilen; mesto je zgrešeno zaradi otročje („kindlich“) igre z barvami v odprtinah. V vratih so

lahko le uradne barve mesta; tehnika izvedbe je bolj primerna za likovni pouk kot za oblikovanje grbov.

4. Skupščini občine Krško bom rad posredoval uradno mnenje, če bo le prosila naš urad za takšno mnenje.

5. Razume se, da moja sodba, ki je pri nas dokončna in obvezna, ni v nobenem pomenu prejudic v vaši domovini. To je moje mnenje heraldika, ki ga smete objaviti. Kajti ne vem, če pri vas veljajo pravila mednarodne heraldične znanosti.

P. s.: 6. „Clainot“ in grb. Ta trditve je neznanstvena, nesmisel z gledišča pri nas (v Avstriji) veljavne heraldične vede.“

Razgovor je potekal 3. februarja 1978 v prostorih Deželnega arhiva zvezne dežele Štajerske – z dovoljenjem vladnega nadsvetnika dr. Pferschya, katerega prof. Otoprepec prav tako dobro pozna.

Prof. MIROSLAV KUGLER

OLIMPIJEC PAVČIČ O SMUČARSKIH TEKIH

Novomeški sindikalni svet in smučarsko društvo Gozdar bosta v petek, 10. februarja, ob 16. uri v veliki dvorani novomeškega sindikalnega doma pripravila zanimivo predavanje o smučarskih tekih. Organizatorja vabita k poslušanju vse ljubitelje smučarskega teka in pričakujeta, da bo dvorana v petek polna. Predaval bo naš znani tekač in olimpijec Pavčič.

ZVESTOBA PO 50 LETIH – V soboto sta potrdila zlato zakonsko zvezo na sevniškem matičnem uradu Barbara in Anton Gorenc iz Kriza pri Trzišču. V zakonu se jima je rodilo 11 otrok, od katerih je živih devet. Slavljenca je pospremila za cel avtobus svojcev. Za znanega harmonikarja Alojza Mrgoleta – Ržena je bila to že 485. poroka. (Foto: Železnik) –

TV sprejemnik za Rudija Žlajpaha

Mnogi naši bralci se prav gotovo še spominjajo akcije iz leta 1971, ko so naročniki Dolenjskega lista zbirali prispevke in darila, s katerimi smo kupili invalidski voziček za Rudija Žlajpaha iz Žužemberka. Darilo je bilo za Rudija velika pomoč, ki jo je sprejel z vso hvaležnostjo do številnih neznanih darovalcev. Na hranilni knjižici, ki jo je v Rudijevem imenu hranil Center za socialno delo v Novem mestu, pa je po nakupu vozička ostalo še nekaj stotisočakov. Z obrestmi vred se je do konca 1977 nabralo 3.658,05 dinarjev: te dni smo jih poslali Rudiju Žlajpahu, kateremu so sorodniki pred koncem lanskega leta kupili televizijski sprejemnik. Tako je ostanek zbiralne akcije izpred 7 let zdaj pripomogel, da je Rudi dobil tudi TV sprejemnik, ki mu bo olajšal prestajanje invalidnosti in prav gotovo prispeval k njegovemu boljšemu razpoloženju.

V imenu svojcev in v Rudijevem imenu se lepo zahvaljujemo vsem, ki so našemu invalidu pomagali pred leti do prepotrebne vozička in zdaj še do TV sprejemnika!

UREDNIŠTVO

DOBRE IN SLABE NOVICE

Na Dolenjski list je pravzaprav naročena moja sestra, a bremo ga vsi. Moramo priznati, da nam prinese velik novic; žal so med njimi tudi slabe. Najbolj me je presenetil članek, v katerem 80-letna ženica iz Kočevja toži o brezsrčnosti nekaterih ljudi, zlasti nekega mladega lastnika osebnega avtomobila, ki jo, navzlic ponujenemu plačilu, ni hotel zapeljati do doma. Če bi ženica ustavila svojega nečaka Iva Staniča, bi jo bil zagotovo odpeljal. Hvala lepa za objavo in veliko uspehov.

ANGEL PETERNEL,
Zakamen pri Kanalu ob Soči

obveščali. Spominjam se nekega dne v letu 1944, ko je k nam pritekla sosedova deklet in povedala, da prihajajo v vas domobranci. Tega nisimo niti tako resno jemali. Tisti dan smo bili v gozdu. Že pod večer je bilo, ko sem kuhala, mož in hčerke pa so bili v hlevu pri živini.

Sosedi, ki so pomagali pri delu, so že odšli domov, da opravijo pri živini. Pod jablano pred hišo pa so počivali trije kurirji in čakali večera, da bi lahko nadaljevali pot. Kar saenkrat zaslišim neke glasove, ki prihajajo iz smeri od Sv. Ane. Hitro skočim na dvorišče. Srce mi je zastalo, ko sem zagledala kolono sovražnih vojakov, ki so prihajali proti nam. Moja prva misel je bila obvestiti kurirje, ki so bili na dvorišču. Vsa zasopla sem stekla in zavpila: „Bežite, bežite!“ Kurirji so z vso naglico pobrali orožje in stekli proti Lipniku, jaz pa sem se umaknila v hišo in si mislila: kar bo, pa bo.

pisma
in
odmevi

27 novih članov

V dvorani KZ Metlika je bila 14. januarja delovna konferenca Združenja šoferjev in avtomehanikov črnomaljske in metliške občine. Poleg velikega števila članov so se konference udeležili še predstavniki LM obeh občin, družbeno-političnih organizacij Črnomlja, medtem ko smo pogrešali Metličane in predstavnike sindikata.

Uvodno besedo je podal predsednik ZSAM Alojz Ilenič, še pred tem pa smo z enominutnim molkom počastili spomin na vse v lanskem letu preminule člane. Ob pregledu urniščevanja sklepov smo prišli do zaključka, da je zagnano delo že rodilo sadove, da pa še ni vse tako, kot bi moralo biti, je krivda vseh tistih članov združenja, ki menijo, da so svojo nalogo opravili že s plačilom članarine. In ko smo že pri članstvu: lani je v naše vrste prišlo 27 novih članov, tako da se njihovo število že bliža dvestotim.

Po razpravi, ki je sledila, smo navzoči sprejeli nekaj pomembnih sklepov. V prvi vrsti je treba povečati število članstva in delati za izboljšanje pogojev za varnejšo vožnjo na cestah in skrbeti za boljše delovne pogoje poklicnih voznikov in avtomehanikov. Ena naših glavnih nalog je tudi organiziranje krvodajalskih akcij.

V združenju že deluje aktiv ZK ki bo 12. februarja pripravil predavanje: Splošni ljudski odpor in družbeno samozaščita, govor pa bo tudi o kazenski zakonodaji iz cestnega prometa. Predavanje bo v črnomaljskem kulturnem domu in, je za vse člane ZSAM in AMD obvezno!

VINKO SMREKALF

„FOKUS“ RAZSTAVLJA

Foto-klub „Fokus“ iz Metlike je pripravil v metliški matični knjižnici zanimivo razstavo fotografij. Jože Simonič, član „Fokusa“, razstavlja svoje fotografske izdelke. Razstavo bodo odprli danes ob 17. uri. Ob tej priložnosti bo v počastitev slovenskega kulturnega praznika tudi recital mladih metliških literatov.

MIRJAM BEZEK

»Dolenjski list« v vsako družino

Moja mati pripoveduje...

Utrinki spominov na vojna leta

Med zadnjo vojno so bile kmetije na Dolenjskem varno zavetje partizanov in neusahljiv vir hrane. V letih med vojno je bila skoraj sleherna kmetija, pa naj je v njej gospodaril Sapor ali Bešte, Anzle ali Kaferle, Andrej ali Gliha, trdnjava zase, zatočišče borec, kurirjev in aktivistov OF. Iz doline so kmetije povezovali ozki kolovozi Blatnega klanca, Stare gore in Debena, kjer so talno taboreli partizani.

Toliko let je že minilo, odkar se je končala osvobodilna vojna, pa vendar so spomini v tistih, ki so jo

doživljali, še živi. Veliko je vasi, v katerih so živele družine, ki so že od samega začetka sodelovale v našem uporu. Ena izmed njih je tudi Lukovek, kjer se je odvijalo organizirano politično delo za OF od 1941 do osvoboditve. V vasi ni bilo sovražnikov, vsi mladi moški pa so odšli v partizane. Samo eden je klonil in se boril na okupatorjevi strani. Komaj nekaj kilometrov od Lukovka pa je vas Stara gora, kjer je bila pri Hrastarkovih pomembna kurirska javka in zbirališče partizanov. Vsi člani družine, od najstarejšega do najmlajšega, so sodelovali s parti-

Knjiga – okno v svet

Zelo rada berem. Knjiga je najboljša prijateljica, učiteljica in vzgojiteljica. Plemeniti naša čustva, nas oblikuje, vodi v svet znanja.

BREDA SLADIČ, 4. a

Prebral sem veliko knjig, najbolj pa mi je bila vseč „Pod svobodnim soncem“, ki jo je napisal Fran Saleški Finžgar. Iz knjige sem spoznal življenje starih Slovanov.

DUŠAN GORJANEC, 4. a

Kadar sem žalostna in osamljena, vzamem v roke knjigo. Vanjo se vživim in pozabim na vse okoli sebe.

NATAŠA GOLOB, 5. c

Mamica mi večkrat kupi novo knjigo. Na knjige pazim, saj mi veliko pomenijo. Doma jih imam že lepo zbirko; zavite so in zložene v omari. Srce me boli, če vidim učenca, ki grdo ravna s knjigo.

MARINKA BARTOLJ, 5. c

Kadar mi je pusto, se zatečem k svojim prijateljicam knjigam. Nikoli ne samevajo na polici. Zakaj bi se prašile in propadale, ko pa mi toliko povedo! Sladkoba žvečilnega gumija hitro mine, knjiga pa je večna.

VLADKA MERZEL, 8. a
(Prvi poganjki, OŠ Milka Šobar-Nataša)

Krkovo

Ta vas že dolgo let stoji in hiš je tu za trikrat tri. Dobila je ime Krkovo in vedno to ostala bo. To vas jaz ljubim neizmerno, ostati tu želim za vedno.

(Doma sem ob Kolpi, OŠ Vas – Fara)

Domov

Odpotovala sem. Sama. Brez brata in sester. Brez ata in mame.

Bilo je lepo, ljudje so bili gostoljubni; hrane dovolj, vsega dovolj.

A vseeno so bili dolgi tisti dnevi, dnevi domotožja.

Domov sem si želela, samo domov. K bratcu, sestram, k atu in mami. V domači kraj.

JOŽICA BREZNIKAR, 8. razred
(Preproste besede, OŠ Sentrupert)

Moj konjiček

Moj hobi je pes Bobi, skupaj jeva palčke bobi.

Moj konjiček je muc Miček, rad se igra, ko se meni ne da.

MARINKA HROVAT, 8. a
(Z bregov Krke, OŠ Žužemberk)

Zakaj nisem fant

Zakaj nisem fant, se sprašujem vsak dan. Lahko bi počela, kar bi si želela; imela bi dolge lase, bila športnica vneta in se za dvojke učila. Zakaj? A nekaj mi pravi v uho: „Kaj je zdaj to, to ni za dekle, kot si ti! Uči se, da boš odlična in obnašaj se lepo, da ne poreko: Kaj pa je s to?“

A zakaj nisem fant, vse bi, kot fantje, počela, škoda, da nisem fant, res bi bila bolj vesela.

DARJA DREVENŠEK, 8. c
(Z bregov Krke, OŠ Žužemberk)

Poznam te

Tvoj obraz je abeceda, sestavljen je iz črk, črke pa dobro poznam. Ne moreš lagati, izda te govornica oči, trepet mišice, trepet ust. Ne moreš lagati, saj natanko vem, kaj se dogaja v tebi: preberem ti vsako misel, ne moreš zakriti resnice. Ohrani spoštovanje.

MARINKA KUMAR, 3. r gimnazije
(Mladi v domu, Dom Majde Šilc v Novem mestu)

Šolska ura

Bil je četrtek. Stopim v učilnico za slovenski jezik in premišlujem, kaj bomo danes obravnavali.

Premoti me šolski zvonec. Ker tovarišice še ni, je v razredu nemir. Nekateri se lovijo, drugi pretepajo, le nekaj jih piše ali prepisuje domače naloge. Šele ko v razred stopi učiteljica z dnevnikom in redovalnico, se učenci umirijo in sedejo.

Tovarišica zapiše manjka-joče, nato začne spraševati. Pokliče Martina. Ta stoka in joka, dokler mu tovarišica ne pokaže v klop in zapiše enke. Pokliče še enega učenca.

Zagledam se v učiteljico in opazujem njeno novo pričesko, modro obleko in čevlje, ki so mi še posebno všeč. Ozrem se po razredu. Vlasta piše listek Branki in ta ji takoj odgovori. Bojan in Tomaž se pogovarjata o reaktivcih. Tine si podpira glavo, gotovo se sprašuje, zakaj ima slovenščina slovnico. Zdenka in Roman sta pravkar končala tretjo rundo boksa v treh. Stanko pregleduje zadnji izvod stripov, pri tem se važno ziblje na stolu, kot da je na konju. Pavlina in Andreja tekmujeta v prerekanju ter si tako bogatita besedni zaklad. Najlepše je Tonetu: glasno smrči.

Teško pričakamo konec ure in smo veseli, da ni nič za domačo nalogo.

MINKA VRANIČAR, 6. b
(Bele breze, OŠ Metlika)

LISTI IZ ŠOLSКИH GLASIL

Na srečanju dopisnikov

Na deveto republiško srečanje pionirjev dopisnikov sva bili iz Sentrjerneja le dve učenci. Do Ljubljane sva se peljali z avtobusom, do Postojne pa z vlakom. Na vlaku je bilo prijetno. Klepetali smo, čeprav se nismo poznali. Kar žal nam je bilo, ko so zacvilile zavore in smo morali izstopiti.

Po malici, ki so jo kuharice OŠ Postojna zares imenitno pripravile, je vsak dobil svojega gostitelja. Moja gostiteljica je bila Nataša Žitko. Bila je prijazna, prijazni pa so bili tudi njeni starši, da sem se počutila kot doma.

Ob treh popoldne me je Nataša peljala v šolo, kjer so se zbrali vsi pionirji dopisniki. Mi,

ki pišemo za Pionirski tednik, smo se zbrali ob novinarki Milki Lužnik – Pohar. Povedala je, da bomo pripravili oddajo za vse pionirje dopisnike. Dala nam je tekste, nakar smo pripravili oddajo za radio.

Oddaja Čenčarija je bila zelo zanimiva. Najbolj so jo popestrili intervjuji. Dejan je dobro izpeljal pogovor z Božom Kosom, jaz pa malo slabše s pisateljem Jožetom Snojem – stricem Pipo. Ker mi je dim iz pipe, ki jo je vlekel stric Pipa, silil v oči, kar nisem mogla dobro misliti.

Po oddaji smo si ogledali predstavo Pekarna Miš-maš, nato pa so nas gostitelji spravili v postelje.

Naslednji dan smo si ogledali Črno jamo, kjer so partizani med vojno zažgali in uničili fašistom zalogo bencina. Kapniki so še zdaj črni. V Postojnski jami nam je bil še zlasti všeč vlakec, s katerim smo se tudi popeljali. Kosilo smo imeli v motelu Proteus. Tam so podelili priznanja in nagrade šolskim glasilom. Priznanje je dobilo tudi naše glasilo. S postojnskimi pionirji pa nas bodo povezovala le še pisma.

MATEJA CEKUTA, 6. a
(Naša pot, OŠ Sentrjernej)

Vesela pionirska ura

Pri razrednikovi uri smo učenci vsi torbice spraznili in smeje se gledali.

Moja prašek je imela in dežnika dva, Mirko fračko je prinesel, Jani kamna dva.

Nadina salama zasmrdela je, Renatini bonboni so že topili se.

Pri Miciki smo našli robecev najmanj sto, pri Vidi lepo žogo, le kaj bo pri pouku z njo.

In na koncu naše inventure smo spoznali vsi, da odvečna krama v šoli je le za v smeti.

IRENA MEDIC, 7. a
(Prvi poganjki, OŠ Milka Šobar-Nataša)

Narava

Narava je travnik, poln cvetja, čebel in metuljev. Narava je gozd, poln lepих dreves in skrivnostnih šumov.

Narava so divji potoki, reke, s srobotjo obdane jekle, smreke. Narava so naši jeleni, srnjaki, bavsčaki, medved brundač, naš gozdar sekač. Narava je naša modra in kristalna voda, narava je naša neizmerna svoboda. Čuvajmo jo, ljudje, čuvajmo!
ANICA JURKOVIC, 8. razred
(Doma sem ob Kolpi, OŠ Vas – Fara)

Onesnažene vode

Zakaj so naše vode onesnažene? Zato, ker jih ne varujemo. Vanje spuščamo tovarniške odplake in drugo umazanijo. Jugoslavija je med najbolj onesnaženimi v Evropi.

Vse to je zaradi tega, ker se ljudje sploh ne zanimajo za red in čistočo. Vsaka tovarna bi morala imeti prečiščevalne naprave.

Ker so reke in potoki onesnaženi, tudi življenje v njih ni, kot

bi moralo biti. Ribe umirajo, živali in rastline se zadušijo v umazaniji.

Reke bi morali prečistiti. Če ne bi ničesar storili, bi življenje v vodi izumrlo in zgodila bi se velika katastrofa.

Zato čuvajmo vodo in ne mečimo odpadkov na tla, ampak v koške, ki jih je povsod dovolj.

UROŠ BAMBIČ, 6. b
(Naša pot, OŠ Sentrjernej)

Od zore do mraka na delu, Sosedov pes ga pozdravi: hov, hov. Zapoje si pesem veselo, luna smeje mu mužika.

IRENA MARŠNAK, 8. b
(Prvi koraki, OŠ Sentrjernej)

Zakaj sovražim vojno

Moji starši so mi pripovedovali, kako so ljudje pod okupatorjevimi nasiljem trpeli. Žal mi je za vse, ki morajo tako gorje trpeti še danes.

IVICA LUŽAR, 11 LET

Vojno sovražim, ker uničuje vse in ne prizanaša niti otrokom. Tedaj ni hrane, ne moreš se učiti, otroke ločijo od staršev.

GORAZD CVELBAR, 11 LET

Vojno sovražim zaradi surovosti sovražnikov.

ROBERT GLAVAN, 11 LET

V vojni pade veliko ljudi, tudi otrok. Čeprav še nisem doživela, se je bojim kot večina ljudi.

POLONCA JEGLIČ, 10 LET
(Kamenčki, OŠ Šmarjeta)

GRADAC: Le kdo bi si mislil, da so tudi plini po izdatni porciji fižola lahko koristni...

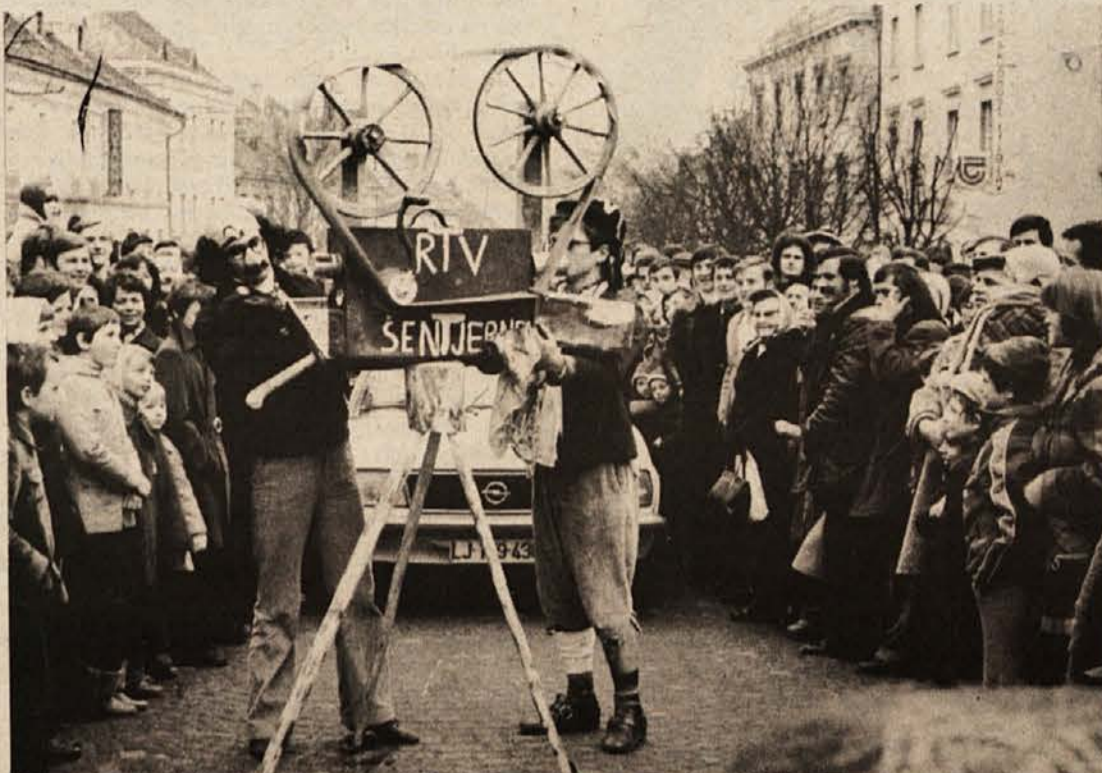
Eden od evidentiranih...

ŠENTJERNEJ: Tale novoporočenca se pa tako kisko držita, kot bi šlo zares.

OTOČEC: Po veseli norčiji zaslužen počitek.

NOVO MESTO: „Kaj pa tako zijate, kaj niste še nikoli videli „tevecamere“?“

GRADAC: Le kdo bi se jih ne spomnil!

DOLENJSKI KARNEVAL SMEHA

OTOČEC: Blagoslovljeni vsi, ki ste prišli na ta naš zbor volilcev!

GRADAC: Joj, tale bo pa našega dohtarja lahko tudi tja potegnili, kjer samo kamenje raste.

Pa smo spet raztegnili svoja usta do ušes, seveda kar najbolj zakrknani in našemljeni. In vse smo si dovolili povedati, si marsikaj in marsikoga privoščili, saj nas je že pošteno tiščalo. Navsezadnje je za norčije odmerjen samo en dan v letu.

Belokranjski Gradac se je za to priložnost pripravil nadvse originalno. Mačkom ni ušla nobena pomembna stvar. Proslavili so stoletnico železolivarne, ki je svojčas polnila mošnjiček vitezu pl. Frideau v Tropinku in hranila najmanj štiristo lačnih belokranjskih ust. Medtem ko so lani reševali pomanjkanje soli, so letos pokazali stroj za predelavo fižolovih plinov iz človeškega črevesja. Uspešno so integrirali metliško „Presto“ in črnomaljski „Ruzanc“ in dokazali, da so povezave med občinami možne, četudi visoko pod zvezdami.

Kurentova oblast je v Šentjerneju zahtevala javno poroko Pepce Rorcanga in Martina Šraufencigarja, ki sta se zadnje čase tako zaljubljeni vedla, da je vrlemu občinstvu jemalo sapo. Na poročno potovanje sta se odpravila v občinsko prestolnico, kjer so jima dali duhovni očetje še zadnji blagoslov.

Kostanjeviški šelmarji so ob istem času privlekli na svetlo velikega krapa, ki ga že stoletja častijo kot svoj nedotakljivi simbol. Zaspano prebivalstvo je prebudila natanko 2.480 kg težka osebna godba tovariša Pusta, neutrudni kronist pa je zabeležil, da se je vse dogajalo na „tamalem placu“. Izvedli so občni zbor Perforcenthaus in za nameček od hiše do hiše gonili medveda.

Mokronoške larfarje je letos dajala posebno huda nevoščljivost ob sila „zgodnem“ reševanju komunalnih in drugih zadev. Nekoliko preveč so se znesli nad trebelansko ročno gasilsko črpalko iz leta 1913. To pa jim navsezadnje lahko oprostimo, saj so hoteli dokazati, da tudi muzejski primerki lahko še vedno služijo, če je sila.

Nekaj posebnega se je dogajalo onstran Roga, na Kočevskem. Da ne bo ugibanja, naj takoj povemo, da je šlo za cigansko poroko. Kronist je zabeležil, da je v nedeljo popoldne kočevske firbce spravila na ulice nenavadna povorka. Sprevod sta vodila dva osla, ki sta že med evidentiranimi kandidati za salame, poleg ciganov in lovcev pa so strumno korakali še šerif Janko, gorila King-kong, volkodlak, mož z babo v košu („Ker nisi hotela kuhati, moraš iz koša kukati“), najrazličnejše maske in Cveto Križ s harmoniko ter folklorno skupino.

Preden sta se on in ona vzela, je „filmski glumac“ spregovoril o združitvi krajevnih skupnosti Livold, Dolga vas in Mozelj v velik industrijski kompleks. Dogovorili so se o bratski pomoči Kočevja, ki po Rinži pošilja v Dolgo vas mleko, meso za golaž in kose intimne garderobe.

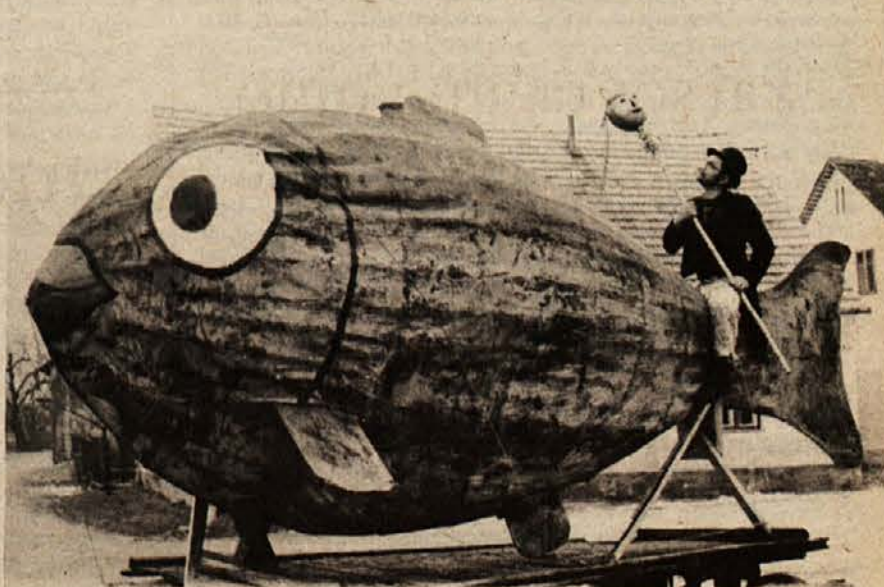
Na ciganski poroki so razbili lonec s tem pa je bilo tudi letošnjega pustovanja na Dolenjskem konec.

Tekst in fotografije: J. PAVLIN

MOKRONOG: Ne, niso zidarji, samo kažejo, kako „lahko“ se lomijo hlebci novomeškega žita. (Foto: A. Zeleznik)

KOSTANJEVICA: Krap je len, da še z repom ne migne, čeprav slavni šelmar na njem sedi.

Neizčrpna dediščina

Poezije doktorja Franceta Prešerna Drobna knjižica, na oko dokaj skromna bera življenja, ki niti ni bilo tako kratko, če ga primerjamo z mladostjo, v kateri so nam na začetku tega stoletja sahnili pesniki Murn, Kette, Kosovel in še kdo. A ko to knjižico odpremo in jo začnemo prebirati, se razgrne pred nami prečudovit, prostran, skorajda neizmeren, a vendar v sebi zaključen svet, v katerem je, da polneje ne bi mogla biti, izražena posebna življenjska usoda, so prečutena bridka doživetja in sporočena globoka spoznanja človeka, ki je v mračnem obdobju Metternichove Avstrije, v omejenem provincialnem okolju z borno, komajda omembe vredno poslovno tradicijo nenadoma zablestel kakor meteor in s svojim pesniškim delom v nekaj letih premostil prepad, ki je naše leposlovje ločil od leposlovja drugih, večjih in naprednejših narodov, in se kot enak med enakimi pridružil najznamenitejšim ustvarjalcem prejšnjih in svoje dobe.

To je lahko storil, ker je imel od narave tisti, meram in dokončnim oznakam še vedno izmikajoči se dar, ki mu zaradi lagodnosti in težnje, da tudi neopredeljive reči označimo z besedo, pravimo genialnost, nadalje zato, ker je, zavedajoč se svojega daru, pa tudi odgovornosti pred sredino, v kateri mu je bilo dano živeti, pogumno sprejel nase breme pesniškega poklica hkrati z vsemi posledicami te odločitve, pripravljen, da se odpove osebnim srečim, in vse življenje, s peklom in nebesi v sebi, trpi brez miru; svoje življenjsko poslanstvo je lahko izpolnil tudi zato, ker si je pridobil globoko vednost o samem sebi, o bližnjem in o ljudeh nasploh in ker je s pretehtano jasnovidnostjo izmeril svet in pregledal njegovo rabo...

V svojem boju za novo književnost, zlahtnejše odnose med ljudmi in napredek lastnega naroda, ki se je tedaj kot narod pravzaprav šele formiral, pri čemer ima pesnik nemalo zaslug, je imel le eno srečo: nekaj časa je imel pri vsem tem oporo v dveh zvestih prijateljih. Prvi je bil tihi, visokoumni, učeni, samoti in resne pomenke ljubeči Čop, drugi veseli, družabni, darežljivi Smole, oba človeka plemenitega srca, sovražnika vsakršne tiranije in zavzeta za dobro lastnega naroda. Oba je izgubil prav kmalu, da mu je bila nato pot skozi preostanek življenja še težja, še samostojnejša. Obejma je z osmrtnicama postavil večer spomenik. Ko je umrl Čop, je temu visokemu umu ustrezno njegovo smrt označil kot vrnitev k Praluči. Posvetil mu je tudi svojo nadaljšo pesnitev, milo pesem Krst pri Savici. Po tej izgubi je bil nekaj časa, celo bolj kot tedaj, ko je pisal verze tretjega od Sonetov nesrečen, podoben hrastu, ki ga je treščil na tla zimski vihar; bil je kot najomahljivejši trs v odljudni puščavi. Ko se je štiri leta po smrti drugega prijatelja, veselega bratca Andreja, z napitnico v pivski družbi poslavljaj od njega, je jemal slovo tudi od pesništva. Le še svojo pesniško oporoko je napisal, tožbo o neizpetih pesmih v srcu, neizpetih zaradi neizljubljene ljubezni. Nato je umolknil.

Ampak že s tem, kar je povedal, je povedal dovolj. Zaprtil nam je dragoceno, neizčrpno dediščino, kajti njegova lepa in klana beseda nam še vedno poje, njegove, do neba segajoče sanje imajo še zmeraj moč, da nas omamljajo, njegovo možgano upanje nas varuje malodušja, njegova globoka vednost pa še vedno bogati naša omejena spoznanja.

Niko Košir: France Prešeren (1977)

PESNIŠKI KOZMOS

Za celotno Prešernovo pesniško delo skorajda velja tisto, kar je ob izidu Poezije pesnik pisal Vrazu: „Dobrohotni bralci utegnejo o mojih carmina izreči sodbo: Ah, kako malo se je razvilo in še to malo, kako je skopo.“ Središče njegovega opusa je lirika, zato bi ta sodba morala veljati tudi zanjo ali predvsem zanjo. In vendar! V tej knjigi, ki šteje vsega šestdeset enot, so ohranjene in urejene skoraj vse, gotovo pa vse njegove pomembnejše lirične pesmi. Zbirka resnično ni obsesna, nihče pa bi ji ne mogel očitati, da bi bila skopa ali celo revna. Nikakor. Bolj ko se poglablja vanjo, bolj se ti zdi, ne le da je polna, marveč da je kratko in malo v nekem smislu izčrpna, tako močno in pretresljivo je v nji izraženo vse bistveno poetovega, človeškega in pesniškega življenja, vse, od usode in poklica, od ljubezni do ženske ter prijateljev in domovine do smrti in do smisla življenja, vsa čustva, s katerimi je preživljal svoje dvakrat tragično življenje v gluhem in grobem okolju svojega malodane odmrlega, nezavednega in v vsakem pogledu zaostalega naroda ter njegovega neprebujenega, amuzičnega in večidel mračnjakaškega duhovniškega razumnitva. Pričevanje o vsem tem je prisotno v njegovi liriki tako polno in živo, da jo občutimo kot povsem zaokrožen, poln osebnosti kozmos, ki je obdan z velikimi, tragičnimi in čudežnimi stvarmi, ki spremljajo človeka na njegovi življenjski poti, od narave in njenih pojavov do smrti in nebitja, katerim smo vsi zapisani in s katerimi se mora vse živo znajti tako ali drugače.

Da, to je sam v sebi zaključen in intenzivno resničen pesniški kozmos, ki je vrhu tega notranje pregledno urejen in skladen in vse to ne strogo odtehtano, temveč neposredno in spontano, kakor se je spontano odzivalo na življenje njegovo srce, ki tolikokrat ni moglo več „molčati svojih bolečin“. To je poseben čar in v tem je njegova neizčrpna živost in njegova trajna pretresljivost...

Josip Vidmar: Prešernova lirika (1973)

Danes, ko je minilo že sto petindvajset let od Prešernovega rojstva, se zavedamo vsi, da se klanjamo največjemu geniju svojega rodu. Raziskavanja o podrobnostih njegove zapuščine, ugibanja o načinu njegovega dela, čustvovanja in mišljenja se bodo brez dvoma nadaljevala, dokler bodo Slovenci živeli — vprašanje ocenitve je, mislim, definitivno rešeno. In vendar je bilo okoli tega tako edinstveno visokega duha toliko prepira, napadov in bojev, neumevanja in blatenja kakor okoli nobenega naših poetov. Večina Slovencev si dolgo ni bila v svesti, da so dobili s Prešernovo besedo centralno idejo slovenstva, skupno ognjišče svojega duhovnega življenja.

Od zunaj pogledano je Prešernovo delo skromno in neznačno: drobna knjižica z naslovom Poezije doktorja Franceta Prešerna — to je vsa žetev polstoletnega življenja; kaj malo za oko: ali odprti jo, poglobi se vanjo, prepusti se voljno čaru teh valujočih ritmov, in odpirajo se ti neizmerni horizonti na vse strani, kakor da si nenadoma prestavljen v središče velikanskega duševnega sveta, ki mu ne manjka najmanjši delec do zaokrožene popolnosti...

Ljudje pa ne znajo vedno odpirati in čitati knjig. Ker se branijo stopiti v poetov svet čisti in dobre volje, sprejemljivi za novo razodetje, temveč prinašajo s seboj svoje staro razodetje: aprioristične zahteve, prevzete doktrine in dogme, svoje osebne, družabne, strankarske, cerkvenoverske ali narodno-politične interese. Ti prihajajo pred poeta kot sodniki v imenu svojih idealov, in so nazadnje obsojeni, da morajo ostati zunaj, njih sodba pa ni videla bistva in njih obsodba ni zadelala jedra.

Pa so prišli možje vnanje akcije — politiki, in so hoteli tributa svojim idealom. In so spoznali, da je Prešeren resda nadarjen pesnik, spreten oblikovalec srčnih občutkov, ali pogrešali so v njegovih pesmih tega, kar so imenovali vzvišene misli, ki bi narod budile in dvigale — k njih idealom. Pesnik sonetov, sonetnega venca, Zdravljice, Krsta — ta je po njihovem lazil po tleh; visoko nad vsakdanjo zemljo pa je plaval bobneči gromovnik tistih dni, krilati pevec tako zvanih vzvišenih idej. Kaj so nam danes te tirade, pred katerimi se je takratno izobraženstvo klanjalo v zamaknjem spoštovanju! Za nas jih ni.

Pa so prišli gospodje z moralo; in so tudi gledali od zunaj in so krstili najnežnejše izlive najčišjšega slovenskega srca za „zaljubljene brkljarije“. Ne bi jih niti omenil, da se ni ta pravda še za naših dni pred leti na novo pogrela; še za naših dni se je odločilo, da bo pred „božjim tronom“ pravda vendarle izpadla proti Prešernu. Prešeren pa je tudi sam gnal to pravdo pred božji tron s svojim Orglarčkom, in zadnja instanca se je izrekla zanj.

Vsi ti so priznavali Prešernu samo vnanjo oblikovno dovršenost. In res je: od zunaj pogledane so Prešernove poezije sama forma, skrb za lepo besedo, prizadevanje za zvonek stih, blagolaglasno rimo: estetsko izprehajanje po vseh mogočih umetnih oblikah: tercina, ottava rima, španska asonanca, distihon, anakreontska katica, triolet, glosa, gazela, sonet in potenciran sonet — sonetni venec še z akrostihom povrh — kaj je to? Estetizem, eklekticizem, forma, dognana do zadnje izbrušenosti — ali ni kakor samo lagodno muziciranje po dragocenih starih instrumentih, pesem na tuje strune? — Od znotraj pogledano: samo čustvo, sama topla srčna kri, sama borba za izraz — ali po današnje za ekspresijo čisto posebnih življenjskih usod in spoznanj, ki se kljub Petrarki in Danteju in Horacu, kljub antiki in teoriji nemške romantike še nikjer in v nobenem času in v nobenem srcu niso tako ali podobno snovale in prečutile kakor edino v Prešernovem. S tega zorišča nikjer več oblike zavoljo oblike, nikjer besede zavoljo vnanjega zvoka — vse je notranja muzika

in ritem, upogibajoč se verno in pokorno po linjah pesnikove ideje; nič ni nakit ali navesek, nego sam živ, sočen organizem, ki so mu rime privlekle iz stihov tako naravno, kakor cvet iz veje. Vse to, kar je videti od zunaj tako izumetničeno in komplicirano — kako je od znotraj naravno in preprosto! Zakon in čudo organizma.

Prva in zadnja beseda Prešernove knjige je ljubezen. Ljubezen v vseh odtenkih od najelementarnejše erotike preko prijateljstva in domovinskega čustva do preduševljene, skoraj abstraktne ljubezni do resnice. — Človek, rojen za ljubezen, je od ljubezni izkrvavel, ali kar je še groznejše: ob živem srcu okamenel. Prijateljsko sovzvočje dveh duhov, kjer je Čop isto hotel, kar je Prešeren bil, je rezko pretrgala nenadna smrt. In ko je moral zapeti še Andreju Smoletu v opombo, je ostal strahotno sam. To je bilo, ko je bil že davno dal slovo tudi samom to srečni ljubezni.

Ta mož, v kraljestvu duhov tako širok in suveren, je bil v življenju tako neskončno nesrečen in beden, kakor le more biti nesrečen in beden zemljan, na katerega zro robustni praktiki tega sveta s ponižujočim pomilovanjem kot na slabiča. In tako so ga sodili od zunaj. Jaz pa vidim globoko presunjen človeka s tako bogatim srcem, da navaden poprečni te preobilice čustva sploh ne bi mogle prenesti: zmajala bi se mu tla pod nogami, zrušil bi se moralni svet v njem, Prešerna je tega zadnjega pretresa, ki vede neogibno v samomor, očevala njegova genialnost: notranji imperativ njegovega pevskega poklica, ki mu je z usodno neizprosno veljavo vse prenesti, vse pretrpeti, dati si streti srce in se preko vsega pozemskega povzpeli do zadnjih spoznanj zase in za svoj narod. Po kruti borbi s samim seboj je premagal strah in up in bolečino, in se je odrekel sreči na zemlji. In tako se je zgodilo, da je Prešeren prvi Slovenec, ki je spoznal in v lastnih življenjskih izpričal neobhodnost trpljenja za idejo brez ozira na kakršnokoli povračilo tu ali tam — potrebo trpljenja in brezpogojne žrtve v službi resnice in pravice iz notranjega postulata genialnega človeka, ki ne more drugače. Tega spoznanja dokument je njegova večna knjiga. In zavoljo nje je hotel in mogel toliko trpeti, da je sploh prenašal življenje.

Vse, prav vse, kar je poleg njega pelo in pisalo, nam je danes nemo. Ves krog čebeličarjev, teh izobraženih, vnetih in delavnih mož, ki so po svojo pošteno opravljali dnevno delo in se trudili za gojo našega jezika in duha — vse samo še zaprašeno gradivo na policah; zgodovina, ki nam govori samo še preko znanstvenega aparata; oni sami nam neposredno nimajo nič več povedati. Kar imajo še lica in podobe za neznanstvenika, jim ga je dal Prešeren v epigramih: skozi njegovo lečo jih vidimo.

Edini Prešeren je premagal čas in sega v sedanjost in bodočnost; njegova beseda nam še vedno poje, njegove sanje nas še zdaj omamljajo, in čim zrelejši smo, tem več lepote in resnice nam žari iz njega. Njegove ideje so še danes bojna gesla, in vsaka bodoča doba bo lahko iskala v njegovem bogatem zakladu spopolnila za svoje nedostatke. Naš povojni rod je izgubil nekaj, brez česar človeštvo ne more ostati: trajno pomanjkanje te dragocene soli življenja bi pomenilo smrt; Prešeren je preživel najtežjo notranjo tragedijo, in vendar si je ohranil oproščujoči, sončni smeh in humor.

Dogma in kanon pa nam ne more biti tudi Prešeren. Vsako pokolenje stoji pred svojimi problemi in jih mora po svoje rešiti: v življenju in umetnosti. Doživeti po svoje po moral Prešerna vsak naš tvorec, zakaj pot naprej vodi samo preko njega. Ne dogma in kanon, in vendar: Bog daj vsem našim duhovom živeti tako polno in pogumno in govoriti tako naravno in preprosto, kakor je živel in govoril veliki mojster Prešeren.

Oton Župančič: Beseda o Prešernu (1926)

POEZIJE

Doktorja

Franceta Prešerna.

Predsedstvo SNOS je 1. februarja 1945 sprejelo:

ODLOK

o proglasitvi dneva Prešernove smrti za kulturni praznik slovenskega naroda.

Osmi februar, dan smrti dr. Franceta Prešerna, osrednjega slovenskega književnega genija, se proglašajo za kulturni praznik slovenskega naroda.

Ta dan se poslej s proslavami in svečanostmi praznuje po vseh slovenskih prosvetnih in kulturnih ustanovah ter zavodih.

Ves slovenski narod naj se proslavam svojih kulturnih in prosvetnih ustanov pridruži in pri njih sodeluje.

Pokazal je pot naprej

Ni lahko doumeti, kako je bilo mogoče v slovenskem literarnem in kulturnem življenju v prvi polovici 19. stoletja narediti tako izjemen premik, kakršnega smo doživeli s Prešernovo umetnostjo. V zgodovinskih okoliščinah, ki so vse bolj terjale stvarne dokaze o narodnem in kulturnem življenju slovenskega naroda, je Prešeren kot enkratna ustvarjalna osebnost izbral „tedaj morda edino možno pot narodne potrditve“, to se pravi, da je prek umetniške besede — poezije izrazil in potrdil narodno enakopravnost, ki so jo drugi odrekli. Res je, da so se nekateri dobromiselni buditelji in slovstveniki prizadevali, da bi slovenščina in slovenska slovstvena dejavnost doživela napredek, vendar so njihovi skromni primeri slovstvenega oblikovanja preveč neobogljeno ponazarjali izrazno moč slovenskega jezika. Prešeren pa je v svoji umetniški nadarjenosti ustvaril slovenskemu narodu pravo literaturo in tako spreminil tok dotedanjih slovstvenih hotenj ter pokazal pot naprej. S Prešernovo pesmijo je slovenski jezik dosegel nenavadno visoko stopnjo kultiviranosti. S svojimi pesniškimi stvaritvami je Prešeren dokazal ustvarjalno moč slovenščine, ki je plemenitena lahko izrazila tako zahtevne vsebine, kakor jih srečamo v njegovih pesmih. Pesnik je dobro vedel, da narodu, ki bo imel tako kultiviran jezik, takšne izrazne možnosti, kot jih je izpričevala njegova poezija, kmalu ne bo mogoče več odrekli pravice do samostojnega kulturnega naroda življenja. Pot do osamosvojitve je bila sicer še zelo dolga, vendar bi bila zagotovo daljša in težja, če ne bi bilo Prešernovega zgodovinskega dejanja...

Prešeren je trdno ostajal na domačih tleh in iz teh tal je rasla njegova pesem, hkrati pa je razširjal obzorja slovenske književnosti prek njenih meja in jo odpiral v svet. Ni želel zaprtosti vase, marveč čim večjo odprtost v vsečloveško občestvo.

Gregor Kocijan: Dr. France Prešeren (1978)

Ni pozabljen

Slike Ivana Vavpotiča tokrat v Velenju

Zanimanje za slikarsko delo Ivana Vavpotiča, sodobnika slovenskih impresionistov in modernistov, ki je v slikah ohranil tudi podobe več znanih in slavni "Dolenjcev" (Ketteja, Županciča, Županiča, Gruma, Trdino), se v zadnjem času na Slovenskem spet povečuje. Zato je pravzaprav poskrbelo Novo mesto, ki je lani ob umetniškovi stoletnici rojstva s prvo retrospektivo "odpihnilo" prah z njegovega imena in njegovih del. V Novem mestu, kjer je Vavpotič obiskoval gimnazijo, kasneje pa je vanj, na Dolenjsko in proti Beli krajini delal umetniške "sprehode" s čopičem in paletjo, so prvič po dolgih desetletjih tudi opozorili na krivico, storjeno umetniku, da njegovo delo toliko časa ni pravično in v celoti ocenjeno.

Novica, da so Vavpotičeva dela prejšnji teden razstavili tudi v Velenju in s to razstavo počastili slovenski kulturni praznik, je zato za Novo mesto razveseljiva. Velenjska razstava je podobna novomeški, le da je tam nekaj dodatnega in drugega gradiva, kot smo ga videli pred dobrima dvema mesecema v Dolenjski galeriji. Razstavljenih je 34 olj, od katerih sta jih dvanajst oziroma tri posodila Narodna galerija v Ljubljani in Dolenjski muzej v Novem mestu, medtem ko je Študijska knjižnica Mirana Jarca iz Novega mesta posodila originalne Vavpotičeve ilustracije za knjigo "Tolovaj Mataj" Frana Milčinskega. Zanimivo je tudi to, da sta imela Novo mesto in Velenje skupnega govornika, ki je ovrednotil Vavpotičev prispevek v zakladnico slovenske umetnosti - dr. Emilijana Cevca.

I. Z.

Rad slika Dolenjsko

Kamilo Legat razstavlja krajine v Novem mestu

Od včeraj do 6. marca je v upravni stavbi tovarne zdravil Krka v Ločni odprta razstava del akademskega slikarja Kamila Legata iz Trziča. Na njej so dela, ki jih je dr. Mirko Juteršek označil za ploskovito učinkujoče. Sicer je Legat izrazil krajinar, krajini oziroma raziskovanju krajine velja vse njegovo umetniško zanimanje. Tudi pričujoča razstava prikazuje krajino. Za novomeške in dolenjske obiskovalce bo prav gotovo zanimivo srečanje z deli, ki jih je Legatu navdihnila Dolenjska. Kamilo Legat se je namreč kar trikrat udeležil Dolenjskih slikarskih kolonij. Razen na skupinskih razstavah teh kolonij v Dolenjski galeriji pa njegovih del v Novem mestu še ni bilo videti, tako da je pričujoča razstava v tovarni zdravil njegova prva samostojna razstava na Dolenjskem. Legat je sicer slikar s kratkim razstavljaljskim stažem, saj je prvič stopil pred javnost šele pred desetimi leti,

Kamilo Legat prvič s samostojno razstavo v Novem mestu.

červavno je akademijo končal deset let prej. O kakovosti njegovega slikarstva govore med drugim številna priznanja in nagrade, ki jih je dobil na eks-temporih, od DSLU in druge.

REVIJA SLAVI

S prvo letošnjo številko je stopila znana revija Borec v trideseto leto svojega izhajanja. Predsednik njegove uredniškega sveta Radko Polič je zapisal, da bo ob tem jubileju začela izhajati bibliografija doseganih tridesetletnikov. Jeseni naj bi izšel prvi zvezek, ki bo zajel prvih deset letnikov. Januarska številka Borca je posvečena 100-letnici rojstva Otona Županciča.

Rudi Stopar: RIBNIČAN, žgano železo, 1975.

Z revijo nad mrtvilo

Se bo v novomeški občini posrečilo predramiti gledališke skupine? - ZKO prireja tudi seminar za režiserje

Gledališki amaterizem v novomeški občini po svojem utripanju in razrasti zaostaja, denimo, za pevskim. Caplja, stopica na mestu. Tako je, kakor že nekaj let: društva, ki gojijo to zvrst, so redka, premier pa komaj kaj več kot za število prstov na roki. Čast rešuje podeželje, majhni kraji, kot je Soteska. Novo mesto, ovenčano s priznanjem hrvatskega festivala, to zimo ne more roditi ničesar. Tudi v nekaterih drugih večjih krajih je zatišje.

Najbrž ga ni, ki bi se smel in mogel pomiriti s takim stanjem. Tudi ne med občinstvom, ki se prav gotovo ne zadovolji z nekaj gostovanji na novomeškem odru, pa čeprav prihajajo nanj igralci osrednjih slovenskih gledališč. Praznina, ki zeva od predstave do predstave, kliče po nastopu domače ustvarjalnosti. In ne samo v Novem mestu, ampak tudi v krajih, ki jim gledališke lakote nihče ne poteši. Lakota pa je in temu bi spet lahko najbolj prepričevalno pritrnila skupina soteške "Zarje", ki prav ta čas z

Utrip iz zamejstva

Dolenjska galerija: na otvoritvi razstave goriških umetnikov nastopila tudi pesnika iz Trsta

Dejavnost Dolenjske galerije sega do zamejskih Slovencev. Minuli petek odprta likovna razstava v Novem mestu to potrjuje. Z njo se dolenjskemu občinstvu predstavljata v Gorici delujoča slikarja in pedagoga Vladimir Klanjšček, doma iz Števerjana, in beneški Slovenec Hijacint Jussa iz Čedad. Po besedah Milka Renerja, ravnatelja na slovenski srednji šoli in umetnostnega zgodovinarja iz Gorice, ki je odprl to razstavo, pomenita slikarja veliko pridobitev za kulturo zamejskih Slovencev na Goriškem.

Čeprav sta različna po stilu, imata slikarja nekaj skupnega: sporočilo, s katerim poskušata

gledalcu dopovedati, da prihajata iz krajev, ki jih je usoda sicer odrezala od matične domovine, so pa ohranili slovenskost. To ohranjanje je pravzaprav nenehen boj za obstoj, ki ga slikarja kažeta z govornico simbolike; zato je njuno (posebno Jussovo) slikarstvo navidezno abstraktno. A že pri bežnem ogledovanju teh del zaznamo veliko izpovedno kljubovalnost in energijo avtorjev, njuna mladost (Jussa je rojen 1950., Klanjšček pa 1944.) zagotavlja, da bosta to osnovno usmeritev obdržala.

Na otvoritvi smo prisluhnili tudi kratkemu utripu besednega snavanja med Slovenci v Italiji, ki sta ga z branjem svojih pesni nakazala pesnika Marko Kravos in Marij Čuk. Ta zamejski pesniško-likovni večer v Dolenjski galeriji obiskovalcem ni dal samo osnovne informacije o kulturnem življenju Slovencev v Italiji, marveč tudi potrditev, da moremo in moramo njihovo delo šteti k slovenski kulturi oziroma umetnosti kot taki.

Šentvid vabi

Pevski tabor v Šentvidu pri Stični spet vabi slovenske zbornice, naj se udeležijo tradicionalnega, že IX. pevskega tabora v tej dolenjski vasi. Letošnji tabor bo trajal dva dni, in sicer 24 in 25. junija. Posamezni zbori naj bi zapeli tri pesmi, v skupnem nastopu pa še štiri.

Koliko zborov bo letos prišlo v Šentvid, je še težko reči, saj poteče rok za prijavo šele 1. marca. Kljub temu pa organizator pričakuje okoli 150 slovenskih pevskih zborov s približno 4000 pevci.

Pogoji sodelovanja so v glavnem že znani, toda kljub temu je treba narediti še marsikaj. Predvsem velja to za umetniško plat tabora. Treba je izbrati pesmi, da se ne bodo ponavljale, in se domeniti glede skupnega nastopa. Organizacijski odbor zategadelj vabi vse zborovodje v nedeljo, 12. februarja, ob 10. uri dopoldne v avlo osnovne šole Šentvid pri Stični, kjer se bodo skupaj z organizatorji pogovorili o vsem, kar danes še ni povsem jasno.

I. BREGAR

VEČ KNJIG V KRŠKEM

V Valvasorjevi knjižnici in čitalnici v Krškem so lani na novo vpisali 1.207 knjig. Od tega je bilo 762 kupljenih, zanje pa so plačali 91.899 dinarjev. Vseh obiskov je bilo 6.158, bralci pa so si izposodili 11.909 knjig. V drugem polletju so podaljšali dnevni čas izposoje, z novim letom pa prešli na brezplačno izposajo knjig.

I. Z.

H.G.G. potuje v Varaždin

Dela tega in drugih slikarjev pripravlja za na pot na Hrvaško Dolenjska galerija, ki bo kasneje imela v gosteh varaždinske slikarje

V varaždinskem Mestnem muzeju bodo 17. februarja odprli slikarsko razstavo "Stari mojstri iz Dolenjske galerije". V izboru bo nekaj nad trideset del iz umetnostnega fonda novomeške galerije, nastalih v obdobju od 16. do 19. stoletja. Od avtorjev bodo zastopani tudi Matevž Langus, Matheo Stoom in znameniti H. G. G., ki mu še niso razvozlati imena. Po otvoritvi bo imel arheolog in kustos Dolenjskega muzeja Tone Knez predavanje "Kulturnozgodovinski oris Novega mesta".

Prireditvi, ki ju Novo mesto pripravlja za Varaždin, sodita med izmenjalne v okviru sodelovanja med muzejema obeh mest. Varaždinski Mestni muzej bo gostoval v Dolenjskem muzeju v majsko-junijskih dneh, ko bodo v veliki dvorani Dolenjske galerije razstavljena dela poklicnih slikarjev varaždinske regije.

Za tesnejše sodelovanje sta se muzeja dogovorila lani na pobudo Varaždincev, ki so v Novo mesto pripeljali na razstavo štirideset slik iz 15. do 19. stoletja, Dolenjski muzej pa se

jim je takoj "oddolžil" z arheološko razstavo "Arheološke najdbe iz Novega mesta".

Vodnik v vitrinah

V novomeški študijski knjižnici je od včeraj odprta razstava del Valentina Vodnika ob 220-letnici njegovega rojstva. Na njej je okoli 150 eksponatov in že ta podatek pove, da gre za eno najobsežnejših tovrstnih prireditev v avli te ustanove. Največjo vrednost ji dajejo prav gotovo številni originali, ki jih hrani sama študijska knjižnica.

Med originali je treba na prvem mestu omeniti 19 dokumentov, ki kažejo pot tega prosvetljskega pesnika od rojstva do upokojitve. Poleg njegovega rojstnega in krstnega lista je ohranjeno gimnazijsko spričevalo, diploma o presbiteriatu (iz leta 1782), postavitveni dekret ljubljanskega škofa Herbersteina Vodniku za subsidiarja v Sori, najrazličnejši nastavitveni akti in dekreti iz Vodnikovih proforskih let, npravnstveno spričevalo Valentina Vodnika iz leta 1798 in vrsta drugih dokumentov do akta o upokojitvi. Rokopisni izbor obsega 18 Vodnikovih pesmi, ki jih hrani NUK v Ljubljani, zato so v Novem mestu razstavljene le fotokopije. V fotokopijah so tudi publikacije z Vodnikovimi prvimi objavami, največ Pisanice. Poseben razdelek kaže Vodnika kot pratkarja in časnikar-

kultura in izobraževanje

podčrtano

Splošnoizobraževalnemu knjižničarstvu na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju že nekaj let bije plat zvona. Ne more se odlepiti z republiškega repa, pa naj imajo najrazličnejše lestvice še tako optimistični namen. Podatki o dejanskem stanju sproti podirajo zamisli, da bi to

Nad hudo uro

knjižničarstvo ob sedanjih možnostih samo moglo kam naprej. Zato si perspektivo lahko zgradi le s temeljito akcijo Socialistične zveze. Na tem območju je še bolj potrebna kot marsikje v Sloveniji.

In kaj "dela" to hudo uro? Prav gotovo do skrajnosti nezadovoljiv položaj knjige in knjižnice. Zastrahuječ je podatek, da kar tri občine (Metlika, Krško, Sevnica) ne premorejo v fondih svojih splošnoizobraževalnih knjižnic intii po pol knjige na prebivalca. Pod republiškim normativom (vsaj ena knjiga na prebivalca) pa jih je nič manj kot sedem. Le Novo mesto z 2,93 in Kočevje z 1,25 knjige izpolnjujeta zahtevo.

Iz razpredelnice, ki jih je pripravila republiška matična služba, razberemo še eno prazno ugotovitev: leta 1976 je v vseh 19 splošnoizobraževalnih knjižnic na tem območju, ki premorejo 254.000 knjig (od tega 155.400 samo Novo mesto), prišlo le 13.078 enot nove literature, kar je tudi pod vsemi normativi. Nedvomno je to še najbolj vplivalo na obiskovanje knjižnic in izposajo, ki prav tako ne moreta biti zadovoljiva.

Leta 1976 je obiskalo vse knjižnice 139.429 bralcev, ki so si izposodili 275.000 knjig. Dejansko število bralcev je znatno (tudi nekajkrat) manjše, saj so v prejšnji številki upoštevani tudi vsi obiski bralcev, ki po več desetkrat na leto prihajajo v knjižnice.

V knjižnice zahaja še vse premalo ljudi, knjiga je premalo dostopna. Izboljšanje pa ne bo prišlo samo od sebe, niti sama akcija Socialistične zveze ga ne bo prinesla. Uspeh bo, če bodo poprijeli vsi prizadeti "na terenu".

I. Z.

KNJIŽNICE: premalo novih knjig na policah.

Trebnje razstavlja v Kumrovcu

Razstava del 15 slovenskih "naivcev" je od torika odprta v Domu borcev in mladine

Trebnje je začelo svojo letošnjo razstavno dejavnost na Hrvaškem, v Titovem rojstnem kraju, razstavo "Ustvarjalnost slovenskih samorastnikov", ki sta jo v počastitev slovenskega kulturnega praznika pripravila trebanjski Tabor in komisija za kulturo tretje generacije politične šole ZJK "Josip Broz - Tito", pa je 7. februarja v Domu borcev in mladine v Kumrovcu odprl podpredsednik zveznega zbora skupščine SFRJ Bogdan Osolnik.

Na razstavi, ki bo odprta do 21. februarja, sodeluje petnajst slikarjev in kiparjev s 33 deli. Občinstvu Hrvaškega Zagorja se predstavljajo - slikarji: Jože Horvat - Jaki in Goran Jaki iz Nazarij, Boris Lavrič iz Kranja, Greta Pečnik iz Pirana, Jože in Konrad Peternež iz Žirov, Anton Plemelj iz Ljubljane,

Irena Polanec iz Maribora, Anton Repnik iz Mute in Dare Zavšek iz Žalca ter kiparji: Janko Dolenc iz Vuzenice, Sandi Leskovec z Mirne, Rudi Stopar iz Sevnice, Tone Svetina z Bleda in Franc Tavčar iz Čabrača.

Izbor kajpak ne upošteva vseh imen, zbranih okrog tre-

banjskega likovnega središča, ki po besedah Zorana Kržišnika ponuja zaokrožen, celovit pregled ustvarjalnosti v slovenskem samorastništvu. Med izpuščenimi ustvarjalci sta zlasti dva, Viktor Magyar in Jože Tisnikar, tako značilna predstavnik "naivne" usmeritve, da bi ju, če naj bi res šlo za nekakšen reprezentančni izbor za razstavo, tudi v Kumrovcu ne smeli prezreti. Sicer pa organizatorji takega namena najbrž niso imeli, pa čeprav lahko kažeta nanj sam naslov razstave in ličen katalog zanjo.

nost!), zato je v zvezi z umrlim mladim prijateljem manj primerna. Še hušja je s sadovi; te sicer uživamo, nikakor pa jih ne sejemo. Pisec je torej dosegel popolnoma nasprotno, kot je hotel: namesto da bi vzbudil v nas sočustvanje, se ob njegovem spodsrljaju le nasmehne-mo.

Neki drug pisec (primer povzeman iz izvrstne študije dr. A. Bajca "Rast slovenskega knjižnega jezika"), ki je hotel zbuditi v bralcih strah, pa je zapisal takole: "Ko se je okno zastrlo, se je vtihotapila v izbo ženska noga in ugasila luč." - Seveda nam beseda noga lahko služi kot zamenjava za telo, postavo (tvoja noga ne bo hodila več po naši zemlji), toda da bi z njo ugasila luč, je pa menda le prehuda, ne? Torej je prisodoba nenaravna, neprimerna in neučinkotiva.

To se pravi: pri izražanju moramo dobro pretehtati, ali so besede in prisodobne rabljene primerno in v skladu s vsakokratno situacijo ter splošno jezikovno rabo. Gotovo nam v veseli družbi nihče ne bo zameril, če bomo rekli namesto umrl je, je šel rakom žvižgat, ali: umrl je reven kot cerkvena miš. Toda kaj bi rekli pogrebci, ko bi v nagrobnem govoru slišali tole: "Poslavljamo se od predragega, ki je šel rakom žvižgat reven kot cerkvena miš..."

B.-I.

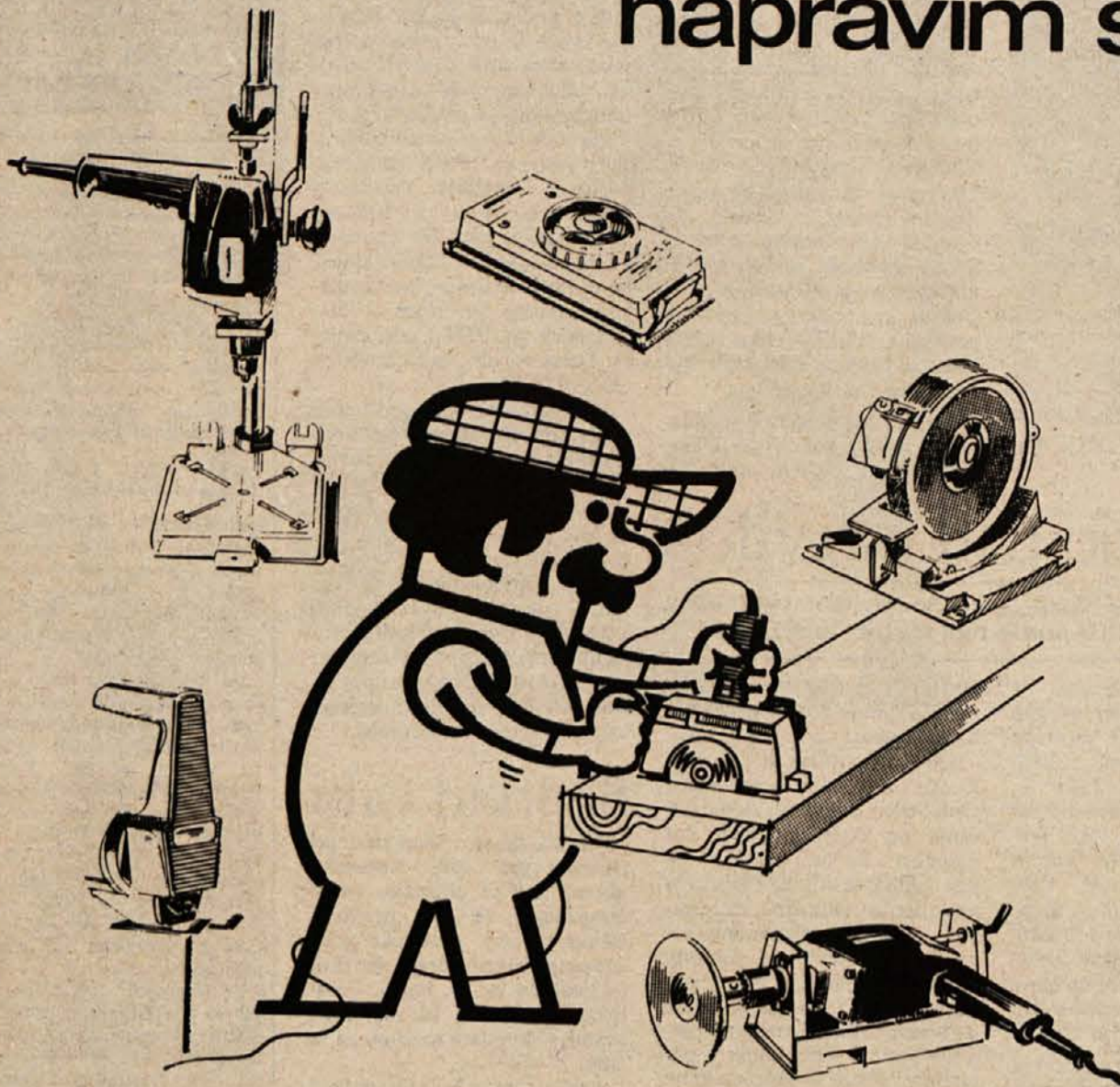
JEZIKOVNI NASVETI

ŠE O NARAVNOSTI IZRAŽANJA

Zoper naravnost izražanja grešimo največkrat, če smo pretirano čustveni, če uporabljamo za situacijo premočne izraze ali če po vsi sili nemožno stvari prisposodljati, pa temu učinkovitemu jezikovnemu sredstvu nismo kos. Ker take napake niso redke, si pogljemo še nekaj primerov:

Isti avtor, ki smo ga navedli na koncu prejšnjega razpravljanja, je v osmrtnici, napisani stanovskemu tovarišu, zapisal tudi tole: "Kratek je bil tvoj življenjski vek, da bi lahko užival sadove, ki si jih skupaj z drugimi posejal." - Prisodobna je kar dvakrat napačna. Beseda vek sicer pomeni dobo, vendar jo navadno uporabljamo v pomenu daljšega obdobja (prim. sorodne besede vekovit, večni, več-

vse kar znam, napravim sam!

VKIP Klap

PRIKAZ UPORABNOSTI KLIP Klap ORODJA BO

V ZADRUŽNEM DOMU MOKRONOG

9. in 10. februarja
od 9. do 12. ure in
od 14. do 17. ure

Obrtna nabavno-prodajna zadruga
„HRAST“, Novo mesto,
Partizanska 12.

razpisuje prosto delovno mesto

FINANČNEGA KNJIGOVODJA

s končano srednjo ekonomsko šolo in petimi leti delovnih izkušenj na ustreznem delovnem mestu.

Kandidati naj vložijo pismeno prijavo ali pa se osebno zglasijo na naslov: OMPZ „HRAST“, Novo mesto, Partizanska 12 (tel. 22-802). Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

RADIOTELEVIZIJA LJUBLJANA TOZD TV PROGRAM LJUBLJANA

IZID NAGRADNEGA NATEČAJA ZA IZVIRNE TV DRAME 1977

TV program Ljubljana je 25. VIII. 1977 razpisal nagradni natečaj za izvirne TV drame.

Do roka, to je do 31. XII. 1977, smo prejeli 48 besedil.

Žirija, ki so jo sestavljali Primož Kozak (predsednik), Ivan Potrč, Bojan Štih, Saša Vuga in Ciril Zlobec, je prebrala vse tekste in soglasno sklenila:

- 1 prva nagrada se ne podeli;
- 2 drugo nagrado si delita besedili JOLANDA, KDO JE TO in VIDA;
- 3 tretjo nagrado prejme besedilo IZLET

Žirija ugotavlja nenavadno velik odziv na razpisani natečaj za izvirno TV dramo 1977 in s tem izredno zanimanje javnosti za domačo TV ustvarjalnost. To naj hkrati pomeni, da se TV zaveda zaupanja, ki ji je bilo s tem izraženo, saj tolikšno število sodelujočih (ob sicer opaznem pomanjkanju profesionalnega znanja) odpira nove dimenzije in daje primerno odgovornost TV dramaturgiji. Posebno razveseljiva je tudi ugotovitev, da skoraj vsa besedila zajemajo snov iz današnjega časa in iz vprašanj našega sodobnega človeka v njem.

Vabimo avtorje nagrajenih del:

- 1 JOLANDA, KDO JE TO
- 2 VIDA
- 3 IZLET

in avtorje naslednjih besedil:

- 1 Aleksandrov očka
- 2 Bistra ženska
- 3 Odmor

naj čimprej predložijo četrto kopijo svojega dela na naslov: Radiotelevizija Ljubljana, UREDNIŠTVO ZA IGRANI TV PROGRAM, Ljubljana, Tavčarjeva 17.

Ljubljana, dne 8. II. 1978

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE BREŽICE

IŠČE KANDIDATE ZA OPRAVLJANJE NASLEDNJIH DEL IN NALOG

1. PREDSEDNIKA KOLEGIJSKEGA POSLOVODNEGA ORGANA Vzgojno-izobraževalnega zavoda Brežice
2. PREDSTOJNIKA POKLICNE ŠOLE za kadre v blagovnem prometu v šolskem centru Brežice

KANDIDATI MORAJO POLEK SPLOŠNIH IZPOLNJEVATI ŠE NASLEDNJE POGOJE:

POD 1)

- pogoje iz 89. člena zakona o osnovni šoli
- imeti organizacijske sposobnosti in sposobnosti za vodenje
- biti aktiven družbenopolitični delavec

POD 2)

- imeti visokošolsko izobrazbo in opravljen strokovni izpit
- imeti vsaj 5 let delovnih izkušenj
- imeti organizacijske sposobnosti
- biti moralno-politično neoporečni

J prijave sprejema komisija za volitve in imenovanja skupščine občine Brežice 15 dni po objavi razpisa. Kandidati morajo prijavi na razpis priložiti pismena dokazila o izpolnjevanju navedenih pogojev.

„EMONA – POSAVJE“ TRGOVSKO GOSTINSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO, BREŽICE

Na podlagi sklepa delavskega sveta TOZD trg. na veliko

objavljamo prosto delovno mesto

VODJA SKLADIŠČA „ZELEZNINE“

Za objavljeno prosto delovno mesto veljajo poleg splošnih še naslednji pogoji:

1. – končana trgovska šola in VKV kvalifikacija tehnično-železninske stroke in 8 let delovne dobe, od tega 5 let na samostojnih delovnih mestih pri prodaji tehničnega blaga ali železnine;
2. – KV trgovska šola tehnično-železninske stroke in 10 let delovne dobe, od tega 5 let na samostojnih delovnih mestih pri prodaji tehničnega blaga ali železnine;
3. – organizacijske sposobnosti;

Kandidati naj svoje vloge z opisom dosedanjih zaposlitev in z dokazili, da izpolnjujejo zahtevane pogoje, pošljejo v 15 dneh v splošni sektor podjetja.

Osební dohodek se obračunava in izplačuje v skladu z določili samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnega dohodka. Poskusna doba traja tri mesece.

GOZDNO GOSPODARSTVO BREŽICE TOZD GOZDARSTVO PUŠČAVA 68230 MOKRONOG

razpisuje po sklepu delavskega sveta
prosta dela in naloge

1. REVIRNEGA GOZDARJA
2. GOZDARSKEGA DELOVODJE

Kandidati naj izpolnjujejo naslednje pogoje:

pod 1.

- srednja gozdarska šola z dvema letoma delovnih izkušenj v stroki,

pod 2.

- gozdarska delovodska šola z dvema letoma delovnih izkušenj v stroki.

Kandidati naj vloge pošljejo na DS TOZD Gozdarstvo Puščava v 15 dneh po objavi.

UPRAVA JAVNE VARNOSTI NOVO MESTO

objavlja prosto delovno mesto

ADMINISTRATORJA

Pogoj: dveletna administrativna šola, poskusno delo 1 mesec. Kandidati morajo izpolnjevati tudi pogoje iz 23. čl. zakona o samoupravljanju delovnih ljudi v upravnih organih SR Slovenije in 106. čl. zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah (da niso v kazenskem postopku, da niso bili obsojeni za kakršnokoli kaznivo dejanje, storjeno iz nečastnih nagibov).

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in življenjepisom pošljite v 15 dneh po objavi Upravi javne varnosti, Novo mesto, Jerebova ul. 1.

BLAGOVNO-TRANSPORTNI CENTER LJUBLJANA, TOZD SKLADIŠČA NOVO MESTO

objavlja prosta dela in
opravila

BLAGOVNEGA KNJIGOVODJE V TOZD SKLADIŠČA NOVO MESTO

Pogoji: srednja strokovna izobrazba in 1 leto delovnih izkušenj ali nepopolna srednja šola in 2 leti delovnih izkušenj. Poskusno delo 2 meseca.

Prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi Komisiji za MRD BTC Ljubljana, TOZD Skladišča Novo mesto, Ljubljanska cesta 27.

Delegatska nezrelost

Samoupravno organizirano telesno kulture poznamo razmeroma kratak čas in tako organiziranostjo so se ustvarile možnosti za utrjevanje samoupravnih odnosov na področju telesne kulture, z njo naj bi se okrepila prizadevanja za socialistično usmerjeno telesno kulturo v vseh osnovnih telesnokulturnih organizacijah in organih. Vendar v marsikateri občini ugotavljajo, da delegatski sistem na tem področju ni najbolje zaživel. Tako se je nemalokrat zgodilo, da zavoljo nesklepčnosti na sejah ni bilo lahko oblikovati predlogov za hitrejši razvoj telesne kulture, ki ji pri nas posvečamo vse več pozornosti.

Vzemimo na primer novomeško telesnokulturno skupnost, ki je za uspešno in postrvalno delo v minulim letu dobila Bloudkovo nagrado. Ko so se člani telesnokulturne skupnosti pred kratkim pogovarjali o udeležbi na sejah skupščin telesnokulturnih skupnosti, so ugotovili, da je bila dosežena

sklepčnost posameznih sej pogostoma dosežena z minimalno večino navzočih delegatov, kar velja posebno za zbor uporabnikov. Le malo bolje je bilo z večino delegatov v zboru izvajalcev.

Tako se je na primer 3. seje udeležilo od 64 delegatov le 37 delegatov, 4. seje trije članj, nič bolje pa ni bilo tudi na naslednjih dveh sejah. Nobene seje se niso udeležili delegati delegacije št. 17, njen sklicatelj pa je Zdravstveni dom; podobno so odrekli delegati delegacije kmetijskih proizvajalcev pri Kmetijski zadrugi Žužemberk, lahko pa bi našli še devet delegacij, ki so poslale na skupščino svojega delegata le enkrat.

Čeprav poznamo samoupravno organizirano telesno kulture kratak čas, bi morali zgoraj našteje napake odpraviti z novimi volitvami - novimi ljudmi, kakaj še vedno se prepočasno uveljavlja načrtovani razvoj športa in zaradi tega tudi samoupravni odnosi v telesni kulturi.

J. PEZELJ

Rute „gostile“ sto smučarjev

Nedeljski „Gorjanski“ veleslalom privabil tekmovalce iz štirih občin - Proga je bila dolga 800 m in je imela 28 vrtec - Najboljši Novomeščani in Trebanjci

Novomeško smučarsko društvo Rog iz Novega mesta je v nedeljo, 5. februarja, pripravilo na Rutah na Gorjancih tekmovalce v veleslalomu, ki se ga je udeležilo več kot sto smučarjev iz novomeške, trebanjske, metliške in črnomaljske občine. Na letošnjem gorjanskem veleslalomu so bili najuspešnejši novomeški tekmovalci, ki so pobrali večino najboljših mest, v konkurenci pionirk, pionirjev ter mladink pa so se izkazali tudi Trebanjci.

Vreme in snežne razmere so bile nastopajočim naklonjene, tako da je tekmovalce v vseh pogledih uspelo in dokazalo, da na Dolenskem nov smučarski rod pod okriljem prizadevnih smučarskih društev, njihovih učiteljev in vaditeljev raste v kako-

vostne tekmovalce in tekmovalke. Rezultati - cibicani: 1. Pavlič (44:9), 2. Baškovič (47:5), sposobni organizatorji, zasluga za uspele ure začetniškega in „nadaljevalnega“ (SD Rog) 38:9, 3. Rebernik 42:7) (SD ROG); ml. pionirke: 1. Kordiš

(42:9), 2. Bulc (44:7), 3. Globokar (vse SD Rog) 44:9; st. pionirji: 1. Strajnar (48:5), 2. Mežec (oba T rimo, Trebnje) 49:3, 3. Zupanc (SD Rog) 50:5; st. pionirke: 1. Bunc (Trimo) 57:8, 2. Morela (SD Rog) 1:11:2; ml. mladinci: 1. Peric 44:9, 2. Serini (oba SD Rog) 45:0; 3. Grandovec (Trimo) 46:3; ml. mladinke: 1. Gole 56:4, 2. Pevec (oba Trimo) 1:01:7; st. mladinci: 1. Wachter 45:0, 2. Moro 52:0, 3. Šinkovec (vsi SD Rog) 56:1; člani 1. Turk 43:3, 2. Henčič 47:9, 3. Zupanc 48:0, 4. Smodej (vsi SD Rog) 48:8, 5. Aš (SD Krka) 49:5 itd.

Na Slovaškem pol uspeha

Novomeške telovadke so vadile v Bratislavi - Še en uspeh najboljšje Jugoslovanke Jasne Doklove

Novomeške telovadke so tudi letošnje zimske počitnice izkoristile za vadbo v Bratislavi, pridružili pa so se jim še najboljši telovadci iz Maribora.

Po končanih pripravah sta se vrsti pomerili v povratnem gimnastičnem troboju Bratislava - Maribor - Novo mesto. Tako so slovenski telovadci vrnili obisk gostom iz Slovaške, ki so v Novem mestu gostovali julija lani, dvoboj pa se je končal neodločeno 2:2. Pri mladinkah in mladincih so bili najboljši naši telovadci, v pionirskih konkurencah pa gostje.

V glavnem mestu Slovaške gostje niso mogli doseči takega uspeha kot doma, vendar so se vseeno dobro odrezali, kar velja posebno za posameznice. Tako je zagrebška pionirka Tanja Stibilj, ki je kot gostja nastopila za pionirsko vrsto Novega mesta, osvojila prvo mesto, Jasna Dokl pa je prepričljivo zmagala v konkurenci „olimpijskih“ upov. Blizu

TURNIR TEKSTILANA '78 PRITEGNIL 200 NOGOMETAŠEV

V dvorani krajevne skupnosti v kočevskem športnem parku Gaj se je minuli teden končal tradicionalni turnir v malem nogometu, ki je potekal pod pokroviteljstvom Tekstilane. Sodelovalo je 24 ekip z več kot 200 igralci. Prvo mesto so po kakovostni finalni tekmi osvojili igralci Tekstilane, in sicer: Šalika, Palavra, Kovač, Intihar, Mueller, Jakopin, Deržek in Vidmar.

Končni vrstni red: 1. Tekstilana, 2. Kolodvor, 3. Košarkarski klub, 4. CPS, 5. SIS, 6. KDK, 7. Zidar, 8. Student, 9. Stara C, 10. Podgorska itd. Najboljši strelci: Kovač (20), Arko (12), Kozic (11), Palavra (10), Merhar (9) itd.

J. GORŠE

Sodnik onemogočil presenečenje

V 12. kolu II. zvezne košarkarske lige so novomeški košarkarji izgubili po podaljškju - Slaba igra v prvem polčasu, v drugem pa lepa in napeta košarkarska predstava

Dvanajsto kolo v II. zvezni košarkarski ligi-zahod je ljubiteljem igre pod obroči postreglo z zanimivimi boji. Vsekakor je bila zelo zanimiva tekma v Novem mestu, kjer so gostje iz Šibenika po podaljškju premagali Novomeščane, ki so po devetem porazu s šestimi točkami na desetem mestu.

NOVO MESTO - ŠIBENIK 93:95 (81:81, 45:55)

Minulo prvenstveno srečanje so Novomeščani izgubili zaradi slabe obrambe v prvem polčasu, ko so gostujoči košarkarji polovili domala vse odbite žoge v obrambi in napadu. V prvem delu igre je bilo srečanje deset minut izenačeno, Trebnje 38:9, 3. Rebernik 42:7) (SD Rog); ml. pionirke: 1. Kordiš (42:9), 2. Bulc gostov, K odmoru sta vrsti odšli pri rezultatu 45:55 za goste.

Takoj v nadaljevanju so gostje dosegli zadetek, nato pa popustili, tako da so domači igralci, ki jih je spodbujalo več kot 500 gledalcev, najprej izenačili, nato pa povedli. Nekaj časa je bilo srečanje povsem izenačeno: 61:61, 63:61, 63:63, 65:63, po napaki gostov so Novomeščani povedli 67:64 in nato zapravili kar pet napadov, tako da so Šibeničani povedli s 67:68.

Najboljša postava gostov je nato vodstvo obdržala, in ko je kazalo, da je srečanje za domače izgubljeno, je Plantan z učinkovitim driblingom in lepim košem rezultat izenačil, kmalu zatem pa je sirena zaznamila konec tekme. V podaljškju so gle-

dalci videli izredno natančne strele. Kar petkrat so zadeli obe vrsti, prvi so naredili napako domači, tik ob koncu jih je oškodoval zagrebški sodnik Randelli, in zmagali so gostje.

Novo mesto: Plantan 24, Münih 20, Švinger 13, S. Kovačević 4, S. Seničar 6, Bajt 2, P. Seničar 14 in Ivančič 10.

V ZAGREBU NOVI TOČKI?

V drugem kolu spomladanskega dela II. zvezne košarkarske lige igrajo Novomeščani v gosteh, in sicer v Zagrebu. Pomerili se bodo z Novim Zagrebom, ekipo, ki so jo v prvem delu premagali po zanimivem in izenačenem boju. Zato se v Zagrebu obeta težka tekma. Čeravno so Splichalovi varovanci v zadnjih tekmah dokazali, da so v dobri formi in imajo za sabo poreške priprave, niso prepričani o zmagi. Zadnji teden so namreč zboleli kar trije boljši igralci, tako da bo „udarna“ moč Novomeščanov manjša.

KOŠARKARICE V SLOVENSKE LIGI

S Košarkarske zveze Slovenije so sporočili, da bodo novomeške košarkarice, ki so lani igrale v republiški kadetski ligi in osvojile drugo mesto, lahko v letošnji sezoni nastopile le v 1. slovenski članski zahodni ligi; začela se bo konec aprila, v njej pa bodo nastopile vrste Slovana, Mengša, Ilirije, Jesenic, Vrhnike, Gostola (Nova Gorica), Litije, Bresta (Ljubljana), Kladivarja in Kopra. Dolenjke bodo nastopale pod imenom Novo mesto, v minuli sezoni pa so jih poznali kot „Obutev“ in „Dolenjska“.

ČLANICE - KADETKE 49:45 (16:21)

Novomeške košarkarice, ki se pripravljajo za nastope v 1. slovenski članski ligi, so minuli petek odigrale trening tekmo z najboljšimi novomeškimi kadetkinjami. V prvem polčasu so bile boljše mlajše igralke, v nadaljevanju pa so bolj izkušene članice predvsem po boljši igri v obrambi dosegle tesno zmago.

Članice: D. Hrovat 4, Mežan 5, Oberč 2, Zagor 2, Tomšič 6, Senica 12, Znidaršič 18.

Kadetke: Bilobrk 11, Grivec 6, Vesel 2, Žura 18, Gradecki 2, Bertas 4 in J. Hrovat.

NOVO MESTO - JEŽICA 89:69 (45:33)

Med tednom so novomeški košarkarji odigrali prijateljsko srečanje z Ježico, vrsto, ki je v slovenski košarkarski ligi med najboljšimi ekipami in ima veliko možnosti, da v ligi tudi zmagaja. Čeravno so domači nastopili brez treh bolnih igralcev, so ljubljance premagali dokaj lahko.

Inles vadi dvakrat na dan

Ribniški rokometiški se na novo tekmovalno sezono pripravljajo že od novega leta

Ribniški rokometiški, člani druge zvezne rokometne lige-sever, vadijo po načrtih. Da bi se ekipa na drugi del prvenstva kar najbolje pripravila, so se v klubu zmenili, da bodo med šolskimi počitnicami trenirali dvakrat na dan, in dogovor so uresničili. Zato bodo sedaj več časa posvetili delu z žogo in trening tekmam.

Inlesovi rokometiški so se že dogovorili za nekaj prijateljskih tekem, vendar ne vedo, kdaj jih bodo odigrali. Vsekakor pa bo najbolj zanimiv turnir, na katerem bodo nastopili Slovenjgrijčani, Jadran in Jelovica. To bo krožni turnir in vrste bodo odigrale prijateljska srečanja v štirih mestih. Zmagovalec bo seveda ekipa, ki bo zbrala največ

Šport

INLES - JADRAN 21:17 (10:10)

V prijateljski rokometni tekmi sta se pomerili ekipi iz druge zvezne rokometne lige. Jadranovi rokometiški so na pripravah v Ribnici, zato so se odločili za trening tekmo. Medtem ko sta bili ekipi v prvem polčasu izenačeni, so v nadaljevanju domači dokazali, da se na prvenstvo pripravljajo dalj časa, in so zasluzeno zmagali. Za Ribnico so nastopili: Gelze, Ponikvar 1, Karpov 5, Abrahamsberg 3, Pucer, Ambrožič, T. Andoljšek 2, Gabrijeljčič 4, Ilc 4, D. Andoljšek, Putre 2.

M. G.

točk. Prvi turnir bo 18. in 19. februarja v Ribnici. In kako je z igralskim kadrom? Ribničani bodo imeli nekaj težav. Na treninge namreč ne prihaja vratar Laibacher, Kljun ima družinske skrbi, tako da bo ekipa najbrž imela samo dva vratarja.

M. GLAVONJIČ

Na sliki je dolgoletni član najboljšje ribniške ekipe Andoljšek po eni izmed napornih tekem. Bo „krožni“ turnir dokazal, da so Ribničani na drugi del zvezne lige boljše pripravljene kot minulo leto?

Sto trideset „novih“ smučarjev

Smučarsko društvo Rog iz Novega mesta je med šolskimi počitnicami pripravilo začetne in nadaljevalne tečaje za pionirje in pionirke, in sicer v Kranjski gori in na Gorjancih.

Na Gorenjskem je vadilo okoli 80 tečajnikov pod vodstvom osmih Rogovih učiteljev in vaditeljev, na Gorjancih pa se je v šestih dneh s smučarskimi skrivnostmi spoznalo 53 najmlajših članov novomeškega smučarskega društva. „Domači“ tečaj je precej bolj uspešen, ker se otrokom ni bilo potrebno voziti. Spali so v Novotokovem in Pionirjevem domu, poslušali so dve predavanja (o smučarski opremi in nevarnostih v gorah ter prvi pomoči), pripravili kviz in pred odhodom domov nastopili na tekmah. Na smučiščih so imeli tri Tomosove vlečnice, ki pa so za tako številno društvo premalo.

Gorjanski tečaj je dokazal, da so domači smučarski delavci sposobni organizatorji, zasluga za uspele ure začetniškega in „nadaljevalnega“ smučanja pa gre tudi Pionirju, Novotoksu in oskrbniku Paderskičevega doma.

SLAVKO GUŠTIN NOVI PREDSEDNIK NTK NOVO MESTO

Prejšnji četrtek so člani novomeškega namiznoteniškega kluba pripravili sestanek, na katerem so se dogovorili o delovnem programu za letošnje leto ter razpravljali o kadrovskih spremembah. Dosedanji predsednik kluba bo zaradi obilice dela opravljal le še tajniško delo in se posvetil terenskemu delu s pionirkami, novi predsednik pa je Slavko Guštin. Na sestanku so se dogovorili, da bodo dejavnost kluba razširili. Posledje bodo večkrat posvetili rekreacijskemu igranju, zanj pa bo odgovoren Drago Klenovšek.

Zmago boljšemu

Tomo Vačovnik iz Sevnice sodi na rokometnih tekmah že polnih 12 let. Koliko se je v tem času zvrstilo raznih tekem, ne more trditi z gotovostjo, prepričan pa je, da jih je bilo najmanj 300. Ta številka hkrati pomeni tudi po naglih preobratih bogati igri tudi vsaj toliko podarjenih sobot, dostikrat tudi nedelj. Nagnjenost do rokometnega igranja, bučnega navijanja in vsega, kar sodi zraven, po tolikih letih ocenjuje že kot nekakšno zastrupljenost. Če mine konec tedna brez tekme, ga enostavno obhaja občutek, kot da mu nekaj manjka.

Pred dobrim desetletjem je tudi rokometna igra potekala brez izprašanih sodnikov. Sedaj jih Vačovnik našteje v posvskem zboru, kateremu predseduje od lanskega septembra, že 22, vendar še vedno vabi izkušene igralce, ki se z leti poslavljajo od igre, da s pridobitimi izkušnjami dopoljujejo sodniške vrste. O sojenju v črnem dresu z nepogrešljivo piščalko govori z vnmom, lastno dolgoletnemu športnemu navdušencu. „Sojenje je pravi užitek, če se igra dober rokomet. Navijanje je nepogrešljivi del tekme, pod pogojem, da se ne sprevrže v sramotoenje nasprotnika.“

Za pravilno vzgojo športnega duha mošta lahko mnogo storijo trenerji, ne pa da ti, kar se tudi dogaja, med prvimi izgubijo živce. Če sroč gre za izgrede, jih povzročajo znani nestrežni. Nekaj bi že zaleglo, če bi take pravčasno odstranili z igrišča. Vzgoja športnega obnašanja občinstva bi nasploh morala biti širša naloga, med drugim tudi mladinske organizacije, KS, SZDL in klubskih uprav,“ meni Vačovnik.

Sodnik je pač tisti, ki mora obdržati mirno kri. „Ni lepšega, če zmora publika toliko objektivnosti, da nagradi z aplavzom tudi nasprotnika, kadar to zasluži. Sodnik mora tekmo voditi po usklajenem kriteriju, kjer živži piščalke pomeni odločitev, ki je ni mogoče spreminjati.“ Kot napredek zadnjih let ocenjuje to, da tudi v tako imenovanih nižjih ligah vodijo vsa srečanja izprašani sodniki.

Kljub pravzaprav mrtvi rokometni sezoni, vsaj kar se ligaških tekmovalcev tiče, tekme se pričnejo ponovno marca, sodniki pripravljene čakajo začetek tekmovalni.

V soboto je npr. v Moravcih predviden seminar sodnikov z A, B in C liste. Kot republiškemu sodniku so mu dobro znane razmere v našem rokometu od enega konca

Slovenije do drugega. V sosednjih republikah še ne poznajo sistema dela s selekcijami. Vačovnik meni, da je še premalo izkušen, da bi lahko vrednotili to delo. Nekaj bi lahko še storili z večjim sodelovanjem med klubi in selekcijami. Kakovostni igralci naj bi v selekciji res imeli možnost izpopolnjevanja. Navsezadnje vidi celo možnost za rekreacijsko ligo, da se vključi v večje tekmovalne, če je uspešna. Tega zaenkrat še ni bilo, ker ni bilo takšnega moštva. V Posavju pogreša organizacijo ženskega turnirja, čeprav je bilo to določeno kot naloga območne zveze V

celi vrsti krajev so pridobili sodobna igrišča. Nova športna dvorana v Leskovcu omogoča tudi zimske priprave in tekmovalja. Podobne pridobitve v ostalih posavskih krajih bi rokometno sezono strnile v celoletno igranje

A. ZELENJAK

GORJANSKI VELESALOM - Zadnje nedeljo se je na Rutah pod Gospodično zbralo več kot 100 smučarjev in smučark iz štirih dolenskih občin. Najboljši so bili Novomeščani in Trebanjci, ki so dokazali, da so se na letošnja tekmovalja najbolj pripravili. Na sliki: pionirji in pionirke čakajo na start.

Olimpijec o smučarskem teku

Komisija za šport in rekreacijo pri novomeškem občinskem svetu Zveze sindikatov in Smučarski klub Gozdar prireja v petek, 10. februarja, ob 16. uri v dvorani sindikalnega doma predavanje o smučarskih tekih. Zanj so se Novomeščani odločili zato, ker so teke letos prvič vnesli v program delavskih športnih iger.

V Novo mesto so povabili nekdanja tekača in olimpijca brata Pavčiča. Na predavanje bo prišel le Janez Pavčič, s seboj pa bo prinesel nekaj zanimivih filmov o metodah treniranja, poslušalcem bo zavrtel film, ki prikazuje olimpijske tekme v Innsbrucku in film švicarske šole v tekih.

Organizatorji so na predavanje povabili tudi predstavnice Elana in Alpine. Pokazali bodo najbolj sodobne smuči in smučarsko opremo, ki je najbolj potrebna za teke in turno smuko, odgovarjali

bodo na vprašanja, najbolj zagreti pa bodo lahko takoj po predavanju naročili smuči ali obutev.

11. FEBRUARJA TRETJI ROŠKI SMUČARSKI TEK

Novomeški smučarski klub Gozdar pripravlja pod pokroviteljstvom uredništva TV 15 in ob sodelovanju ZB Novo mesto, ZROP Novo mesto in Gozdnega gospodarstva tradicionalni roški smučarski tek za pokal TV 15, in sicer za mlajše in starejše pionirke in pionirje. Tekme se bodo začele 11. februarja v Ribniku nad Črmošnjicami, nastopile pa bodo osnovne šole z Dolenskega. Organizatorji bodo na prihodnji, četrti tek, povabili tudi osnovne šole iz vse republike, tako da bo roški tek za pokal TV 15 republiškega pomena.

Dežurni poročajo

PREVEČ JE RAZGRAJAL – Metliški miličniki so 3. februarja pridržali do iztreznitve Musta Didoviča, ker se je neprimerno obnašal in razgrajal v metliški gostilni „Groz“.

ZNESEL SE JE NAD AVTOMOBILOM – V noči na soboto se je nekdo lotil osebnega avtomobila BMW Mirka Petkoviča iz Ravgovske ulice. Vozilo je stalo pred stanovanjskim blokom, neznanec pa je odtrgal zunanji ogledali, anteno in brisalce. Skupaj je za 900 din škode.

TRAGIČNO KONČAN „AVTOSTOP“

33-letna Renata Bahč iz Ogenč pri Rimskih Toplicah je v soboto dopoldne potovala z „avtostopom“ do Gmajne in tam prečkala magistralno cesto. Takrat je iz ljubljanske smeri pripeljal z osebnim avtomobilom Ljubljancan Janez Perko, ki navelic zaviranj in umikanja ni mogel preprečiti trčenja. Zadel je Bahčičevo, da je padla najprej na pokrov motorja, udarila v vetrobransko steklo, od tam pa zdrknila na tla mrtva.

Letak za manj krvavo zimo

Krški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu že deseto leto opozarja na nevarnosti in pasti zimskih cest

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri SO Krško je tudi letošnjo zimo ostal zvest tradiciji. Menda bo že deseto leto, kar so pričeli z izdajo letaka, ki voznike motornih vozil opozarja na nešteto zimskih nevarnosti. Franca Radeja, danes tajnika krškega sveta za preventivo, sicer pa že kar okoli 20 let aktivnega na področju prometa in cest, upravičeno imenujejo očeta tega letaka.

„Verjetno smo edini v Sloveniji, ki smo izdali kaj takega. Sicer pa se spominjam, da sem takšen tekst prvič pisal že pred desetimi leti, besedilo pa smo potem razmnoževali na ciklosti-

Z NEPRIMERNO HITROSTJO PO SREDI CESTE

Trije poškodovani in za okoli 30.000 din materialne škode, takšen je epilog prometne nesreče, ki se je pripetila v ponedeljek okoli 12. ure v Migolici pri Mirni. Tega dne se je 29-letna Jožica Smolič iz Zabukovja peljala proti Migolici in med vožnjo v klancu navkreber ji je nasproti po sredi ceste in z neprimerno hitrostjo pripeljal Anton Pajk iz Sevnice. Vozili sta trčili, poleg obeh voznikov pa se je poškodovala še Smoličeva sopotnica Ivana Krištof. Še to, da sta obe imeli na voljo varnostne pasove, vendar jih nista uporabljali.

»Dolenjski list« v vsako družino

Alkohol pleni vozniška dovoljenja

Lani v postopku 182 mladoletnikov – 332 ljudi vozilo brez dovoljenja – 228 vinjenih – Prostitucija na pohodu? Število črnih gradenj še nadalje raste

Med kakšnimi gorami spisov so v lanskem letu sedeli trije novomeški sodniki za prekrške, pove podatek, da so imeli na mizah natanko 5.273 zadev, zraven tega pa še 1.345 iz predlanskega leta, skupno torej 6.318 spisov. Od tega so jih razvozlati 5.274, medtem ko ostali še čakajo na končno besedo. Za kakršnokoli primerjavo s prejšnjimi leti je zaenkrat še prezgodaj, vseeno pa nam bodo številke, ki jih imajo na voljo, povedale marsikaj. „Grehov“ je namreč ogromno.

Za uvod dve ugotovitvi: da se je lani v postopku znašlo precejšnje število mladoletnikov (kar 182), na drugi strani pa je zanimiv podatek, da se je na mizah sodnikov za prekrške (uradno: organ za postopek o prekršku) znašlo le 9 predlogov oškodovancev pri prometnih nesrečah. Vemo namreč, da od lanskega leta miličniki ne rešujejo prometnih nezgod, kjer škoda ne presega 20.000 din in kjer ni telesno poškodovanih, marveč delajo to vozniki sami s pomočjo novih zavarovalnih pol. „Prirojen“ odpor do vsakršnih novosti je tudi tu odigral svojo vlogo.

Sicer pa je tudi lani tradicija obveljala. Največ dela je bilo namreč s področja prometnih prekrškov. Nekaj števil: pred sodniki se je znašlo 332 takih, ki so vozili brez vozniškega dovoljenja, 228 vinjenih (vštetih tudi mopeditisti, kolesarji), 110 kazni pa je bilo izrečenih zaradi slabe tehnične opremljenosti vozil. Veliko voznikov je tako ostalo brez vozniškega dovoljenja: 203 zaradi ugotovljene vinjenosti(!), medtem ko je

BOJAZEN JE BILA UPRAVIČENA – Napovedi so se uresničile: z neurejenim križiščem v Žabji vasi smo Novomeščani dobili novo črno točko. Več kot 10 trčenj v kratkem času, nič koliko razbitih avtomobilov in tudi poškodovanih voznikov, vse to priča, da ni daleč dan, ko bomo iz tega križišča odnesli tudi prvo žrtev. Upajmo le, da se tega zavedajo tudi odgovorni za postavitev semaforov v Žabji vasi. Rok za ta dela (konec februarja) se namreč že izteka. (Foto J. Pavlin)

našteli toliko primerov. Zatorej: vsaka prijava je „dobrodošla“. Skrbi tudi podatek o primerih prostitucije v Novem mestu in ne nazadnje tudi to, da je bilo 60 oseb kaznovanih zaradi kaljenja hišnega reda in miru (prepiri in pretepi v družini itd.).

Eno najhujših preglavic pa so lani delali novomeškemu sodišču za prekrške gospodarski „greh“. Največ je bilo seveda črnih gradenj (kar 48), kazni za te primere pa so bile tudi primerno visoke. Nadalje je bilo

36 kršitev predpisov o obrtništvu pa 15 trgovinskih (neprijavljena prodaja, prekupčevanje z avtomobili). Enako število kršitev je bilo tudi zaradi neupoštevanja predpisov o nadzoru nad živili. Le malokateremu prodajalcu pade na pamet, da bi hodil na redne zdravniške preglede, kot je to določeno, veliko jih je tudi, ki ne upoštevajo obveze o nošenju delovnih halj.

Še in še bi lahko naštevali, končno sodbo o teh podatkih pa si prihranimo za takrat, ko bo moč lanske številke primerjati s tistimi iz prejšnjih let. Novomeški sodniki za prekrške obljublajo, da bo to že kmalu. B. B.

„Jubilej“ na zatožni klopi

Anton Brandstatter je star znanec sodišč – Tokrat leto in šest mesecev zapora – Po obsodbi je celo zagrozil z maščevanjem – Pripor do pravomočnosti sodbe

Pred senatom novomeškega okrožnega sodišča se je minuli teden zagovarjal stari znanec organov UJV Anton Brandstatter. Obtožnica ga je bremenila več kaznivih dejanj.

Brandstatter je doma iz Gorenje vasi blizu Mirne, sicer pa brez stalnega prebivališča. Hodi pač od vasi do vasi, od kmeta do kmeta, prosi za hrano in pijačo (predvsem slednjo), včasih pa poprime tudi za kakšno delo, toda le za kratek čas, kajti brž ko se mu ponudi priložnost, rad seže po tuji lastnini, najsi bo to nož, vžigalice, ali pa kaj večjega. Tokrat se je zagovarjal zaradi dveh vlomov. Po statistiki, ki jo vodi novomeško sodišče, je Brandstatter zdaj že petnajstič sedel na zatožni klopi.

Julija 1976 je v Čatežu vlomil v skladišče grospelejskega podjetja „Instalacije“. Ker

mu v roke ni prišlo kaj vrednega, je iz delovne obleke Alojza Ahlina vzel 50 din, svinčnik in bencinski vžigalnik, nekaj drobnarij pa tudi iz žepa delovne obleke Jožeta Rebolja. Poskušal je vlomiti še v dva druga prostora, vendar brez

OPOZORILA NE ZALEŽEJO – Akcij miličnikov, kot jo vidimo na našem posnetku, je v zimskem času premalo. Vse pogosteje namreč najdemo med vozniki nesreč neustrezno opremljena vozila in za ta čas neprevidno vožnjo. (Foto: Budja)

Smrt med spanjem

Družinska tragedija na Velikem Slatniku – Vzrok: ogorek

Do hude družinske tragedije je prišlo v soboto zvečer na Velikem Slatniku. Zakonca Marija in Stanko Košeleva sta se tega večera odpravljala v posteljo. Potem ko sta oba legla, je Stanko še pokadil cigareto in zaspal. Ni pa se prepričal, ali je cigareto tudi dobro ugasnil. Tako se je od ogorka vnela odeja, ki je pričela močno tleti, soba pa se je kmalu napolnila z dimom.

Okoli 21.30 je mimo hiše prišla 20-letna hčerka Silva in zavohala dim. Takoj je stekla v hišo, zgrabila tlečo odejo in jo odnesla ven, hkrati pa na pomoč poklicala še sosede. Slednji so iz dima potegnili Stanka, ki si je od velike količine monoksida v pljučih vendarle opomogel, medtem ko za njegovo ženo, 47-letno Marijo, ni bilo rešitve. Umrla je zaradi zadušitve.

ODNESEL GOREČO PLINSKO BOMBO

V prejšnji številki smo poročali o požaru, ki je zajel Pionirjevo kleparnico v Ločni. Tokrat so iz Pionirja sporočili še nekaj dopolnil. V prvi vrsti se zgražajo nad neodgovornim vedenjem novomeških gasilcev, ki navzlic pozivu niso prišli na kraj požara, na drugi strani pa se zahvaljujejo človeku, ki je s svojim dejanjem rešil obrat morebitnega razdejanja. Jože Strugar (že v kratkem ga čaka zaslužni pokoj), direktor tozda v Ločni, je ob požaru zgrabil gorečo plinsko bomo(!) in jo odnesel na plano. Marsikomu je lahko s tem dejanjem za vzor.

KRONIKA NESREČ

TOVORNJAK IN AVTOBUS TRČILA – Nedeljko Stojakovič iz Gornje Straže je 30. 1. dopoldne vozil gozdnjaki avtobus proti Straži, pri Gradišču pa mu je nasproti pripeljal tovornjak novomeškega Gozdnega gospodarstva, ki ga je vozil Janez Ravbar. Med srečanjem je avtobus na mokri cesti zaneslo, tako da sta s tovornjakom trčila. Pri nesreči sta se poškodovala Janez Ravbar in njegov sopotnik Kostja Fink. Gmotne škode je za 230.000 din.

ZADEL PEŠAKINJO – 31. 1. je Novomeščan Jože Saje vozil osebni avtomobil od Streklejca proti Semiču, v Podrebrju pa je pred vozilom prečkala cesto 23-letna Anica Jakša. Saje jo je zadel in zbil po cestišču, pri čemer se je laže poško dovala, na avtomobilu pa je za 3.000 din škode.

NESREČA NA GOZDNI CESTI – Na gozdni cesti pri Komarni vasi sta se 31. 1. dopoldne srečala tovornjak in kombi Gozdnega obrata Črmošnjice. Voznika Ivan Fink in Maks Stubljier iz Dolenjskih Toplic

Vsak drugi dan – smrt na cesti

Nase ceste so daleč od vzornih, na območju UJV Celje imajo samo 27,5 km „varne“ hitre ceste, v Posavju je del avtomobilske ceste od Bregane do Smednika trenutno najbolj krvav cestni trak (lani 12 mrtvih). Lanski pregled nesreč vseeno navaja k sklepu, da za vse tragedije ne gre kriviti cest, saj so od 1.862 prometnih nesreč s hudimi poškodbami ali celo smrtnim izidom 1.653 nesreč povzročili domačini (88,8 odst.); torej tisti, ki te ceste vendarle poznajo. Vsemu titudi ne more biti kriv porast motorizacije, saj se je število na novo registriranih vozil lani povečalo le za 7,4 odst, medtem ko je število nesreč večje za 23 odst.

Krvni davek je bil hud, do kraja leta 134 mrtvih, januar s 15 žrtvami pomeni smrt na cesti že vsaki drugi dan. Najbolj pogosti povzročitelji nesreč so osebni avtomobili, sledijo pešci; med vzroki je lani prednjačila prevelika hitrost, alkohol v krvi voznika

kov je bil med vzroki na tretjem mestu. Prometniki pravijo, da so lani skušali vplivati na udeležence v prometu predvsem z opozorili in nasveti (izrekli so za 700.000 dinarjev manj mandatnih kazni kot leto poprej). Odziv kaže prena izigravanje kot dobronamereno upoštevanje. Samozaščita mora zaživeti tudi v prometu, za preventivne naloge naj bi marsikje poskrbeli tudi pripadniki narodne zaščite. Prometno varnost najbolj ogrožajo tisti, ki povzročajo nevarne zaplete na cestah. Proti takim se nameravajo boriti tudi z miličniki v civilnih oblekah in s patrolami brez značilnih belomodrih službenih vozil. A. ŽELEZNIK

MED PREVRČANJEM PADLA IZ AVTOMOBILA

Novomeščan Robert Klenovšek je prejšnji četrtek vozil osebni avtomobil od Novega mesta proti Metliki, pri odcepu za Podgrad pa je vozilo pričelo zanašati, zdrknilo je na kolo, voz se večkrat prekucnilo in dobrih sto metrov daleč v dolini obstalo na strehi. Voznik in sopotnica Bernarda Zorko sta med prevračanjem padla iz vozila ter se huje poškodovale. Odpeljali so ju v novomeško bolnišnico. Materialno škodo cenijo na 40.000 din.

ZADEL OGRAJO

Branko Sekula iz Prečne je minuli petek peljal avtomobil navzdol po klancu proti Loki, vendar je v ovinku zavozel na levo in trčil v ograjo športnega igrišča. Pri tem se je laže ranil sopotnik Selim Delič, nekaj odrgnin pa je odnesel tudi voznik. Škodo cenijo na 7.000 din.

PO NESREČI POBEGNIL – V nedeljo je Peter Penca iz Gumberka vozil osebni avtomobil od Sentjerne proti Novem mestu, v Gor. Gradišču pa mu je nasproti pripeljal drugo vozilo. Zaenkrat še neznan voznik je med srečanjem zavil v levo in oplazil avtomobil Penca, tako da je za 1.500 din gmotne škode, za tem pa odpeljal naprej. Za voznikom se poizvedujejo.

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 9. II.

Irgovska hiša maximarket Ljubljana

9.25 in 12.25 Megeve: VELESALOM ZA ŽENSKO, prenos - B
15.00 TV V ŠOLI: Hiša ob morju, Aljaska, Vesna Parun - (Zg)
16.00 ŠOLSKA TV: Grafične igre na tekstilu, Koroški kmečki upor leta 1478
16.35 VELESALOM ZA ŽENSKO, posnetek iz Megeva - B
17.25 POROČILA
17.30 PO SLEDEH MARCA POLA, nadaljevanje - B
18.28 OBZORNİK
18.40 PROFESOR BALTAZAR, risanka - B
18.50 TEHTNICA ZA TOČNO TEHTANJE - B

19.15 RISANKA - B
19.30 TV DNEVNIK
20.00 Boccaccio-Vuga: O NEAPELSKEM RUBINU - B
Na kratko o vsebini tokratne oddaje iz nizanke Dekameron: Andreuccio, prekupčevalec s konji iz Pereguc, pride po opravih v Neapelj. Okoliščine so take, da bi lahko v eni sami noči doživel tri

velike nesreče, toda spretno se ogne neprijetnostim in se z rubinom vrne domov. V glavnih vlogah nastopata Boris Cavazza in Milena Zupančičeva. Na posnetku: Vaclav

Hudeček (prvi z leve), režiser Dekameron, daje napotke igralcem med snemanjem.
20.45 V ŽIVO ŽIVLJENJE V DVOJE (vmes POROČILA)
Med neposrednim prenosom se bodo sodelujoči pogovarjali o zakonski zvezi. Načelniki bodo vprašanja o tistih žgočih pojavih, ki vznemirjajo ali rahljajo zakonsko zvezo, mnoge pa odvrtačo, da bi jo sklenili. Izhodišče pogovora ne bo zakon o zakonski zvezi, ampak življenje in delo, ki pogojeta več oblik življenja v dvoje enostavno zato, ker človek potrebuje človeka.

2
17.15 TV dnevnik - 17.35 TV koledar - 17.45 Šaljko, otroška oddaja - 18.15 Matematika v vsakdanjem življenju - 18.40 Ali ste vedeli? - 18.45 Peščena ura - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Kronika Festa - 20.30 3-2-1... start - 23.55 Poročila

PETEK, 10. II.

Irgovska hiša maximarket Ljubljana

9.00 TV V ŠOLI: Ruščina, Od petka do petka, Prijateljstvo - (Zg)
10.00 TV V ŠOLI: Angleščina, Ruščina, Zgodovina - (Bg)
11.55 Chamonix: SMUKA ZA MOŠKE, prenos - B
15.00 TV V ŠOLI, ponovitev
16.10 SMUK ZA MOŠKE, posnetek iz Chamonixa - B
17.10 POROČILA
17.15 O ŠTUDENTU, KRČMARICI IN SODNIKU, pravljica iz lutkarjevega vozička - B
17.40 DEČEK DOMINIK - B
18.05 OBZORNİK
18.15 SLOVENSKE NARODNE V VESELI DRUŽBI - B
18.45 POTA SAMOUPRAVLJANJA
Razporejanje dohodka. Tak je naslov oddaje, ki so jo televiziji

posneli v škofjeloški Jelovici s sodelovanjem delavcev tozda Jelobor iz Gorenje vasi in še nekaterih. Gre za vprašanje, kaj je z dohodkom, ki ga delavci ustvarjajo s svojim delom. Še ob mesecu najde ves le v plačilni ovojnici ali na hranilni knjižici? Ne, žal pa tega še zmeraj ne vidi vsi, ki dohodek ustvarjajo. Zato bo v tokratni oddaji tekla beseda o tem, za kaj vse prispeva delavec iz svojega dohodka (od šolstva prek zdravstva do kulturnih dejavnosti in še česa).
19.15 RISANKA - B
19.30 TV DNEVNIK
20.00 ZABAVNOGLASBENA ODDAJA
20.55 RAZGLEDI: ZAŠČITNI TABOR BELIH
Film P. Davisa bo prikazal vzroke za angleško-bursko vojno v južni Afriki, ekonomsko rast in razvoj po letu 1948, ko so prišli na oblast Buri, beli Južnoafričani (pravili so jim tudi izgubljeno belo plemo Afrike), ki znotraj apartheida zganjajo najhujši rasizem na svetu.
21.25 TV DNEVNIK
21.40 SERPICO, nanizanka - B
Po bratatem policaju Serpicu slovenske matere najbrž ne bodo

dajale imen svojim sinovom. Zadnji petek smo se namreč lahko prepričali, da je Serpico (junak in nanizanka) iz takšnega testa, da bi bilo bolje, če bi ljubljanska televizija z njim ne mesila svojega sporeda. Ker pa gledalci nimamo nikakršnega vpliva na izbor oddaj, bomo nočoj od pozni uri ali izključili televizorje ali pa gledali, kako se bo Serpico najprej pridružil, nato pa obračunal s skrajneži, teroristi, ki hočejo z zahtevu po ogromni okupinji opozoriti nase in na svojo zlagano revolucionarnost.
22.30 POROČILA

2
17.15 TV dnevnik - 17.35 TV koledar - 17.45 Igrajmo se gledališče - 18.15 Telesport - 18.45 Zabavno Glasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Salvador Dali - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.20 Sodobniki: Zuko Džumhur - 21.45 Zadnja predstava Binga Crosbyja - 22.35 Kronika Festa

SOBOTA, 11. II.

Irgovska hiša maximarket Ljubljana

8.00 POROČILA
8.05 PROFESOR BALTAZAR, risanka - B
8.15 S. Makarovič: CEPETALO, DEŽEVNA TETA IN LAZAR, nadaljevanje Kosovirja na letišči žlici - B
8.35 VRTEC NA OBISKU: PRIDITE V GLEDALIŠČE
8.50 TEHTNICA ZA TOČNO TEHTANJE - B
9.15 PISANI SVET: KNJIGA - B
9.55 Chamonix: SLALOM ZA MOŠKE, prenos - B
11.25 POTA SAMOUPRAVLJANJA
11.55 Chamonix: SLALOM ZA MOŠKE, prenos - B
13.15 NOVELE HENRYJA JAMESA, dramska nanizanka - B
14.05 JUGOSLOVANSKA TRIMSKA TELEVIZIJA - B

16.35 POROČILA
16.40 FESTIVAL ITALIJANSKE POPEVKE, posnetek iz Sanremo - B
17.30 OBZORNİK
17.45 KRABAT, mladinski film - B
Film z gornjim naslovom je posnel Karl Zeman, znameniti začetnik češkega animiranega filma. Pripoved temelji na stari lužičko-srbski pravljici o revnem mladeniču, ki se uči čarovništva in se nato spoprime na življenje in smrt s svojim mojstrom. Mladenič seveda zmaga, za kar gre velika zasluga njegovi ljubezni do preprostega kmečkoga človeka. Tudi s tem filmom se je Zeman oddaljil od t. i. klasičnega upodabljanja z risbami in lutkami ter ustvaril nadvse prepričljivo umetnino.
19.15 RISANKA - B
19.30 TV DNEVNIK
20.00 G. Durieux: PAUL GAUGIN, nadaljevanje - B
V sedmih delih bo francoska nadaljevanje prikazovala življenje in delo velikega slikarja Paula Gaugina (1848-1903). Ustvarjati je začel po letu 1871 ko se je s pomorskih potovanj vrnil v Pariz, se najprej pridružil impresionistom, nato pa

ubral svoja likovna pota. Njegovo slikarstvo vsebuje dobršno mero vzhodnjaških pobud, ki so bile za časa njegovega življenja v modi. Gaugin je umrl daleč od civilizacije, na enem od „otokov večne lepote“, v nadaljevanju pa bo očitana tudi (kulturno in politično) burna doba, v kateri je ustvarjal. Po scenariju G. Durieuxa je nadaljevanje režiral Roger Pigaut, v glavnih vlogah pa nastopajo Maurice Barrier, Anne Lonnberg, Pierre Lafont, Gerard Berber, Édouard Niermans in drugi.
21.00 ZABAVA VAS JULIO IGLESIAS - B
22.05 TV DNEVNIK
22.20 625
23.00 POROČILA

2
17.15 TV dnevnik - 17.35 TV koledar - 17.45 Sirote, mladinski film - 18.30 Risanka - 18.45 Gledališče v hiši - 19.30 TV dnevnik - 20.00 R. Wagner: Letoči Holandec, 2. del opere - 20.50 24 ur - 21.00 Poklici: Učitelji - 21.30 športna sobota - 21.45 Veliki mojstri: Djordje Kostić

NEDELJA, 12. II.

Irgovska hiša maximarket Ljubljana

8.08 POROČILA
8.13 ZA NEDELJSKO DOBRO JUTRO: ROMANTIKA NA POHODU - B
8.40 625
9.20 G. Durieux: PAUL GAUGIN, nadaljevanje - B
10.15 SIV, mladinski film
Tudi tokratni (vzgojni) film je norveški, govori pa o nepril-

godljivem odraščajočem dekletu, ki je pobegnulo od doma. V mestu, kamor so se preselili starši, dekle Siv ne najde prijateljev, zato se potepa in končno pridruži skupini mladih objestnežev, ki živijo na robu kriminala, večino časa pa prebijajo v disco klubih. Življenje v počestniški skupini se za Siv konča precej klavrnop.
11.05 JULES VERNE, nadaljevanje in konec - B
11.30 LJUDJE IN ZEMLJA - B
V kmetijski oddaji bo z več prispevki prikazano, zakaj se kmetje združujejo v skupnosti in kakšne prednosti pričakujejo od tega kot tržni proizvajalci. V oddaji bo nastopil tudi eden najstarejših slovenskih živinorejcev, 89-letni Janez Jelačin iz Senožeč, ki je pred davnimi časi obiskoval grnsko kmetijsko šolo v Novem mestu. Obudil bo spomine na razmere v kmetijstvu pred dolgimi desetletji.
12.30 POROČILA
13.10 SVET, V KATEREM ŽIVIMO
14.10 VESELI TOBOGAN: PIVKA 15.20 OKROGLI SVET
15.35 POROČILA
15.40 SEVERNO NA ALJSKO, film - B
V ameriškem filmu, ki ga je režiser Henry Hathaway posnel leta

1960, nastopata v glavnih vlogah John Wayne in Stewart Granger, sicer pa gre za pustolovski film, ki ga odlikujejo tudi komične in parodične primese. Pripoved o dveh prijateljih, ki na daljnem severu odkrijeta bogato ležišče zlata, je samo okvir, znotraj katerega prihajajo do pravega izraza duhoviti dialogi, pretepi in podobni dogodki pa so namenoma posneti kar najbolj neresno z enim samim ciljem: zabavati gledalce.
17.40 ŠPORTNA POROČILA
17.45 JUGOPLASTIKA: BOSNA, prenos košarkarske tekme
19.15 RISANKA - B
19.30 TV DNEVNIK
20.00 D. Marković: VRNITEV ODPISANIH - B
21.00 MADONA, KJE VSE SEM TE KOPAL, 2. del - B
21.35 TV DNEVNIK
21.50 ŠPORTNI PREGLED

2
8.55 Poročila - 9.00 Oddaja za JLA - 12.00 Poročila - 15.20 Nedeljsko popoldne - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Dokumentarna oddaja - 20.45 Včeraj, danes, jutri - 21.05 Celovečerni film - 23.10 Kronika Festa

PONEDELJEK, 13. II.

Irgovska hiša maximarket Ljubljana

1
9.05 TV V ŠOLI: Pravopis, Organske spojine, Iz del Frana Lhotke - (Zg)
10.00 TV V ŠOLI: Materinščina, Risanka, Zemljepis - (Bg)
11.10 TV V ŠOLI: Za najmlajše - (Sa)
15.05 TV V ŠOLI, ponovitev
16.14 KMETIJSKA ODDAJA TV BEOGRAD
17.15 POROČILA
17.20 LOLEK IN BOLEK, risanka - B
17.30 SVET, V KATEREM ŽIVIMO - B
18.00 OBZORNİK
18.10 RISBA - B

Po nizu oddaj o grafičnih tehnikah je ljubljanska televizija pripravila še pet oddaj o slikarskih tehnikah. Na poljuden način bo prikazal svet umetniških delavnic in težaško delo ustvarjalcev, ki ga le redko lahko zasluhimo ob gledanju slik. Oddaje nas bodo seznanile tudi z različnimi postopki in možnostmi ustvarjanja, ki jih je človek odkril od davnine do danes. Morebiti bomo ob gledanju oddaj lažje umeli, kaj je bistvo slikarstva, kje se umetnost začneja in kje prestopa lastne meje ali ostaja le na pol poti. V prvi oddaji bo tekla beseda o risbi, najstarejši slikarski tehniki, ki se je še zdaj s pridom poslužujejo domača vsi likovniki. Kako, to bodo pokazali M. Skumavc, B. Jakac, J. Ciuha, B. Kos, N. Omerza in A. Jemc.
18.45 MLADI ZA MLADE
19.15 RISANKA - B
19.30 TV DNEVNIK
20.00 B. Andersson: ŽIVLJENJE, drama - B
Drama švedskega pisatelja Bossa Anderssona je realistična zgodba o

ostarelem delavcu Matsu Larsonu, ki je ponosen na svoj ugled, dosežen z dolgoletnim poštenim delom. Nikakor pa noče priznati, da je že star, da je prišel čas, ko naj bi svoj stroj prepustil mlajšim. Po nesreči (stroj mu odreže roko) Mats le zapusti delovno mesto in mora priti tja za naravnost ponižujoče delo. To prizadene tudi njegovega sina, ki razočaran vrne sindikalno knjižico. V glavnih vlogah nastopajo Allan Ewald, Ulla Blomstrand in Dan Ekberg.
21.35 KULTURNE DIAGONALE
22.20 TV DNEVNIK

2
17. TV dnevnik - 17.35 TV koledar - 17.45 Zverinice iz Rezije - 18.00 Moj vrtec - 18.15 Strojvodja - 18.30 Rdeče jezero - 18.45 Mladi za mlade - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Športna oddaja - 20.30 Aktualnosti - 21.00 24 ur - 21.10 Celovečerni film

TOREK, 14. II.

Irgovska hiša maximarket Ljubljana

1
8.30 TV V ŠOLI: Angleščina, Pesem, Kaj je par, TV vrtec, Kultura govora rjenja - (Zg)
10.00 TV V ŠOLI: Prirodoslovje, Risanka, Glasbena vzgoja - (Bg)
14.30 TV V ŠOLI, ponovitev
16.05 ŠOLSKA TV: Prebivalstvo SFRJ, Slovenski kmečki upor leta 1515
V naši državi živi več narodov in narodnosti, vsi pa imajo enake dolžnosti in pravice. Da je ta enakost samoupravne socialistične skupnosti dosežek NOB in povojne izgradnje, bo med drugim pokazala tokratna oddaja. V sodelovanju bo prikazal značilnosti jugoslovskega prebivalstva. V največjem slovenskem kmečkem uporu leta 1515 je sodelovalo okoli 80.000

članov kmečke zveze. Iz tega časa so tudi najstarejše tiskane slovenske besede (Le vkup, le vkup, uboga gmajna!), kmetje pa so poleg utrjenih gradov in mest za nekaj časa vzeli v svoje roke tudi sodišča. Ta upor je povzročil, da je bila politična misel okoli petdeset let kasneje med hrvaško-slovenskim kmečkim uporom že močno razvita.
17.25 POROČILA
17.30 RAZIGRANA SOBOTA - B
18.00 OBZORNİK
18.10 MALI SVET
18.45 ČAS, KI ŽIVI: PARTIZANSKE SMUČARSKO TEKME - B
Cerkno je bilo na prehodu iz leta 1944 v 1945 osvojen in tamkaj se je partizanska vojska pripravljala na zaključne boje. Med pripravami so ustanovili smučarske udarne vođe, ker pa ni bilo dovolj smučarske opreme, so postavili še smučarsko delavnico, ki jo je vodil Rudi Finžgar. 20. in 21. januarja 1945 so smučarski delavci pripravili tekme: v slalomu, patrolnih tekih in skokih. V spomin nanje prejema smučarski klub cerkniške tovarne Eta vsako leto smučarske tekme

borcev in aktivistov. Na posnetku: prizor s smučarskih skokov leta 1945.

19.15 RISANKA - B
19.30 TV DNEVNIK
20.00 MI MED SEBOJ
20.55 G. E. Clancier: ČRNI KRUI, nadaljevanje - B
21.45 IZ KONCERTNIH DVORAN: R. STRAUSS (Kavaler z rožo, Smrt in poveljanje) - B
22. TV DNEVNIK

2
17.15 TV dnevnik - 17.35 TV koledar - 17.45 Pionirske TV novice - 18.15 Branje - 18.45 Dnevnik 10 - 19.05 Kulturni pregled - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Štop - 21.00 24 ur - 21.20 sodobna psihologija, 2. del 22.05 Izviri, dokumentarna oddaja

SREDA, 15. II.

Irgovska hiša maximarket Ljubljana

1
8.35 TV V ŠOLI: Dnevnik 10, Naše morje, Na Sutjeski, Literatura - (Zg)
10.00 TV V ŠOLI: Predšolska vzgoja, Risanka, Izobraževalni film - (Zg)
17.20 POROČILA
17.25 S. Makarovič: KOSOVIRJA NA LETEČI ŽLICI - B
17.40 POTOVANJE V DEŽELO LUTK - B
18.00 OBZORNİK
18.10 NA SEDMI STEZI
Med enajstimi prispevki bo v tokratni oddaji moč videti

trening smučarskega skakalca Bogdana Norčiča, razvoj stila pri smučarskih skokih, zanimivosti s 85 in več kilometrov dolgega smučarskega maratona Vasa, kako si predstavljata klasični smučarski šport pa bosta s svojimi izraznimi sposobnostmi orisala humorist T. Fornezji - Tof in karikatunist Bine Rogelj.

polomom. Smrt se posebno prizadene Marijo, saj se začne predajati spominom na srečne trenutke zakona, mož pa se zateka v družbo prijateljev, kjer sreča nekdanjo prijateljico Hanco. Samoti skuša iztrgati tudi ženo, toda ona se v hrupni družbi počuti slabo. Zeli si le novega otroka. Glavne vloge igrajo Marta Vančurova, Vlastimil Harapes, Sylva Kamenicka in Dana Medricka.
21.40 TV DNEVNIK
21.55 MINIATURE: PIANIST FERMO ROSCIGNO - B

PRVI RADIJSKI PROGRAM

PETEK, 10. II.

8.08 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo (Deljenje besed). 9.30 Iz glasbene tradicije jugoslovskih narodov in narodnosti. 11.03 Znano in priljubljeno. 12.10 Z orkestri in solisti. 12.30 Kmetijski nasveti (J. Juvenec: Precepjanje sadnega drevja). 12.40 Pihalne godbe vam igrajo. 13.30 Človek in zdravje. 14.05 Glasbena pravljica. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 Naš gost. 18.05 Moment musical. 19.45 Minute z ansambлом Vilija Petriča. 20.00 Stop pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Jazz pred polnočjo.

14.05 Nedeljsko popoldne 17.50 Zabavna radijska igra. 19.45 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Literarni nokturmo (M. Stancer: Pesmi). 23.15 Plesna glasba za vas.

Sys: Dolgo slovo). 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 15. II.

8.08 Glasbena matineja. 9.05 Nenavadni pogovori. 9.25 Zapoljmo pesem. 9.40 Samoupravljanje s temelji marksizma. 11.03 Po Talijinih poteh. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. V. Poljič: Varstvo okolja in gozd). 12.40 Pihalne godbe. 14.05 Ob izvrih ljudske glasbene umetnosti. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 Spomini in pisma (F. Sušnik: Prežih). 18.05 Odskočna deska. 18.30 Utrinki iz svetovne zborovske glasbe. 19.45 Minute z ansambлом Jožeta Privška. 20.00 Koncert iz našega studija. 22.20 S festivalov jazz. 23.05 Literarni nokturmo (F. Durman: Ogenj in sanje). 23.15 Revija jugoslovskih pevcev zabavne glasbe.

SOBOTA, 11. II.

8.08 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Mladina poje. 11.03 Mi pojmemo. 11.20 Po republikah in pokrajinah. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti (mag. M. Rovar: Lanska škoda v kmetijstvu). 12.40 Veseli domači napravi. 14.05 Gremo v kino. 15.45 S knjižnega trga. 18.05 Pesem nas družijo. 18.30 Glasbena abeceda. 19.45 Minute z ansambлом Atija Sossa. 20.00 Koncert iz naših krajev. 21.15 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 Popularnih dvajset.

PONEDELJEK, 13. II.

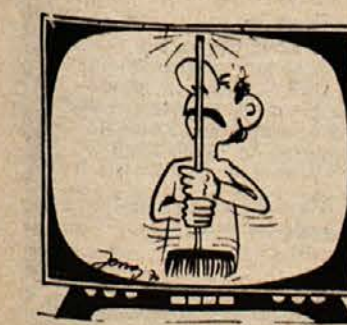
8.08 Glasbena matineja. 9.05 Ringaraja. 9.20 Izberite pesmico. 10.45 Vedre melodije. 11.03 Za vsakogar nekaj. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (prof. E. Senegačnik: Prvi spomladanski posevi v čebeljo družino). 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 14.05 Pojo amaterski zbori. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 Kulturna kronika. 18.05 Izročila tisočletij (Ljudski plesi). 18.25 Zvočni signali. 19.45 Minute z ansambлом bratov Avsenik. 20.00 Kulturni globus. 20.10 300 let opere v Hamburgu. 22.20 Popevke iz jugoslovskega studiev. 23.05 Literarni nokturmo (M. Avanzo: Takšnost). 23.15 Za ljubitelje jazz.

ČETRTEK, 16. II.

8.08 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo (Jurčič: Sosedov sin). 9.35 Jugoslovska zborovska glasba. 12.10 Zvoki znanih melodij. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. S. Kavčič: Zdruevanje dela in sredstev). 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Kaj radi poslušajo. 14.40 Mehurčki. 15.45 Jezikovni pogovori (dr. B. Pogorelec). 18.05 Z opernih odrov. 19.45 Minute z ansambлом Slavka Znidaršiča. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer (Prvi rod ekspresionistov). 21.40 Lepe melodije. 22.20 Stari španski mojstri. 23.00 V gosteh pri tujih radijskih postajah. 23.30 Andrej Šifrer, naš nocojsnji gost.

NEDELJA, 12. II.

8.07 Radijska igra za otroke (R. Ranfi: Lisjak je lisjak). 8.38 Skladbe za mladino. 9.05 Se pomnite, tovariši! 10.30 Humoreska tega tedna (M. Twain). 11.00 Pogovor s poslušalci. 11.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.20 Za

ODBOR ZA ZDRUŽENO DELO
pri LOTERIJSKEM ZAVODU SLOVENIJE
LJUBLJANA, Titova 1/1

OBJAVLJA
prosto delovno mesto

PRODAJALEC II V POSLOVNEM MESTU V
NOVEM MESTU

Pogoji:
— šola za blagovni promet, 1-letna praksa ali
— osnovna šola, 5-letna praksa

Delo se združuje za določen čas.
Za to delovno mesto je določeno poskusno delo, ki traja 90 dni.
Kandidati naj pošljejo pismene vloge z dokazili o šolski izobrazbi v roku 10 dni na gornji naslov.

SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA
V SR SLOVENIJI

PODRUŽNICA KRŠKO

ISČE

SODELAVCE ZA OPRAVLJANJE NASLEDNJIH NALOG:

1. odpiranje žiro računov uporabnikov družbenih sredstev in vodenje enotnega registra — enega delavca;
2. opravljanje ter knjiženje dokumentov in kontroliranje pravilnosti knjiženja — enega delavca;
3. obdelava nalogov plačilnega prometa — tri delavce;
4. priprava in razdeljevanje hrane ter vodenje bifeja — enega delavca za določen čas 8 mesecev.

Pogoji:

pod 1 in 2: srednja strok, izobrazba (ekonomska srednja šola ali gimnazija), 2 leti ustreznih delovnih izkušenj, poskusno delo 3 mesece;
pod 3: osnovna šola (osemletka), 1 leto ustreznih delovnih izkušenj, starost nad 18 let, poskusno delo 3 mesece;
pod 4: KD gostinske stroke — kuharica, 6 mesecev ustreznih delovnih izkušenj, poskusno delo 3 mesece.
Podroben opis dela za posamezne naloge bo kandidatom sporočen ob osebnem razgovoru.
Pismene ponudbe z življenjepisom naj kandidati pošljejo v 15. dneh po dnevu objave na naslov: Služba družbenega knjigovodstva, podružnica Krško.
O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po preteku roka za prijavo.

Odbor za delovna razmerja
pri osnovni šoli Črnomelj
objavlja razpis

za prevzem nalog
pomočnika ravnatelja.

Pogoji:
— U, PRU, P s strokovnim izpitom;
— najmanj 5 let delovnih izkušenj na vzgojno-izobraževalnem področju;
— da je družbenopolitično aktiven in pri svojem delu uveljavlja načela socialističnih samoupravnih odnosov.
Rok za prijavo je 15 dni od dneva objave.
Odbor za delovna razmerja
OŠ Črnomelj

DODATEK K RAZPISU:
SOP KRŠKO

Specializirano podjetje za ind. opremo TOZD Oprema Krško objavlja dodatek objave z dne 2. 2. 1978:
Rok prijav: 15 dni po dnevu objave. Izbrani kandidati bodo obveščeni o izbiri 10 dni po poteku razpisnega roka. Prijave pošljite na naslov: Skupščina občine Krško — kadrovska služba.

Transportno gradbeno podjetje
„TGP“
Metlika

Odbor za medsebojna razmerja TOZD Gradbeništvo in TOZD Obrt

objavlja naslednja prosta opravila in naloge:

1. KALKULANTA—ANALITIKA
2. VZDRŽEVALCA GRADBENE MEHANI-ZACIJE
3. SKLADIŠČNIKA
4. MIZARJA za določen čas

Pogoji:
pod 1: gradbeni tehnik in 2 leti delovnih izkušenj
pod 2: KV mehanik oziroma KV elektromehanic in 6 mesecev delovnih izkušenj
pod 3: KV delavec trgovske stroke in 6 mesecev delovnih izkušenj
pod 4: KV mizar in 2 leti delovnih izkušenj
Prijave z ustreznimi dokazili pošljite splošnemu sektorju podjetja v roku 15 dni po objavi oglasa.

KOMUNALNO STAVBNO PODJETJE

„KOSTAK“ KRŠKO

razpisuje na podlagi samoupravnih aktov
vodilno delovno mesto

VODJE TEHNIČNE SLUŽBE (REELEKCIJA)

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- visoka ali višja šola gradbene ali komunalne smeri z najmanj 2 letoma delovnih izkušenj,
- srednja šola gradbene ali komunalne smeri z najmanj 3 leti delovnih izkušenj na delovnem mestu v gradbeništvu ali komunalni. Zahteva se strokovni izpit iz gradbene stroke.

Stanovanje ni zagotovljeno.
Osebnih dohodkov po pravilniku OD podjetja.
Pismene ponudbe z dokazili je treba poslati v roku 15 dni po objavi razpisa.

MERCATOR—ROŽNIK TOZD GRADIŠČE
TREBNJE

Svet za medsebojna razmerja
OBJAVLJA PROSTA DELOVNA MESTA:

1. POSLOVODJA BLAGOVNICE TREBNJE,
2. POSLOVODJA TRGOVINE S TEH. MATERIALOM NA MIRNI,
3. VEČ PRODAJALCEV TEHNIČNE IN MEŠANE STROKE,
4. 2 NATAKARJEV—RIC ZA BIFEJA MIRNA IN DOBRNIČ.

Pogoji pod 1. in 2. poslovodska šola ali VKV delavec trgovske stroke z najmanj 5 leti prakse na poslovodskem mestu, pod 3: trgovska šola z najmanj 2 letoma prakse, pod 4: gostinska šola z najmanj 2 letoma prakse.
Poskusna doba pod 3 in 4. je 2 meseca. Razpis velja 10 dni po objavi.
Vse informacije dobite v splošnem sektorju podjetja.

ŠOLSKI CENTER KRŠKO

Dodatek k razpisu z dne
2. februarja 1978:

Rok za prijavo je 15 dni
po objavi v Dolenjskem listu.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubelega moža, očeta, starega očeta in pradedca

FRANCA KALINA

iz Gor. Gradišča

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste darovali vence in cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni kolektivom Cestnega podjetja IMV, Iskre in Oljarice. Prav lepa hvala župniku za opravljeni obred, upokojencem, sosedom ter vsem, ki so ga spremili k večnemu počitku.

Žalujoči: žena, otroci z družinami in drugo sorodstvo.

V SPOMIN

8. februarja je minilo deset let,
odkar nas je zapustil naš dragi sin,
brat, svak in stric

VINKO
TOMAŽIN

z Rake 20

Vedno boš ostal v naših srcih. Hvala vsem, ki se ga spominjate.
Spominjajo se ga: mama, ata, sestri in bratje z družinami

V SPOMIN

9. februarja je minilo leto dni, odkar
nas je zapustila draga

JOŽEFA
TAVČAR

roj. DIMIC
iz Roj pri Čatežu 11

Se vedno živiš med nami. Priscrna hvala vsem tistim, ki se je spominjate in obiskujete njen grob ter prižigate sveče.

Vsi njeni ožji prijatelji

IZ BREŽIŠKE
PORODNIŠNICE

IZ NOVOMEŠKE
PORODNIŠNICE

V času od 28. januarja do 3. februarja so v brežiški porodnišnici rodile: Frančiška Mavračič iz Rakov Potoka — deklico, Ivanka Hudina iz Sutl. Likavca — Ivana, Draga Janžič iz Male Jazbine — Valentino, Branka Matasič iz Zdencev — Zeljka, Jerica Harapin iz Globokoga — Dušana, Anica Valentinčič iz Viher — Aleša, Marija Hohkraut iz Sevnice — Marka, Terezija Zorko iz Kalc — Janeza, Nada Zupanc iz Dobrave — dečka, Silva Planinc iz Sevnice — deklico, Zdravka Horvat iz Gabrovice — deklico, Anka Vovk iz Mrzlega polja — Olesjo, Cvetka Povše iz Sevnice — Vesno. CESTITAMO!

V preteklem tednu sta pri nas umrli: Marija Sušteršič — upokojenka iz Blatnega, stara 76 let, Ivan Močan — upokojenec z Malega vrha, star 69 let.

Med 26. januarjem in 1. februarjem so v novomeški porodnišnici rodile: Jožefa Primc iz Potočne vasi — deklico, Marija Goršek iz Črnomlja — Mitja, Emilija Rakar iz Trebnjega — Gregorja, Antonija Kos iz Sela — Zvonko, Majda Zupančič iz Sentjurja — Melito, Ana Mikec iz Pavle vasi — Nado, Jožica Meglič iz Zagrada — Ireno, Danica Štajcer iz Ribnika — Krunoslava, Slavka Cijevič iz Kanizarice — Mirjano, Ana Strusa iz Pravatine — Borisa, Stanka Šikonja iz Črnomlja — Mojca, Jožica Starič iz Doljnih Praproč — Petra, Marija Starc z Griča — Suzano, Marija Turk iz Sela — Roberta, Branislava Šoštar iz Semeča — Davorina, Martina Vidmar iz Srednjega Lipovca — Saško, Jožica Bukovec iz Mihelje vasi — Natašo, Zdenka Stajdohar iz Velikega Nerajca — dečka, Marija Hočevar iz Mačkova — dečka in Ema Lenarčič iz Male Sevnice — dečka. — Cestitamo!

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

Pretekli teden so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku:

31. l.: Alojz Kristan, Ivanka Černič, Štefka Kranjčič, Pavle Kuplenik, Martin Žura, Marija Kralj, Ljudmila Mesojedec, člani Novoteksa, Novo mesto; Stane Cimprič, član Vodnogospodarskega podjetja, Novo mesto; Silvo Pečaver, Franc Andoljšek, člana IMV Novo mesto; Ivan Gorenc, član Pionirja, Novo mesto; Pavel Turk, član Vodne skupnosti, Novo mesto; Ivan Velikonja, član Krke, tovarne zdravil, Novo mesto; Rudolf Martinič in Danica Vrščaj, člana Iskre, Novo mesto; Slavka Božič, fotografka iz Črnomlja; Henrik Švener, član „Gorjancev“, Straža; Jože Tomič, član „Ele“, Novo mesto; Zvonka Volf, članica Novolesa, Straža; Jože Šinkovec, član Vodovoda, Novo mesto; Jožefa Sašek, članica Splošne bolnice, Novo mesto.

V SPOMIN

10. februarja bo minilo žalostno leto dni, odkar nas je za vedno zapustil moj ljubi mož, zlati ata, stari ata, tast, brat, stric in svak

FRANCE
DEJAK

iz Rakitnice pri Ribnici

Težko se je živjeti v misel, da te ni več med nami. Tih in prazen je brez tebe dom, katerega si tako ljubil. Bolečina v naših srcih bo trajna. Hvala vsem, ki obiskujejo tvoj grob, ti prižigajo sveče in prinašajo cvetje.

Žalujoči:
žena, sin, hči in brat ter sestre

V SPOMIN

10. februarja bo minilo žalostno leto, odkar nas je mnogo prezgodaj za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

FANI
ZUPANČIČ

iz Gotne vasi

Težko se je živjeti v to, da te ni več med nami. Tih in prazen je naš dom brez tebe. Za vedno si nas zapustila, v naših srcih pa je ostala velika bolečina. Povedali bi ti radi, da te ne bomo nikoli pozabili in da še vedno živiš v naših srcih. Hvala vsem, ki se je še spominjate, ji nosite cvetje in prižigate sveče na njenem grobu.

Žalujoči: sin Franci, hčerki Hermina in Fani z družinami.

ZAHVALA

Po dolgotrajni in težki bolezni nas je v 89. letu starosti za vedno zapustila draga mama, babica in prababica

ANA
CUZNAR

iz Vranovič pri Črnomlju

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so ji ob uri slovesa stali ob strani, posebno Neži Švajger in Micki Kralj, darovalcem vencev in cvetja, sovaščanom in vsem, ki so jo v velikem številu spremili na zadnji poti. Hvala tudi OZB Črnomelj in odboru belokranjskega odreda, tov. Milanu Šimcu za poslovilne besede ter DU Črnomelj, Hvala župniku za opravljeni obred ter vsem ostalim, ki ste kakorkoli pomagali in sočustvovali z nami.

Žalujoči: otroci Heda, Lojzka, Stane in Anica z družinami in drugo sorodstvo

Samo še letos podprto

V stopniški šoli, kjer imajo že tri leta 7 učilnic podprtih s tramovi, sicer bi se podirle, ravnatelj Ivan Pušavec. Pred 20 leti ga je z rodne Bučke zaneslo v ta kraj na prvo službeno mesto, in kot vse kaže, bo tu ostal. Je eden tistih prosvetnih delavcev, ki nosijo breme vaških funkcij in napredka. Kot ravnatelj osemletke s 480 učenci in dvema podružničnima šolama, sekretar osnovne organizacije ZK, tajnik športnega društva z velikimi načrti,

vadnica v dveh letih zgrajena. V novi šoli bo prostor tudi za potrebe krajanov: za ambulanto in oddelek otroškega varstva.

— Kakšne so zdaj razmere v zdravstveni službi, ki dela v Stopičah, in kako si zaposlene mame pomagajo brez organiziranega varstva?

„Vsakih 14 dni imamo v Stopičah otroško posvetovalnico. Ko prideta zdravnica in sestra s kovčki — vso opremo nosita vselej s seboj — izpraznimo razred, v katerem potem ordinirata. To so nevdružne razmere za zdravstveno osebje, za šolo in krajanje. Da pa je pri nas velika potreba po otroškem varstvu, se je videlo že pred dvema letoma, ko je bil organiziran potujoči vrtec in ko je obisk presegel pričakovanja. Zaposlene žene, ki so v stopiškem koncu v večini, si pomagajo s staro mamo, teto ali sosedo, da jim čuvajo otroke.“

— Kaj štejete trenutno za največjo težavo, s katero se spopadate v Stopičah?

„Zaradi izredno slabe ceste Stopiče — Dolž smo prizadeti vsi, najbolj pa šolarji. Šolski kombi vozi šestkrat na dan po tej cesti po 23 otrok, smel pa bi jih prevažati samo 8. Pri nas uničimo nov kombi v dobrih dveh letih. Gmotna škoda pa niti ni tako pomembna, kot je nevarnost za otroke.“

Ravnatelj Pušavec pravi, da bodo skušali tudi urediti s pomočjo organizacij, mladine in krajanov. Ker dobro sodelujejo in so tudi vaše organizacije znova zaživele s poletom, kakršnega so včasih že poznali, so skupne akcije uspešne.

R. BAČER

Ivan Pušavec: „Upajmo, da se nam izteka zadnje leto pouka med podpornimi stebri.“

član sveta krajevne skupnosti ima dela na pretek. Tudi med zimskimi šolskimi počitnicami je največ presedel za pisalno mizo.

„Letos začnemo graditi,“ je ves vesel povedal. „Ne le da je gradnja šole v planu, prav pred kratkim sta dva vodilna funkcionarja na javnih sestankih izjavila, da so Stopiče letos na vrsti za gradnjo in sredstva.“

— Boste gradili novo šolo ali zdajšnjo popravljali? „Prizidek in temeljita adaptacija stadoločena za prvo fazo gradnje, v drugi pa dobimo še telovadnico. Rečeno je, da mora biti telo-

podaljšana mala šola je nova oblika potujočih vrtcev, ki te dni začenjajo pouk na podeželju — V mestu bodo posebni oddelki odprti šele marca

Potujoči vrtec na startu

Podaljšana mala šola je nova oblika potujočih vrtcev, ki te dni začenjajo pouk na podeželju — V mestu bodo posebni oddelki odprti šele marca

V enotnem programu skupnosti otroškega varstva v novomeški občini je 80-urni vzgojni program za petletne otroke. Po doslej zbranih podatkih je samo v mestu 250 otrok, ki bodo deležni te vzgoje.

Medtem ko bodo 1. marca za mestne otroke v starosti pet let, ki ne hodijo v vrtec, organizirali

DANES PRVIČ NOVI KOMITE

Danes popoldne je novoizvoljeni sekretar občinskega komiteja ZK Franci Borsan sklical prvo sejo. Komite bo ob tej priložnosti izvolil organe, imenoval komisije in sprejel usmeritev za svoje bodoče delo. Obenem predvideva dnevni red obravnavo kadrovskega priprav za volitve v družbenopolitične skupnosti in vodilne funkcije v SIS.

potujoči vrtec v 4 oddelkih, bo taka oblika dela možna le še v večjih centrih. Računajo na Šentjernej in Mirno peč, če bo seveda dovolj interesentov. Povsod drugod bo potrebna drugačna organizacija, ker primanjkuje vzgojiteljev, razen tega na podeželju niso zagotovljeni prostori in učni pripomočki.

Zaradi vsega tega so se letos odločili za novo obliko dela potujočega vrtca v obliki podaljšane male šole. Prav zdaj so v teku 120-urne male šole s 36

oddelki, skupnost otroškega varstva pa bo zanje doplačala še 30-urni program, tako da bodo vsi predšolski otroci deležni tudi vzgoje.

Potujoči vrtci (oziroma podaljšana mala šola) se bodo povsod, razen v večjih centrih, začeli v prvi polovici februarja. Starši ne prispevajo ne za pouk ne za vzgojo in ne za varstvo, pač pa samo po 200 dinarjev na mesec za prehrano. V podaljšanih malih šolah in tudi v pravih oblikah potujočega vrtca bodo namreč otroci dobivali toplo malico.

O sladkorni v večjih krajih

Nedavno organizirano predavanje dr. Erne Primožič o sladkorni bolezni v Novem mestu je naletelo na izredno širok odmev in zanimanje. Predavanja so se udeležili tudi diabetiki iz okoliških krajev in izrazili željo, da bi s takim predavanjem obiskali tudi podeželje.

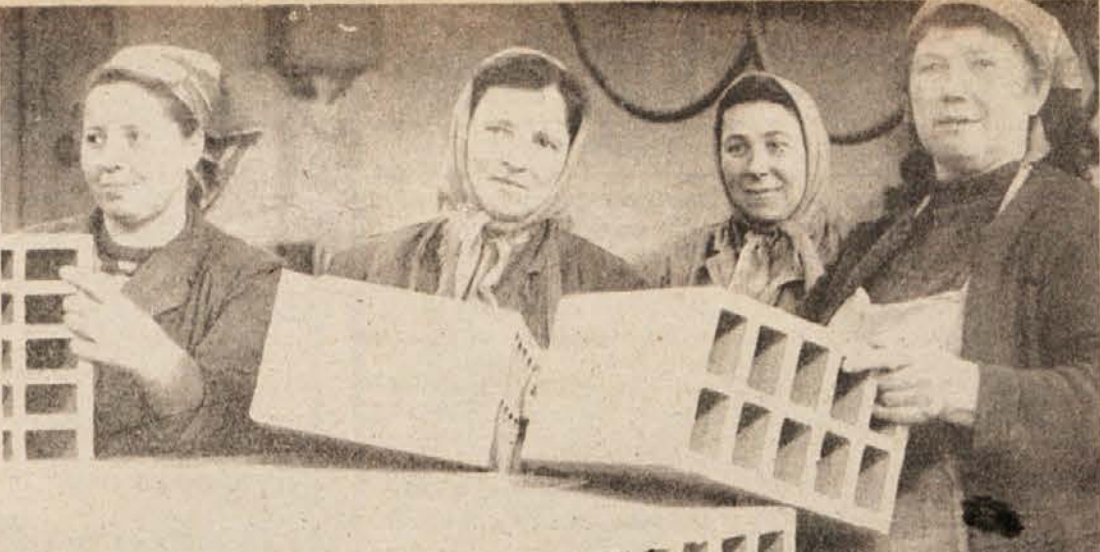
Komisija za zdravstveno vzgojo pri občinskem odboru RK in Društvo diabetikov Novo mesto sta se odločila željam ustreči, tako bodo predavanja o sladkorni bolezni od 10. do 15. februarja še v naslednjih krajih:

10. februarja ob 15.30 v Šentjerneju in ob 17.30 v Škocjanu, 13. februarja ob 15.30 bo predavanje v Straži, ob 17.30 pa v Dol. Toplicah. Zužemberk je na vrsti 14. februarja ob 16. uri, medtem ko bo predavateljska ekipa obiskala Mirno peč 15. februarja ob 16. uri. Povsod bodo predavanja v kino dvoranah.

Medtem ko bodo 1. marca za mestne otroke v starosti pet let, ki ne hodijo v vrtec, organizirali

VRTEC DRSKA II. POSPEŠENO GRADIJO — Teško pričakovani novi vrtec na Drski dobiva streho. Pionir s stroji in ljudmi pospešeno dela. Proti koncu pomladi bo ustanova odprta, s tem pa bo precej omiljeno pomanjkanje mest v vzgojnovarstvenih ustanovah v mestu. (Foto: R. Bačer)

EDEN NAJTEŽJH POKLICEV — Marija Dragman, Fanika Grm, Ana Bučar in Olga Jordan že 14 do 26 let vztrajajo v poklicu, ki je še za mladega fanta naporen. V opekarni vsaka do njih preloži od 25 do 30 ton opeke na dan! (Foto: R. Bačer)

Opekarji ne vidijo izhoda

Opekarno Zalog rešuje to, da se ukvarja s trgovino na drobno in da stranke sproti pokupijo izdelke — Ni možnosti za razširitev in modernizacijo

Kot vsak januar je tudi prejšnji mesec delo v Opekarni Zalog stalo zaradi vsakoletnega remonta. Peč ugasnejo samo enkrat na leto, sicer pa vsak dan naredijo 59.000 opek.

Na srečo vso proizvodnjo stranke sproti pokupijo. V zadnjih letih se je zgodilo samo aprila 1976, da so imeli na zalogi 2 milijona opek. Prišlo je do nekajmesečnega zastaja pri gradnjah ob uveljavitvi nove zakonodaje in graditelji niso imeli posojil. Ko se je to uredilo, so stranke spet sproti odpeljale, kar je prišlo iz sušilnice.

Okrog 98 odstotkov celotne proizvodnje pokupijo zasebniki neposredno ali prek trgovskih podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo gradbenega materiala. Gradbena podjetja pokupijo preostala 2 odst. proizvodnje, ker zadnje čase gradijo bloke in stavbe samo iz betona.

Kot pravi direktor Vladimir Šalomon, se kolektiva loteva malodušje. Cene izdelkom so določene. V treh letih so lahko dvakrat podražili za nekaj dinarjev, še vedno pa zidak z

avkom vred stane samo 2 dinarja. Cene drugim izdelkom so šle medtem za veliko več navzgor, zato ostanka dohodka skoroda ni.

„Ustvarjamo komaj za kritje stroškov in enostavno reprodukcijo, ne moremo pa misliti na investicije. Tudi ni interesentov — morebitnih partnerjev, ki bi bili pripravljeni vložiti kapital v razširitev in modernizacijo naše proizvodnje,“ pravi direktor.

Proizvodna sredstva starijo, zato v opekarni ne proizvajajo vsako leto več, ampak manj. Razmišljajo tudi o tem, da bi preusmerili proizvodnjo v bolj donosne izdelke, ampak — kje bi sicer kupci dobili opeko? Najbližje ostale opekarnice so 70 km daleč.

Osebni dohodki okrog 60

zaposlenih so bili lani približno enaki, kot je znašalo republiko poprečje za gospodarstvo, delovni pogoji pa so v opekarni veliko slabši kot marsikje drugod. Zaposleni pri peči, delavci štirih izmen, ne poznajo med letom ne praznikov in ne nedelj. Nič čudnega, da delavci odhajajo v sosednje tovarne, kjer so razmere ugodnejše. Nekateri zvesti člani kolektiva pa vztrajajo kljub vsemu. Med njimi so tudi štiri ženske, od katerih vsaka preloži najmanj 25 ton opeke na dan. Mlado delovno silo, predvsem moške, zelo težko dobijo. Kolektiv še vztraja v takih razmerah, vprašanje pa je doklej! V Sloveniji je zdaj samo še 19 opekarn, bilo pa jih je 30.

R. BAČER

Uršenci prvič med delegati

Na Uršnih selih se krajani ne otepajo funkcij, štejejo jih za dolžnost — Imajo 56 evidentiranih za možne kandidate

Spomladanske volitve bodo po drugih krajevnih skupnostih predvsem zamenjava funkcij delegatov, medtem ko jih na Uršnih selih doživljajo po svoje. Ob volitvah leta 1974 so bili skupaj z Dol. Toplicami določeni za izbiro kandidatov. Uršenci so imeli samo enega na kandidatni listi in še ta ni bil izvoljen, tako vsa štiri leta niti en krajani ni bil ne v občinski delegaciji in ne v delegaciji za interesne skupnosti.

Zdaj imajo svojo krajevno skupnost in se tudi dobro pripravljajo na volitve, zavedajoč se, kako

pomembno je, če so krajani zraven, kjer se odloča. Za možne kandidate je bilo evidentiranih 56 občanov, med katerimi je 33 odst. mladih in 30 odst. žensk.

V nedeljo, 5. februarja, so na zboru občanov obravnavali kandidatno listo. Volili bodo 9-člansko delegacijo v občinski zbor krajevnih skupnosti in tri devetčlanske delegacije za interesne skupnosti. Prebivalci Uršnih sel upravičeno pričakujejo, da bodo v drugi mandatni dobi delegatskega sistema s prizadevnim delom zamujeno nadoknadili.

O UREJANJU GROBOV

V torek, 14. februarja, bo ob 17. uri v sindikalnem domu v Novem mestu domače Hortikulturno društvo priredilo zanimivo predavanje inž. Mihe Ogorevca, direktorja Arboretuma iz Volčjega potoka. Govoril bo o sodobnem urejanju grobov, besedo pa obogatil z barvnimi diapozitivi.

Kako nuditi ljubezen?

Pred kratkim so 30 rejnic iz Centra za socialno delo povabili na sestanek in seminar, pa so se ga vse udeležile. Pedagoginja Marija Gabrijeleč iz vzgojne posvetovalnice je imela strokovno predavanje o tem, kako ravnati in vzgajati otroka iz neurejene družine, oropane običajne starševske ljubezni.

Po podatkih strokovne službe trenutno je v rejji 56 otrok, od tega 24 deklic in 32 fantičkov. Predšolskih je samo 10, 29 jih obiskuje redno osnovno šolo, 4 so v posebni šoli, 4 v poklicni in 2 na srednjih šolah.

Status rejnic je bil lani pravno urejen, vendar v novomeški občini samo ena izpolnjuje pogoje, da ji je rejništvo lahko poklic. Vse ostale se s tem ukvarjajo iz humanih nagibov, kot prostovoljke. Humane nagibe gre poudariti zato, ker dobijo za rejence v predšolski dobi 1300 din in za šolarja 1500 dinarjev na mesec. To je komaj za stroške, nikakor pa s tem ni plačan njihov trud in delo.

Rejnice so predlagale, naj bi organizirali tudi sestanek in predavanja za rejence. Pobuda je bila sprejeta in center je to že vnesel v svoj delovni načrt za leto 1978.

NOVOMEŠKI RIBICI SO SE PRESELILI

Ribiška družina Novo mesto in Zveza ribiških družin Novo mesto sta se preselili v večje poslovne prostore na Glavnem trgu 20. Nove pisarne so poleg Društva upokojencev, vhod je preko parkirišča.

Novomeška kronika

TA TEDEN JE BIL BOGAT — V novomeški porodnišnici so v zadnjem tednu rodile: Mojca Pavlin iz Zagrebške 11 — Aleša; Kristina Šintler iz Cankarjeve 34 a — deklcio; Majda Jagodic iz Ulice Majde Šilc 2 — Roberta; Slavka Mandič iz Ulice Majde Šilc 22 — deklcio; Anica Bajuk, Nad mlini 58 — Majo; Majda Meštrič, Nad mlini 19 — dečka in Milena Novina — iz Kristanov 23 — deklcio.

TRŽNICA PO ZUNANJEM VIDEZU od prejšnjega tedna ni spremenila podobe. Dobiti je bilo razno šadje in zelenjavo na stalnih stojnicah, medtem ko so ženske iz okolice prodajale predvsem sirček, smetano, jajca fižol in maslo. Jajc izpod 3 din pri njih ni bilo dobiti, v kiosku pa so bila običajna cenja. Cene ostalim pridelkom se od prejšnjega tedna niso spremenile. Značilnost ponedeljkove tržnice je bila spet v dobri ponudbi zasebnih obrtnikov raznih strok.

ZELENICA JE UNIČENA — Okrog Petrolove črpalke zraven šole je bila vedno lepa zelenica. Odkar je zraven gradbišče in je nastala bližnja do športne dvorane, je zelenica šla. Jo bodo spravili v prejšnje stanje, ko bo gradnja končana?

ENA SLAŠČIČARNA MANJ — Dolgoletni slaščičar Lenardič je pred tedni opustil obrt, slišati pa je, da bo v tem lokalu začel delati zla-

tar. Strankam bo žal posebno za odličnimi Lenardičevimi domačimi piškoti.

BOJAZEN PRED GRIPOM? — Iz uradnih podatkov še ni nič slišati, da bi gripa zašla med Novomeščane, pač pa je veliko prehladov in najbrž tudi bojazni pred gripo. V lekarnah prodajo veliko C vitamina, ki so se ga ljudje že navadili jemati kot obrambno sredstvo.

Ena gospa je rekla, da so novomeški lovci streljali na hromeja jelena, ga zadeli v glavo, vendar je žival pobegnila. Za ranjenim hromcem so člani zelene bratovščine sopli kar dva dni ter se trikrat pomerili. Jelen se je končno le naveličal življenja.

Več delovnih mest kot lani

Delovni kolektivi še vedno dajejo prednost naložbam v stroje in zidove

Nekatere večje investicije obetajo letos v brežiški občini tudi konec zastoja pri zaposlovanju. Število zaposlenih se bo predvidoma povečalo za okoli šest odstotkov. V industriji se bo lahko na novo zaposlilo 219 delavcev, v kmetijstvu 38, v gradbeništvu 21, v trgovini 8, v gostinstvu 14, v prometu nekaj več kot 30 itd.

Novo zaposlovanje pa, žal, ne bo vplivalo na izboljšanje kvalifikacijske sestave v gospodarstvu, kjer bo še vedno ostalo 40 odst. polkvalificiranih in nekvalificiranih, 38 odst. kvalificiranih in 7 odst. visoko kvalificiranih delavcev. Z visoko šolo jih tudi letos ne bo več kot dva odstotka, z višjo prav toliko in s srednjo izobrazbo 11 odstotkov. Organizacije združenega dela so dolžne izdelati razvojne kadrovske programe in usposobiti strokovne službe, ki se ukvarjajo s temi zadevami, da bi vendarle dosegli kak napredek, saj sicer naložbe v zgradbe in opremo ne bodo dale zaželenega rezultata.

Industrija bo letos investirala nekaj nad 80 milijonov dinarjev. Obrtno kovinsko podjetje iz Dobove bo gradilo novo proizvodno halo, Agrotehnika napoveduje rekonstrukcijo

obstoječih in dograditev novih delavniških prostorov. Tovarna pohištva pa bo nakupila stroje in transportne naprave. Ta kolektiv bo precej povečal izvoz, (za 84 odst.), manjše povečanje izvoza pa predvidevajo Delores iz Dobove, Agrotehnika in Tovarna prikolic IMV.

Agraria bo letos zgradila vrtnarijo v Cundrovcu, cvetlični center na Čatezu, poslovna lokala v Brežicah in Novem mestu, predvideva pa tudi naložbe v kooperacijsko proizvodnjo. „Slovin“ načrtuje izgradnjo skladišča in kleti, investiral pa bo še v polnilnico brezalkoholnih pijač in kooperacijsko proizvodnjo. „Prevoz“ iz Brežic bo povečal število tovarnjakov, SAP bo gradil

avtobusno postajo, PTT novo pošto v Krški vasi in Posavje skladišča za trgovino na veliko. Zdravilišče Čateške Toplice bo nadaljevalo z graditvijo hotela, za kar namenjajo letos nekaj manj kot 134 milijonov dinarjev. Samoupravna stanovanjska skupnost Brežice bo zgradila 42 družbenih stanovanj in začela objekt z nadaljnjimi 40 stanovanji. Letos bo zgrajen tudi dom upokoencev v Brežicah.

J. T.

KRALJICA – BIZELJANKA

Med petnajstimi kandidatkami, ki so se prijavile za tekmovanje iz poznavanja vinogradništva v okviru letošnjega praznika posavskega vina na Bizeljskem, se jih je šest uvrstilo v finale. Za kraljico vina so proglasili Antonijo Balon iz Brezovice, za spremljevalki pa Angelico Gregl z Bizeljskega in Marijo Resnik iz Krškega.

V ZK NAJMANJ KMETOV

Občinska organizacija Zveze komunistov v brežiški občini šteje 917 članov, to je štiri odstotke vseh prebivalcev. Mladih je 29 odstotkov, žensk 32 odstotkov, neposrednih proizvajalcev 33 odstotkov. Najmanj je kmetov, saj jih je za zdaj večanjnih v organizacijo komaj pet. Komunisti delajo v 54 osnovnih organizacijah, združujejo se pa tudi v aktivih neposrednih proizvajalcev, v aktivih samoupravnih interesnih skupnosti, aktivih teritorialnih enot in športnikov. Z zastopstvom članov ZK med evidentiranci za bližnje volitve so v brežiški občini zadovoljni. Več kot polovico evidentiranih je iz vrst ZK, od tega pa je 30 odst. žensk in 22 odstotkov mladih do 27. leta starosti.

UKROTITI SROMLJICO IN GABERNICO

Občinska zemljiška skupnost v Brežicah načrtuje za letos dvojce izrednih nalog. Mednju sodita dokončanje kmetijskega dela prostorskega plana ter soudeležba pri izdelavi projektov za hidromelioracijo območij Sromljice in Gabernice. Skupnost bi za uresničenje svojih nalog potrebovala precej večji dotok finančnih sredstev. Ta se stekajo predvsem od spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč, in prometa s kmetijskimi zemljišči.

S konjsko vprego ne več dolgo

Načrtno do sanitarne ureditve okolja v občini

Brežiška občina ima slabo urejeno konjaško službo, zato se pridružuje drugim dolenskim in posavskim občinam, ki so se že izrekle za skupen program sanitarne ureditve okolja in za ustrezno delitev stroškov. Za Brežice pomeni ta prispevek 14,54 odst. ali 290 tisoč dinarjev za letošnje leto, ko nameravajo uresničiti prvo fazo prej omenjenega programa. Pravice in obveznosti posameznih občin bo urejeval samoupravni sporazum.

Program sanitarne ureditve okolja predvideva vsakodnevno odvajanje poginulih živali in odpadkov pri klanju živine, zbiranju teh v posebej urejenih zbirališčih. To zahteva tudi nakup ustreznega vozila in namestitve ljudi, ki bodo službo strokovno opravljali.

V brežiški občini je za te stvari slabo poskrbljeno, saj opravlja zdaj konjaško službo nekvalificiran delavec, trupa in odpadke pa odvaža zasebnik s konjsko vprego. Graditev novih grobnih jam bo poslej prepovedana, pač pa je namesto tega predvideno živalsko pokopališče z vsemi pripadajočimi objekti.

Načrt za sanitarno ureditev okolja v širšem predelu ima vrsto prednosti, predvsem finančnih, saj posamezne občine same tega ne bi zogle. Odlaganja pa si tudi ne morejo privoščiti v nedogled. Veže jih zakonodaja s področja zdravstva in s področja varstva okolja.

J. T.

MED VAJO – V osnovnih šolah so interesne dejavnosti učencev izredno raznolike. Potemtakem si res vsakdo lahko izbere krožek, do katerega ima največ veselja. Na sliki: člani dramskega krožka poslušajo napotke mentorice. Posnetek je iz osnovne šole v Leskovcu. (Foto: Jožica Teppey)

Za celo tovarno je odsotnih

Občinsko zdravstveno skupnost Krško bremeni več kot osem milijonov primanjkljaja za 1978 – Izredno veliko izostankov z dela, zato bodo spet vpeljali nadzor nad bolniki

Občinska zdravstvena skupnost v Krškem nikakor ne more iz izgub. Z nje se ubada, odkar je bila ustanovljena. Izdatke za zdravstveno varstvo so lani presegli za več kot pet milijonov dinarjev, dogovorjeno vsoto za bolezenska nadomestila pa za nekaj več kot tri milijone dinarjev. Izdatke za splošno ambulantno in dispanzersko zdravljenje so prekoračili za 70 odstotkov, izdatke za zdravljenja za 19 odst., izdatke za zdravljenje v zdraviliščih za 22 odst. in izdatke za bolnišnično zdravljenje za 16 odstotkov.

Zaskrbljujoč je izredno velik bolniški stalež, saj je bilo na primer v devetih mesecih lani vsak dan odsotnih z dela 239 ljudi. Ko so v regiji sprejemali finančni program, so se dogovorili, da stalež bolnih v breme sklada za zdravstveno zavarovanje povprečno ne bo večji od 1,60 odst.

Pozneje se je pokazalo, da so ga v krški občini močno presegli, saj se je povzpela na 2,52 odst. Spričo takih podatkov so že lani na problemski konferenci pretresali vzroke tako številnih izostankov z dela in opozarjali na varčevalne ukrepe, letos 31. januarja pa je skupščina zdravstvene skupnosti obravnavala celovito poročilo za preteklo leto skupaj z zbori občinske skupščine.

Da bi se v prihodnje izognili tolikšnemu primanjkljaju, so v sklepkih opozorili na gospo-

darnejšo porabo, kar pa ne sme prizadeti zares bolnih ljudi. Prav zaradi tega so vključili v sklepe tudi predloge za laični nadzor nad bolniki v staležu. To bo občinska zdravstvena služba izpeljala skupaj z delovnimi organizacijami.

Z namenom, da bi skrajšali vrste v zdravniških čakalnicah, bodo vpeljali v zdravstvenem domu več popoldanskih ordi-

VOLILNA KOMISIJA ŽE IMENOVANA

V občinsko volilno komisijo so delegati občinske skupščine v Krškem imenovali deset članov. Predsednik je Franc Jankovič, predsednik občinskega sodišča, namestnik Marjan Žibert, sodnik občinskega sodišča in tajnik Rudi Druškovič, sekretar občinske skupščine. Člani so: Pavla Kalan, Vlado Vogrinc, Blaž Kolar, Branko Pirce, Rajko Zupanc, Cveto Bevk in Drago Šterban.

Po sledih Štirinajste

Novo, partizanske transverzale za učence osnovnih šol

Ob številnih izredno uspešnih proslavah jubilejev, državnih in republiških praznikov ter spominskih dni iz našega narodnoosvobodilnega boja širša javnost najbrž ne ve, da so osnovni načrti zanje nastali v okviru koordinacijskega odbora za negovanje tradicij NOB in proslave pri občinski konferenci SZDL, ki ga vodi Lojze Štih.

Na svoji letošnji prvi seji so njegovi člani sprejeli okvirni program dejavnosti do konca prve polovice leta in načrtovali nekaj novih akcij, oziroma sprejeli nekaj predlogov, ki jih bodo v prid novi vsebini posameznih proslav in obujanja izročil NOB uresničili prav tako letos.

Prva pomembna akcija sodi v okvir prenašanja borbenih tradicij na mladi rod; njeni prvi pobudniki so bili člani Planinskega društva „Bohor“ s Senovega. Najkasneje do septembra naj bi v njihovi zamisli širšo družbeno pomočjo začrtali transverzalo pot po sledovih Štirinajste divizije in Kozjanskega odreda. Zanj bodo izdelali posebno brošuro z zemljevidom poti, v katero bodo vrtali vse pomembne kraje in dogodke, ki naj bi jih pohodniki obiskali in se jih spomnili. Na to pot naj bi v času šolanja na osemletkah ali nepopolnih osnovnih šolah šel vsak otrok, ki bo za to dobil še posebno spominsko značko. Enako transverzalo bodo v prihodnjem letu potegnili čez partizanske Gorjance.

Sicer pa so na seji člani koordinacijskega odbora govorili še o tem, naj bi že letos poskusili razširiti praznovanje 1. maja. Občinski svet zveze sindikatov naj bi bil namreč pobudnik, ki bi v Sloveniji že tradicionalne delavske shode na izletniških točkah prenesli tudi v krško občino, kjer je za to iz leta v leto vse več novih možnosti. Nova vsebina bi delavskemu prazniku dala še večjo veljavo tudi za to, ker bi širili

pohode mladih delavcev, in utrjevali zavest pripadnosti delavskemu razredu.

Sicer pa si bo koordinacijski odbor tako kot lani prizadeval, da bi prav vse pomembnejše proslave ne bile le enkratni politični dogodki, marveč nova priložnost da ob dosežkih sedanjega časa opozorimo na pomen preteklosti.

Ž. ŠEBEK

KRŠKE NOVICE

BREZ ZAMUDE – Turistično društvo je pred tednom dni presenutilo občane z novo številko „Pustnih novic“. Tokrat so izšle v nakladi 5.000 izvodov, obsegajo pa 24 strani. Po njih ne bodo posegali samo prebivalci krške občine, saj so z njimi pokrili tudi nekaj krajev iz brežiške.

V ZNAMENJU KULTURE – Čeprav so Senovčani svoj krajevni praznik počastili z že tradicionalnim pohodom na partizanski Bohor, je bila večina prireditelj doslej kulturnih. Dramska sekcija DPD Svobode je v soboto in nedeljo pripravila dve predstavi Finžgarjeve ljudske igre „Razvalina življenja“, bogat kulturni program pa so imeli tudi za večerajšnji slavnostni akademiji. Na njej so nastopili godba na pihala, šolski mladinski zbor in recitacijska skupina, citraški DPD Svobode in upokojski mešani pevski zbor.

TUDI ŠOLARJI NA ODRU – Za zaključek prireditve v počastitev senovskega krajevnega praznika bodo v nedeljo popoldne stopili na oder šolske dvorane še igralci domače osemletke. Tokrat so za

nacij vključno z laboratorijem. Zaposleni naj bi med delovnim časom iskali zdravniško pomoč samo v nujnih primerih. Tudi zdravljenje v zdravstvenih organizacijah zunaj regije naj bi posledje omejili, če to ni potrebno. Varčevalne ukrepe bodo v občini še naprej dopolnjevali, o rezultatih pa obveščali občinsko skupščino, družbenopolitične organizacije, kakor tudi zdravstvene delavce in zavarovance – porabnike.

JOŽICA TEPPEY

PRVI V SLOVENIJI

V Krškem so že konec januarja ustanovili delovno skupnost družbenopolitičnih organizacij. Za predsednico so izvolili Danico Kozole. To pomeni, da bodo tudi voljeni družbenopolitični funkcionarji in zaposleni pri občinskih političnih organih lahko uveljavljali pravice iz zakona o združenem delu in druge samoupravne pravice. Delovna skupnost bo imela poleg svoj bančni račun in sklad skupne porabe, stanovanjski sklad in druge sklade. Interne akte imajo v tej delovni organizaciji skupne, izjema je le pravilnik o delitvi osebnega dohodka, ki je za vsakega funkcionarje drugačen.

KOLIKO ZAVAROVANCEV JE V OBČINI KRŠKO?

Po podatkih regionalne zdravstvene skupnosti je v krški občini 9063 aktivnih zavarovancev zdravstvenega zavarovanja, 10.588 njihovih svojcev, 2.681 upokoencev in 1.732 svojcev, 46 začasno nezaposlenih in 44 njihovih svojcev, 19 svojcev v tujini zaposlenih delavcev in 480 drugih svojcev. Kmetijskih zavarovancev je 4.921, od tega 455 kmetov borcev.

svoje součence in starše pripravili mladinsko igro „Ambrosio krade čas“.

V „NOVEM“ – Medtem ko iz leta v leto marsikje v občini „prezgodaj“ napovemo uresničitev kakega načrta, se je tokrat primerilo, da so nas v krškem Imperialu – TOZD ljubljanskega Zita prehiteli. Ze v začetku leta so se namreč s proizvodnjo žvečilnih bombonov preselili v nove prostore, ki so jih izpopolnili z nekaj nove opreme. Zato so že lahko pričeli uresničevati drugi del svojega načrta, to je preurejanje r šnjih prostorov, ki jim bodo dali vsebino.

ŠE EN KORAK – V večini krajev in delovnih organizacij bodo danes in jutri zaključili priprave na nove volitve s sejami temeljnih kandidacijskih konferenc. To pomeni, da bo že znano, komu bodo v prihodnje zaupali opravljanje delegatskih dolžnosti in kako naj bi bile zasedene vodilne funkcije v skupščinah občine in samoupravnih interesnih skupnosti.

ZDRUŽEVANJE GRE NAJTEŽE

Za obnovo vinograda je najmanjša zahtevana površina 30 arov, še bolje pa je, če kmetje svoje površine združijo in omogočijo skupno obdelavo. Za združevanje se ljudje težko odločijo. Sele potem, ko vidijo uspeh, so pripravljani na tak korak. Za kredite nimajo težav, če prispevajo tretjino vrednosti. V to štejejo delo, gnoj in kolje. Obnova enega hektara velja zdaj 120 tisočakov. Dolg začno odplačevati vinogradniki po štirih letih.

KOOPERACIJA NA ŠTIRI STRANI

Na Bizeljskem se nekateri kmetje pogodbeno vežejo na dve, tri ali celo štiri kmetijske organizacije, kar zanje ni nobena prednost. Tako na primer vzgajajo pujske za farmo v Dubravici na Hrvaškem, govedo redijo za Agrario, mleko jim odkupujejo v Senkovcu za odkup grozdja in vina pa se dogovarjajo s Slovonom. Med temi organizacijami ni seveda nobene povezave, zato kmetov nihče načrtno ne usmerja. Pogrešajo predvsem dobro pospeševalno službo, oziroma dogovor med pospeševalci, da ne bi prihajal vsak zase, ampak bi gledali na njihova gospodarstva kot na celoto.

POVSOD VESELO – V torek popoldne so bile otroške maskarade po vseh krajevnih skupnostih. Brežiško Društvo prijateljev mladine je tudi letos poskrbelo za pustni sprevod najmlajših skozi mesto. V osnovni šoli so jim priredili rajanje in pogostitev. (Foto: Jožica Teppey)

NOVO V BREŽICAH

V OBRTI SE VEDNO LUKNJE – V mestu, pa tudi drugod v občini še vedno pogrešajo vrsto storitvenih obrti. Razvoj teče svojo pot mimo potreb. Programov ni, toda že za letos obetajo preobrat. V načrtu je izdelava analitične ocene celotnega malega gospodarstva, ki ji bo nato sledil program nadaljnjega razvoja. Marsikaj pričakujejo tudi od lani ustanovljenega Združenja samostojnih obrtnikov in avtoprevoznikov. Razvoju obrti bodo posvetili več pozornosti zaradi vračanja zdomec, med katerimi si mnogi želijo odpirati svoje obrtne delavnice.

organizirala 80-urni vzgojni program.

„INA“ OBLJUBLJA – Ceravno smo že za sredino prejšnjega tedna obetali, da je zagrebška INA obljubila plin, ga do včeraj še ni zagotovila. Tako so ljudje ostali praznih rok v upanju, da se bo uresničila napoved o zadostnih količinah plina po 10. februarju.

POPUSTI – V trgovinah s konfekcijskimi oblčili že vabijo kupce z zniževanjem cen. Sezona nakupov za zimo je mimo in izlozbe bodo kmalu napovedovale pomladne novosti. Za zimsko konfekcijo obetajo 30 – 40-odstotni popust.

POPRAVLJAMO – Medobčinsko inšpekcijsko službo za Posavje financirajo vse tri občinske skupščine: svniška prispeva 25 odst., brežiška in krška pa po 37,5 odst. Za brežiško smo v tej rubriki napačno zapisali, da daje po 2,5 milijona dinarjev za te namene, v resnici pa je njen delež za lansko leto 1.563.000 dinarjev. Zneska ni v celoti poravnala in doljuje še nekaj več kot 161.000 dinarjev.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Menjava vodstev ne pomeni zastoja

Sindikati v sevniški občini tehtajo sedaj vsebino novih samoupravnih aktov

Vzporedno s pripravami na volitve so se sindikati v sevniški občini pravočasno lotili priprav za občne zbornice sindikalnih organizacij. Tako imajo sedaj urejene vrste in sile za nadaljnje naloge.

Evidencialni so znatno več delavcev kot marsikje drugod. Opravljeno delo je bilo ugodno ocenjeno na januarjem skupnem zasedanju občinskega sindikalnega sveta in občinske konference SZDL. Dela so se lotili po posebnem akcijskem programu, po katerem so tudi kadrovali ljudi za izvršne odbore sindikalnih osnovnih organizacij in poverjenike sindikalnih skupin. Dosti občinskih zborov sindikalnih organizacij je bilo opravljenih že decembra lani, med zamudniki (20. januar je bil končni rok) so bile predi minulega tedna le tri organizacije.

Politično oceno o opravljenih občinskih zborih bo seveda moral sprejeti občinski sindikalni svet. Brez bojazni, da bi karkoli prehitelo,

šteje sekretar občinskega sindikalnega sveta Maks Zupanc minule občne zbornice za uspešne. Ugotavlja, da se je v glavnem vsako poročilo predsednika osnovne sindikalne organizacije pripelo z izvajanjem programa uresničevanja zakona o združenem delu, predvsem vsebinskega opredeljevanja dohodkovnih odnosov in nagrajevanja po delu. Manj zadovoljni so v sindikatih z vsebino razprav, kjer je bila premalo poudarjena vloga sindikata.

V kritiki ne gre pretiravati, saj sindikalna organizacija že lep čas ni tista, ki bi se ukvarjala zgolj z rekreacijo, ozimnico ali socialnimi vprašanji. Občutnejša je skrb za samoupravljanje, poglobljanje dohodkovnih odnosov, nagrajevanje

po delu. Marsikje so govorili tudi o gospodarjenju, čeprav je temu s posebno pozornostjo namenjena razprava ob zaključnih računih.

Nova vodstva so se srečala z nadaljnjimi pripravami na volitve. Osrednja pozornost v novih programih je še vedno posvečena uresničevanju zakona o združenem delu. V sindikalnih organizacijah in skupinah nameravajo obravnavati tudi študijo Edvarda Kardelja.

A. ŽELEZNIK

Sevniški paberki

OBLJUBA DELA DOLG - Ob prvih razgovorih za ustanovitev sevniške godbe ni manjkalo navdušenja. Sedaj, ko bi bili nepogrešljivi predvsem denarni prispevki delovnih organizacij, denarja ni in ni. Gasilsko društvo je že založilo denar za nakup nekaterih glasbil. Prijavilo se je 36 ljudi, željnih sodelovanja v tem ansamblu, med njimi je tretjina takih, ki so že igrali. V nedeljo je bil v gasilskem domu sestanek prijavitelcev. Upajo, da bo dogovorjeni denar le priteknel.

BOJ Z BLATOM - Nad blatom na sevniškem sejmišču ne negodujejo le sejmariji, temveč tudi meščani, saj je ob sedmih dneh zaradi njega onesnažena cesta daleč v mesto. Sevniška krajevna skupnost je sedaj na sejmišče navozila 41 kubikov gramoz, ki bi moral zadoščati za prvo silo. Krajevna skupnost je že lani namenila tudi 10.000 dinarjev za namestitve drsne jeklene ograje za cesto neposredno ob potoku. Zaenkrat šentjursko podjetje še ni izpolnilo naročila.

VSE MANJ PRIREDITEV - Sevničani so bili pred leti dobro znani po pustnih karnevalih. Zadnja leta skušajo „obraniti“ čast nekaterih skupine zadnji hip. Ponavadi gostujejo Radečani. V mestu je pravočasno napovedala pustovanje le krajevna organizacija DPM za običajni spreved našemljenih malčkov. Poveseliti se je bilo mogoče tudi v hotelu Ajdovec in na Blanci.

SEVNIŠKI VESTNIK

LAŽJE DO GRADBENIH DOVOLJENJ - Pomanjkanje tako pomembnega dokumenta, kot je urbanistični program občine, je doslej povzročalo veliko težav upravnim delavcem pri izdajanju gradbenih dovoljenj. Poslej naj bi bilo lažje. Na sliki: prvi so se s programom seznanili delegati zadnjega zasedanja občinske skupščine. (Foto: Železnik)

KLJUB SLABI LETINI - DOBRA POKUŠNJA

Prvo ocenjevanje cvička v Oparovi gostilni v nedeljo v Trebnjem je zadovoljilo tudi vrsto sladokuscev. Komisija je dobila v ocenjevanje 26 vrst cvička, nekaj primerkov belega vina in frankinjo. Najboljši cviček je po oceni komisije prinesel Janez Lorenci (ocena 14,92), 2. Jože Sever (14,36), 3. - 4. Franc Gašperšič in Lidija Brajer, 5. Stane Prijatelj, itd. Med belimi vini je komisija ocenjevala pet vzorcev. Prvenstvo je pripadlo Stanetu Prijatelju (14,36), 2. Emanuel Rebernik, 3. Franc Gašperšič (13,82). Omenjena rujna vina izvirajo bodisi iz Gradišča ali Lipnika. Pokušnja vin je v gostilno privabila mnogo ljudi. Mnogi so se čudili kakovosti vin glede na slabo leto za vinogradništvo. Za prijetno vzdušje ob razglasitvi rezultatov je pred odhodom v Mokronog poskrbela trebanjska godba.

Razgrnjene so karte razvoja

Začela se je enomesečna javna razprava o urbanističnem programu načrta občine

Razstavljene karte bodočega urbanističnega urejevanja prostora trebanjske občine v sejni sobi občinske skupščine bodo v enomesečnem roku (prvi so se s podrobnosti seznanili delegati občinske skupščine na seji v torek, 31. januarja), marsikoga pripelje v ta prostor. Na voljo je tudi knjiga za morebitne pripombe. Razprave nameravajo pripraviti tudi v ostalih krajevnih skupnostih.

Predstavniki novomeškega Dominvesta, ki so urbanistični program strokovno pripravili, niso imeli lahkega dela. Trebanjska občina je še pred leti hudo zaostajala, pospešeni razvoj, ki je sledil, je postavil marsikakšno predvidevanje na glavo. Urbanistični načrt razumljivo ne namerava zapečatiti usode možnosti razvoja posameznih krajev. Vseeno pa se bo marsikje treba tudi sprijazniti z dejstvom, da razvoj ne pomeni samo dobiti industrijski obrat. Te dni zaključujejo v občini načrt razvoja malega gospodarstva; na vsem območju občine sta slabo razviti tako proizvodna, kot tudi storitvena obrt. Izhodišče načrtovalcev je vsekakor, da mora celotno območje občine ostati živo.

Pri načrtovanju razvoja Trebnjega pa tudi drugod so se načrtovalci znašli pred vprašanjem, kako ohraniti plodno

kmetijsko zemljo. Stanovanjsko gradnjo nameravajo usmeriti na del naselja za Pavlinovim hribom, industriji pa naj bi bil namenjen prostor od Kame gore proti Dolnji Nemški vasi, kjer so že razmeščene nekatere tovarne. Na Mirni je mogoče širiti industrijo še onkraj proge, pri gradnji stanovanj bo treba paziti na bolj strnjeno zidavo, predvsem pa blokovsko gradnjo. Stanovanjski gradnji naj bi bil v bodoče namenjen prostor za Rojami. V Mokronogu so upoštevali želje krajevne skupnosti tako, da bi industrija imela možnost širjenja tudi proti Martinji vasi. V Šentrupertu naj bi bil ravninski del namenjen industriji. V samem naselju vidijo urbanisti še možnosti za dopolnilno in nadomestno gradnjo. Razčistiti bo treba še, kod naj bi potekal novi 310-kV daljnovod, vsekakor ne tam, kjer bi bil ovira naselju. Industrijski razvoj Čateža naj bi se osredotočil v predelu med Gorenjo in Dolenjo vasjo. V Velikem Gabru naj bi obrti namenili prostor med šolo in glinokopi, stanovanjski gradnji pa pod spomenikom v smeri proti

Sentlovrencu. V Sentlovrencu naj bi stanovanjski zazidavi namenili prostor nad sedanjimi hišami od spomenika proti Vidmu. Po predvidenih lokacijah so proizvodni obrti na Trebelnem namenjeni zlati časi, kar dve lokaciji, čas pa bo pokazal, ali ne bodo pomenile več boljše ceste.

A. ŽELEZNIK

DAVKI NE BODO BISTVENO VEČJI

Nove davčne lestvice katastrskega dohodka v trebanjski občini na prvi pogled dvigujejo davčno obveznost v povprečju 4,65-krat. Po starem je npr. znašala višina katastrskega dohodka 8,59 milijona dinarjev, po novem pa bi to zneslo kar 40 milijonov. Občutnejše povečanje je pri vinogradih. Obveznosti za posamezne plačnike ne bodo bistveno večje, kajti pristojni organi morajo po sprejemu lestvice, občinska skupščina jih je sprejela na seji konec januarja, uskladiti stopnje davčne obremenitve. Dosedanja izračun katastrskega dohodka ima že brado, velja namreč že od leta 1964.

ŠENTRUPERT POSLEJ ZA ZEMLJIŠČE

Tudi za Šentrupert je bilo predvideno pobiranje prispevka za mestno zemljišče. Oddelek za gospodarstvo občinske skupščine do pred nekaj meseci za to ni imel organizirane primerne službe, zato ni nihče poravnal. S sprejemom novega odloka, po katerem je govor o nadomestilu za stavbno zemljišče, bodo prešli odločbe.

TREBANJSKE IVERI

VSEGA NE GRE KURITI - Stanovanjci v bližini trebanjskega smetišča opozarjajo na neprimerno zažiganje vsega od kraja na smetišču. Inšpekcijske službe bi seveda lahko preprečile zažiganje raznih strupenih snovi in drugih nevarnih odpadkov. Po urbanističnem programu je predvideno novo smetišče v dolinici dalje od Doba, ki ga bo treba seveda primerno vzdrževati.

BREZ DEŽURNE SLUŽBE? V trebanjski lekarni bodo po vsej verjetnosti ukinili stalno pripravljeno v nočnem času. Nagrajevanje dežurnih je namreč padlo v vodo. Predvidoma v marcu naj bi se o tem pogovarjali v zdravstveni skupnosti. Če bodo našli denar, bodo z dežurnimi nadaljevali. O tem naj bi do takrat pravočasno rekli katero tudi uporabniki, zakaj samo jeziti se, ko je vse odločeno, ne pomaga. Ukinjanje dežurne službe s samo združitvijo dolenjskih lekarn nima nič skupnega. Kot strokovna enota lekarna le pridobi, računajo na boljše oskrbo.

ZE KRPAJO - Po Trebnjem so cestni delavci minuli teden krпали luknje v sicer vse bolj kotanjasti asfaltni prevleki. Tega niso veseli le vozniki, temveč tudi pešci, saj bo tu in tam le manj nevarnosti, da bodo obrizgani z vodo.

BREZ CEMENTA NE BI ŠLO - Člani smučarskega kluba, ki so se udeležili nedavnega tekmovanja na Debencu, so se izkazali s snežnim cementom, sicer progna ne bi zdržala spusta niti peščice tekmovalcev.

KAJ KADITI? Novomeško skladišče Tobaka postavlja zadnje čase trebanjske kadilce vedno pred nova presenečenja. Od nekdanje redne tedenske preskrbe so prišli na komaj mesečno. To še ni najhujše. Izbor pripeljana zaloge je namreč na moč nenavaden. Enkrat pripeljejo eno vrsto zvenečih imen cigaret npr. Mildere Sorte, drugič spet nekaj povsem drugega, tako da je kadilcem težko priti do priljubljenega dima.

TREBANJSKE NOVICE

Šole utesnjuje prostorska stiska

Dvoizmenski pouk še na treh šolah - Zasilne rešitve ne dajejo pravih uspehov

Razprave o učno-vzgojnih uspehih šol za minulo šolsko leto med delegati občinske skupščine so po odmaknjenosti precej podobne tistim o uspehih gospodarjenja. V novem šolskem letu je tako mogoče kaj malo spremeniti.

Nasploh je, kot je menil na zasedanju delegatov vseh treh zborov občinske skupščine konec januarja pedagoški svetovalec Jože Škufca, mogoče biti z lanskim delom šol zadovoljen. Toda večina šol dela v nič kaj zavirljivih razmerah; pouk je v glavnem dvoizmenski ali enainpolizmenski. Zadnja leta se je razveseljivo zmanjšal osip. Pred leti je v šolanju običajno tudi do polovice učencev, v lanskem šolskem letu le malo več kot 15 odst. Med šolami na območju novomeške enote Zavoda za šolstvo so šole trebanjske občine še vedno pri dnu kar zadeva podaljšano bivanje učencev. Med resnimi ovirami je prav gotovo pomanjkanje šolskega prostora.

Ze člani izvršnega sveta so v svoji razpravi opozorili na potrebo, da bi morali v občini prenehati krčiti število ur male šole. To bi morali storiti še tembolj, saj je v samoupravnem sporazumu občinske izobraževalne skupnosti predvidena neokrnjena mala šola.

Po sami razpravi v občinski skupščini bi bilo mogoče sklepati, da so gradivo skrbno obravnavali posebno v delegaciji mirenške krajevne skupnosti. Tako šolski kolektivi kot pedagoški svetovalci se zavzemajo za podružbljanje dela šol na vseh področjih. Delovanje raznih organov, kot so sveti staršev, ali tudi delo delegatov družbenega interesa v svetu šole pa je še vedno šibko. Aktivnost ostalih delegatov je zato samo še bolj dobrodošla. Letos se izteka plačevanje sedanjega samopri-

treba pravočasno izvesti priprave za podaljšanje samopri-
spevka.

A. ŽELEZNIK

OBVEZNOST ZA VSE

Zbor združenega dela in krajevnih skupnosti sta na zadnji seji sprejela odlok o določitvi obveznega prispevka za financiranje vzdrževanja in obnavljanja komunalnih naprav v občini. Obračunava se po stopnji 2,5 odst. od bruto OD zaposlenih. V bistvu ne gre za nič novega, temveč za dogovorjeno obveznost po samoupravnih sporazumih za regulacijo Temenice, gradnjo čistilnih naprav, kanalizacije kategorizirane lokalne ceste. Nekateri bi pred tem dogovorom radi vtaknili glavo v pesek. Odlok nalaga plačilo sedaj tudi tistim, ki dogovora niso podpisali. Odlaganje se sedaj tik pred sprejemom zaključnega računa seveda za marsikoga lahko izkaže kot neprijetno. Navsezadnje je le treba dogovorjene obveznosti v občini pokriti, saj potrebuje komunalna skupnost za uresničitev dogovorjenega načrta do leta 1980 nad 60 milijonov dinarjev.

14-OSNI VAGON ZA ROTOR

Železniško gospodarstvo Ljubljana je dalo za čas od januarja do marca v zakup 250 posebnih vagonov za prevoz rude ŽTP Sarajevo. Slovenski in istrski železničarji v tem času namreč ne prevažajo rude iz bakarskega pristanišča v Avstrijo in bi bili vagoni neizkoriščeni. Poseben vagon pa si je moralo sposoditi (od nemških železničarjev) tudi ŽG Ljubljana. Na ta 14-osni vagon so zadnjega januarja začeli na Reki natovarjati enega težjih tovorov za jedrsko elektrarno Krško. Ker je pozimi prevoz po cesti nemogoč, bodo 165 ton težki rotor prepeljali po železnici.

A. Z.

Novi KD ne bo zvišal davkov

Nepotreben strah pred novim katastrskim dohodkom — Davčne stopnje so prilagodili novemu izračunu KD, te nove stopnje pa bodo morali upoštevati tudi povsod tam, kjer je KD merilo za dajatve

Predlog odloka o lestvicah katastrskega dohodka v črnomaljski občini je med kmeti povzročil precej govorice, ugibanj in nezaupanja. Glavna tema takih razgovorov je bila približno taka: Po novem bo katastrski dohodek višji, torej se bodo povečali tudi davki in vse dajatve, ki jih odmerjajo na osnovi katastrskega dohodka.

Vendar je bil ves ta strah brez osnove, zatrjujejo na črnomaljski davčni upravi. Vse bo ostalo tako, kot je sedaj. Zakaj je bilo potem potrebno na novo ugotavljati katastrski dohodek?

KANDIDATI ZA FUNKCIJE V SIS

Za vodilne funkcije v občinskih samoupravnih interesnih skupnostih je predsedstvo OK SZDL na seji konec prejšnjega meseca predlagalo te kandidate: izobraževalna skupnost: predsednik skupščine Alojz Šterk, predsednik izvršnega odbora Milan Kranjc; telesno-kulturna skupnost: Paško Bilič, Alojz Gabrovec; kulturna skupnost: Mirko Bartol, Niko Šuštarčič; zdravstvena skupnost: inž. Anton Horvat, Vinko Jerman; raziskovalna skupnost: Jože Pavličič, inž. Ivan Blažič; socialno varstvo: Leopold Pucelj, Tončka Mrzljak; socialno skrbstvo: Zinka Jelenič, Zofija Ferlež; otroško varstvo: Ivanka Moljč, Katica Zupanič; invalidsko pokojninsko zavarovanje: Zvone Hanzelj, Rade Kordič; zaposlovanje: Jože Kočevar ml., Bojan Muc; stanovanjska skupnost: Branko Pečjak, Janez Povšin.

O RAZMERAH V ZDRAVSTVU

V četrtek, 2. februarja, je bila v Črnomlju seja komiteja občinske konference ZKS. Največ pozornosti so posvetili razmeram v občinski zdravstveni skupnosti in tozdu zdravstveni dom Črnomelj. Govor je bil še o resoluciji o izvajanju družbenega plana občine za obdobje 1976 - 1980 v letošnjem letu. Opredelili pa so tudi osnovne naloge komisij pri občinski konferenci in komiteju občinske konference ZKS.

KD izračunajo za vsako katastrsko kulturo (njivo, sadovnjak, vinograd, travnik, gozd itd.) in za vsak katastrski razred zemljišč (od 1 do 8). Osnova za izračun KD so podatki o povprečnih pridelkih, cenah teh pridelkov in materialnih stroških. KD zemljišč vključuje dohodek od rastlinskih pridelkov in dohodek od živinoreje. Dohodek od rastlinskih pridelkov je denarna vrednost povprečnega pridelka na en hektar površine pri običajnem načinu gospodarjenja po odbitku povprečnih materialnih stroškov. Dohodek od živinoreje pa je denarna vrednost prirasta pri živini in dohodek od živalskih proizvodov po odbitku povprečnih materialnih stroškov.

Stari izračun KD so izdelali leta 1964, v tem času pa so se cene kmetijskim proizvodom zelo povečale, prav tako pa so se zvečali stroški, zato so povsod po Sloveniji izračunali nov KD. Osnova za izračun novega KD za pridelke so podatki iz obdobja 1971 - 1975, za cene podatki iz leta 1975, za materialne stroške pa podatki o povprečnih količinah za obdobje 1971 - 1975, obračunani po cenah iz 1975.

Višjemu KD bodo sedaj ustrezno prilagodili davčne stopnje. Tako je v črnomaljski občini v 3. a kategoriji sedaj veljavna davčna stopnja 20 odst. od KD, predlog za novo davčno stopnjo pa je 4,25 odst. od KD; v 3. b kategoriji je sedaj veljavna stopnja 18 odst. od

KD, predlog za novo pa je 3,30 odst.; v 4. kategoriji je sedaj davčna stopnja 11 odst. od KD, nova naj bi bila 1,82 odst. Skratka: KD, ugotovljen po novih podatkih, pomnožen s tako predlaganimi davčnimi stopnjami, da prejšnjo obdavčitev. Ali, drugače povedano, nove davčne stopnje bodo prilagojene novemu izračunu katastrskega dohodka. Nove stopnje bodo morali upoštevati tudi povsod tam, kjer je KD osnova za razne dajatve oziroma ugodnosti: na socialnem varstvu, v zdravstvu, šolstvu. Šaenkrat ni rešeno le še vprašanje plačevanja samoprispevka po novem KD.

Te stopnje so usklajevali tako v republiškem merilu kot v regiji, še posebej pa so gledali, da se ne bodo razlikovale od tistih v sosednji metliški občini.

A. BARTEJ

Sindikati v vrtincu življenja

Sredi januarja so bile v črnomaljski občini v glavnem zaključene vse letne skupščine osnovnih organizacij sindikata. Jasno so pokazale, da sindikat ni več organizacija, ki živi bolj na robu našega družbenega delovanja. Delovni ljudje se vedno bolj zavedajo, da je sindikat njihova organizacija, v kateri in preko katere se bore za svoje pravice in ki jih opozarja na dolžnosti.

V primerjavi z lanskimi letnimi skupščinami je napredek viden predvsem v tem, da so bila letos poročila predsednikov osnovnih organizacij sindikata, delavskih svetov in delavske kontrole veliko bolj tehtna in temeljita. Še vedno pa niso sindikalne skupine zaživele tako, kot bi morale, in to predvsem v tistih OO, kjer izvršni odbori niso bili dovolj aktivni, oziroma niso v celoti dojeli svojih nalog. Predvsem so v sindikalnih skupinah poudarjali, da hočejo čim več živih stikov, pogovorov in čim manj brezosebnih dopisov.

Poleg tega so v osnovnih organizacijah veliko več govorili o varčevanju, ukrepih za boljše gospodarjenje, o nagrajevanju po delu, skratka, OO so se veliko posvečale vprašanjem v svoji delovni organizaciji. Včasih je bilo celo delo preveč obrnjeno navznoter, probleme krajevnih skupnosti in SIS pa so večkrat kar obšli. Izvolili so delegacije in mislili, da so s tem opravili svoje „dolžnosti“. O teh vprašanjih je bilo najmanj razprav, za usposabljanje delegatov ni nihče skrbel.

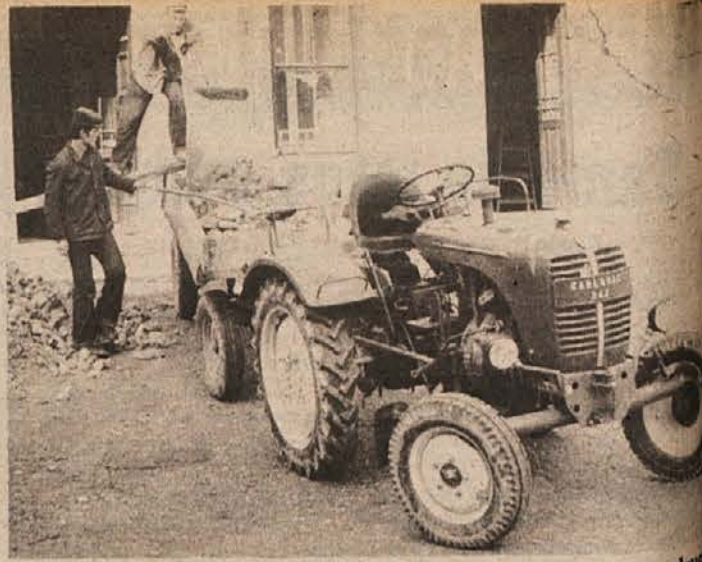
Medtem ko so strokovne službe in samoupravni organi dokaj dobro pomagali delegacijam za zbor družbenega dela, se za delegacije za SIS niso kaj prida menili. Zato nekatere kritike, izrečene na račun delovanja posameznih interesnih skupnosti, niso bile vedno upravičene. Po SIS je hitro padlo, nikjer pa se niso vprašali, če njihova delegacija za SIS dobro dela, ali ji pomagajo, ali ima kje kakšno oporo.

Ravno letne skupščine so pokazale, da se združeno delo vedno bolj zavedajo, da interesne skupnosti niso nekaj, kar se njega ne tiče; delavcem je prišlo v zavest, koliko denarja dajejo za SIS. Zato bodo poslej verjetno tudi svoje delegacije za SIS gledali z drugačnimi očmi.

A. BARTEJ

DELO MLADIH NA BOŽAKOVEM

Osnovna organizacija ZSMS na Božakovem šteje 34 mladincev. Krajevna skupnost jim je dala na razpolago prostor v stari šoli, v katerem se zbirajo, seveda pa so prevzeli obveznost, da bodo ta prostor tudi vzdrževali. Denar za vzdrževanje so dobili od plesov, ki jih prirejajo tu. Prostor so najprej prebelili in nakupili nekaj opreme, tako da je postal prijetnejši. Mladinci so se izkazali tudi pri delih za elektrifikacijo vasi, ko so s prostovoljnimi delom kopali jame in postavljali električne drogeve. Tako so si pridobili tudi simpatije starejših krajanov. Poleti so očistili pot proti kopališču in prostor okoli šole. Čeprav jih precej hodi v šole v Črnomelj, Novo mesto ali Ljubljano, so akcije vedno uspele. Tudi letos se bo OO ZSMS Božakovo trudila, da bo njihovo delovanje koristno in še živahnejše kot do sedaj.

NOVA MESNICA IN DELIKATESA — Metliška Kmetijska zadruga bo poleti odprla v spodnjih prostorih hiše na Partizanskem trgu novo mesnico in delikateso, kar bo za ta del Metlike velika pridobitev. Vsa dela in oprema bodo veljali okoli 3,50 milijona dinarjev.

Da bi odirali kmete, zadružnike?

Kako posluje trgovina kmetijske zadruge — V občini je že 230 traktorjev

Dandanes je pač tako, da se človek ne more zanesti na cene, ki so veljale prejšnji teden, kaj šele prejšnji mesec ali lani. Tako kot za vse potrošniško blago velja to tudi za kmetijsko mehanizacijo.

V trgovini metliške Kmetijske zadruge se kmetje včasih razburjajo, da so tu cene višje kot drugje, da so prav tak traktor ali priključek v drugi trgovini videli na prodaj po nižji ceni. „Govorice, da pri nas prodajamo dražje, niso resnične,“ je pojasnil vodja komercialne Ernest Schauer. „Lahko, da je kdo videl enak traktor druge ceneje, vendar je bil gotovo še iz stare zaloge, ki jo je trgovina nabavila pred podražitvijo. Mi si ne moremo ustvarjati zaloge in zlasti traktorje in priključke nabavljamo v glavnem po naročilu kmetov.“

Sicer pa v KZ trdijo, da s prodajo kmetijske mehanizacije

ni zaslužka; pri prodanem traktorju imajo 0,5 odst. marže, kar znese 500 do 600 dinarjev. Če za katero, potem za metliško zadrugo res velja, da ji ni prav nič do tega, da bi kmete odira-

SKRITE ŽELJE?
Navihaneč, ki dobro pozna npravi nekaterih svojih someščanov, si jih je zadnjič takole privoščil. Zvečer je pod novo stolpnico v Ulici 1. maja na ves glas zaklical: „Tovariši direktor!“ In v hipu so se odprla vsa okna...

la, marveč se jih je že veliko lahko prepričalo, da se zdelo, da bi jim na vseh področjih pomagala. In to ji lepo uspeva. „Vsak kupec lahko vidi, da računem, mi nimamo kaj skrbeti,“ pravi Schauer.

V metliški občini je kar 250 ljudi, ki se ukvarjajo s prodajo kmetijske mehanizacije. KZ Metlika je zadnja leta je vedno več kmetov, ki se odločajo za nakup potrebne mehanizacije. Lani so prodali kakih 60 traktorjev in imeli kar pet milijonov dinarjev prometa s prodajo kmetijske mehanizacije. Seveda kupci niso samo iz domače občine, ampak kupujejo v njihovi trgovini tudi kmetje iz Hrvaške.

Zadruga zelo podpira kmetijsko mehanizacijo in samo lani odobrila za okoli milijona dinarjev kreditov, ki jih nakup te mehanizacije. V kreditov skupaj, se pravi, za gradnjo hlevov, obnovo vinogrdov in seveda za nakup kmetijske mehanizacije, pa je bilo kakih 6,40 milijona dinarjev. Zadruga kreditira polovico sticije, torej so lani za napredek kmetijstva in vinogradništva ljudje s pomočjo zadruge dobili približno 13 milijonov dinarjev.

Medtem ko so kmetje prejšnjih letih kupovali v glavnem traktorje — računajo, jih je v občini že kakih 230 — se sedaj vedno bolj odločajo za različne priključke: obračalnice, pluge, kultivatorje, kosilnice, tudi že sejalce, izruvače, krompir, trosilce za gnojno podobno. V KZ Metlika so pričani, da bo šla prodaja naprej dobro, če bodo kmetje pogojno ugodni.

A. BARTEJ

Vsi za razvoj kmetijstva

Da bo skupnost za pospeševanje kmetijstva lahko dobro delala, mora imeti zagotovljena sredstva

Ko so na zadnji seji skupščine občine delegati razpravljali o osnutku družbenega dogovora o oblikovanju in delovanju skupnosti za pospeševanje kmetijstva v metliški občini za obdobje 1978 - 1980, so sklenili, naj predlog tega dogovora pripravijo do 20. februarja, potem pa naj gre ta predlog v javno razpravo v delovne organizacije, krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije, svoje mnenje naj povedo vsi delovni ljudje in občani.

Delegati so predlagali, naj sedanji osnutek dopolnijo in zlasti razširijo krog podpisnikov, saj je skrb za pospeševanje kmetijstva stvar, ki se tiče vseh.

„Ta skupnost bi morala imeti na leto od 700 tisočakov do milijon dinarjev, da bi lahko dobro delala za razvoj kmetijstva in vasi na sploh,“ je poudaril direktor Kmetijske zadruge inž. Gačnik. Z dosedanjimi „injekcijami“ do 200 tisočakov na leto v ta sklad se res ni dalo kaj prida narediti.

Podpisniki — se pravi vsi porabniki hrane — naj bi za to prispevali 0,3 odstotka od bruto osebnih dohodkov, metliška KZ pa je poleg tega pripravljena dati še 100 tisočakov na leto.

Glede na naravne pogoje in doseženo usmerjenost bodo imele prednost pri družbeni pomoči: govedoreja, prašičereja in ovčereja; nadalje poljedelstvo in vinogradništvo ter ostale dejavnosti, ki bodo temeljile na letnih programih te

skupnosti ter bodo izhajale iz načel združevanja sredstev in dela v kmetijstvu.

S tako zbranim denarjem bodo sofinancirali preusmeritvene in razvojne programe kmetij, izobraževalni kmete, sofinancirali kmetijsko in gozdarsko pospeševalno službo, regresirali obresti za investicijske kredite v zasebnem kmetijstvu, plačevali analize zemlje in krme, pripravljali kmetijske razstave in strokovne demonstracije, pomagali pri nakupu kmetijskega reprodukcijskega materiala, plemenske živine in drugega, pri čemer je treba računati z večjim tržnim rizikom. Prav tako se bo skupnost za pospeševanje kmetijstva ukvarjala z razvijanjem in pospeševanjem kmečkega turizma ter kulturne dejavnosti na podeželju.

LEPO ŠTEVILO OSNOVNO-SOLSKIH OTROK je preživeło zimske počitnice na smučarskem tečaju, ki ga je pripravila osnovna šola. Otroke od prvega do osmega razreda sta učila smučarskih veščin učiteljica Gojko Klipa in Jože Omerzel, in sicer na Štuparjevem travniku in na Ravnih njivah. Tečaj je dobra pogruntavščina in otroci so lahko hvaležni, da ne bodo ostali smučarsko neuki, kot so starejše generacije Metličanov.

ŽE DALJ ČASA VISI V ZRAKU ZAMISEL o ureditvi trimske steze, ki bi bila mestu še kako potrebna. Po besedah, ki krožijo po mestu, bi se dala urediti na Mestnem bregu, neizrabljenem prostoru nad Obromom. Posamezniki zagotavljajo pomoč v obliki dela in tudi denarja, če bi se pokazala potreba. Se bo našel kdo — v prvi vrsti bi morala biti to telesnokulturna skupnost — ki bo izbral dobro voljo in pripravljenost ljudi?

DELOVNI LJUDJE SO ŽE PREJELI POLOVICO OBVEZNIK posojila za ceste. Veliko jih je, ki bi radi podarili obveznice za ureditev kakršne koli stvari, vendar se odgovorni ne zmigajo, se ne dogovorijo, zato tudi akcije ni. Gotovo bi se

Sprehod po Metliki

dalo s tako zbranim denarjem viti kaj koristnega, ljudem pa ostal lep občutek, da so pomembni pri razvoju občine. Denar je bil ben na kopici področij.

K URAM REKREACIJSKE VADBE v novi telovadnici bodo več ljudi, ki so spoznali, da nenehno sedenje škodi. Razveseljuje predvsem to, da je videti, da obiskovalci tudi krajane, ki imajo mero več prištevat k rosnim dim. Dekleta in žene se lepo pogajajo ob torkovih večerih. Vse to kaže na ob četrtnih. Vse to kaže na občinskih, ki igrajo namizni košarko in odbojko. Tem skupinam bi treba dati le še določno obliko.

MAČKI IZ GRADCA so lani pustile lepe značke: zlato, srebrno, bronasto. Zbiralci pa tudi drugi jih hitro vse pokupili. Društvo je dobilo nekaj denarja za novo delo, kolekcionarji pa so dobili število značk v svojih zbirkah. Če je v občini značarska strast, je v občini značarska strast, popustila, vendar so se pogosti ljudje, ki tipijejo po okoliščini, če se na hrbtni strani nemara ne skriva kaj značkove bnege.

TEŽKA POT DO ZDRAVJA — „Kaj boste nas slikali! Raje slikajte zdravnika in nam prinesite pokazat vsaj njegovo sliko,“ so nejevoljno govorili bolniki v čakalnici črnomaljskega zdravstvenega doma. Fotografija je bila posneta ob 14.30, nekateri pa so čakali na pregled že od zjutraj.

ČRNMALJSKI DROBIR

REKREACIJA ZA VSE — Črnomaljski Partizan že drugo leto vsak četrtek od 19.30 do 21. ure v telovadnici osnovne šole v Loki organizira rekreativno vadbo za ženske. V lanskem letu je to koristno vadbo obiskovalo več kot 70 žensk vseh starosti in poklicev. V uri in pol se ženske res lahko dočlove pregibajo, kajti vadba vsebuje ogrevanje, proste vaje, skupne vaje, orodno telovadbo, kolektivne in družabne igre. Partizan je pripravljen organizirati vadbo tudi za posamezne delovne organizacije, bodisi med delovnim časom (med malico) ali ob večernih urah. Ponudbe ne kaže zavreči!

načeti družinski proračun in žrtvovati tudi del dopusta, so svoje upe odpejli v draga zimskošportna središča na Gorenjskem. Večina pa se je morala zadovoljiti s televizijskimi prenosi s svetovnega prvenstva v alpskih disciplinah.

GRIČEK DO MAJA — Dela pri obnovi osrednjega belokranjskega spomenika NOB na Gričku so se začela lani, opravljena pa bodo do začetka maja. Vsa dela bodo veljala 600 tisočakov, od česar bo dve tretjini financirala republiška kulturna skupnost, ostalo pa občinska.

ZANIMANJE ZA PINKPONK — V tem in prihodnjem mesecu bo kakih dvajset moških in deset ženskih ekip, v glavnem iz krajevnih skupnosti, merilo svoje moči v zimski rekreacijski ligi v namiznem t-nisu. Zanimanje za ta šport vedno bolj raste. Pinkponk je primeren tudi za malo starejše ljudi, predvsem pa je poceni, tako da si mizo, loparje in žogico lahko omislijo res vsaki krajevni skupnosti.

Črnomaljski poročevalec

metliški tednik

Kljub neslogi veliko naredili

Pred raznimi skicijami se je treba pogovoriti z ljudmi in upoštevati njih predloge

KS Draga je bila lani v okviru možnosti zelo delavna. Naj omenimo le najvažnejša dela.

Na Travi so zamenjali dotrajane vodovodne cevi in uredili kanalizacijo. Asfaltirana je cesta skozi Travo in cesta do polovice Srednje vasi. Na Pungertu so zgradili vodovod, v Črnem potoku most, v Podplanini pa priključek ceste. V Dragi so obnovili sejno dvorano in jo opremili z novimi stoli. V Starem kotu so obzidali in uredili pokopališče itd. Pri teh delih so krajani vložili dosti prostovoljnega dela, samo Travljani nad 1.000 ur. Za vsakršno delo so na nedavnem skupnem sestanku predstavniki razno-političnih organizacij izbrali predsedniku sveta KS A. Pantarju.

Kaj so ob teh delih dosegli in naredili na moralno-političnem področju? V Podplanini se vaščani tožijo. V Starem kotu so se spri pred začetkom dela. V Srednji vasi so bile razprtije zaradi napak „zgoraj“. Na Travi je vsa razdeljena v dva tabora: zgornji del vasi se brani odpreti vodni zbirnik, češ da bo prekmalu zmanjkalo vode, spodnji del pa hoče imeti vodo, češ da je toliko, da teče po cesti. Razen tega ne morejo odpreti novega gasilskega doma, v katerem bi lahko bila že vrsta prireditev, pa ne morejo biti, ker ni voda odprta. Nekateri vodo vsaj za gasilski dom in porabo, če je že ne za zasebno rabo. Obveljalo je priporočilo, naj spor rešijo vaščani sami, ker je to najbolj demokratsko.

Vprašamo se, zakaj prihaja do tega. Zato, ker so se premalo pogovarjali. V bodoče se morajo več sestajati z ljudmi, jim obrazložiti potrebo in pomen gradenj, upoštevati koristne predloge in šele potem, z njihovim soglasjem, iti na delo. Ukinjena je tudi trgovina na Travi, brez katere ne morejo biti. Mercator jo je zaprl, ker je

imela zaradi majhnega prometa neprestano izgubo. Zdaj je obveljal predlog, naj izda občinska skupščina obrtno

dovoljenje za trgovino in bife vsaj zasebniku. Brez trgovine to območje ne sme ostati.

F. KALIČ

Hitro je lahko slabo

Na zadnjih sejah zborov občinske skupščine Kočevje je bil spet potreben usklajevalni postopek, ker je v zboru združenega dela delegat Avta zahteval, naj bi imela njihova OZD v zboru združenega dela občinske skupščine dva delegata in ne le enega, kot je bilo predvideno v predlogu odloka o pošiljanju delegatov v zbor občinske skupščine Kočevje. Prišlo je tako daleč, da je vsak zbor izvolil v skupno komisijo po dva delegata, da bo zadeva rešena, še preden bodo seje končane. Če ta odlok ne bi bil sprejet, bi se namreč morala občinska skupščina (vsi zbori) čez nekaj dni še enkrat sestati. Delegati bi o predlogu tega odloka lahko uspešneje razpravljali in odločali, če bi bili informirani ne le o številu delegatskih mest za posamezno OZD in KS, ampak

tudi o številu volilcev v vsaki OZD, oziroma številu volilcev in občanov v vsaki KS. Teh podatkov pa niso dobili. Še uspešneje pa bi bilo delo delegatov, če bi dobili tak predlog odloka v razpravo že pred mesecem ali dvema. Potem bi njegov sprejem lahko tudi preložili, če bi menili, da o njem niso dobili dovolj podatkov. Naglica namreč ne bi bila potrebna, saj bi bilo časa za sprejem še dovolj.

Delegati so se vse prepogosto postavljali pred dejstvo, da morajo o tem ali onem glasovati na hitro. Včasih je to potrebno iz raznih opravičljivih vzrokov. Vendar bi moralo biti takih odločitev čim manj. Na hitro opravljeno delo je namreč običajno tudi slabo opravljeno.

J. PRIMC

Zlato in srebro za ptice

Tudi na republiškem tekmovanju medalje za ptiče

Marca, ko bo občni zbor, bodo podelili medalje in diplome članom kočevskega Društva za varstvo in vzgojo ptic, ki so prejeli za svoje zbirke ptic ali posamezne ptice najboljše ocene na nedavnem društvenem ocenjevanju. Skupno bo podeljenih 35 medalj, od tega ena velika srebrna, 3 male zlate, 10 malih srebrnih in 21 malih bronastih. Veliko srebrno bo prejel Anton Guštin za zbirko kanarčkov-lipokromov.

Za posameznega kanarčka-lipokroma bo prejel malo medaljo Jože Vidmar, več rejcev pa bo dobilo male srebrne. Kanarčkimehanin, posamezno: 1. Anton Guštin, mala zlata; 2. Jože Bahun, mala srebrna; itd. Kanarčki INO-satinet, posamezno: 1. Jože Bahun, mala bronasta medalja itd. Kanarčki-glostri, posamezno: vsa tri najboljša mesta so zasedle ptice

Staneta Vlašiča, za kar bo rejec prejel malo zlato in malo bronasto medaljo ter diplomu. Kanarčkimehanin, čopasti, posamezno: 1. Stane Vlašič, mala srebrna medalja. Križanci (kanarčkovka in lišček): 1. Igor Klemenc, mala bronasta medalja. Papige-posamezno: 1. Ivan Hiti, 2. in 3. Marjan Zlodej, vsi male bronaste medalje.

Ocenjevalna komisija je ugotovila, da je med ocenjenimi pticami kar 36 takih, ki so sposobne za republiško prvenstvo. Več kočevskih rejcev ptic se je zato udeležilo nedavnega republiškega tekmovanja v Ptuj. Uspeh ni izostal, najbolje pa sta se uvrstila Anton Južnič in Anton Guštin. Južnič je v skupini kanarčkov-lipokrom zasedal 2. mesto, Guštin pa v skupini kanarčkov-satinet 3. mesto.

J. PRIMC

Uveljavlja se samopravno reševanje različnih sporov

Se vedno prijavljajo daleč najpogostejše kršitve posamezniki ali skupina delavcev

Družbeni pravobranilec samoupravljanja občin Kočevje in Ribnica je prejel v reševanje lani 122 (predlanskim 75) zadev, ki so se nanašale na njegovo ukrepanje oziroma sodelovanje. 25 spisov (leto prej 46) jih je bilo iz občine Kočevje, 52 (29) pa iz občine Ribnica. Ob koncu leta je ostalo nerešenih 15 zadev, med njimi je 8 rešitev odvisnih od sodišča združenega dela v Ljubljani.

Zanimivo je, da so tudi lani predlagali v postopek veliko večino zadev delavci ali skupina delavcev, in sicer kar 82 (leto prej 49), na lastno pobudo pa je pravobranilec pokrenil postopek v 22 primerih. Vsi ostali (samoupravna delavska kontrola, samoupravni organi, poslovodni organi, osnovne organizacije sindikata, družbenopolitične skupnosti in SIS) pa so predlagali postopek v 1 do 6 primerih. Zanimivo je, da ostale družbenopolitične organizacije (razen sindikata) sploh niso predlagale postopkov niti lani niti predlanskim.

Po vrsti se razmerje med številom kršitev lani in predlani ni bistveno spremenilo. Največkrat so bile letos kršene

Še danes predsednik

Jože Henigman iz Inlesovega obrata Hrast v Dolenji vasi pri Ribnici nam je ob obisku samokritično priznal:

„Naša osnovna organizacija sindikata je delala bolj slabo. Jaz sem njen predsednik le še danes. Veliko dela imam doma. Zadnje mesece smo pri delu sindikata popustili.“

Videlo se mu je, da ni vajen govoriti. Na vprašanje, zakaj njihov obrat še ni toz, čeprav ima vse pogoje za to, je odgovoril:

„Že novembra, ko je naš kolektiv razpravjal o rezultatih gospodarjenja v prvih devetih mesecih lanskega leta, smo bili vsi zato, da postanemo iz obrata toz. Potem so v našem kolektivu razprave potihle, ker je zadevo prevzel delavski svet. Kolikor vem, bo konec februarja ali v začetku marca referendum, na katerem se bomo odločali za toz.“

Ugotovitve kažejo, da ponekod – tudi v obratu Hrast oziroma v Inlesu – oblikovanje tozov prepočasni poteka.

„Delavci vemo o vsem pre malo. Večina še ne razume zakona

o združenem delu. Premalo se zanimajo zanj. Res je bilo organizirano izobraževanje, a kaj, ko nismo vsega razumeli! Potrebno je znanje, politično izobraževanje.“

Potem sem narisal pravokotnike „celotni prihodek“, „materialni stroški“, „dohodek“ itd. In sva s številkami ugotavljala, kako lahko vplivajo na večje osebne dohodke manjši materialni stroški pa večja storilnost, manj režijskih ur, sodobnejši stroji, izboljšave in izumi delavcev in drugo.

„Da, če bi nam tako razložili, bi pa vsak razumel, kaj pomeni, da vsak odloča o rezultatih svojega dela. Vsa bi si prizadevala, da bi po svojih močeh prispeval k večjemu dohodku. Zdaj pa je tako: če več narediš, ti zvišajo normo.“

In potem sva se pogovorila, kako in zakaj je treba tudi zviševati norme, da bodo podobne kot v drugih državah, ker le potem ne bi izvažali z izgubo...“

J. PRIMC

Loški potok: delo za moške

Inles Sodražica: še so delavci, ki so premalo zainteresirani, da bi bili obveščeni

O prvih občnih zborih osnovnih organizacij sindikata v ribniški občini smo že poročali. Tokrat naj povemo, da so na ostalih zborih več ali manj spregovorili o podobnih zadevah, razen tega pa tudi o vsem, kar člani sindikata ne teži le kot proizvajalce, ampak tudi kot občane.

Tako so na zborih v obratu BPT v Loškem potoku in osnovni šoli Koški potok izrazili željo, naj bi ribniški RIKO končno le začel graditi prostore za proizvodnjo gozdne mehanizacije. V Loškem potoku je namreč razmeroma dobro poskrbljeno za zaposlovanje žensk, moški pa se vozijo na delo na vse strani. Radi bi delo doma, to pa bi dobili, če bi RIKO tu odprl obrat. Menijo, da bi se potem vrnilo več Potočanov tudi z dela v tujini.

Nadalje so v Loškem potoku opozorili na obljube in sprejete načrte v zvezi s posodobitvijo ceste Sodražica-Loški potok. Niso namreč zadovoljni, da se dela še niso začela.

V osnovni šoli Loški potok so spregovorili še o celodnevni šoli. Ugotovili so, da imajo prostorov za tako šolo dovolj, manjka pa jim prosvetnih delavcev oziroma denarja.

V tozdu INLES v Sodražici pa so posvetili posebno pozornost proizvodnji, nagrajevanju po rezultatih dela, delu sindikata in uresničevanju zakona o

združenem delu. Njihova prizadevanja bodo usmerjena v večjo in boljšo proizvodnjo ter zniževanje stroškov. Vprašali so se tudi, če jim je, oziroma jim bo resnično uspelo izpeljati pravično nagrajevanje po delu. Opozorili so, da imajo tu veliko odgovornost komisije, ki ocenjujejo opravila oziroma delo.

Posebno so opozorili, da bi morali biti bolj politično (in ne le strokovno) razgledani vodje oddelkov, izmenovodje in podobni „vmesni členi“ med delavcem-proizvajalcem in vodstvom ter samoupravnimi organi. Večkrat namreč pride do zapletljavov, ker prav ti ne znajo delavcem pojasniti političnih zadev.

Vsi občni zbori pa so pokazali, da se miselnost članov kolektiva o pomenu sindikata vedno bolj nagiba v pravo smer.

J. PRIMC

Kako do lestev?

Gasilsko društvo (GD) Ribnica je imelo pred kratkim občni zbor, na katerem so sprejeli delovni načrt in izvolili novo vodstvo; za predsednika GD ponovno Alojza Kosa, za poveljnika pa Albina Pelca.

Najpomembnejši sklep zbora je bil, da bo GD kupilo gasilske lestve, ki bodo veljale 150.000 din. Nakup bodo financirali: civilna zaščita 70.000 din, samoupravna stanovanjska skupnost 38.000 din, SIS za varstvo pred požari 20.000 din, za preostali manjkajoči denar pa bo GD zaprosilo krajevno skupnost.

V marcu se bo začel tudi podčastniški tečaj. GD so že prijavila okoli 30 kandidatov. Konec januarja sta imeli letni konferenci tudi GD Bukovica in Dolenji lazi. V Lazah bodo 50-letnico ustanovitve GD predvidoma proslavili 18. junija z otvoritvijo gasilskega doma. Še vedno pa jim manjka nekaj denarja za zaključno fazo gradnje doma. V Lazah so ustanovili tudi žensko gasilsko enoto.

M. G-6

Sporazum o delovnih akcijah

Poslej načrtna organizacija delovnih akcij

V ribniški občini je te dni v razpravi samoupravni sporazum o načinu združevanja in uporabe sredstev za izvedbo mladinskih delovnih akcij. Sporazum naj bi veljal za obdobje 1978 do 1980 in seveda le za območje občine Ribnica.

Sporazum bodo predvidoma podpisale vse KS v občini, občinska vodstva družbenopolitičnih organizacij, izvršni svet občinske skupščine ter nekatere organizacije združenega dela, SIS in organizacije oz. društva.

Osnutek sporazuma predvideva, da je KS, kjer poteka mladinska delovna akcija, dolžna urediti

naseleje za brigado; občinski izvršni svet usklaja akcije in zagotovi dogovorjeni del sredstev za izvedbo delovnih akcij; PTT skrbi za dostavo pošte; Elektro za napeljavo elektrike za potrebe mladinskih delovnih akcij itd. Tudi organizacije imajo posebne naloge, ki se nanašajo na politično in vzgojno dejavnost. Samoupravne interesne skupnosti pa zagotavljajo vsaka del denarja za dejavnosti z njenega področja.

Posebno nalogo ima seveda občinska konferenca ZSM, ki je dolžna zagotoviti udeležbo in sodelovanje mladih iz občine na udarniških akcijah in lokalnih akcijah. Razen tega ima še več drugih nalog, od usklajevalnih do političnih.

Ribniški zobotrebci

BODI LUČ – Pred kratkim, tik pred novo podražitvijo elektrike, sta dobili električno razsvetlavo Urbanova in Ljubljanska ulica v Ribnici. Urbanova ulica vo di proti Ugarju in Žičnici, zato je pomembno, da je osvetljena. Z elektrificiranjem Ljubljanske ceste pa je med drugim zelo ustrezno tudi vsem tistim, ki iščejo zdravniško pomoč, in dežurnim zdravstvenim delavcem, saj je ob tej ulici tudi zdravstveni dom. Vsi dostopi do zdravstvenega doma so tako zdaj prvič primerno osvetljeni.

OBCNI ZBORI – Te dni so imele občne zbornice tudi sindikalne organizacije združenega dela. Po končanem uradnem delu so bili še plesi oziroma zabave. V domu JLA so imele zbornice OZD, tako RIKO, INLES in ITPP, ostale pa predvsem v svojih prostorih.

GAZAŽE BODO – Letos namestila SGP Zidar Kočevje zgraditi Trgu Veljka Vlahovića v Ribnici večjo garažno hišo. Stala bo za transformatorsko postajo. Namenje-

na bo predvsem občanom tega dela Ribnice, kjer tudi število stanovanj hitro narašča. Samoupravna stanovanjska skupnost je o gradnji že obvestila stanovalce na tem območju. Zbirata tudi prijave zainteresovov za garaže.

NA AKCIJE – Letos bo ribniška mladina sodelovala na večjih delovnih akcijah. Ne vedo še, kje bo letošnja lokalna akcija, udeležili pa se bodo tudi republiške in Kožbani pri Novi Gorici, ki bo poleti. Mladinci bodo ustanovili letos še posebno enoto pri občinski konferenci ZSM. Tako bodo za občinski praznik krenile na pohod proti Jelenovemu žlebu kolone iz vseh večjih krajev občine.

GREMO V KINO – V kinu doma JLA v Ribnici bodo ta teden vrteli naslednje filme: danes, 9. februarja, „Krinka“, 11. in 12. februarja „Klovni“, 15. in 16. februarja „Vodstvo Karoline Zašler“. Matineja 11. in 12. februarja: „Tarzan in sirene.“

M. G-6

Drobne iz Kočevja

SMUČANJA – Vreme je tudi letos pokrivalo zimske šolske počitnice, ker se je zarotilo proti smučarstvu, drugje pa ga je pobrala sneg. Zal je kočevska dolina med snegom, kjer ni snega. Tudi Rinža je sneg. Otroci so se morali prepotovati na pobočjih Mestnega vrha, je sedaj pri kopanju v zaprtim bazenu.

NI HRANE ZA BOLNIKE – Bolnikov sladkorne bolezni je v Kočevju vedno več. Zdravniki trdijo, da je kljub širjenju raznovrstnih zdravil ustreza in pravila prehrana odločujoča za uspešno zdravljenje. Kako temu zadostiti? V kočevskih trgovinah se razen bonbonov in keksov ne dobi druga špecerija za diabetike. Nakupovati morajo celo v Ljubljano. Tisti, ki jim je to odveč, pa jedo vse po vrsti, kar gotovo ni za njihovo zdravje brez posledic.

USPEŠNI GASILCI – Požar v župnišču, ki je bil na srečo hitro že v krali zaduščen, začudno ni privabil veliko firbcev, čeprav je gorelo sredi dneva. Hitremu posegu dežurne skupine mestnih gasilcev velja pohvala. Tako se požar ni mogel razširiti na sosednje sobe ali celo na vso stavbo župnišča.

PREGOVOR – „Če se na svečnico jasno zdani, zima rada še dolgo trpi.“

KOČEVJSKE NOVICE

6 (1487) – 9. februarja 1978

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

OBVESTILA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 9. februar - Cirila Petek, 10. februar - Dušana Sobota, 11. februar - Marička Nedelja, 12. februar - Damijan Ponedeljek, 13. februar - Katra Torek, 14. februar - Valentin Sreda, 15. februar - Jovita Četrtek, 16. februar - Julka

LUNINE MENE
14. februar, ob 23. uri in 11 min.: prvi krajec

KINIO

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

NUDIMO stanovanje in hrano ženski za delno pomoč v gospodinjstvu na zelo urejeni kmetiji v vasi na Dolenjskem. Ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite na naslov: Anton Baša, Celovška 269, Ljubljana.

SLUŽBO dobi delavec za priučitev v mizarški stroki, ter en priučen mizar. Miklič, Mirna peč.

V REDNO delovno razmerje sprejememo dimnikarja. V uk sprejememo tudi učenca dimnikarske stroke. Pogoj: uspešno končanih 6 razredov osnovne šole in veselje za ta poklic. Možna je tudi priučitev. Ostalo po dogovoru. Dimnikarstvo Osovnikar, 68290 Sevnica.

TAKOJ zaposlim avtokleparja, samsko stanovanje zagotovljeno, plača po dogovoru. Avtoličarstvo Avgust Košak, Ločna 16, Novo mesto.

TAKOJ SPREJMEM izučenega ali priučenega fanta za napeljavo vodovodne in centralne instalacije. Ivan Pečarič, centralno in vodovodno instalaterstvo, Krško, Tomšičeva 2.

ZAPOSILIM mlajšega fanta. Teracerstvo Jože Kic, Skočjan.

V SLUŽBO sprejememo kvalificirano ali priučeno šiviljo. Možna tudi priučitev. Če imate veselje do lepega in natančnega dela, se oglašite na naslov: Zaves, Tabernik, Glavni trg 1, Mengeš. Zasluzek je dober.

POTREBUJEMO varstvo za 5-letnega fantka na našem domu v Ljubljani, najraje mlajše deklet s končano osnovno šolo. Nudimo hrano in sobo, ostalo po dogovoru. Ponudbe na naslov: Jožica Smodiš, Krakovska 27, 61000 Ljubljana.

SLUŽBO IŠČE

V VARSTVO vzamem otroke. Informacije popoldne. Naslov v upravi lista (389/78).

STANOVANJA

ENOSOBNO stanovanje v Ljubljani zamenjam za enako v Črnomlju ali Metliki. Naslov v upravi lista (434/78).

ODDAM opremljeno sobo študentki za pomoč učencu osnovne šole. Naslov v upravi lista (405/78).

PRODAM trisobno stanovanje v Novem mestu. Naslov v upravi lista (395/78).

MLAD PAR išče enosobno stanovanje v Novem mestu ali okolici. Možnost plačila vnaprej. Naslov v upravi lista (398/78).

MLADA tričlanska družina išče stanovanje v Trebnjem ali na Mirni. Zakrajšek, Ragsavska 10, Novo mesto.

DVOSOBNO komfortno stanovanje v Novem mestu prodam takoj. Vseljivo avgusta. Naslov v upravi lista ali po telefonu 22-793, (352/78).

MOSKI srednjih let išče opremljeno sobo kjerkoli v Novem mestu. Informacije na telefon 23-797 od 8. do 10. ure.

Motorna vozila

PRODAM poltovorni VW, letnik 1970. Ivana Roba 5, Novo mesto.

PRODAM fiat 850, letnik 1970, registriran do 1. 12. 1978. Novak, Bršljin 3.

PRODAM VW 1200, letnik 1975. Tone Sašek, Mali Slatnik 37, Novo mesto.

PRODAM zastavo 750, letnik 1971. Stane Šmalc, Gor. Sušice 27 pri Uršnih selih. Ogled Pod Trško goro 8.

BREŠTANICA: 11. - 12. amer. film „Črni mlin“ 15. amer. risanka „Striček racman in prijatelji“

BREŽICE: 10. - 11. amer. film „Človek z vzhoda“ 12. - 13. ital. film „Vrnitev Dianga“ 14. - 15. amer. film „Človek avtoritete“

CRNOMELJ: 12. amer. film „Človek z zlato pištolo“ 14. franc. film „Veličastni Belmondo“

KRŠKO: 11. - 12. amer. film „Kraljevski fleš“

MIRNA: 11. „Viking z juga“

MOKRONOG: 11. amer. film „Ivanhoe“

NOVO MESTO 9. - 10. jug. film „Metel“ 11. - 12. angl. film „Zbiralka alg“ 13. - 14. amer. film „Zlomljena pušica“

RIBNICA: 11. - 12. amer. film „Let nad kukavičjim gnezdom“

TREBNJE: 11. - 12. ital. film „Amazonke“ 15. jug. film „Strah“

PRODAM

PRODAM malo rabljeno 15-kubično nakladalno prikolico znamke Poettinger. Dobruška vas 4, Skočjan.

UGODNO prodam novo kosilnico Gorenje Muta univerzal z možnostjo več priključkov. Franc Pucelj, Grmovje 18, 68275 Skočjan.

PRODAM mladiče volčjake, stare 2 meseca, Alojz Sladič, Tesarska 2, 61330 Kočevje.

PRODAJAM kvalitetne sadne sadike (jablane). Stane Prešeren, Lobetova 42, Novo mesto (Zabja vas).

PRODAM tritonsko diatonično harmoniko znamke Lubas. Cena po dogovoru. Vinko Longar, Srednji Lipovec 23, 68365 Dvor pri Zbk.

PRODAM kompletno spalnico in tri plinske štedilnike. Bršljin 17, Novo mesto.

PRODAM nakladalko (21 m2) Mengel, malo rabljeno. Mali Obrež 3, Dobova.

PRODAM 80 že izdelanih kostanjevih stebričkov za vinograd. Naslov v upravi lista (392/78).

PRODAM nakladalnik Schöpe v zelo dobrem stanju. Naklada 1,5 m3. Telefon (068) 85-386.

PRODAM malo rabljen betonski mešalnik. Stanko Kržan, Crnc 49, Brežice.

PRODAM frezo (8 KM). Markovič, Podturn 6, Dol. Toplice.

PRODAM tovorno prikolico za osebni avto. Hodnik, Gor. Brezovica 41, Sentjernej.

PRODAM grablje „Sonce“, dobro ohranjene. Praproče 9, Straža.

PRODAM po ugodni ceni plinsko peč Super ser z garancijo in oljno peč Emo 6. Naslov v upravi lista (390/78).

PRODAM zamrzovalno skrinjo LTH, 370 l, cena 4.000 din. Telefon: 22-221, Novo mesto.

PRODAM opremljeno košarico za dojenčka. Vojinska 9, Črnomelj.

PRODAM ojačevalce Meteor 80 V s štirimi vhodi in mikrofonom, in zastavo 750, letnik 1972, prevoženih 43.000 km v dobrem stanju. Jože Učman, Vel. Cerovec 8, Stopiče.

ROLETE vseh vrst in žaluzije prodajamo in montiramo. Naročila sprejema Tonča Janžekovič, Cvetličarna Črnomelj, telefon: 76-582.

HARMONIKO Hohner (96 basov) prodam. Hadl, Cankarjeva 34, Novo mesto, telefon: 21-254.

PRODAM dobro ohranjen hidrofor 130 l, Franc Seničar, Dol. Kamence 61, Novo mesto.

PRODAM skoraj nove krožne brane, Alojz Sugelj, Brezje 19, 68273 Leskovec pri Krškem.

PRODAM po zelo ugodni ceni dvosono traktorsko prikolico na vzmeteh, nos. 3,50 t. Jože Mihovec, Sp. Senica 2, 61215 Medvode.

PRODAM tovorno prikolico za osebni avtomobil ter stereo kasetni radio. Telefon: 23-548 popoldan.

PRODAM

PRODAM diatonično harmoniko. Franc Božič, Dol. Lakovnice 2, Novo mesto.

PRODAM rezervne dele za amija. Alojz Kotnik, Jezero 26, Trebnje.

PRODAM psa bernardince. Informacije po telefonu: (068) 81-334, Ludvik Kirar, Dol. Boštanj 56 a.

KUPIM

KUPIM žago Folgater ali Brenta (1100-1200), 65 premera, lahko rabljeno ali novo. Štef Jevša, Kraj Dolnji 42, zp. Šenkovec na Sotli.

KUPIM 300-litrski trifazni hidrofor v dobrem stanju. Matija Plut, Vinji vrh 9, 68333 Semič.

KUPIM ali vzamem v najem lokal v Novem mestu, primeren za kafe bar. Ponudbe na upravo lista pod šifro: „TAKOJ“.

STAREJŠO hišo kupim v Črnomlju, Metliki ali v bližnji okolici. Naslov v upravi lista (417/78).

KUPIM šivalni stroj. Naslov v upravi lista (400/78).

KUPIM mizarški cink stroj, širine 60 cm. Javite na naslov: Josip Zivčič, Logorišče 3, 47000 Karlovac, telefon: (047) 237-95.

POSEST

PRODAM hišo s parcelo v kraju Trebnje ob asfaltni cesti. Informacije: Krevs, Wilhelmshoeh 9, 5180 Eschweiler, BRD.

PRODAM dve gradbeni parceli na Jablanu. Poleg vodnjak in elektrika. Naslov v upravi lista (360/78).

PRODAM vinograd z zidanico na Malkovcu. Cena ugodna. Informacije Malkovec 29, Tržiče.

JAVNA prodaja vinograda in travnika (v Gabrski gori na Hribih) bo v nedeljo, 12. februarja, ob 14. uri. Interesenti naj se javijo na kraju samem, Antonija Lavrič, Tolsti vrh 4, Sentjernej.

PRODAM parcelo, primerno za dva vikenda, v bližini Cerovega loga. Stanko Bratkovič, Mihovo 18, Sentjernej.

PRODAM zidanico v Stari gori v Semiču. Električna in vodnjak poleg, dostop je možen. Uporabna je za vikend ali stanovanje. Cena po dogovoru. Matija Plut, Vinji vrh 9, 68333 Semič.

PRODAM lokal za obrt raznih dejavnosti v bližini Novega mesta. Naslov dobite v upravi lista ali pa se zgledite pri odvetniku Sitarju (372/78).

PRODAM nedograjeno stanovanjsko hišo v okolici Krškega, primerno tudi za vikend. Naslov v upravi lista ali telefon: 21-722 int. 3 (414/78).

PRODAM gozdno parcelo v velikosti 1 ha v Smavru. Franc Cimerman, Dobravica 34, Sentjernej.

RAZNO

POŠTENO, mirno žensko, lahko je upokojenka, išče v mirnem domu v okolici Mirne na Dolenjskem starejši zakonski par. Ponudbe pod „ČIMPREJ“.

POROČNI PRSTANI! - Darilo po največji modi Vam izdelala zlatar v Gosposki 5 v Ljubljani (poleg univerze). - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

PRÉD TREMI tedni se je zatekel pes nemški ovčar, črno rjave barve. Lastnik ga dobi pri Kužniku, Vrhov 5, Mirna peč.

VDOVEC Z MAJHNO kmetijo išče žensko srednjih let (od 40 do 45), lahko je vdova. En otrok ni ovira. Ponudbe pošljite na upravo lista pod šifro „V DVOJE JE LEPŠE“.

POTREBUJEM suho garažo za nedoločen čas. Plačam za eno leto vnaprej. Naslov pustite v upravi lista (391/78).

V OKOLICI Trebnjega se je izgubil lovski pes, posavski gonič, rjave barve z belo liso na glavi. Proti nagradi sporočite na naslov: Alfonz Gregorčič, Gomila, Mirna.

V PETEK, 3. 2. 1978, sem ob 14. uri izgubila dve prevleki za prešiti odeji. Najditelja prosim, da ju vrne proti nagradi. Lukšič, Nad mlini 21, telefon: 22-558.

ČESTITKE

DRAGIMA očetu in mami JAK-SETOVIMA, po domače Koščakovima iz Dol. Straže, ob 50-letnici skupnega življenja čestitajo ter želijo zdravja sinovi in hčerka z družinami.

DRAGI mami, babici in prababici MARIJI OKLEŠČEN z Loke za njen 82. rojstni dan želijo vse najlepše sin Franc z družino ter pravnučka Matejka in Mitja.

8. FEBRUARJA je minilo 25 let, odkar sta stopila na skupno življenjsko pot dobra starša MARIJA in STANE ROZMAN z Malega vrha pri Mirni peči. Za njuno praznovanje jima želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let v krogu svojih domačih. Hvaležni otroci: Stefka, Tone, Stane in Jože z ženo Slavko. Mala Simonca pa pošilja koš poljubčkov.

DRAGI mami in stari mami ALOJZI OKLEŠČEN iz Praproč pri Straži iskreno čestitamo za 73. rojstni dan in ji želimo še veliko zdravlja in srečnih let. VSI NJENI!

DRAGI in dobri teti, mami in stari mami PAVLI DOBERDRUG iz Grobelj pri Novem mestu mnogo lepih želja za njen rojstni dan. Iskreno ji čestitajo vsi, ki jo imajo radi.

CENJENE STRANKE obveščamo, da sprejemamo naročila za 2 meseca stare piščance, bele, grahaste, rjave mešano ali samo jarčke. Naslov: Milena Drašler, Podgora 5, 68351 Straža.

CENJENE stranke obveščam, da bom od 18. februarja dalje zažel oddajati 2 meseca stare piščance - mešano ali samo jarčke. Priporoču se Ivan Turk, Sela pri Ratožu 21, Otočec 68222.

SPOROČAM, da sem s 1. 2. 1978 odprla cvetličarno v Kostanjevici na Krki. Vence in vse vrste cvetja ter lončnice lahko dobite vsak dan od 8. do 15. ure, ob sobotah pa od 8. do 13. ure. Cenjenim strankam se priporočam! Cirila Arh, Cvetličarna, Kostanjevica na Krki.

OGLAŠUJTE V DL!

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče, brat, stric in stari oče

FRANC LOKAR
iz Dol. Karteljevega

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znanecem in prijateljem za podarjene vence in cvetje. Posebna zahvala sosedom Goriške vasi, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih. Se enkrat hvala proštu novomeškega Kapitulja in vsem, ki so pokojnika spremljali na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: hčerka Fani z družino, bratje in sestre ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše skrbne žene, mame, stare mame, sestre in tete

MARIJE DOLINAR
roj. MAVSAR
iz Rumanje vasi

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom za podarjene vence in cvetje, izrečeno sožalje ter vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali. Posebno hvalo smo dolžni podjetju Gorjanci in Novoles za podarjene vence in denarno pomoč, govornikom za poslovilne besede, pevcem, godbi ter župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: mož, hčerka z družino, sin, brat in sestre z družinami ter drugo sorodstvo

V SPOMIN

9. februarja mineva prežalostno leto dni, odkar me je po dolgi in mučni boleznici v 63. letu starosti zapustil dragi mož

JOŽE SITAR
iz Vel. Cirknika

Spomin nanj bo ostal večin.

Zalujoča žena Ani.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Bojan Budja, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Priac, Drago Rustja, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Oblikovalec Priloge: Peter Simič. Ekonomska propaganda: Janko Saje, Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 5 din - Letna naročnina 198 dinarjev, polletna naročnina 99 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 400 din ali 25 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9.

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 125 din, 1 cm na določeni strani 155 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 200 din, 1 cm na prvi strani 250 din. - Vsak mali oglas do 10 besed 45 din, vsaka nadaljnja beseda 4 din. - Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 9 od 15. 10. 1977 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p. p. 33, telefon: (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p. p. 33, telefon: (068) 23-611. Nena-ročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sodelavcem, prijateljem in znanecem, ki so nam stali ob strani v težkih trenutkih slovesa od našega dobrega moža, atija, sina, brata, strica in svaka

DARKA LEKŠETA
iz Šegove 18, Novo mesto,

ga v tako velikem številu pospremil na zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje, nam pa izrazili sožalje. Pe ebna zahvala zdravnikom in stremžnemu osebju kirurškega oddelka bolnice Novo mesto za ves trud in lajšanje bolečin, kolektivno Dolenjce, Industriji obutve, gasilskemu društvu Bučka za spremstvo, govornikom, pevcem iz Skočjana in kaplanu za opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste na kakršen koli način počastili njegov spomin.

Zalujoči: žena Tončka, hčerki Darja in Mateja, mama, bratje in sestra in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, sina, brata in strica

JOŽETA PODRŽAJA

iz Novega mesta

se toplo zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti ali z mislijo počastili njegov spomin, mu podarili cvetje in vence in nam izrazili sožalje. Iskrena hvala vsem, ki ste mu lajšali bolečine med njegovo težko boleznijo, doc. dr. Lukiču, dr. Naglasu na Onkološkem inštitutu, dr. Moreli in dr. Starcu v novomeški bolnišnici, predvsem pa dr. Vodniku. Hvala organizaciji ZB, gasilskemu društvu, glasilski godbi, društvu upokojencev, RTV servis, Novolesu, pevcem, govornikom tov. Stibriču in tovarišu Zabkarju ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Pepca, hčerka Milena z družino, sin Jože, oče, sestra, brat z družino, Medletovi in drugo sorodstvo

Novo mesto, Grosuplje, 1. februarja 1978

ZAHVALA

V 73. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dobri ata in stari ata

KAROL SLAVIČ

Čaletov oče

Zahvaljujemo se zdravniškemu in strežnemu osebju internege oddelka v Novem mestu. Iskrena hvala kolektivu Ljubljanskih mlekarn, obratu Novo mesto ter Mercatorju, TOZD Dolomiti v Ljubljani. Posebna hvala sosedom, pevcem in župniku za opravljeni obred. Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam pomagali v tem težkem trenutku, nam izrekli sožalje, z nami sočustvovali in pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoci: žena Ivanka, sinovi Karol, Ivan, Lojze, Franc, Jože in hčerka Ivanka z družinami.

ZAHVALA

Ob težki in nenadomestljivi izgubi našega moža, očeta in starega očeta

FRANCA ZORKA

iz Grčevja 25

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem. Posebna hvala župniku za opravljeni obred ter Erštetovim in vsem ostalim.

Žalujoci: žena Marija, sin Tone in hčerka Anica z družinami.

V SPOMIN

11. februarja bo minilo žalostno leto dni, odkar te je kruta usoda iztrgala iz naše sredine. Niti 40 let še nisi dopolnil, toda odšel si tako nepričakovano za vedno od nas, naš ljubi mož, oče, brat in stric

JOŽE ŠKRLEC

iz Male Cikave 12

Naš dom je pust in žalosten, odkar te ni več med nami. Mi te pa vedno pričakujemo, da bomo kje zagledali tvoj vesel in nasmejani obraz. Toda videli te ne bomo nikoli več. Prizrčna hvala vsem tistim, ki mu prizigate svečke in prinašate cvetje na njegov prerani grob.

Neutolajžljivi:

žena Joži, sin Toni in hčerka Fani

ZAHVALA

Nenadoma in mnogo prezgodaj nas je za vedno zapustil nepozabni ljubljeni mož, očca, brat, stric in svak

STANISLAV PELC

iz Kočevja

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter sosedom, posebno pa družini Papež. Hvala vsem, ki so nam izrekli sožalje, pokojniku podarili vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na njegovi mnogo prerani zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi pevkam, godbi, osnovni šoli iz Kočevja za podarjeno cvetje ter župniku za lepo opravljeni obred. Še enkrat vsem prav lepa hvala.

Žalujoci: žena Marija, otroka Slavko in Mojca, bratje in sestre z družinami ter drugo sorodstvo.

ZAHVALA

V 88. letu starosti nas je za vedno zapustil naš ljubljeni mož, oče, stari oče in stric

FRANC PETRIČ

iz Jelovca pri Boštanju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, našega ljubelega pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti in mu poklonili prelepo cvetje. Zahvalo izrekamo tudi sodelavcem in celotnemu kolektivu Elektro Krško. Hvala vsem za izrečena ustna ali pismena sožalja. Zahvaljujemo se tudi duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: žena Marija, sinovi Franc, Johan, Lojze z družinami, hčerki Pepca in Mimi z družinami ter drugo sorodstvo.

Jelovec, Krmelj, Tolmin

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi dragega očeta, starega očeta in pradedka

JANEZA ŽURGE

iz Dol. Gradišča pri Dol. Toplicah

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, cvetje in vence ter za spremstvo na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se delovnim organizacijam Novoles, IMV in Šolskemu centru za gostinstvo za darovane vence. Hvala duhovnikom za opravljeni obred, še posebno tov. Povšetju za prizrčno izrečene poslovilne besede ob odprtem grobu. Še enkrat vsem prizrčna hvala.

Žalujoci: otroci z družinami in drugo sorodstvo.

ZAHVALA

31. januarja nas je v 81. letu starosti za vedno zapustil naš dobri brat, stric in boter

JANEZ HOČEVAR

z Vinjega vrha 18 pri Beli cerkvi

Zahvaljujemo se vsemu strežnemu osebju in direktorju Doma počitka iz Metlike, posebna hvala družini Turkovi iz Bele cerkve, enako tudi družini Jenič iz Gaberja in župniku za opravljeni obred. Hvala tudi vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: vsi njegovi!

ZAHVALA

V 103. letu življenja nas je zapustila naša mama, stara mama, prababica praprababica

ANA STARIHA

iz Črnomlja

K zadnjemu počitku smo jo spremili 4. februarja 1978. Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, darovane vence in cvetje ter spremstvo na zadnji poti. Še posebno se zahvaljujemo za vso pomoč Mimici Vitkovič. Iskrena hvala tudi godbi na pihala iz Črnomlja in duhovniku za opravljeni obred.

V imenu sorodnikov: snaha Magda z družino.

32

Ona bi bila pripravljena, priti v tako službo ali k meni ali k njemu. Potem pravi: „Da pa me ne bosta imela za kako neotesano kmetico, vama bom pokazala, da znam jaz kuševati „po gosposko“. In vsk, buti najprej vanj, potem pa vame in naju poljubi „po gosposko“. Vsa osupljena in čudeč se toliki nesramnosti, jo pobarava, kje se je učila te gosposčine. „V vinogradu pri G.“ Povedala je ime nekega graščaka. Pozneje sem izvedel, da se ponujajo gospodom in premožnim kmetom precej pogostoma take služabnice. Ali tudi možaki se nahajajo, ki menda nobenega drugega posla nimajo, kakor da zapeljujejo babe. Tak Don Juan je gospod L. Njegovi pohotnosti je dobro došla vsaka, naj bo umazana kravarica ali zlahna gospodična, nedolžno dete ali vlačuga, samica ali omožena. Pravi, da mora živeti vsak po svojem stanu. Kmet mora biti zadovoljen s svojo ženo, ali za graščaka, za

plemenitaša se to ne bi spodobilo, vsi tovariši bi se mu rogali. Tako moralnost oznanjuje na javnih mestih, na cestah, v krčmah in na plesiščih. Kadar se naveliča svojih dekel in delavk, pošlje svojega tajnika, da mu gre iskat drugih, včasih v Novo mesto, včasih po vaseh. Tisti gospodje, ki bi morali svariiti ženske že poleg dolžnosti svojega stanu, da naj ne hodijo k njemu služiti in delati, se ne drznejó črhniti ne besedice, marveč si štejejo v čast in srečo, da jih zove prijatelje in jih povabi včasih na kosilo.

V šentjernejski fari pod Gorjanci rogovili neki K. Ljudje nekaj časa niso vedeli, zakaj plačuje nekaterim najemnicam dosti več ko drugim. Zdaj jim je vzrok znan, sosede in znanci se poživinjena ogibljejo in mu ne pošiljajo več svojih deklet v hišo. V prečenski duhovnji je obrazil razuzdani G. poletne noči vse odre in senice. Ko najdejo v neki hiši gospodinjo umorjeno in oropano, je začel leteti precej sum nanj. Do zdaj se še ni vdal, ali vsa znamenja kažejo, da je krivec on. Vlačugarstvo se družu sploh grozno rado in pogostoma z vsako napako, posebno pa s pijanstvom, tinstvom in pobojem. V topliški fari je zmešal dekletom glave oficir, ki je prišel na dopust. Dobrikal se jim je z obilnimi darili, zraven jih je častil s pokloni in najlepšimi imeni in frazami kakor gospodične. Na ta način je dobil marsikatero na lepko, pa tudi iz tujih, celo daljnjih krajev so prihajale babe k njemu. Zver druge vrste je P. v šmarješki župniji. On za dekleta ne mara, k sebi jemlje samo postarne, premožne vdove. Ko izmami in zapravi denarce eni, si najde hitro drugo avšo. Zgled pregnanih rev ne izmodri nobene. Gnusobe, katere so počenjali nekateri graščaki prejšnje čase, so bile tolike in tako številne, da bi potreboval človek za njihov popis cele foliante. Ali tudi kmečka mladina prebira rada. Fant deklico

upijani in zavede, potem si išče druge, tretje, da jo na isti način osramoti. Nekateri ima deset ljubic, predno se oženi in za ženo vzame tako, ki je ne ljubi celo nič. Nekatera ima po dva, tri nezakonske otroke in vsakega z drugim očetom.

Moralisti in stari ljudje pripovedujejo zdihujoč, da je nekdanje poštenje umrlo, da mladine več ne poznajo, za njihove mladosti se ni čulo skoraj nikdar za grdobije, ki se delajo zdaj brez srama vsak dan, v vsaki vasi in skoraj že v vsaki hiši. So li tozbe teh mož opravičene? Hvala Bogu, da niso. Moralisti in stari govore tako, odkar svet stoji. Leta svoje mladosti sodijo predobro, leta tuje mladosti pa preostro. Niti se nekdanj ni lesketalo samo zlato, niti se ne gazi sedanji čas samo blato. Pred petdesetimi leti se je rodilo gotovo manj nezakonske dece ko sedaj, veliko vasi ni imelo nobenega „pankrta“; živelo se je bolj doma, bolj naravno in prosto; ker ni bilo toliko skušnjav, tudi ni bilo toliko greha. Ali treba je pomisliti, da je od takrat veliko ljudi priraslo, in nekaterih krajih se je ljudstvo podvojilo in potrojilo. Kdor se ne ozira na to okolnost, nima pravice, primerjati in presojsati nekdanjo in sedanjo mravnost. Razloček bo med njima zmerom ostal, ali ne tolik, kakor si stari domišljujejo. V Novem mestu je bila še pred tridesetimi leti razuzdanost večja od današnje. Tudi zdaj govore Novomeščanke, da domačih fantov ni nič prida razen enega ali dveh. Gotovo se nahaja v tem mestu dosti gosposkih in negosposkih zapeljivcev, ki kvarijo okolico. Bližnji županiji: prečenska in šmihelska sta po moji misli najbolj spačeni na Dolenjskem. Bohotno cvete v njih navadni blod in prešuštvojanje. Mestna dekleta in gospodične se vedo sploh jako pošteno. Celó kmetje priznavajo, da se more meščankam veliko manj nespodobnosti

očitati kakor kmečkim hčeram in ženam po obližju. Nekdaj je slovela visoko ženska čednost šentrupeške in šentjernejske duhovnije. Dandanašnji se je ta lepi glas nekam izgubil, ali za šentjernejski kraj so mi potrdili duhovni, da mu je prešuštvojanje skoraj neznano. Količkor sem mogel izvedeti, je ostalo zadnjih dvajset let število nezakonskih porodov skoraj povsod do malega enako. V tej reči je grozno težko izreči tehtno sodbo, kajti pravo merilo moralnosti niso porodi, ampak čistost duše in srca, ki nam ni znana. Marsikatero pošteno dekle izgubi dobro ime radi slabosti ene ure, marsikatera popolnoma zavržena deklina pa velja pred znanstveno statistiko in nevednim svetom za devico le zato, ker ni zanosila in dostikrat ravno zaradi svoje nenravnosti ni zanositi mogla. Če se pomisli, koliko in kolike skušnjave ima dolenjska mladina, ji bo izrekel nepristran opazovalec svojo zadovoljnost, primerivši jo z mladino drugih evropskih dežel. Druge se smatra dostikrat nečistost za malenkost, za odpustno človeško slabost, na Dolenjskem, kakor po vsej Sloveniji, vlada v tem oziru ostro mnenje, ki prišteva ta greh k najtežjim, s katerim se Bog razžaliti more. Nikdar nisem slišal ne fanta ne dekleta, da bi ga bila šaljivo tolmáčila in izgovarjala. Še najhujši razuzdanci molče, ko pride pogovor na to žalostno strast in hibo narave ter se je sramujejo in kešajo, če so trezni. Tudi za Dolenjce velja tedaj evangelijska beseda: Duh je voljan, meso je slabo. Ne more se reči ne veliki večini fantov, da so zapeljivci, ne veliki večini deklet, da so blodnice. Mlada Dolenjka se rada pomenkuje, šali in razveseljuje z možko mladino, ali ji branita prizrčena bistroumnost in prizrčena samosvojnost duha, da se prav mnogokrat varuje in obvaruje spolzke poti, ki pelje v pogubljenje.

S srcem in posluhom

Prihajali so na svet, eden za drugim, sama lačna usta, a vsi otroci trboveljskega rudarja Žiberta. Ko so postale rezine kruha tako tanke, da se je skozi videlo, je oče, potem ko se je bil globoko zamislil, odločil: „Tako ne gre več, poskusim v tujini. V Francijo pojdemo. Ti, Tone, „je s pogledom pobožal fanta, ki mu je šlo na jok,“ ti pa boš ostal tukaj, pri stricu.“

Tudi stric, pri katerem je poslej Tone živel, je bil rudar, imel pa je tudi nekaj zemlje. Počasi so tekla leta, vse se je vlečlo, kot da je brez nog ali kolesja, potem je izbruhnila vojna. Ko je bil Tone štirinajst let star, je oblekel partizansko uniformo. Začel je kot kurir v revirjih, odšel v dvanajsto brigado in bil tudi v komandi mesta Trebnje. 8. maja 1945 je bil med prvimi partizani, ki so vkorakali v osvobodeno Novo mesto. Jezdec na belem konju je bil njegov komandant.

Oktober 1945 je Tone slekel uniformo, akoravno so ga nagovarjali, naj gre v oficirsko šolo. Vrnil se je v Trbovlje in skoraj širi leta delal v rudniku. Poklicali so ga na tečaj v Logatec, a še preden je ta tečaj dokončal, ga je čakal dekret, da mora v službo k planski komisiji trebanjskega okraja. Od Trebnjega se poslej ni več ločil. Bil je predsednik občinske konference SZDL, sekretar pa spet predsednik, nazadnje sekretar občinskega komiteja ZK.

Najodgovornejšo partijsko dolžnost je odložil pred kratkim. V sobi, kjer je toliko let pripravljala načrte in smernice za partijsko delo ter akcije, najde zdaj kakšno urico tudi zase.

Dolenjsko je vzljubil. „Ko sem dobil dekret, da se moram zaposliti v Trebnjem, sem bil vesel. Nedaleč od tod je bil doma moj praded, Dolenjci so bili vsi moji predniki. Med NOB sem spoznal velikodušnost prebivalstva tod okrog. So bili ljudje taki zaradi stalne revščine, pomanjkanja? Najbrž. Presenetilo me to ni, vsekakor pa je dovolj vplivalo name, da sem se odločil: ostati med njimi, temi večnimi optimisti, deliti z njimi vse hudo in dobro,

hkrati pa vpreči vse svoje znanje, sposobnosti in moči v skupna prizadevanja, da bi trebanjska občina v napredku naredila pomembne korake naprej.“

Tone Žibert je spoznal, da drži zanj prava pot le skozi organizirano delo. Vse organizacije, v katere se je bil vključil, je prevečalo spoznanje, da je nujno občino dvigniti iz revščine. „Zagrizeni v delo smo verjeli v uspeh. Prepričani smo bili, da lahko zaostlost preženemo samo z industrijo.“

Razvoj ne prinaša samo dobrih, ampak tudi slabe stvari. Kot partijski sekretar je imel Žibert z njimi veliko opraviti. Prinesle so mu najtežje trenutke. Denimo v obdobju neposredno po Pismu. „Takrat je bilo treba prek sebe, prek čustev, ko si vrgel na tehtnico na eno stran znanstva in prijateljstva in na drugo stran partijsko dolžnost in se kot komunist moral odločiti za dolžnost. Vedel si, da boš tega in tega prizadel, obenem pa, da boš samo tako kos nalogi. To pa je bil tudi čas, ko že kot dober komunist nisi mogel biti priljubljen, kaj šele, če si bil sekretar. A samo dosledno uresničevanje partijske politike je dalo Zvezi komunistov ugled,“ pravi.

Čeprav stodontno zaseden s politiko, je Žibert našel čas za aktivno delo v kulturi. Več let je bil predsednik kulturno-prosvetnega društva v Veliki Loki in se vključeval tudi v delo trebanjskega Tabora likovnih samorastnikov kot eden njegovih snovalcev. To pri njem ni bilo in ni naključno, ampak je delovanje na kulturnem področju ves čas pojmoval kot sestavino politike. Postal je eden od zglede, ki vlečejo. Njegove izkušnje tudi. „Delali smo z voljo, s srcem in posluhom, a brezplačno. Delovni ljudje so znali oceniti ta prizadevanja in so prišli na pomoč.“

Še marsikaj bi lahko dodali k portretu Toneta Žiberta. Še kakšen svetel kamenček v ta mozaik o človeku in komunistu. O njem, ki se je tu tako globoko udomil, da je postal čisto ves Dolenjec. Naše gore list.

IVAN ZORAN

NI BILO SREČE – Ekipa mladincev (na fotografiji) je na kvizu pokazala veliko znanja, ni pa ji bila naklonjena sreča. Odgovarjanje pred publiko, in čne je rok za odgovor le 10 sekund, ni preveč prijetno. (Foto: J. Primc)

Salamiadni kongres zasedal

Nekateri delegati še vedno preganjajo mačka – Prišli tudi opazovalci iz zamejstva

V letošnjem – kongresnem – letu se je kot prvi sešel kongres „Salamiada 78“, ki je bil v petek, 3. februarja zvečer, v hotelu Pugled v Kočevju.

Zbor izvajalcev je tokrat zasedal v nekoliko okrnjeni sestavi. Kočevske izdelovalce salam in suhomesnatih proizvodov je predstavljal le mojster Ivan Lampe, ribniške pa Ludvik Kozina. Izvajalca v svojih pripravi nista uporabljala mnogo besed, pač pa le otipljiva dejstva. Mojster Lampe je nastopil z dvema kočevskima pršutoma, množico klobas in pečenic v zaseki, zarezbrnico v zaseki, špehovkami in posebno pripravljanim suhim mesom. Edini okrasek sta predstavljali dve sveži svinjski glavi, ki pa nista posegli v diskusijo. Pismom sicer zaradi bolezni odsotnega „izvajalca“ Antona Lovšina iz Ribnice. Pismom sicer zaradi bolezni odsotnega „izvajalca“ Antona Lovšina iz Ribnice.

Zbor uporabnikov je zasedal celo v prepolni sestavi. Delegati so najprej požirali sline, nato tudi tekoče zadeve. Neki renegat je pil celo oranžni sok.

Posebnege branega referata ni bilo, ker so bili kongresni dokumenti javno razstavljeni med klobasami in salamami. Na prvem je bilo zapisano nekaj o zdravi prehrani, mesu in beljakovinah; na drugem pa ugotovitve: „Med prvimi rastlinami, ki jih je človek gojil, je bila tudi vinska trta“ in potem Lampetova pesem, ki se je začela s „Trtica mila, tebe častim...“

Največji kočevski kulturnik Peter Vovk (meri precej preko 2 m), ki je tudi stalni delegat vseh „Salamiad“, je tokrat govoril predvsem v verzih.

LETOS V KRŠKEM SEDEM RAZSTAV

V krški galeriji bo letos predvidoma sedem likovnih razstav. Obiskovalci si bodo lahko ogledali male plastike Stojana Batiča, olja Jožeta Trpina, krajine Marijana Pliberška, akvarele in plastiko Gabrijela Kolbiča, olja in grafike Mihe Marleša, dela Ivana Kosa in razstavo Naši kraji v podobi, ki jo bo posredovala Narodna galerija iz Ljubljane.

Nova „obleka“ za novomeški stadion

Novomeški atleti in ljubitelji kraljice športov so že nekaj let opazovali, da Stadion bratstva in enotnosti ni primeren za večje prireditve. Odgovorni so odgovarjali z obljubami, pred kratkim pa so sestavili gradbeni odbor za obnovo stadiona, ki se je sestel minuli teden. Na prvem sestanku, vodil ga je predsednik odbora Miroslav Vute, so ponovno ugotovili, da je novomeška atletika vse boljša, da pa s stadionom ne more konkurirati (za zahtevnejše prireditve) drugim krajem. Da bi delo komisije, ki naj bi se končalo konec prihodnjega leta, kar najbolj tekle, so izvolili komisije: finančno vodi Marjan Šonc, tehnično-strokovno Janko Petrič, komisijo za propagando Slavko Dokl in za delovne akcije Bojan Fink.

Obnovo stadiona je v srednje-ročnem načrtu, in sicer kot druga največja športna investicija v novomeški občini. Odbor za obnovo novomeškega stadiona je prepričan, da bo ta, v Sloveniji eden najlepših stadionov, dobil novo „obleko“ v prihodnjem letu.

Povedal je, da človeku ni potrebna le mesena, ampak tudi kulturna hrana. Zato je nedavno sodeloval na RTV „Literarnem nokturnu“ in zaslužil okroglo za dva para čevljev. Tudi v Dolenjskem listu je objavil že vrsto literarnih prispevkov (v zadnjem je spraval psa na drevo) in s tem zaslužil za okoli 20 litrov srednje dobrega vina.

Potem se je spet – kot je na takih kongresih že navada – začela črkarska pravda „Al“ prav se reče svinjska al“ prašičja glava“. Končna ugotovitev ribniškega delegata, ki je tudi obveljala kot sklep, je bila, da je beseda svinjska preveč svinjska, zato kulturni človek reče prašičja glava.

Med evidentiranjem možnih kandidatov za različne odgovorne funkcije so ugotovili, da so samo najboljši ljudje bosoglavci. To merilo bi kazalo nasploh uzakoniti.

Proti koncu kongresa je postajalo vse bolj napeto, živahno in razgibanost. Oglasila se je celo harmonika, na hitro se je zbral pevski zbor in

Donosno „suho tankanje“

Novomeški kriminalisti so javnemu tožilstvu prijavili Janeza Švalja in Branka Šutarja zaradi poverbe

Delavci novomeške UJV so pred dnevi prijavili okrožnemu javnemu tožilstvu 25-letnega Janeza Švalja in 23-letnega Branka Šutarja, oba sta bila v času, ko ju bremeni obtožnica kaznivih dejanj, zaposlena kot šoferja pri „Gorjancih“. Utemeljeno sta osumljena dejanja poverbe in ponarejevanja.

Janez Švalj se je pri „Gorjancih“ zaposlil lanskega maja kot poklicni šofer, že kmalu pa je spoznal, da bi se dalo pri točenju goriva tudi kaj zaslužiti. S Šutarjem, njegovim sovoznikom, sta se dogovorila, da bosta pričela s „suhim tankanjem“. Za kaj gre? Z nekaterimi delavci na črpalkah, s katerimi so imeli Gorjanci podpisano pogodbo, sta se domenila, da so na naročilnico vpisovali večje količine goriva, kot sta ga resnično natočila. Ščasoma so postali celo tako predrzni, da so naročilnice kar izpolnjevali, točili pa nič. Višek so si seveda nato potnih nalogov, ki sta jih seveda pridno in lažno izpolnjevala. Kako bogato razpredeno mrežo svojih „pomočnikov“ sta imela, pove podatek, da so novomeški kriminalisti odkrili primere „suhega

BRŠLJIN: VLOMILSKI OBISK V SAMOPOSTREŽNI

V ponedeljek zjutraj so prodajalci samopostrežne trgovine Dolenjka v Bršljinu ugotovili, da jih je čez vikend obiskal vlomilec. Slednji je vdrl v kurilnico, kjer pa je ostal brez plena. Z zadnje strani stavbe je nato vlomil še v skladišče, od tod pa v prodajalno. Tukaj je razbil šipo, da je prišel v bife in v kuhinjo, kjer se je založil z živili, cigaretami, vzel pa je tudi za 600 din drobiža. Kot poročajo iz UJV, so storilcu že na sledi.

Zavitim niso bili kos

V kvizu „Spoznavajmo svet in domovino“ mladinci iz Gaberka premagali kočevske z 8:5

Kviz oziroma javno radijsko oddajo „Spoznavajmo svet in domovino“, ki jo je prenašal v soboto ob 20. uri ljubljanski radio, sta vodila Milanka Bavcon in Vili Vodopivec, v njem pa so nastopili še: znana igralka Marjeta Gregorač in Janez Hočevar–Rifle, član „Glasbene mladine Slovenije“ Tomaž Sever in ansambel „Jutro“.

V ekipi občinske konference ZSM Kočevje so nastopili Tone Rakovič, Bojan Ciglič, Lado Orel, Vesna Matelko in Olivija Metelko. Kočevcem se je zataknilo že v uvodnem pogovoru, ko so povedali, da sta občini Kočevje in Škofja

Loka, odkoder je ekipa Gaberka pobrateni že od leta 1975. Pobrateni sta namreč le KS Kočevje – mesto in KS Škofja Loka, medtem ko je Gabrka v KS Log.

Na prva tri uvodna vprašanja sta obe ekipi odgovorili prav. Kočevcem se je zataknilo pri vseh treh zavutih vprašanjih, medtem ko so mladinci Gaberka odgovorili na vsa prav. Oboji so prav odgovorili tudi na športna vprašanja. Tako so zmagali mladinci iz Gaberka, za katere so nastopili Franc Prevodnik, Veronika Kožuh, Vera Stanovnik, Marija Krajnc in Urška Prevodnik.

Oddaji so kot gostje prisostvovali tudi člani mladinske delegacije iz Trsta in Doline. Zamejski Slovenci mladinci iz Gaberka in člani občinskega vodstva ZSM iz Škofje Loke so bili gostje kočevske mladine ne le na tej oddaji. Že dopoldne je prejšnji večer so izmenjevali izkušnje o svojem delu ter se dogovarjali o nadaljnjem sodelovanju. Po oddaji so domačini in gostje iz Gaberka izmenjali darila.

J. PRIMC

STOP POPS 20 v Novem mestu

Že skoraj deset let je vsak petek ob 20. uri na ljubljanskem prvem radijskem programu glasbena oddaja STOP POPS 20. Že nekaj let se vsak teden menjata domača in tuja lestvica priljubljenih popevk in v tem času se je zvrstilo na željo okoli 40.000 poslušalcev več kot tisoč petsto popevk. Namen oddaje, ki jo poslušajo tudi v sosednjih republikah in tujini, je seznanjanje poslušalcev s popevkami, ki niso dostopne na ploščah in kasetah.

Ob 50-letnici slovenskega radia in desetletnici oddaje bo uredništvo za zabavno glasbo ljubljanskega radia 10. februarja ob 20. uri pripravilo neposreden prenos oddaje STOP POPS 20 iz dvorane novomeškega Doma JLA. V prvem delu prireditve se bodo zvrstile priljubljene popevke starejšega datuma, po uganki za poslušalce pa bodo nastopili slovenski izvajalci zabavne glasbe M. Deržaj, M. Sepe, D. Haberl, O. Pestner, J. Ropret, A. Nipič, I. Mojzer, T. Domicelj, E. Fliser in skupina Pepel in kri, spremljal pa jih bo Plesni orkester RTV Ljubljana pod vodstvom Jožeta Privška. Oddajo bo vodil Mirko Bogataj.

J. KENDA

Umrla v stotretjem letu

Ana Stariha iz Črnomlja – ena najstarejših Slovencek

4. februarja 1978 se je pred hišo žalosti na Sadežu v Črnomlju zbrala večja množica ljudi, da bi pospremila k zadnjemu počitku svojo najstarejšo prebivalko Ano Stariha. Rojena Lazar 11. 1. 1876, umrla 2. 2. 1978, to je v 103. letu starosti. To je starost, ki bo zabeležena v črnomljski mestni

Njeno življenje so spremljale mnoge tragedije. Sedem otrok Lozarjeve družine, sester in bratov, se je mukoma prebijalo skozi življenje, posebno še, ker jim je mati zelo mlada umrla. Tako je Ana kot najstarejši otrok s trinajstimi leti postala nekakšen skrbnik celi družini. Tako se ta nadarjena deklica ni mogla naprej šolati. Prišla je prva svetovna vojna, v kateri ji je padel mož. Ostala je sama, poleg skrbi za brate in sestre je imela še pet svojih otrok. Otroci so postopoma odšli po svetu. Doma je ostal sin Tone, namenjen za gospodarja. Pa je zopet prišla vojna, v kateri je bila ob sovražnem napadu na Črnomelj popolnoma uničena njihova borna domačija. Nastale so težke pojvne razmere, ki so strle sina Toneta. Umri je tragično, kar jo je hudo prizadejalo. Življenje se je moralo nadaljevati. Če pa je imela ta 102-letna starica kaj od življenja, je bilo to, da je v krogu svojih otrok in kopice vnukov in pravnukov ter posebno še svoje snahe Magde bila zelo dobro oskrbovana, čeprav je bila prikovana na posteljo več let.

JANEZ VITKOVIČ

TG 605
SERIJA 70

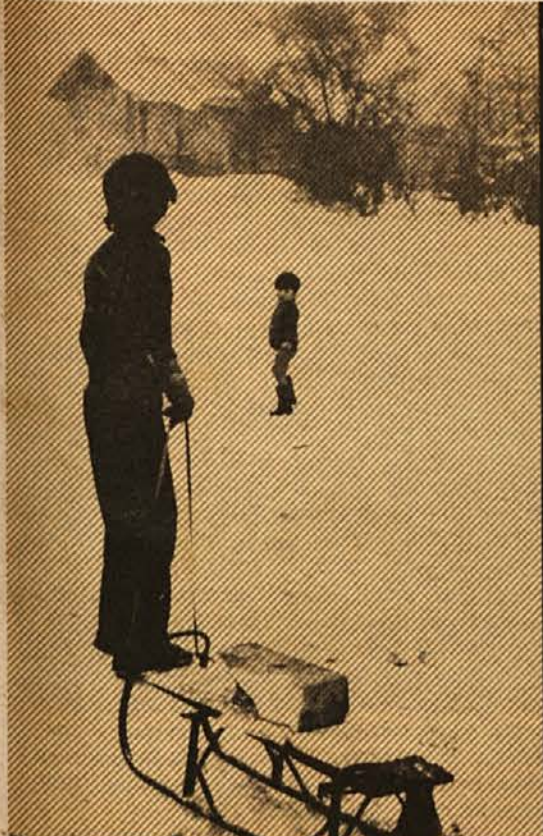
TIGAR

NOVO

NOVO

NIZKOPROFILNA GUMA
Z JEKLENIM PASOM

EN ZIMSKI DAN ŽABJEKA

25. januar je bil turoben zimski dan. Še opoldne je nad novomeško kotlino poleževala megla, iz nje je prišlo babje pšeno. Zoprn me je zeblo v roke, ko sva z Danetom Badovincem, referentom za romska vprašanja, stopila iz avta v zloglasnem Žabjeku in se napotila proti barakam.

Edinole otroci, zgoraj malo oblečeni, spodaj goli, pa vendar nekateri obuti, so radovedno pogledovali iz kolib, zbitih iz nekaj desk. Nekateri so prav domiselno kombinirane s steklom od avtomobilskih prikolic, druge imajo namesto oken karton, ponekod tudi steklo. Kolibe, ki jim je videti, da so jih zbijali skupaj prebivalci žabjeka sami, so se začele počasi odpirati. Čim so ženske zagledale fotoaparata, so začele klicati otroke in jih zganjati k sebi. Može so obstopili Daneta.

„Kaj je z mojo službo? A bom še dolgo čakal?“

„Meni ne daste podpore, na Ruperč vrh pa je kar kombi peljal polno oblek in vsega...“

Tožbe, pritožbe, rjejevolja. Dane Badovinc jim je energično odgovarjal, meni pa mimogrede rekel, da ni verjeti vsega, kar pravijo.

Šla sva še do smetišča, kjer je iz kupa odpadkov in smradu, zavutih v dimno meglo, vstajalo več postav. Ženske z otroki v naročju, večji otroci pa sami, so veselo brskali. Razbežali so se takoj, ko sem začela fotografirati. Zraven so se v snežni dolinici na odvrženih saneli sankali trije Romčki. Eden povsem oblečen celo rokavice je imel in jih ponosno kazal – drugi je bil slabo napravljen, tretji in najmanjši od pasu navzdol popolnoma gol.

Videti je bilo tudi pogorišče. Pred kratkim je bila tam zažgana baraka. Nič slabša kot so druge, ampak v njej je umrla mlajša Romka zaradi srčne napake. Navado imajo vselej zažgati, kjer je ležal mrlič.

Tak je Žabjek pozimi. Največje in najbolj zloglasno izmed 11 romskih taborišč v novo meški občini, kjer živita 102 romski družini s 504 člani. Samo 45 Romov je trenutno zaposle nih. Bilo jih je že skoro enkrat toliko, vendar niso vzdržali. Nekateri zato, ker je zanje preve lik napor osem ur na dan zadržati v zaprtem prostoru, nekateri so, kot pravijo, uvideli, da se jim

ne izplača delati. Mlada Romka, ki je bila zaposlena v Industriji obutve, je bila sicer kar pridna v službi, toda ko je dobila prvi osebni dohodek, je kupila za 700 dinarjev prave kave. Denar je skopnel prej kot v treh dneh.

Druge so na poti domov s polno kuverto pričakali nezaposleni sorodniki in jim zlepa ali da je zelo težko ali pa sploh nemogoče nad 35 let stare Rome navaditi na redno delo, na naše navade. Ves up je mlada generacija, ki se že redno šola. Vsi mlajši Romi, tudi iz Žabjeka, hodijo v bršljinško šolo. Tam imajo zanje posebne oddelke. V šoli jih vsak dan umijejo, preoblečejo, potem gredo k pouku. Šolski uspehi niso slabi, več je težav z vzgojo. Po podaljšanem bivanju, kjer naredi naloge in dobe hrano, gredo domov v Žabjek, v okolje, kjer vzgoja ne pravi, da je krasti sramota.

Doslej se je pokazala kot največja napaka to, da niso po obveznem šolanju vsem mladim Romom, ki so spoznali civilizirano življenje, ki so postali pisмени, poskrbeli za priučitev ali zaposlitev. V to smer bo potrebno v bodoče

usmeriti sile, postopoma tudi takim Romom omogočiti naselitev v pravih stanovanjih.

Vsekakor pa Žabjek, kakršen je, ne bo več dolgo obstajal. Zrasel je na parcelah, od katerih kmetje plačujejo davek, Romi pa jih uživajo. Po okoliških gozdovih delajo vse več škode. Razumljivo, da tam okrog pasejo tudi konje, redijo veliko psov, pobirajo kmetom pridelke in sekajo les. Žabjek je tudi leglo čedalje bolj množičnih se družin, ki imajo pogosto opraviti s kriminalom.

Ko bo ukinjeno smetišče in preseljeno drugam, tudi Žabjek ne bo več tako interesanten. Smetišče je namreč potuha, da Romi nočejo zaposlitve. Za otroke dobijo otroški dodatek, iz smetišča pobirajo in vozijo na Dinos, kar da spet nekaj zaslužka, ženske prosjaciijo, pa se za silo preživijo.

Ker so Romi posebna etnična skupina v naši državi, ki ima po mednarodni konvenciji posebne pravice, jih ne gre s prisilo civilizirati. Vsaka sila tudi rodi odpor. Povsem brezsmiselni so zato predlogi občanov, ki jih niti ni tako redko slišati: „Jaz bi jih primoral, da bi postali, kakršni smo mi.“ Mlajša in pismena romska generacija bo najbrž sama opustila nomadstvo, med starejšimi pa, se nam bo redke posrečilo pripraviti do tega, da bi stoletne navade čez noč opustili. S tem se bo treba sprizniti.

RIA BAČER

DOBER DAN, DOLENJCI

GITICA JAKOPIN

Z vajeno kretljivo uredi v vazo rože. Stebelca prej ljubeče, vendar odločno prikrajša. Tak je bil začetek srečanja z Gitico Jakopin, slovensko prevajalko.

„V petindvajsetih letih se nekako naučiš prevajati,“ se nasmehe Jakopinova. „Seveda na prevodih. Prevajalec je tisti, ki odgrne z avtorjevega dela tančico. Več tančic odgrne, boljši prevajalec je. Prepričana sem, da mora biti dober prevajalec tudi košček avtorja. Prevodom, ki so povprečni, se na prvi pogled pozna, da so samo prevodi. Prevajalec je tisti, ki predstavlja v naše mišljenje, v slovenščino.“

Gitica Jakopin govori kot radijska napovedovalka. Tekoče in brez napake, obenem pa kot dobra znanka. Neprisiljeno, vendar zavzeto. Takoj občutiš, da ti hoče in želi pomagati.

„Za Dolenjce in Posavce vse in vedno,“ pojasni to prijazno slabost v Leskovcu pri

Krškem rojena sogovornica in se spet povrne na prevode. „Popravljati prevod ni napaka. Župančič je dejal, nisem še slišala, da bi bil slab prevajalec, da se delo pri prevodu nikoli ne konča. Mojster prevajanja je pri tem mislil tudi nase. Vsem se je zdelo čudovito in blesteče, Župančič pa je še kar naprej pilil in brusil samega sebe.“

Gitica Jakopin je trikrat prevedla Fitzgeraldovega „Velikega Gatsbyja“. Ko vprašaš zakaj, najprej pojasni, da so ga trikrat izdali, ona pa kot prevajalka ni hotela pristati na ponatis. Pa ne zaradi denarja, samo s svojim delom ni bila zadovoljna.

„In prav sem imela,“ se namuzne, „ko sem lani v nekem ljubljanskem antikvariatu kupovala tretjo izdajo ‚mojega‘ ‚Gatsbyja‘, mi ga je prodajalka ustrežljivo ponudila z besedami: ‚To je nekdo že prej prevajal, vendar veliko slabše‘. Večjega priznanja svojemu trudu ni slišal še nihče. Tisti slabši ‚Gatsby‘ pa je bil seveda tudi ‚moj‘.“

Jakopinova je tudi izvirna avtorica. Pri zbirki Školjka so leta 1962 izšli njeni „Žarometi“, leto dni kasneje pa je za „Devet fantov in eno dekle“ dobila drugo Kajuhovo nagrado. V kratkem bodo to knjigo ponatisnili.

„Gre za zgodbo iz vojne. Pri nas je stanoval nemški oficir, kar dobro smo ga poznali, ki je dal ustreliti v Krakovskem gozdu devet fantov in eno dekle. Na kratko je to vse.“

S kakšno tremo sem brala moje fante in dekle, ko sem jih predelovala za ponatis. Zanimalo me je namreč, če bom še vedno čudila tisto, kar sem pred skoraj petnajstimi leti, ko sem prvič pisala, in tisto, kar pred več kot tremi desetletji, ko se je ta strašna stvar zgodila,“ reče Jakopinova, ki ji bodo naslednje leto prvič izdali tudi „Veroniko“, roman o študentski ljubezni.

„Vrniva se raje k prevajanju, čeprav je pisanje moja velika želja in ljubezen,“ predlaga sobesednica in kdo ženski ne ustreže.

„Do pisca, ki ga prevajaš, moraš imeti odnos. Moraš ga spoštovati, sicer ne bo iz prevoda nič. Počutiti se moraš tako, kot da avtorju nekaj dodajaš, ne pa odvzemaš. Najteže je prevesti prvo polovico dela, potem pa kar zleti. Če ti je avtor všeč. Na nekatere prevode si ponosen, na druge manj. Omenila bi „Alico v čudežni deželi“, „Zgodbo o ljubezni“, zelo se bom potrudila tudi pri „Nekaj se je zgodilo“, roma-

nu Josepha Hellerja, ki je napisal „Kavelj 22“. Prevedla sem tudi „Kavelj“. Precej sem delala tudi za televizijo. Hotela sem doseči večjo raven. Pa ni bilo vedno lahko, včasih si moral dramo prevesti čez noč. Ne da bi jo videl, samo magnetofonski trak z besedilom so ti dali. Knjige so mi ljubše. Sicer pa je videti prevajanje nekako takole. Delo najprej natančno prebereš. Že sproti razmišljaš o težkih mestih. Potem knjigo zdikтираš na magnetofonski trak. Tipkariča pretipka. Pregledaš, popraviš. Spet pretipkavanje. Pregled, pretipkavanje. Dokler ni dobro, dokler nisi zadovoljen.“

Človek se na pogovor malo pripravi. Ko bereš kratek življenjepis Gitice Jakopinove, takoj pade v oči na slednji stavek: „Imam tri sino ve. Primoža, Japca in Jerneja“. Stavek je ganljivo prijeten. Gitica Jakopin je najbrž eden redkih ljudi na tej zemlji, ki je v uradnem življenjepis omenila tudi imena otrok. Ponavadi samo administrativno navedemo, koliko jih imamo, ali pa še tega ne.

„Otroke imam rada,“ naveže Jakopinova. „Otroci niso brezimna bitja, niti v življenjepis ne. Tri sinove in tri vnuke imam. Poleg moža. Življenje, ki ga posvetiš možu, otrokom in vnukom je nekaj sijajnega, izrednega. Prav zaradi otrok sem ostala doma, prevajam doma. Najraje imam vnuke. Vplivam, da bi bili zelo srečni in sproščeni. Pripovedujem pravljice, tudi pisala jih bom. Za otroke.“

Spominjam se, kako so odraščali moji sinovi. Nikoli jim nisem vbijala v glavo, da je treba delati. Ko so prišli domov, so me vedno našli pri delu. Vsi trije so doštudirali. Delam res rada. Ko delam, se mi zdi, da se mi ne more nič zgoditi, kot da sem v školjkinu lupini.

Zdaj, ko imam že vnuke, bi rada naredila kaj tudi zase. Napisala nekaj, kar bi ljudje radi brali. Da bi rekli, to je napisano za nas, to je napisano na našo kožo, to nosimo v srcih. Srečna pa bi bila, če bi kdo tudi pogledal, kdo je to napisal. Nekakšna Gitica Jakopin. Deset let časa sem si zadala za to nalogo. Ne vem, če se mi bo posrečilo, začela in končala pa bom. Rojena sem v znaku leva. Tudi roman o ženski, toliko je stvari, ki bi jih bilo treba napisati.“

Zdaj vem, zakaj Gitica Jakopin s tako vajeno, vendar ljubečo kretljivo v vazo uredi cvetlice. Rada jih ima in veliko, res veliko jih mora dobiti.

MARJAN BAUER

VOJAŠKI KOTIČEK

TEŽKI IN LAHKI POTAPLJAJCI

primer v Franciji, urijo šest mesecev v posebnih šolah. Predvsem v plavanju potapljanju z avtonomno opremo, podvodnem miniranju, obalni navigaciji in skakanju s padali.

Potapljače-diverzante, izvidnike, minerje lahko srečamo v oboroženih silah skorajda vseh držav. Imajo samo različna imena.

Potapljači imajo za seboj bogato zgodovino. Uporabljali so jih Egipčani, kasneje pa Rimljani, Španci in drugi za odstranjevanje podvodnih ovir, onesposabljanje nasprotnikovih ladij ter za reševanje in popraviljanje ladij.

Pravo potapljaštvo pa se je seveda začelo z razvojem tehnike. Ob koncu prve svetovne vojne sta dva italijanska potapljača potopila v puljski luki zasidrano avstro-ogrsko bojno ladjo „Viribus unitis“. Italijanski potapljači so bili uspešni tudi med drugo svetovno vojno, ko so ob vdorih v gibraltarsko, aleksandrijsko in alžirsko luko z eksplozivnimi glavami jahalnih torpedov in minami potopili več britanskih vojnih in trgovskih ladij. Posebne odrede potapljačev (ljudi-žabe) so imeli tudi zavezniki, uporabljali so jih predvsem za odstranjevanje ovir pred desanti na obalo.

Potapljače delijo glede na opremo, ki jo uporabljajo, na težke in lahke.

Težki potapljači opravljajo naloge v večjih globinah (prek 35 metrov). Ameriška vojna mornarica predvideva njihovo uporabo celo v globinah do 115 metrov, vendar največ po 15 minut.

Številnejši od težkih so lahki potapljači, ki jih uporabljajo za različna dela v globinah do 35 metrov. V večini vojnih mornaric so namenjeni za bojno dejstvovanje (diverzantske akcije, razminiranje, izvidovanje).

Pomorske diverzante, ki so tudi potapljači, navadno izbirajo iz vrst prostovoljcev, ki jih, na

TRI DRUŽINE ROČNIH BOMB

Ročne bombe so namenjene za uničevanje nasprotnika v boju od blizu in jih mečejo v daljavo do 40 metrov. Prve ročne bombe iz litega železa, bakra ali svinca so nastale proti koncu 14. stoletja in so jih uporabljali pri obrambi trdnjav. Napolnjene so bile s črnim smodnikom, vžigali so ga prek vžigalne vrvice. Tako na primer so med obleganjem Dunaja leta 1683 z mestnega obzidja vrgli na Turke 805.000 ročnih bomb.

Ročne bombe je nekoliko potisnilo v pozabo ročno strelno orožje, v 20. stoletju pa so jih spet začeli množično uporabljati. Prvo srbsko

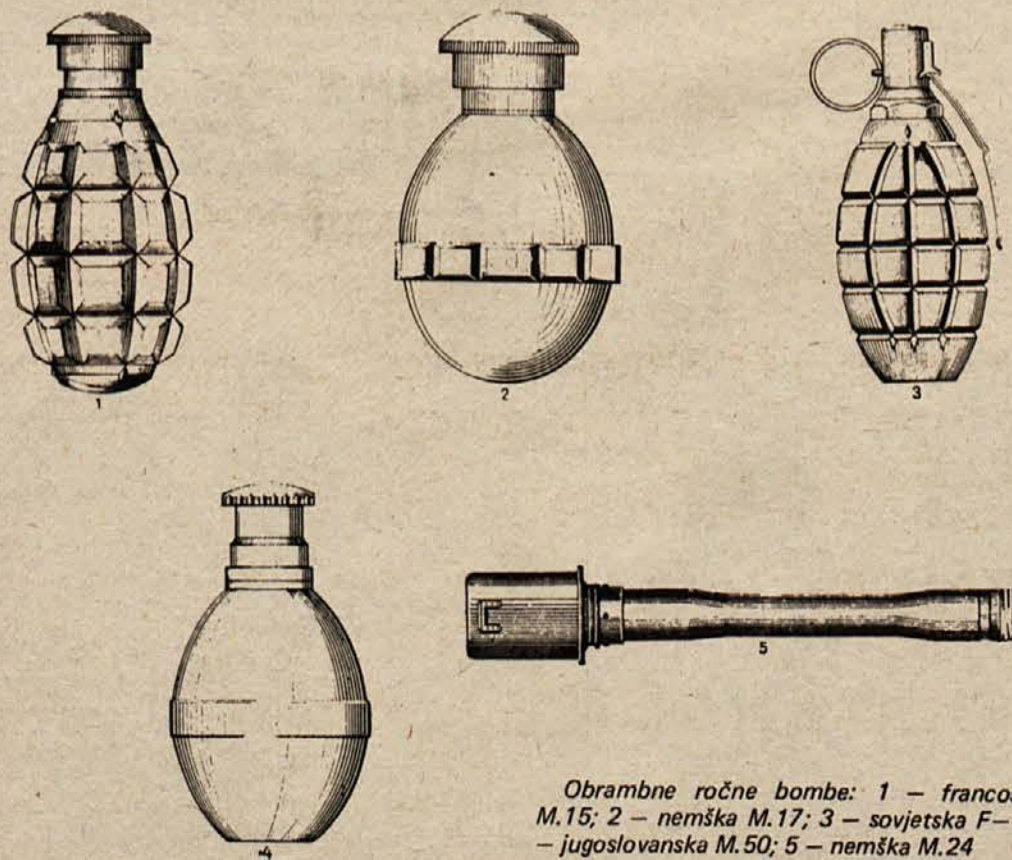
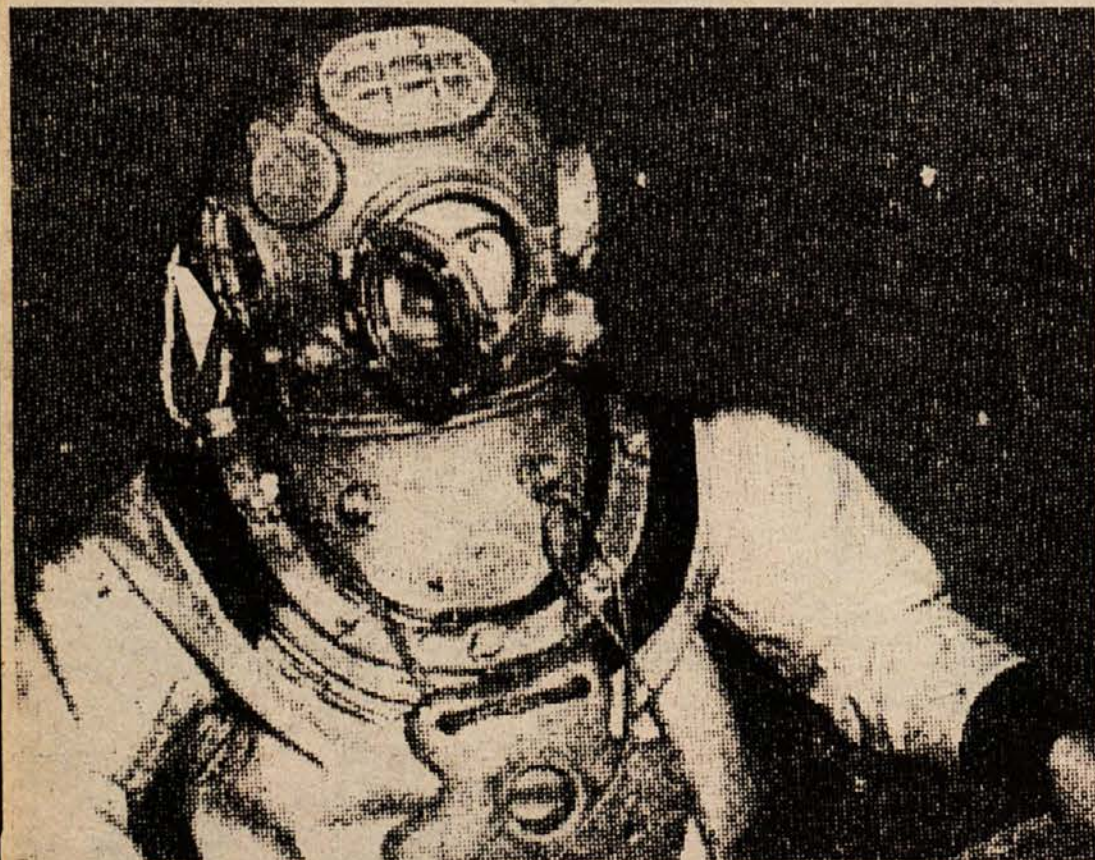
ročno bombo „kragujevko“ je konstruiral leta 1904 general Miodrag Vasić. Bila je iz litega železa in je imela obliko prizme.

V začetku prve svetovne vojne so Angleži in Francozi zaradi pomanjkanja pravih ročnih bomb uporabljali tudi improvizirane ročne bombe iz konzervnih škotel, napoljenih s smodnikom in žebli. V pozicijskem obdobju vojne so potrebovali velikanske količine ročnih bomb. Samo Nemci so jih zmetali vsak mesec po 300 milijonov.

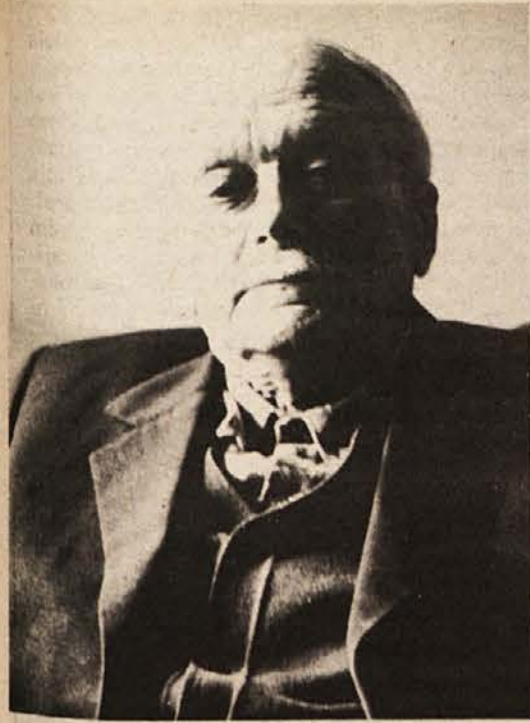
Med drugo svetovno vojno so bile ročne bombe že močno izpopolnjene: bile so manjše in lažje, vendar bolj učinkovite. Polnili so jih s trinitrotoluolom. Ob eksploziji jih je razneslo na večje število ubojnih delcev.

Ročne bombe delimo na tri glavne vrste: obrambne, napadalne in napadalno-obrambne. Obrambne (defenzivne) so namenjene za zavračanje jurišev. Mečejo jih iz zaklonov in imajo približno po 150 ubojnih drobcev, ki letijo tudi 200 metrov daleč. Napadalne (ofenzivne) bombe so lažje (200 do 400 gramov), mečejo jih med napadom in imajo predvsem moralni učinek. Njihovo ohišje je tanjše, vsebujejo pa več eksploziva kot obrambne ročne bombe.

Poznamo še razne specialne ročne bombe, tako protitankovske, zažigalne, dimne, kemične itd., nekatere armade pa imajo v oborožitvi tudi metalce ročnih bomb.

Obrambne ročne bombe: 1 – francoska M.15; 2 – nemška M.17; 3 – sovjetska F-1; 4 – jugoslovanska M.50; 5 – nemška M.24

GOSTILNA Z'ROKO'

Cesta komandanta Staneta 22. Med bife kmetijske zadruge in prodajalno tekstila je stisnjena hiša, v kateri že nad sedemdeset let točijo domače vino. To je Perova gostilna, ob Košakovi zadnja v Novem mestu, ki je ohranila nekdanjo podobo. Ne le na zunaj, tudi pod streho se že desetletja ni skoraj nič spremenilo.

Sicer je v mestu precej nad dvajset gostinskih lokalov, toda o njih najbrž ni moč reči, da so hiše. „Kjer bog roko ven moli“. Prej ko ne jo je „noter potegnil“, kajti to so sodobni lokali, (le) na pogled bleščeči, lokali brez domačnosti, prijaznosti, starožitnosti, če hočete. To so lokali za hiteče ljudi.

Drugačna je Perova gostilna!

Najprej je bila Jakšetova. Od 1907, ko so v deloma prenovljeni hiši (nad vhodnimi vrati je vzdana ploščica z letnico 1870) odprli gostilno, do 1923, ko je ovdovelo gostilničarka Frančiška (bila je hči znanega gostilničarja Konška s Trojan) poročil Franc Per.

Med vojnama je bila Perova gostilna ena med več ko tridesetimi v mestu. Tistih časov se Per spominja takole: „Ljudje so se več zadrževali v gostilnah. Tudi v moji. Za postrežbo so skrbele natakarike. Gostinskih šol takrat še ni bilo, točajske spretnosti so se naučile z delom. Kadar je bil velik naval gostov, denimo ob semanjih dneih, sem moral streči tudi sam, čeprav sem imel polne roke drugega dela, saj je bila ob gostilni

tudi kmetija precej velika. Pri hiši sta bila vselej vsaj dva konja, krava in nekaj prašičev. Pa vinograd. Če sam nisem pridelal dovolj vina, sem ga kupal pri kmetih, ki ga gotovo niso mešali z vodo. Zato je bila gostilna znana po dobrem domačem vinu, za kuhinjo pa je vse do vojne skrbela žena. Tudi nekaj sob za prenočevanje je bilo na voljo.“

Časi so se obrnili. Prišla je vojna. Per ni hotel streči zavojevalcem in njihovim domačim pomagačem, zato je gostilno kmalu zaprl. Italijani so bili prepričani, da partizanom ne bi odrekli dobre kapljice, zato je moral pod grožnjami gostilno spet odpreti. Pa ne za dolgo; ko so v hiši

našli strelivo, so sovražniki lokal zaprli, Pera pa odgnali v internacijo na Avstrijsko. To je bilo leta 1943.

Viktor Avbelj-Rudi, ki je bil od decembra 1941 do septembra naslednjega leta sekretar okrožnega komiteja KPJ Novo mesto, je pred leti v neki zasebni listini zapisal: „Med tiste hiše in tiste družine, ki so bile v celoti naše, kjer so bili vsi člani na en ali drug način naši sodelavci in kjer so bili njihovi prostori stalno na razpolago za naše potrebe, spada odločno hiša in družina Perovih... Kar se tiče sestankov v Perovi hiši, lahko rečem, da so bili vsakodnevni, v različnem obsegu in z različnim namenom. Važnejše kot to pa se mi zdi aktivno sodelovanje te družine, od gospodarja Pera, ki je poleg drugega iz mesta ali pa obratno vozil za nas razni material, do otrok, ki so ustno prenašali obvestila oz. naročila. Važno je bilo, da so se prav pri Perovih oglašali naši tovariši, ki so skozi Novo mesto potovali na politično delo na Štajersko (npr. Kraigher, Janhuba, Kveder itd.). Nič manj važno ni, da so pri njih lahko prenočevali ali pa stanovali naši aktivisti in ilegalci. To, kar navajam, ne more v celem opisati, kaj je za našo organizacijsko-politično delo pomenila ta postojanka — Perova hiša in člani družine.“

Z navedenim in dejstvom, da sta za osvoboditev padla dva člana Perove družine, je podoba o vlogi Perove gostilne in družine med NOB najbrž dovolj popolna in prepričljiva.

Po vrnitvi iz internacije je Per gostilno precej odprl, zaradi miselnosti, ki je ne kaže pogrevati, pa so bila vrata gostilne nekaj časa zparta. Že desetletja je Perova gostilna spet pojem za pravo domačo gostilno. Per je kljuboval tudi tedaj, ko so drugi obupali. Ni klonil ne pred davki ne pred poleni vseh vrst, ki so mu jih metali pod nogo. Nekaj zemlje je šlo kar tako, nekaj jo je prodal, do pred nekaj let je imel le konja, čeprav je moral zanj krmo kupovati. „Trta je že stara, zato ne rodi več kot nekdanj, a dobrega vina vseeno ne zmanjka. Sob in domače hrane pa v gostilni ni že od vojne naprej,“ pravi Per, ki kljub častitljivim dvainosemdesetim letom še zmeraj kaj postori v gostilni. „Nikoli še nisem pomislil, da bi jo dokončno zaprl. Svojičas sem jo imel zaradi kruha, zdaj pa mi je v veliko veselje. Tudi ko je bilo najtežje, nisem odiral ljudi. Celo pravili so, da ne znam računati. In zadovoljen sem, če gostom lahko ponudim dobro kapljico.“

„Danes ni hudo živeti,“ ga dopolni hči Mica (Šalijeva), ki je dolga leta pomagala v gostilni in vodila knjigovodske posle. „Poglejte v smetnjake! Skoraj novih čevljev v njih ni težko najti, da o kruhu ne govorim.“ In nadaljuje: „Čeprav svobodni, so bili po vojni tudi temni časi. Ljudje niso živeli v obilju, toda poveseliti so se znali. V gostilni smo pripravljali silvestrovanja, pustna veseljačenja, celo domačega harmonikarja smo imeli. Lokal je bil vsak večer poln do polnoči. Takrat še ni bilo televizije, finih lokalov; ljudje so prihajali, da so se sprostiti ob pogovorih. Prijetno vzdušje jim je gostilna vselej nudila. In jim ga še danes. K nam prihajajo starejši ljudje, ki nimajo radi hrupnih lokalov, ki jih odbija hladna sodobnost. Radi imajo nepotvorjenost, domačnost, vzduh minulih časov, ki veje iz lesenega šanka, okornih miz in stolov, okajenih sten in stropov. Da je le lokal čist. In naš je, tega ne more nihče zanikati. Stranišč pa še v tako luksuznih hotelih ne čistijo po vsaki uporabi. Osnovne kulture naj se ljudje naučijo drugje.“

To je le skop prikaz drugačnosti Perove gostilne, tiste drugačnosti, ki jo lahko ponazori „ven moleča roka“. Lokalov brez „roke“ pa je toliko, toliko...

DRAGO RUSTJA

VENEM TEDNU 10000 ZNAČK

Prav nobene strokovnosti ni treba za ugotovitev, da so značke danes pravi modni hit. Z malo iznajdljivosti in seveda trgovske žilice pa se lahko ta hit dobro vnovči in izboljša družinski proračun. Zgodba Milene Oblak iz Ponikev pri

Trebnjem je prav zaradi njenega ostrega posluha do „muh“ našega vsakdanjega življenja nena- vadna in za marsikoga poučna. Za uvod le še, da je njeno glavno opravilo zadnje mesece izdelovanje značk z likom Matej Parlova.

Značkarstvo pa ni Oblakovi družini edina zaposlitev. Začelo se je že mnogo prej, 15 let nazaj, ko je Milena podpisala prvo pogodbo s sevniško Kopitarno za izdelovanje čevljskih „tulkov“.

„Doma smo imeli ročno prešo, nekaj materiala iz Italije in tako se je začelo. Z našimi izdelki so bili v Sevnicah zadovoljni, in ker dober glas seže tudi v deveto vas, smo kmalu začeli sklepiti pogodbe tudi z drugimi izdelovalci čevljev. Nakupili smo še nekaj strojev, namenjenih predvsem za izdelovanje „šol“, ki so bile ta čas zelo v modi. Naša domneva je bila točna. Kmalu smo namreč imeli v žepu pogodbe s Pekom, Borovim, zagrebško Astro, Planiko pa tudi novomeško Industrijo obutve. No, in pri teh pogodbah je ostalo še danes. Le da iz naše delavnice v Ponikvah prihajajo še razne druge drobnjarije, za čevljarje seveda še kako pomembne.“

Milena je hitro in dobro sklepala. Pustila je službo in se povsem posvetila domači obrti. Stare stroje so zamenjali novi, razmišljalo se je o povečanju obsega dela. Takrat pa je kot strela iz jasnega prišla ponudba celjske Zlatarne, naj bi Oblakovi izdelali komplete značk za olimpijske igre v Montrealu.

„Zavreči tako ponudbo bi bil nesmisel, kajti že predtem sem potihem računala na izdelovanje značk pri nas. Pogodba je bila hitro sklenjena, nakupili smo nekaj strojev, seveda iz tujine, ker jih pri nas nimajo. S kvaliteto montrealških značk so bili v Celju izredno zadovoljni, verjetno pa tudi drugod, kajti po tem so začele ponudbe in povpraševanja kar deževati.“

Značke so bile čedalje bolj v modi. Pogodb s čevljarji seveda nismo zavrgli, nasprotno, zavedati se je treba, da bo to silno navdušenje za značke lepega dne splahnelo, misliti pa je treba tudi na tiste dni.“

Tako so iz Oblakove delavnice prihajale dan za dnem nove značke. Temu pa je sledil telefonski

poziv iz Pulja. Bilo je to lani. Prošnja in ponudba, da bi Oblakovi izdelovali značke za Mateja Parlova.

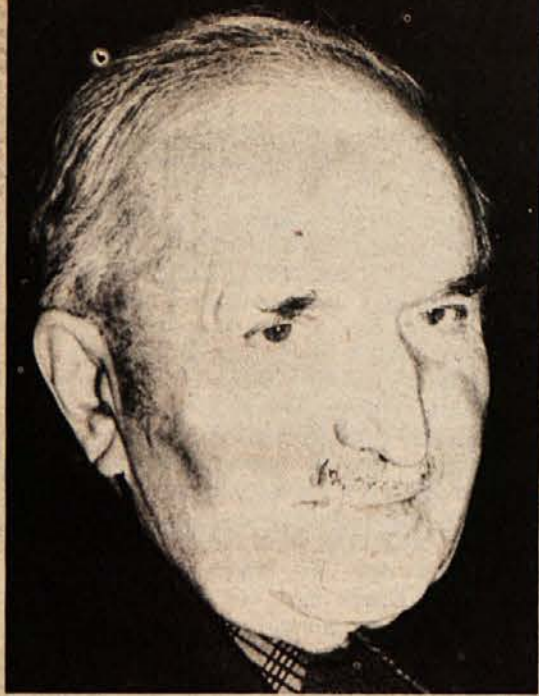
„Prav nič nisem oklevala. Takoj sem sedla v avto in odpotovala v Pulj. Razgovori s menežerjem Parlova Kramaršičem in očetom so obrodili sadove. Kmalu zatem je bila podpisana pogodba z Zadržno štampo iz Pulja, preko katere gredo naše značke v prodajo. Izdelali smo že sedem serij značk Parlova in tudi obesek. Skupaj je bilo doslej narejenih preko 1.500 kosov, toda sedaj, ko je Mate svetovni profesionalni prvak, povpraševanje hitro raste. Zaenkrat smo zahtevam še kos, toda bojim se, kako bo letos v Beogradu, ko bo Parlov boksal s Contehom. Iz Matinega štaba nam že sedaj javljajo, da si bo dvoboj na stadionu v Beogradu ogledalo preko 100.000 obiskovalcev, vsak pa bo verjetno hotel tudi kakšno značko.“

Mileno je Mate pred kratkim obiskal v Ljubljani, ko je na ekonomski fakulteti delal izpit. Pokazala mu je najnovejšo serijo značk, med katero pa je bil tudi njegov lik na temni podlagi. Baj je Parlov zahteval uničenje te značke, ker bi bil na njej, tako pravi sam, preveč podoben Clayu. Sicer pa Milena pravi, da so tako Mate, kot ljudje okoli njega zadovoljni z njenim delom.

„Za te značke smo osnutek že dobili narejen iz Pulja, za vse ostale pa je celoten postopek v naših rokah. Imamo svojega oblikovalca, pogodbo z galvanom, stroj, takšnega nima še nihče pri nas, in, seveda, zadovoljne odjemalce. Čas za izdelavo ene značke od idejnega osnutka pa do končnega izdelka je različen; naj povem le, da v enem tednu lahko naredimo tudi po 10.000 značk.“

Zgodba, kakršne se ne bi nihče sramoval. Za Mileno je doslej šlo vse kot po maslu. Misli in tuhta pa že za vnaprej. Kakšnega značaja neki bo modna muha, ki bo zamenjala značke? Bo ponovno zmagal Milenin posluš za poslovnost?

BOJAN BUDJA

DO SIBIRIJE IN NAZAJ

Jože Iljaž je edini še živeči soustanovitelj Vinarske in sadjarske zadruga na Bizeljskem. Ta je ob ustanovitvi leta 1936 štela štirideset članov, samih vinogradnikov. Jožeta Iljaža so izvolili za načelnika, Gustava Pečnika pa za podnačelnika. Zadruga je bila v tistem kriznem obdobju edini up za obstoj kmetij. Bizeljanci so bili vsi po vrsti zadolženi in mnogi se niso mogli izogniti propadu. Nič koliko kmetij je šlo po zlu na javni dražbi.

Vino ni šlo v denar. Kdor ga je hotel prodati, je moral pristati na vsako ceno. Kmetje so tedaj preživljali hude čase. Razni mešetarji so jih odirali, pa si niso mogli pomagati. Na njihov račun so si kovali denar in od njihovih žuljev so živeli tudi gostilničarji. S purani in odojki so si jih pridobivali za kupce in tako drveli v pogubo. Oprijeli so se misli na zadrugo, saj bi povezani lahko več iztržili in se otrsli nezaželenih posrednikov. Vinarska zadruga je hitro postala jedro napredno mislečih Bizeljancev in je skrbela tudi za strokovno izpopolnjevanje vinogradnikov. Žal ji ni bilo usojeno dolgo življenje: pretrgala ga je okupacija 1941.

Še tisto jesen so prebivalstvo izselili. Po štirih letih izgnanstva so se ljudje vrnili na zapuščene domačije in se lotili dela v neobdelanih vinogradih. Kmalu so spet ustanovili Vinarsko zadrugo in si postavili še združni dom. Pozneje so bili Bizeljanci včlanjeni v Kmetijsko zadrugo in so se zavzeto lotili obnove vinogradov, leta 1973 pa se je zadruga priključila Slovinu.

„Bizeljanci žalujemo zanjo,“ je pripovedoval

Jože Iljaž. „Nič ne rečem, saj obnova zares dobro napreduje, toda kraj je veliko izgubil. Zadruga nas je družila na vsakem koraku. Z njeno pomočjo smo podpirali razvoj in namenili denar za skupne potrebe, za združni dom, za poti, mostove in podobno. Zdaj ureja te stvari krajevna skupnost, mi pa pogrešamo tisto povezanost, ki nas je družila v hudem in dobrem.

Zadruga je bila otrok naše krize, naše upanje. Ko smo jo ustanavljali, smo prispevali zanjo velike deleže, po 500 dinarjev na člana, za to vsoto pa si tedaj že lahko kupil slabo kravo.

Tudi takoj po osvoboditvi smo se znašli vinogradniki v hudih škripcih. Zdržna misel nam je pomagala iz težav. Tedaj smo imeli kar dve zadrugi, vinarsko in obnovitveno. Z združenimi močmi smo obnovili svoje domove in propadajoča gospodarska poslopja.

Skoraj bi bil pozabil povedati, da so nam v obdobjih najhujše krize dajale zaslužek slive. Lupili smo jih in sušili. To delo so opravljale večinoma ženske v času pred trgovijo. Bistriške slive so bile zelo cenjene. Olupljene in posušene so trgovci izvažali v Anglijo. Z našega območja so jih odkupili tudi po sto vagonov v sezoni. To je bila tradicija, ki pa je zdaj popolnoma izumrla. Za lupljenje ni več ljudi, saj še za drugo primanjkuje delovnih rok. Dandanes bi bilo to tudi predrago.

Jože Iljaž je kot vsi Bizeljanci zelo navezan na svoj kraj. Veliko sveta je videl in veliko doživel, toda vsakič je bil presrečen, da se je živ in zdrav vrnil domov, med svoje gorice.

ŽEPNI TRAKTOR IZ TREBNJEGA

Domišljiji je vse na voljo: ustvarja in ustvari vse, kar si želi. Pavle Zupančič, deseti otrok v družini Zupančičev s Ponikev pri Trebnjem, je od nekdanj rad zahajal k Temenici in v njenem zavetju razmišljal, kako bo, ko bo velik, naredil kaj posebnega. Vendar takrat še slutil ni, da njegova domišljija ni daleč od resničnosti. Pozabil je sicer na čudovite stroje, otroške želje so zamenjali mladeniški načrti, ki jih je začel Pavle v začetku s pomočjo svojega izkušenega brata Viktorja uresničevati.

„Ko sem stopil na težko novatorsko pot, sem kmalu ugotovil, da smo pri nas po številu patentov in raznih tehničnih izboljšav,“ je povedal 38-letni visokokvalificirani strojni ključavničar, „na predzadnjem mestu v Evropi. Ker so patenti in izboljšave eden od znakov duševne sposobnosti naroda, sem bil sprva nad Jugoslavlani razočaran. Kaj kmalu pa sem spoznal, da drugje novatorsko dejavnost precej bolj spoštujejo in tudi nagrajujejo, in marsikaj mi je postalo jasno. Tako sem se odrekel morebitni družbeni pomoči in začel delati. Ob tem sem spoznal, da ljudje ne verjamejo več v izboljšave. Prepričani so, da se težko

še kaj popravi, dopolni. Sam menim drugače. Ker je tehnika vse bolj zapletena in za laika težko razumljiva, mnogi menijo, da stagnira. Če pa pomislimo na razvoj, ki je bil v zadnjih letih dosežen na primer pri osvajanju vesolja, postane jasno, da izumiteljski duh tudi pri nas niti malo ne počiva.“

In Pavle se je svojemu konjičku novatorstvu, ki postaja že njegov ‚prvi‘ kruh, posvetil z vsem srcem. Dolgo časa je razmišljal česa bi se lotil, da bi bilo koristno za množice. V tujih časopisih je bral, da kmetje vse raje kupujejo zelo praktične majhne traktorje. Tudi pri nas jih je moč dobiti, japonske in nemške. Toda za drag denar, če pa stroj odpove, lahko zaradi pomanjkanja rezervnih delov precej časa počiva. In Pavle se je lotil dela.

„Bilo je precej skic, načrtov, modelov, slabe volje, smeha in dela, ki je nemalokrat segalo globoko v noč. Tri leta sem se ukvarjal s prvim jugoslovanskim malim traktorjem. Na ‚pomoč‘ sem poklical Tomos pa Zastavo in kmalu je bil traktor v grobem narejen. Ko je stal v moji delavnici, je bil sprva smešen, nekam neokreten, a po mesecih izpopolnjevanja, spreminjanja je postajal

Prvič je šel z doma 1915, ko so ga poklicali k vojakom. Julija so ga že poslali v Galicijo na fronto. Oktobra so ga ujeli Rusi in kot ujetnika ga je pot vodila skozi Kijev in Moskvo v Kazan. Od tam so ga z drugimi ujetniki vred poslali v Sibirijo. Vozili so se z vlakom. Štirinajst dolgih dni so prebili na poti. Ko so prišli na cilj, so jih zaposlili pri železnici: nalagali in praznili so vagona. Iz dneva v dan je postajalo bolj mrzlo. Bližala se je zima, kakršne še niso doživeli. Burja je vrtinčila sneg in temperatura se je spustila globoko pod ničlo, do 32 stopinj. Prenehali so delati in v barakah čakali na nadaljnjo usodo. Na oknih se je nabral za prst debel led.

Potem je prišel ukaz za vrnitev. Naložili so jih spet na vlak. V živinskih vagonih, ki so bili znotraj obdani s klopmi, je bila na sredini železna peč, v katero so vse dni pridno nalagali drva. Dva dolga tedna so potovali skozi neizprosno sibirsko zimo, čez Ural in nato vse bližje krajem, od koder so začeli pot na konec sveta. Ustavili so se v Saratovu. Odredili so jim delo v tovarni ob Volgi in v bližnjem rudniku fosforita, čigar lastnik je bil baron Maslinikov. Jože Iljaž je postal njegov sadjar in vrtnar. Posadil mu je plantažo sadnega drevja, skrbel za vrt in sadovnjake okoli graščine. Vsakih štirinajst dni je dobival za to delo po petnajst rubljev plače, dokler ni februarja 1917 prvič vzkypela revolucija.

Baron je pobegnil, sadjar Iljaž pa je tudi zapustil njegovo posestvo. Šel je na vas med kmete, ki so vneto razpravljali o vsem kar se je

dogajalo in burilo duhove. To so bili zelo nemirni časi. Jože Iljaž se je vnel za nove obetajoče ideje in tako na strani zatiranih dočkal oktober in njim drugo revolucijo. Ko so maja 1919 zbirali med ujetniki pripadnike Rdeče garde, je prostovoljno vstopil vanjo. Po končani revoluciji bi lahko ostal v Rusiji. Dobil bi državljanstvo zemlje, toda njega je vleklo nazaj domov. Kako hitro se mu je ponudila priložnost, je vzel pod noge, se vozil z vlakom, hodil peš in januarja 1919 je bil že doma med svojimi ves prežet idejami boljševizma in niti malo navdušen na kraljevino Jugoslavijo. Tega tudi med potjo domov na dunajski ambasadi ni zamolčal, pa se mu odgovorili, da za republiko nismo zreli.

Drugič je moral Jože Iljaž po svetu 1941, ko so deželo zasedli Nemci, prebivalce pa pošiljali v taborišča širom po Evropi. Večino izgnanstva je Iljaž preživel v Metz, kjer je delal v veliki vinski kleti. Navezal je prijateljstvo s Francozi in ostal tam še tudi po 1944. letu, ko bi se bil moral v nemški ukaz z drugimi vred umakniti s tistega ozemlja. Negotovosti ga je rešilo prav prijateljstvo s Francozi. Ostal je med njimi in tam dočkal konec vojne. Bil je presrečen, da se je tudi po štiriletnem izgnanstvu končno lahko vrnil domov. Z veliko vnemo se je oprijel dela, kot vsi njegovi rojaki, da so čimprej zabrisali sledov vojnih dni. Bil je srečen, da je vrsto let lahko kletaril v združni kleti. Po svetu roma zdaj sam še v spominih, pa še v njih se najraje podaja me doživetja brunih revolucijskih časov.

JOŽICA TEPPE

lepši. Delal sem povsem sam in čutil, da mi bo uspelo.“

Ko je pokazal svoj žepni traktor Tomosovim inženirjem, se nad preprostostjo in uporabnostjo niso mogli načuditi. Minior, tako je namreč Zupančičevemu ‚otroku‘ ime, je izredno praktičen stroj. Je poceni (okoli 20.000 din), zelo lahak (180 kg), na terenu stabilen in ima veliko delovno moč. Uporabljajo ga lahko mali kmetje, vrtičkarji, vinogradniki, sadjarji, prav pride pri komunalnih delih, na travnatih igriščih, za notranji transport, lahko pa ga imajo, predvsem na gradbiščih, za pogonski motor, cirkularno itd. Minior ima Tomosov motor (14 TLS), 49 ccm, 4,2 konjske moči, zračno hlajenje, v eni uri pa porabi od 0,8 do 1,5 l goriva. Tudi menjalnik je Tomosov in ima pet brzin. Minimalna hitrost je 1 km na uro, največja pa 12 km na uro. Diferencial je prispevala Zastava 750, traktor pa lahko vozi v petih brzinah naprej ali pa nazaj, kakor se zahoče lastniku. In kako je zavorami? Spoznali jih bodo lastniki ‚fičkov‘. Iz sedaj najvažnejše: minitraktor ima lahko na desetine priključkov.

„Kmalu sem se povezal,“ je nadaljeval Zupan-

čič, „z makedonsko ‚Mašinsko industrijo Minior‘ iz Vinice. Povabili so me v tovarno in z njihovimi delavci smo naredili trideset traktorjev, ki so jih kmetje takoj pokupili. Če se ne motim, je na voljo samo še en traktor, in sicer v prodajalni v Mirni peči. Prvi lastniki so z mojim delom zadovoljni, upam pa, da bodo Makedonci v svoji tovarni kmalu začeli delati traktorje, zakaj pri kmetih so se priljubili in povprašujejo po njih.“

Po tem uspehu Pavle ni prekrižal rok. Delal je naprej in sedaj že ponuja nov, ravno tako praktičen proizvod: mizarski stroj. Od starih se razlikuje predvsem po tem, da je neprimerno lažji, manjši in zato primeren za prenašanje. Omogoča pet operacij: poravnavanje, reze na debelino (10 cm), ima cirkular, rezkar, vrtno napravo in omogoča različne širine. Pri njem se je oglašil prenekateri mizar in njegov izdelek pohvalil, pa tudi naročil.

In za naprej? Na vprašanje Pavle takoj odgovori: „Minior se je izkazal, razmišljam o njegovem večjem bratu.“ Izumiteljski duh pač nikoli ne miruje.

JANEZ PEZEL

HIŠA IZTIRJENIH MLADOSTI

Sredi gosto naseljenega dela Ljubljane, v Novih Jaršah, je medlični enodružinski hišami in novimi bloki moderen vrtec, zraven pa poslopje kot večja nova šola. To tudi je, vendar šola za življenje. Krog stavbe grmički, s kamni tlakovane stezice. Med zelenjem je večji prostor, na katerem sta se v januarjem snegu dva fantička kepala, tretji pa je s smučmi na nogah cepetal kar v hišo. To je Prehodni mladinski dom Nove Jarše, naša naj sodobnejše slovenska ustanova, v kateri imajo nekaj čez 70 gojencev. Otroci od 7. do 18. leta starosti, ki so tako iztirili, da ni pomagal noben vzgojni prijem doma ne tako imenovano ambulantno obravnavanje, pridejo sem, da jih tri mesece proučujejo, opazujejo in spoznavajo, nato pa strokovnjaki zanje predlagajo najustreznejšo rešitev za nadaljnjo pot v življenje.

V zavod me je privedla želja, da bi opisala življenjsko zgodbo mladega dekleta, ki je izostajalo iz srednje šole, begalo in se potikalo naokrog s fanti. Končno je zabredla tako daleč da je morala v zavod. Direktor in psiholog Selver Hajrić ter socialna delavka Erna Grušovnik sta me prijazno sprejela, v večurnem pogovoru pa sta me prepričala, da je izdvajanje usode posameznika iz skupine več kot 70 otrok škodljivo, ker utegne porušiti vse napore, ki so jih doslej vložili v prevzgojo dekleta.

„S pretresljivo zgodbo o tem dekletu bi gotovo vzburili čustva bralcev, morda jim izvalili pri zbiranju celo solze na oči, odgovornosti pa pri tem nimate nobene. Na zunaj bi vode mirno tekla dalje, pri nas pa. Prav vsi naši gojenci imajo enako žalostne ali pa še bolj pretresljive življenjske zgodbe. Obravnavati javno samo enega med njimi, bi bilo nepravilno. Pri nas so vsi enaki,“ sta rekla.

O KRIVDI NE GOVORIMO

— Kdo je kriv, da ta ali oni otrok zaide na stranpota?

„O krivdi mi sploh ne govorimo in nočemo govoriti, ker za nas ni važna. Kdo je na primer kriv, da ima nekdo infarkt, drug ga nima? Kdo je kriv, da ima nekdo rak, drugi ne? Kdo je kriv, da ima nekdo splet več okoliščin. Isto se dogaja z otroki, ki prihajajo k nam. Mi jih smatramo za otroke ali doraščajočo mladino, ki se je znašla v stiski. Naša naloga je samo pomagati.“

— Kakšne so te življenjske stiske? Ali gre za tatiče, za otroke iz neurejenih družin, za prezgodaj zrele dekleta?

„Gre za otroke, ki so iz raznih vzrokov postali tako neobvladljivi, da jim vzgoja v njihovem okolju ni bila kos. Sem pridejo, če so odpovedale

že vse druge oblike strokovnega dela z njimi. So tatiči, so begavci, so vlomilci v avtomobile. Pri nas ne objokujemo njihove žalostne usode, pač pa se jim skušamo približati in jim pomagati kot vedenjsko motenim osebam.“

— Za starše mora biti vedenjsko neobvladljiv otrok hud udarec. Kako ga sprejemajo?

„Žal imamo še precej opraviti z zastarelo miselnostjo, zaradi katere je veliko težav. Starši laže prenašajo otroka, ki ima recimo tumor na možganih, raka ali jetiko. Več so pripravljene narediti zanj, kot pa za otroka z vedenjskimi težavami. Po svoje poskušajo vzgajati zlepa, zgrda, potem nekateri obupajo in se zaradi sramote otroku celo odrečejo.“

OBČUTEK VARNOSTI IN ZAUPANJA

To je huda napaka! Vedenjsko moten otrok potrebuje predvsem občutek varnosti, zaupanja, šele potem se njegova notranjost odpre in je dozvojen za vzgojo. Nekaterim staršem se pač ne posreči poiskati in uveljaviti prave vzgoje. Nikjer ni rečeno, da mora biti vsak dober vzgojitelj. Tudi vsakdo med nami ni dober športnik, pevec ali umetnik. Ne smemo pa misliti, da je vzgoja nekaj, kar je vsem prirojeno in da lahko vsak na tem področju uspe. Dolžiti samo starše za vedenjske motnje naših otrok bi bilo krivično.“

— Če so, kot pravite, odpovedale vse druge oblike strokovnega dela z vašimi gojenci — kako jih vi obravnavate? Kako vam to uspe?

„Samo na način, ki ga posamezen otrok sprejme. Imamo strokovnjake, ki pišejo tak način. Za enega je tak, za drugega drugačen. Najprej mora vedenjsko moteni otrok sprejeti vzgojitelja, psihologa, socialnega delavca — skratka strokovnjaka, ki se mu skuša približati in mu pomagati. Šele ko je ta stik vzpostavljen, je otrok pripravljen sprejeti to, kar mu strokovnjak ponuja — pomoč. Ogromno naporov je potrebnih tako s čustvene, kot s strokovne strani, da to lahko dosežemo. Največ, kar otroku lahko damo, je občutek varnosti in zaupanja. Če tega dobi, je z njim lahko delati dalje.“

— Pri vas ni nikjer nobene ograje, nobenega zidu, igrajo se prosto. Mar od tod ne pobegnejo, če so prej venomer bežali?

„Kateri tudi uide. Nikoli pa ne bo otrok ušel ne od doma in ne iz našega zavoda, če mu ni več hrana ali zavoljo podobnih vzrokov. Uhajajo le tisti, ki menijo, da v novem okolju niso sprejeti, da niso zaželeni, skratka, da nimajo občutka varnosti.“

— Med gojenci so taki, ki so vladali v avto, ki se radi tepejo in kaj ukradejo, če je le priložnost. Kako v vašem zavodu kaznujete take prestopke?

NI TRDE ALI MEHKE VZGOJE

„Kazen, kakršno pojmuje laično kot staro in preizkušeno vzgojno sredstvo, v zavodu, kot je naš, sploh ne pride v poštev. Če bi na primer fantička, ki je nalašč razbil šipo, kaznovali s tem, da ne bi smel teden dni gledati televizije, bi imeli drugi dan razbite vse televizorje. Mi „razbijalca šip“ skušamo pripeljati do tega, da sam uvidi svojo napako in da je dobro samo to, kar mu svetujemo mi. Potem začne opuščati stare navade in pridobivati nove. Pri nas ni ne trde ne mehke vzgoje, marveč je ena sama: prava vzgoja.“

— Delo s takimi otroki mora biti za ljudi z železnimi živci. Pa se ne zgodi, da komu živci popustijo in kakšnega oklofuta, kot bi doma svojega otroka?

„Tudi to se je že zgodilo. Gledano s človeške strani, je to opravičljivo, s strokovne pa nikakor ne. Če vzgajamo na zaupanju, potem s klofuto to zaupanje podremo. Če otroke tepem, sem zanj surovež, in ne vzgojitelj, ki mu je vredno verjeti.“

— Verjetno se ne pogovarjate ves dan z gojenci — kakšen je sicer običajni delovnik vaših otrok?

„Vstajajo ob 6.30. Po umivanju in zajtrku je do 12. ure pouk za šoloobvezne, ostali so v delavnicah. Imamo šiviljsko, politehnično in kovinarsko delavnico. To niso delavnice v pravem smislu, pač pa učilnice, v katerih si gojenci pridobivajo delovne navade. Po kosilu je do 14. ure prosto, popoldne pa so učne ure z vzgojitelji in razni krožki. Po večerji imajo spet čas za razgibanje in individualne pogovore, potem lahko gledajo televizijo. Gojenci gredo spat ob 21.30.“

— Kaj naredi vzgojitelj, če kdo mladih predrznežev noče sodelovati bodisi v krožku, pri programu, ki ga predvidevate?

„Vse je predvideno. Vedno ponudimo več variant programov za proste ure v popoldnevu. Vzgojitelj pa otroke pripelje do tega, da se odločijo ravno za tisti program, ki ga je imel sam v mislih.“

— Že naziv vaše ustanove — prehodni dom — pove, da se gojenci tu ne zadržujejo dlje časa. Koliko dni prebijejo pri vas in kam gredo potlej?

PELJE PREHODNI DOM NA PRAVO POT?

„Gojenci so pri nas po tri mesece, potem predlagamo zanje premestitev v ustrezno ustanovo, kjer ostanejo dlje. Zadnji dve leti pa imamo tudi pri nas skupino deklet, ki odhajajo na delo v razne delovne organizacije, po službi pa se vračajo v ustanovo. Brez pomoči pri vzgoji bi verjetno spet kmalu zabredle, tako pa vsak dan nad njimi bdimo in jim pomagamo, da bodo nekega dne zrele za samostojno življenje.“

— Kakšne vrste zabave nudite gojencem? Verjetno televizija ni vse, kar si mlad človek želi, posebno ne taki, ki so že marsikaj izkusili?

„Imajo svoj disco klub, ki ga sami upravljajo, vodijo in tudi pospravljajo. Imajo folklorno skupino in še vrsto drugih možnosti za zabavo na športnem in kulturnem področju.“

— Kljub temu da gojenci po treh mesecih odhajajo iz vaše ustanove in da nimate več stika z njimi — ali je praksa preteklih let pokazala, da ste na pravi poti? Se vam vaš način vzgoje posreči?

„Nimamo podatkov, da bi lahko govorili v odstotkih, koliko otrok smo usmerili na pravo pot, pač pa lahko povem, da smo presenečeni, koliko bivših gojencev nam vsako leto pisari in pošilja novoletne čestitke. Na cesti srečam možaka z otrokom, ki me nagovori in pove, da je bil naš gojenec. Urejen in ljubeč očka je videti. Dober šofer v nekem podjetju mi pride redno pred novim letom voščiti. Pišejo pa tudi tisti, ki so se raztepli po svetu. Eden bivših gojencev je ušel v tujsko legijo in je pisaril od vsepovsod. Zdaj je menda odličen fotograf v Franciji in dobro ter pošteno živi. Večina gojencev se je znašla v trenutni stiski, ki traja pri nekaterih dlje pri drugih manj časa. Veliko jih je iz te stiske tudi izšlo. Seveda pa je tudi nekaj takih, ki so nepopoljšljivi povratniki in za družbo tako rekoč izgubljeni ljudje.“

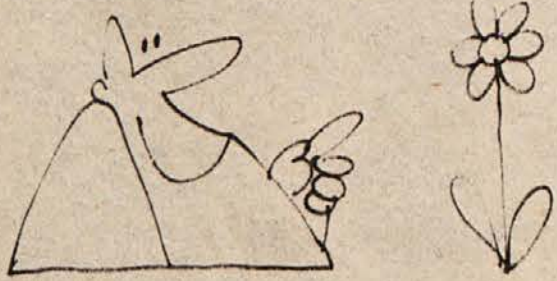
USODA SEDEMDESETIH OTROK

Namesto za eno, sem izvedela za usodo sedemdesetih otrok. Za njihovo življenje in način prevzgoje v zavodu, ki si ga večina ljudi predstavlja kot „arest“ v malem.

Ravnatelj Hajrić me je peljal tudi po stavbi naokrog. Mimogrede sem srečevala samo prijazne otroške obraze. Sploh jim ne bi prisodil, da so zmorni tega, kar so počeli. „Radi pokažemo naš zavod, radi damo na razpolago vse podatke, ki bi utegnili javnost zanimati, ne dovolimo pa ogleda otrok. To niso posebna biološka ali zoološka skupina, pač pa otroci kot vsi drugi. Ker zaradi raznih kompleksov marsikdo med njimi začne z lumparijami, zato da bi se izkazal, da bi bila pozornost obrnjena samo vanj, bi bilo škodljivo, če bi novinar obiskal samo enega. Takoj bi postal središče pozornosti. Vsi drugi bi se čutili prikrajšane in bi jim spet vzbudili žilico po tem, da bi kakorkoli izstopali. Lahko si predstavljate, kakšne težave bi nam to povzročilo,“ je rekel direktor.

„Nikoli ni prepozno,“ je z oken ene sosednjih hiš odmevala lepa, znana francoska popevka, meni pa je, ko sem stopala po snežni brozgi, dala nova spoznanja. Nismo vsi rojeni vzgojitelji! Dva otroka nimata enakih nagnjenj in nikjer ni rečeno, da moramo biti vsi po istem kalupu. Tako, kot imamo debele in suhe, bolne in zdrave. Tisoče je nasprotij v naravi, med njimi pa najbolj zamotano bitje: človek.

ropotarnica

O SREČI

— Sreča nima množine!
Peter Bamm

— Sreča je kot obleka po meri. Nesreča je v tem, ker želimo nositi tujo obleko.
Karl-Heinz Boehm

— Kaj je sreča, spoznamo šele po poroki. Takrat pa je že prepozno.
Peter Sellers

O ŽENSKAH

— Ko mora ženska izbirati med ljubeznijo in bogastvom, praviloma izbere oboje.
Marcel Achard

— Ko se ženska spotakne, so krivi čevlji, ki jih ji je kupil mož.
Louis Bultel

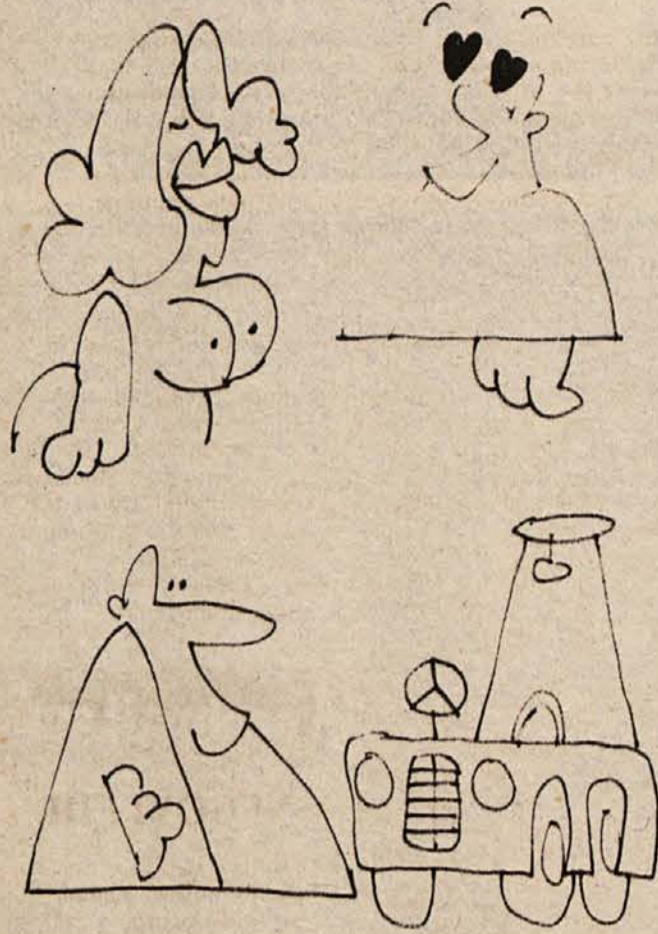
— Mnoge ženske zavidajo svojim možem — ker so tako srečno oženjeni.
Jean Rigaux

O GRADOVIH V OBLAKIH

— Ceneje je graditi gradove v oblakih kot vzdrževati jih.
Markus M. Ronner

— Psihiater je človek, ki pobira stanarino od ljudi, ki žive v gradovih v oblakih.
Danny Kaye

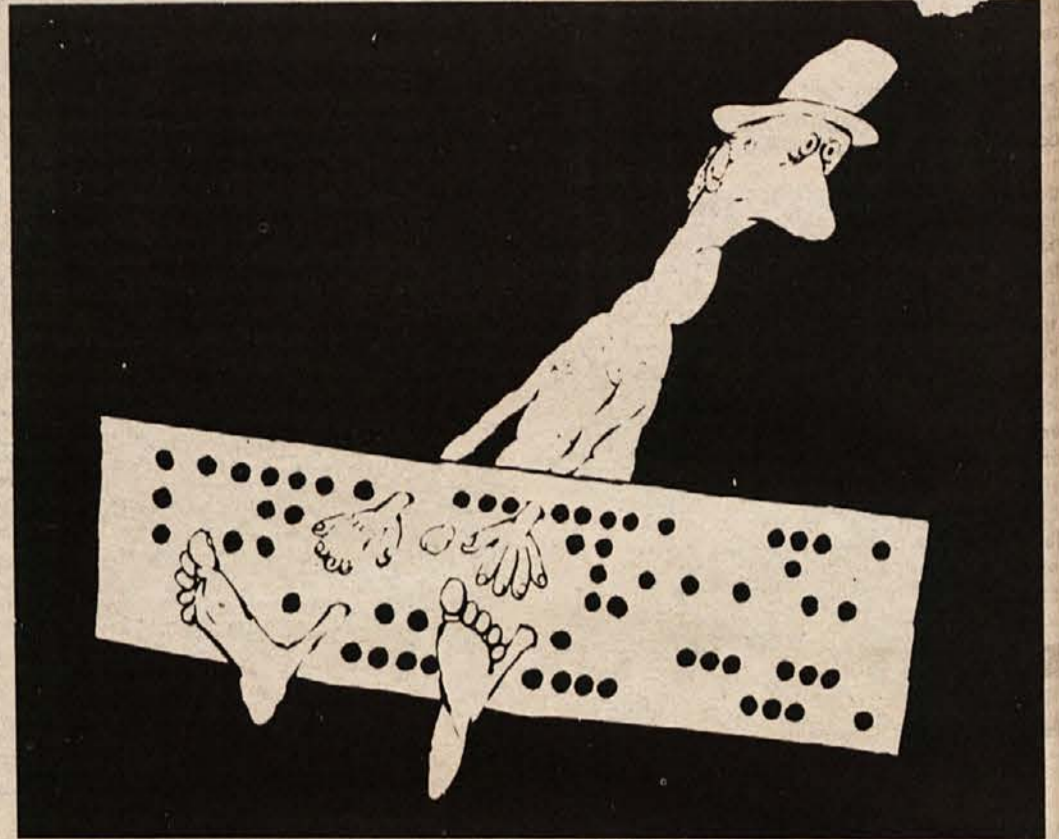
— Optimisti grade gradove v oblakih, pesimisti bunkerje.
Robert Lembke

brez besed

MAKS TOBOLJEVIČ
JUGOSLAVIJA

KARISSON
SVEDSKA

letošnja pomlad bo bela

Medtem ko smo bili lani v vrtincu turobnih in zamolkljih barv, se nam v pomladi 1978 obeta pravo nasprotje. Moda zapoveduje predvsem svetle, pastelne tone. Absolutno prednost ima bela v odtenkih do peščene pa kot dodatek čokoladno rjava. Nekaj malega je videti modelov tudi v svetlozelenem in sivkastem, tu in tam še v lila.

Nova sezona nam prinaša tudi dve liniji: prevladovala bo široka, ohlapna in udobna, v kateri se ženska postava, če je še tako brezhibna ali pa z napako, skriva. Druga je ravna linija, bolj v moškem stilu in

bi ji lahko rekli klasična in teka rekoč vselej moderna.

Moderni spomladanski plašči ohlapnega kroja bodo imeli majhne ovratnike, široke rokave: kimono, raglan ali poglobljeno rezane pa velike žepe. Ravno krojeni plašči

imajo to novo posebnost, da imajo ozko in daljšo fazono, na njih pa tudi žepov ne manjka.

Blazerji, ki so se izkazali kot najbolj priljubljeno oblačilo žensk vseh rojstnih letnic, bodo še naprej v čisljih, vendar sta možni tudi dve liniji.

Klasično krojeni blazerji so podobni moškim suknjicem in so malo daljši, medtem ko so na obzorju krajši blazerji k zelo nabranim in ohlapnim krilom in so v pasu tudi precej stisnjeni. Tudi telovniki in boleri so se še krepko obdržali na novih modnih figurah, prav tako pa šali, rute in pasovi, ki pa so narejeni včasih iz prav smešnih materialov.

RIA BAČER

DOMAČA LEKARNA: bela omela

Gre za rastlino, ki je majhen, zimzelen grmiček in živi kot polzajedalka na drevju. Cveti marca in aprila. Drobni cveti so rumenkasto zelene barve, medtem ko so plodovi bele, lepljive jagode. Belo omelo najdemo v krošnjah listavcev, na sadnem drevju, pa tudi na topolih in vrbah. Opaziti jo je zlasti požimi, ko je drevje golo. Ravno v zimskih mesecih nabiramo

mlade vejice omele z listi. Te sušimo na toplem in jih hranimo v suhem prostoru.

Malo ljudi ve, da je bela omela zelo učinkovito zdravilno sredstvo za zmanjševanje visokega krvnega pritiska in boleznih, ki iz tega izvirajo. Tako je dobra za bolnike z arteriosklerozo, za tiste, ki imajo okvare na srcu, pa za ženske, ki po porodu dolgo krvave iz matrice.

Za zdravlilo uporabljamo čaj, ki ga pripravimo tako: dva ščepa ali 1 žlica omelinih listov in vršičkov čez noč namakamo v skodelici prekuhanane hladne vode. Zjutraj precedimo in pijemo po požirkih. Lahko pa omelo tudi pustimo zavreti v vodi in pustimo, da se ohladi. Paziti pa je treba, da bolnik ne spi na dan več kot dve skodelici nesladkane omelinega čaja.

Jože Jeriček

Morda bi radi v obodstvu pusta pripravili za goste ali pa za domačo večerjo kaj posebnega, česar še niste nikdar jedli? Za take je Jože Jeriček, šef kuhinje restavracije Pri vodnjaku v Novem mestu pripravil svoj recept.

„Potrebujemo 15 dkg prekajene in kuhane svinine brez masti. (najboljša sta šunka ali šinjek), 15 dkg kuhanega svinjskega ali govejega jezika. Mešamo 10 dkg masla, dodamo nekaj kapljic

svinjski pire v aspiku

omake Worcester (dobite v trgovini), da postane maslo blede rdeče, potem primešamo dobro sesekljano ali mleto svinjsko meso. Dodamo še 1/4 litra mrzle juhe in 4 žlice raztopljenega aspika ter malo zmlete paprike. Namesto juhe lahko uporabite raztopljeno želatino.

Vzamemo model za puding ali skodelico za kompot in nalijemo vanjo malo aspika, da je dno pokrito. Postavimo v hladilnik, da se strdi. Nato

nadevamo model z maso iz mesa, jo ponovno prelujemo z aspikom in spet postavimo na hladno. Preden zvrnemo maso iz modela, pomočimo posodo v toplo vodo. Aspik na krožniku okrasimo z rezinami trdo kuhanih jajc, s hrenom in vejico petršilja.“

Za tiste, ki ne vedo, kako pripravimo aspik: potrebujemo pol litra vode in 3 dkg želatine, ki jo prodajajo v trgovinah.

R. B.

obzorja

plošča himen...

Ob številnih spominskih ali prazničnih slovesnostih so gramofonske plošče s posnetki himen, svečanih pesmi ali žalostink dokaj primerno, pred samimi slovenostmi pa pogosto zaman iskano blago, kajti na slovenskem trgu so zelo redke. Tako priložnostno veliko ploščo je pred nedavnim izdala tovarna gramofonskih plošč Helidon. Pod dirigentsko palico Radovana Gobca ter v izvedbi Partizanskega pevskega zbora in Godbe milice so na njej posnetki priredb tehle pesmi: Internacionalna, Hej Sloveni, Naprej, zastava slave, Naša zemlja, Zdravljica, Jugoslavija, Zastava partije, Postoj, kdor mimo greš, Žrtvam, Mrtvim herojem, Priznanik republike, Himna svobodi, Zapojmo slavo, Bratovska pesem, Zdravica svobodi in Pesem o slavi. Izbor pesmi je torej dovolj raznoličen, škoda pa, da je hrbtna stran ovitka domala prazna, kajti lahko bi jo smiselno zapolnila besedila posnetih pesmi.

Franciji, njeni agenti pa so delovali celo v Berlinu. Pred vojno je Trepper preživel mladost na Poljskem, zaradi reševanja židovskega nacionalnega vprašanja je odšel v Palestino, od tam pa so ga Angleži pregnali v Francijo. Francoski komunisti so mu omogočili teoretično izpopolnjevanje v Moskvi in pred ustanovitvijo Rdečega orkestra, ki je zadal veliko udarcev nemški vojski, se je vključil v obveščevalno službo Rdeče armade. Po vojni je bil Trepper žrtev stalinističnih čistk, dočkal je prostost in se preselil na Poljsko, kjer pa zaradi židovskega porekla ni imel miru. Odselil se je na Zahod in po dolgih letih napisal pričujoče spomine, ki niso le pričevanje o lastni usodi, temveč tudi o številnih dogajanjih pred zadnjo vojno, med njo in po njej. Knjigo je prevedel France Sušteršič, izdala pa založba Borec.

priredil pisatelj, ki je v kratki spremni besedi zapisal: „Slikanica ne more posredovati vseh tistih problemov, ki jih zajema roman. Prepričan pa sem, da bo vzbudila pri bralcih željo, da bi kasneje prečitali roman kot celoto in si tako dopolnili predstavo o dneih, ko se je v krvavi borbi rojevala naša svoboda.“ Slikanico „Ukana“ je izdala Mladinska knjiga.

99 d

V knjigi z naslovom „99 d“ (izdala jo je založba Borec) je Vida Tom-Lasičeva opisala razvoj in pomen radiotehnike v slovenskem osvobodilnem boju. Najprej je predstavila delo radijskega sektorja v Ljubljani, oddaje radia OF „Kričac“, izdelovanje sprejemnikov, oddajnikov in radijskih postaj ter pošiljanje tehničnega blaga partizanom, tri četrt knjige pa je namenila prikazu partizanske radijske delavnice 99 d, ki je v letih 1943–1945 nastala in delovala v Starih žagah, na Novi gori in v Črmošnjicah. Podrobno, na osnovi arhivskega gradiva (fotografije, tehnične sheme, risbe in drugi dokumenti dopolnjujejo knjigo) in lastnih doživetij (saj je sama delovala v radijski delavnici) je Tom-Lasičeva opisala organiziranost delavnice, opremljenost z orodjem, prekrbovanje z materialom, izdelovanje aparatov in podobno. Očrtala je tudi življenje enote 99 d, politično delo, oborožitev, obleko, hrano ipd. Knjigo zaključujejo podrobna poročila o delu in seznamu delavcev v radijskem sektorju in partizanski delavnici.

Nastejmo: „Ukana“, protivoini roman Toneta Svetine, je doživela že precej knjižnih izdaj, prevodov in dramatizacij, izhajala je kot časopisni podlistek in slikanica, le filmske inačice „Ukane“ še ne poznamo. Že večkrat smo slišali, da se pisatelj razburja, če mu kdo omeni, da je to njegovo delo t. i. literarna uspešnica; baje se mu zdi, da ta izraz pomeni omalovažujoče razvrednotenje literarnih posebnosti knjige. Bodi kakor že, dejstva, da se je „Ukana“ tako rekoč zarinila pod kožo slovenskega beročega občinstva, ni moč zanikati. Zato je najbrž odveč bojazen, da bi se knjižna izdaja slikanice iz Pionirskega lista prasila na knjižnih policah knjigarn. Za risano plat je poskbel Štefan Planinc, tekst za slikanico pa je

orel in korenine

Mladinska knjiga je v zbirki „Kondor“ pred nedavnim izdala izbor devetih odlomkov ali zaključenih poglavij iz sedmih knjig (domala vse so že prevedene v slovenščino) Louisa Adamiča, ameriškega pisatelja slovenskega rodu. Večji del tekstov je življenjepisne narave in z njimi pisatelj prikazuje življenje slovenskih izseljencev. Izbor (opravila ga je Mira Mihelič, ki je napisala tudi spremno besedo in opombe) zaključujeta odlomek in poglavje iz knjige „Orel in kore-

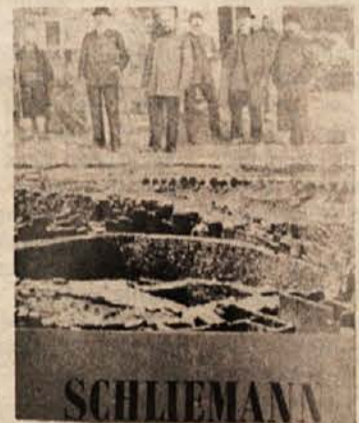

nine“, ki je zaradi nasilne smrti (1951) pisatelj ni mogel več do konca pripraviti za tisk. To je knjiga, s katero je L. Adamič izpovedal vero v novo Jugoslavijo in izrazil prepričanje, da se je rešila korenin, ki so jo vezale na preteklost, ter vpliva zahodne in vzhodne velesile. Drugi del knjige („Velika laž“), s katerim je pisatelj izrazil razočaranje nad Ameriko, ki je ogoljufala milijone ljudi, leži še zmeraj nenatisnjen v zapuščini.

SCHLIEMANN

Že trideset let pokojni nemški književnik Emil Ludwig je večji del literarnih moči namenil preučevanju življenj mož, ki so neizbrisljivo zapisani na tej ali oni plati zgodovine človeštva. Na začetku sedemdesetih let je založba Obzorja izdala v zbirki „Veliki možje“ Ludwigovi življenjepisni knjigi o Napoleonu in Freudu, pred kratkim pa (v prevodu Franca

Šrimpfa) še knjigo o Schliemannu, nemškem pustolovskem čudaku iz prejšnjega stoletja, ki je obvladal osemnajst jezikov in se veliko ukvarjal z arheološkimi izkopavanji ostankov homerskih časov v Mali Aziji in Grčiji. Vse do pred sto in še nekaj let ni skoraj nihče verjel v resničnost ozadja Homerjevih pesnitev. Schliemann je verjel in na posmehovanje odgovoril z odkritjem Troje, „genialnemu ljubitelju“ antične davnine pa je uspelo tudi „dvigniti mikenske zaklade, odkriti palačo v Tirintu in z vsem tem razsvetliti predhomerško temo in homer-

sko poltemo“ (Ludwig v predgovoru). Iz ogromnega gradiva (Schliemann je 1881 napisal lasten življenjepis, v zapuščini pa je ostalo nad sto petdeset zvezkov zapiskov in blizu dvajset tisoč kosov drugih papirjev) je Ludwig izluščil najzanimivejše in pričujoča knjiga je popolna podoba duhovnih razsežnosti in dejanj genialnega Schliemanna.

zgodovina filozofije

V zbirki „Filozofska knjižnica“ je pri Slovenski matici izšel prvi del tretje knjige „Zgodovine filozofije“ Karla Vorlaenderja. Velik pomen te knjižne izdaje dokazuje to, da je založba že morala izdati ponatis prve (pripravlja pa tudi ponatis druge) knjige. V pričujoči knjigi (po deveti, temeljito predelani nemški izdaji jo je prevedel Slavoj Žižek) je zajeta zgodovina filozofije v prvi polovici 19. stol. V središču obravnave je nemški klasični idealizem (Fichte, Schelling, Hegel,

Schopenhauer), obdelani pa so tudi vzporedni filozofski tokovi v Franciji (Proudhon, Saint-Simon, Comte) in v Veliki Britaniji (Owen, Ricardo, Stuart Mill). Ob posameznih poglavjih je navedena literatura, po kateri je moč proučevati obravnavane teme.

prebrali smo

SNEGOVI EDENA

Alojz Rebula, ob Borisu Pahorju gotovo najbolj znano ime sodobnega tržaškega slovstvenega dogajanja (njegov znameniti roman „V Sibilinem vetru“ je izšel pred desetimi leti), je pri založbi Lipa izdal knjigo „Sneгови Edena“. Njen podnaslov („novele“) nakazuje čisto določeno zvrst proze, ko pa prsti obračajo prebrane liste, postaja čedalje bolj očitno, da je podnaslov tako rekoč odveč in mestoma celo neustrezen.

Kajti: Rebulovo knjigo uvaja besedilo, ki so uvrščena pod dva glavna naslova. Pet zapisov, ki jih uvaja „Ob uri najkrajših senc“, se motivno razteza od biblijskega izročila prek spogledovanja z antiko do skrajno osebnih vtisov o dandanašnjem svetu. Zaključnih sedem besedil pod skupnim naslovom „Slovenske ekloge“ predstavlja opis pisateljevega domala himničnega odnosa do naravnih lepote, izjemnosti in podobnih značilnosti slovenske zemlje in ljudi. Tudi ta Rebulov literarni splet, katerega posamezne enote so prej črtice ko novele, je prežet z različno motiviko in v njem se skrivnostnost in sanjskost prepletata s stvarnostjo.

V bistvu neliterarno je sklepno besedilo z naslovom „Slovenski roman“. Gre za skop razmislek o slovenskem pripovedništvu (s posebnim ozirom na roman) od nekdanjih časov do zdajšnjosti, ko pod pisateljskimi peresi pogosto nastajajo skoraj neumljivi umotvori, četudi je dovolj oprijemljivih vsebinskih in oblikovnih razsežnosti. Rebula kajpak ne tipa za takšnimi razsežnostmi, ampak jih zgolj nakazuje, pri tem pa se postavlja na raven, denimo, levstikovske načrtnosti.

D. R.

knjige

„Velika igra“ je naslov knjige, ki je hkrati zgodovinski prikaz delovanja Rdečega orkestra in življenjepis njegovega vodje Leopolda Trepperja. Rdeči orkester je bil znamenita in za Tretji rajh nadvse neugodna obveščevalna mreža, ki jo je Trepper ustanovil ob začetku druge svetovne vojne v Belgiji in

PO PESNIKOVI ZAMISLI

Pot v „Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev“ si je literatura Otona Župančiča utrla že desetletje so začetku izhajanja zbirke. V letih 1956–1959 so izšle prve tri knjige poezije, izdajo zbranih pesmi in prevodov poezije je zaključila četrta knjiga (1967), tri leta kasneje je peta knjiga prinesla Župančičeve esmi za otroke, v šesti knjigi (1972) pa je zbrana njegova dramatika. Zdaj je v tisku sedma knjiga, v kateri bo obja-

vljena Župančičeva proza in še kaj.

Zbranega Župančiča torej še ni in ga najbrž še zlepa ne bo, zato je tolikanj večje pozornosti vredna knjiga, ki jo je v počastitev stoletnice pesnikovega rojstva izdala Državna založba Slovenije. Gre za „Mlada pota“, knjigo, ki ima dokaj nenavadno zgodbo.

„Mlada pota“, izbor sto enajstih pesmi (iz zbirki „Čaša opojnosti“, „Čez plan“ in „Samogovori“, tri so bile prvič

natisnjene, devet pa jih je bilo že prej objavljenih v revijah), je Župančič prvič izdal leta 1920 pri ljubljanski založbi Omladina, ki jo je vodil Ivan Zorman. Kot pri antologijah sploh je tudi pri Župančičevih „Mladih potih“ zelo zanimiva ureditev knjige, saj združuje vrednote, ki ji ohranjajo trajno vrednost.

Pokojni Dušan Pirjevec je v opombah k drugi knjigi Župančičevega „Zbranega dela“ zapisal: „Ureditev knjige... ne temelji samo na estetski oceni mladostne poezije, marveč je izraz globljih, pomembnejših in zelo važnih silnic... Kompozicija „Mladih potov“ je svojevrstna pesniška izpoved. Z razporeditvijo pesmi, s posameznimi cikli, njihovimi naslovi, njihovim notranjim ustrojem in njihovim zaporedjem je pesnik opisal pot mladega človeka do zrelosti in lahko bi rekli, da je ta kompozicija kakor obširna pesnitev o mladem človeku in njegovem prizadevanju za jasne nazore in trdna merila.“

Četudi izdaja vse do leta 1929 ni bila razprodana, je Župančič na Zormanovo pobudo pripravil besedilo za razširjen ponatis „Mladih

potov“. Dodal je le dve pesmi, ilustracije pa so bile delo Gvidona Birolle. Knjigo je leta 1921 natisnila takratna Zvezna tiskarna v Celju; tisk je bil opravljen nadvse malomarno, nepopravljivih napak (zamešane pesmi, napačni naglasi in ločila, izpuščene besede in celo verzij) je bilo toliko, da pesnik ni dovolil, da bi knjiga prišla na knjižni trg. Zato se je do danes ohranilo zelo malo izvodov te edine ilustrirane izdaje Župančičevih pesmi (če ne štejemo izdaj pesmi za otroke).

Tokratna izdaja (pripravil jo je Bogomil Gerlanc in ji dodal kratko spremno besedo; jezikovno redakcijo verzov je opravil Janez Logar) „Mladih potov“ iz leta 1921 strogo upošteva pesnikovo zamisel o vsebinski in oblikovni podobi knjige, saj kolikor mogoče sledi tudi prvotno načrtovani grafični opremi (kajpak brez tiskarniških spodrslijajev). Skratka, gre tako rekoč za bibliofilsko izdajo „Mladih potov“, knjige, v kateri so zbrane domala vse najboljše pesmi poeta, ki je bil rojen v krajini onstran Gorjancev.

D. R.

KMEČKA PALAČA

Ako bi morale vse dežele sveta pokazati eno samo stvar, najbolj značilno zanje, potem Slovenci ne bi imeli kaj dosti izbirati; pred drugimi narodi bi se postavili s kozolcem, tem nepogrešljivim spremljevalcem slovenskega kmeta, s to nepogrešljivo značilnostjo slovenske pokrajine. Imeli bi kaj pokazati: od navadnega belokranjskega „prakozolca“ — stoga do zelo razširjenega spregljenega kozolca, od kozolca na kozla do mogočnega kralja med kozolci — toplarja, katerega domovina je Dolenjska, oziroma je v krajih med Krko in Savo najbolj razširjen, pa tudi najpomembnejše razvit.

ln če bi že iskali najlepše primerke, bi ne mogli prezreti veličastne lesene „palače“ v Bistrici, nedaleč od Mokronoga. Izredno lepo vezani kozolec stoji prav ob cesti, da ga lahko vidi vsak, kdor potuje skozi te kraje. Še pred nekaj desetletji bi Simončičev kozolec, ves izrezljan in mogočen, vsakomur dal vedeti, da je last močnega kmeta ter da ga je delala izkušena tesarjeva roka, danes pa je le še znamenje nekdanjega grunta in nekdanje spretnosti.

Trden je, skozi njegove rante je potegnil že prenekateri viharček, v križe brane se je zaleval leto za letom ledeni zimski piš, mogočno streho je močil dež, pokrival sneg, sonce je žgalo po rezljanih deskah in debelih opornih stebrih, a silam narave je kljuboval ter v svojem nadržu hranil seno, na latvah sušil žito, pod streho sprejemal vozove, brano, plug. Toda čas je zob, ki gloda — če drugače ne, pa s spremembami, ki jih prinese. Simončičeva kmetija ni več tako močna, umetelnost postavljanja kozolcev se pozablja, tesarske mojstre zamenjujejo zidarji, ki znajo postavljati betonske stebre.

Jože Simončič, lastnik lepega toplarja, je dopolnil že 77 let. Z ženo Olgo obdelujeta, kolikor seveda zmoreta, tisti kos zemlje, ki sta ga ohranila od nekdanje močne kmetije. Njuni otroci, od šestih žive še štirje, so se raztepli po mestih. Blizu 300 let stara hiša je postala prazno gnezdo, iz katerega so mladiči zleteli.

„Rodovna veriga na gruntu se bo prekinila,“ je dejal Jože. „Noben od najinih otrok noče v staro hišo. Je že tako. Tudi moji bratje in sestre so odšli iz te hiše, ostal sem le jaz. Zato ne velja, da naš kozolec pomeni tudi močnega gospodarja.“

Jože se je razgovoril o svojem kozolcu, rodu, zadnji vojni, tu in tam pa je v besedo posegla tudi njegova žena Olga, ki se je domislila raznih podrobnosti.

Prednik sedanjega toplarja je stal na istem mestu, kot stoji sedanji. Pogorel je leta 1935. Tudi stari kozolec je bil močan in lep, a sedanjega le ne bi dosegel, če bi se pomerila v okrasju in olepšavah.

Ker si ni mogoče zamisliti slovenskega, še posebno pa dolenjskega kmeta, ki bi ne imel

kozolca, saj je dolgo veljalo, da je treba tako za hišo kot najnujnejše poslopje postaviti kozolec, je po zažigu Jože moral misliti na novega. Zavarovalnica mu je izplačala 20.000 dinarjev, kar je zadostovalo za nakup lesa. Gospodar je les sam zvožil na kup, potem pa je v roke pljunil v okolici dobro znani tesarski mojster Janez Gregorčič in začelo se je rojevanje novega kozolca. Dan za dnevom, skozi ves mesec so nedaleč od kmetije pri Blažetovih, kot po domače pravijo Simončičevim, letele iveri od tesaric treh, včasih pa tudi petih pomočnikov, ki so po mojstrovih navodilih tesali stebre, rante, rigeljne, krivine, brunca za brano in ostale dele, brez katerih si pravega vezanega kozolca ne moremo predstavljati.

Ker so kozolec postavljali tik ceste, je mojster Gregorčič sklenil, da bo pokazal, kaj vse zna, in je kozolec zrezljal in olepšal kot še nobenega dotlej. Naj vidijo vsi, ki jih pot vodi mimo, kaj zmoeore pravi tesarski mojster!

Tako je po letu dni od požiga pri Blažetovih že stal nov, mogočen kozolec v ponos gospodarju in tesarskemu mojstru ter v veselje vsakomur, ki je dovzetan za preproste lepe stvari.

Miru nista dolgo uživala ne kozolec ne gospodar. Prihrumela je vojna vihra. Vandrovvec Fridel, ki je tisto viharno pomlad pomagal pri delu na Simončičevem gruntu, je sfantaziral nekakšno zgodbo o zabojih municije pod stebri Blažetovega kozolca. Italijani so zagnali cel hrup; rili in kopali so okoli stebrov, da bi našli municijo, vendar zaman. Le hudo so razmajali kozolec in uničili kamnito podlago stebrov. Mojster Gregorčič je moral za njimi popravljati načeti kozolec.

Gospodar in kozolec sta se medtem že ločila. Italijani so Jožeta po tretji aretaciji odvlekli v Padovo, nato v Parmo, kjer je skupaj z drugimi rodoljubi dočkal italijansko kapitulacijo. V Trstu je ob pomoči simpatizerjev slovenskih partizanov pobegnil iz transporta za Nemčijo, potem pa v hudi in naporni hoji skozi zasneženi Kras, Notranjsko, Belo krajino in Dolenjsko ob pomoči partizanov prispel domov. Izdajstvo je ponovno zapletlo nit usode: Jože je januarja 1945 za las ušel smrti, ko so belogardisti obkolili hišo, v kateri je prenočeval s prijateljem.

Prišla je svoboda, val sprememb je pljusnil v deželo. Mlada industrija je stopala na pot in staro se ji je umikalo. Vstran je pred korakom novega sveta stopil tudi kozolec prenekatero kmetije. Zato je morda danes ta lesena zgradba naših prednikov tako ljuba vsem, ki jih zanima starožitni kmečki svet, svet slovenskega kmeta.

MILAN MARKEJ

ČAS NEKE VASI

LADISLAV LESAR
OBRAZI

Tam pri tisti hiši je bilo toliko otrok, da se vset niti ne spominjam. Bila je vojna. Ko so bombardirali vas, smo bili stisnjeni pod napušč razmajanih vežnih stopnic, nad nami pa so ropotale aeroplanske strojnice. Krogle so poskakovale po opeki in opeka se je v drobnih zrnih rušila na nas. Spominjam se tudi Žnidarjeve tete, kako je molila rožni venec, molitev pa so trgali prestrašeni kriki otrok. Pobegnili smo ven na vodnjak, med lilije, v tistem vročem in nevarnem poletju. Vsa voda je izpuhtela iz vseh luž in iz vodnjaka, in ko je začel goreti hlev, ni pomagalo nič. Vode ni bilo niti za žejo. Žnidarjeva Pepca je pozneje, mnogo let po svobodi, še zmerom z očetom kopala češmin, da je bilo za sladkor in sol. Tudi drugi dve hčeri, Fani in Micka, sta pomagali. Sinovi pa so hodili v kamnolom. V tisti zapuščeni kamnolom v Pogance in na Barončen hrib, ki so ga takoj po vojni načeli ujeti Nemci. Tisti kamnolom pod razbitim poganškim gradom je bil svetla točka, čeprav je bilo potrebno voziti v lesenih samokolnicah z železnim obročem na lesenih kolesih visoko po lesenem odru ostro in strašno težko kamenje v žrelo drobilca. Toda kljub temu se je nabralo tam veliko Podgorcev. V časopisni papir so zvijali doma pridelan tobak in le redki so kadili pravo tovarniško dravo.

No, mi, ki smo bili še otroci, smo šli kdaj pa kdaj skoz dolgi samotni gozd mimo vojašnice in kamnoloma v mesto. Gledali smo stražarje, še raje pa drobilec in poskakujoči dizel, iz katerega je po malem curljala voda. Čudili smo se moči tistih fantov, ki so premetavali kamenje, in si na tihem želeli, da bi bili nekoč močnejši od njih, da bi podrli hrib in tisto grajsko obzidje. Da bi bilo potem vse skupaj en sam ogromen kup gramoza za ceste in za tovarnjake. In na tihem smo si želeli, da bi postali šoferji.

Žnidarjev Ivan je neko jutro pobegnil s kmetije, na katero ga je namenil oče, in pritekkel ves zasopjen v kamnolom. Postal je odličen delavec, toda kmalu je pobegnil čez mejo.

Čas pa je divjal naprej. Mnogo let pozneje so asfaltirali cesto čez Gorjance. Žnidarjeva Pepca se je omožila. Rodili so se novi ljudje. Mavsarjev Johan je kupil traktor. Škedljevi otroci so šli v šole. Iz Anglije je prišel stari Jeriša, in vsi tisti fantje, ki so včasih tako lepo prepevali na vasi, so se razšli na vse konce sveta.

Tudi Žnidarjevi Pepci ni bilo več potrebno nositi oprtanega žaklja k Jeričku ali k Francetu. Usedli so se na voz in krava ali kakšen junček so velkli proti Novi gori in dol po cesti vreče žita in še kakšen meter grčavih drv. V jeseni tudi zeljnate glave in krompir. Pepca se je omožila in debele svinje so spet prihajale iz njenega svinjaka. Zrasli so voli in pozneje so kupili še prama, da ga je veseljše gledati.

Tudi od vojne in požarov uničeno poslopje so obnovili. Kotarjev Ivan pa je odprl gostilno na Ruperč vrhu. Stari Kotar še zmerom hodi z nahrbtnikom v zidanico v Cerovec, čeprav je slep in mu nihče ne verjame, da je v resnici slep.

Becinka se je po mnogih letih vendarle poročila. Mežnarjev Franci je postal imeniten mehanik. Nekaj fantov in deklet se je preselilo v Nemčijo in najboljši gobar Mirko Pekarek je nenadoma umrl. Najboljši možje v vasi, Lužarjev Ivan, Mežnar, Mausar, Becin, Škedel in drugi so postali čuvaji. Vas je polna hrupa avtomobilov, kosilnic, mlatilnic in žag. Kočevar in Mrvč sta postala zidarja. Vsi pa so še zmerom s srcem na zemlji, na tisti podgorski, žalostni in kamniti.

Tudi Kopinčkov in Žnidarjev stric sta umrla. Vas je postala žalostna in dolgočasna. Vse je nekam zapuščeno in v novih gradnjah. Nobene prave arhitekture nekdanje lepe arhaično ugašene vasi ni čutiti več. Tudi lisica pride poredkeje iz gozda. Samo psi so še. Lajajo in si po svojih pasjih postavah krojijo življenje.

Žnidarjeva Pepca in njena mama in toliko žensk iz te vasi živi iz dneva v dan od trdega dela in žuljavih rok. Vina je pa še zmerom dovolj, šmarnice in žganja, in kdaj pa kdaj je tudi veselo. Saj je med živimi še zmeraj nekaj krasnih ljudi.

